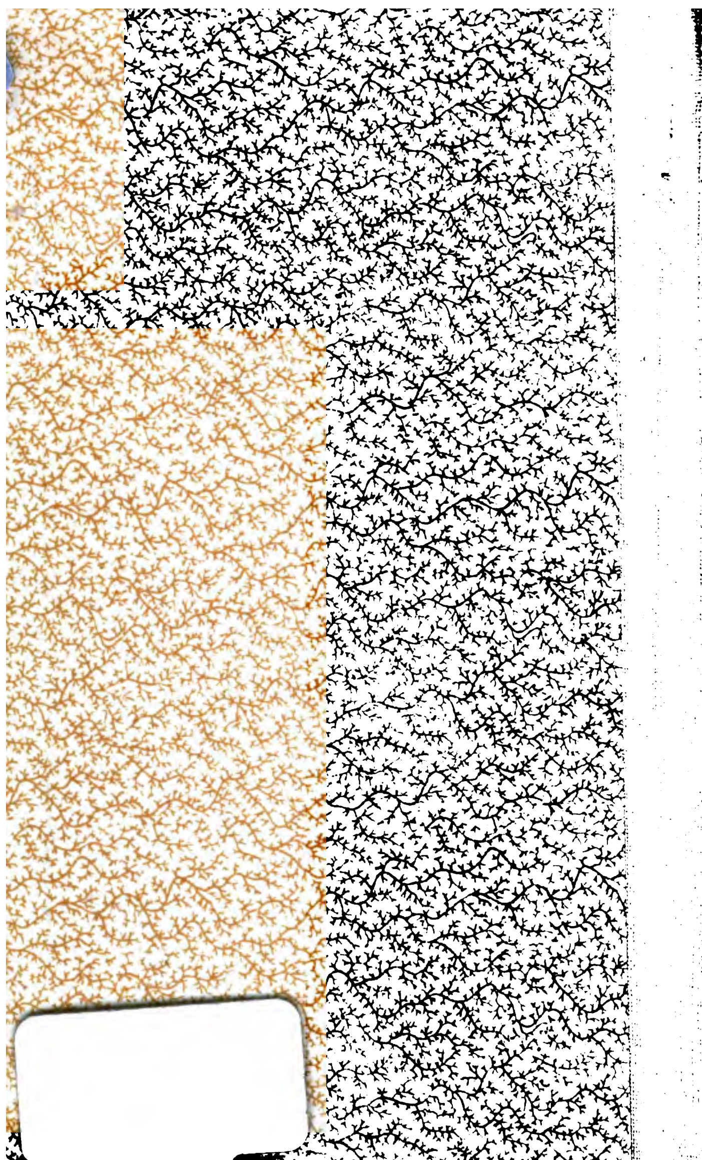
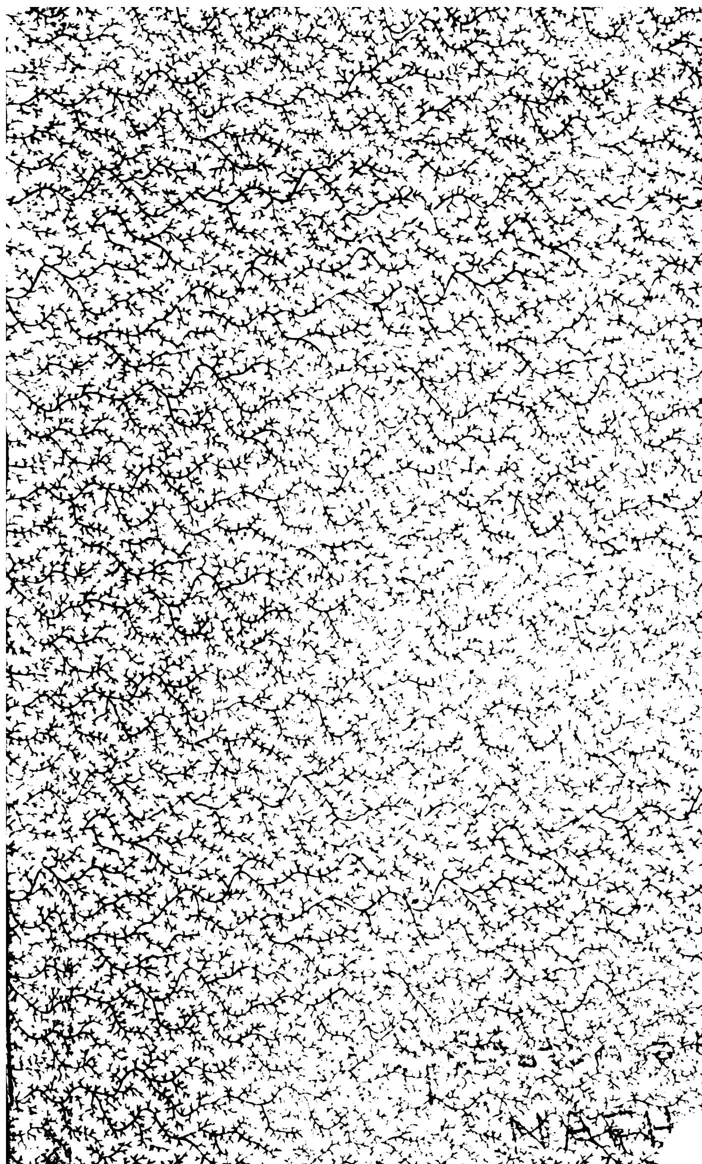

SPECTATORIAALE
SCHOUWBURG,

BEHELZENDE EENE VERZAMELING DER BESTE ZEDELYKE

TOONEELSTUKKEN,

BYEEN GEBRAGT UIT ALLE DE VERSCHEIDEN TAALEN VAN EUROPA.

MET NIEUW-GEINVENTEERDE KONSTPLAATEN VERSIERD.

TIENDE DEEL.

Te AMSTERDAM,
By PIETER MEIJER, op den Dam.
MDCCLXXXI.

INHOUD VAN HET TIENDE DEEL.

SPECTATORIAALE

SCHOUWBURG.

TIENDE DEEL.

Rein^t. Vinkeles, inv. et sculp. 1781.

CLAVIGO.

Ik dank u, broeder. Gy trouwt ons.

CLAVIGO. V^e. Bedr. IVe. Toon.

CLAVIGO.

TREURSPEL.

VYF BEDRYVEN.

Naar het Hoogduitsch van den Heer GOETHE.

VERTOONERS.

CLAVIGO, Archivaris (Staatschrift-bewaarder) van den Koning.

CARLOS, zyn vriend.

DE BEAUMARCHAIS.

MARIA DE BEAUMARCHAIS.

SOFIA GILBERT, geboren DE BEAUMARCHAIS.

GILBERT, haar egtgenoot.

BUENKO.

SAINT GEORGE.

Bedienden.

Het tooneel is te Madrid.

CLAVIGO.

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

Wooning van Clavigo.

CLAVIGO, CARLOS.

CLAVIGO, *van de schryftafel opstaande.*

Dat blad zal goede uitwerking doen; het moet alle de vrouwen betoveren. Zoudt ge niet denken, Carlos, dat myn weekschrift thans een der voornaamsten in Europa is?

CARLOS.

Wy Spanjaarden hebben ten minsten thans geen schryver, die zo veel sterkte van gedagten, zo veel bloeiende verbeeldingskragt, en zulk een schitterenden en ligten styl bezit.

CLAVIGO.

Gun my maar tyd. Ik moet by dit volk de schepper van de goeden smaak nog worden. De menschen neemen allerlei indrukfels gewillig aan. Ik heb agting en vertrouwen onder myne medeburgers; ja, onder ons gezeid, myne kundigheden neemen da-

dagelyks toe; de kring myner gewaarwoordingen breidt allengs zig uit; myn schryfstrant wordt bondiger, kragtiger, nadrukkelyker.

CARLOS.

Goed, Clavigo. Maar... neem 't my niet kwaalyk... toen gy uwe schriften nog aan de voeten van Maria opstelde, toen dat aanminnig schepsel nog invloed op u had, smaakten ze my veel beter. Ik weet het niet; 'er was over 't geheel meer jeudigheid, meer leeven in.

CLAVIGO.

Die goede tyden zyn nu voorby. Ik beken gaarne, dat ik toen met meer hartelykheid schreef; en inderdaad, zy was grootdeels oorzaak van den algemeenen lof, die my terstond toevloeide. Maar op den duur, Carlos, op den duur wordt men de vrouwen toch moede. Toen ik voornam haar te verlaaten, waart gy zelf de eerste, die het goedkeurde.

CARLOS.

't Was noodig; want zy zouden u aan 't kwynen gebragt hebben. Zy zyn te eenvormig. Evenwel dunkt my, dat het nu weer tyd is om een nieuw ontwerp te smeeden. 't Is toch ook niet goed, dat men altoos op een' zandweg rydt.

CLAVIGO.

Myn plan is het hof; daar komt geen stilzitten te pas. Heb ik het voor een' vreemdeling, die zonder rang, zonder naam, zonder vermogen hier kwam, niet verre gebragt? Hier, aan een hof, in een ge-

gedrang van menschen, waaronder het zo zwaar valt zig te doen opmerken! Ik verheug my, als ik den weg overzie, dien ik afgelegd heb. Bemind by de eersten van 't koningryk, geëerd uit hoofde van myne weetenschappen en mynen rang! archivaris van den koning!... Carlos! dit alles spoort my aan; ik zou niets zyn, als ik bleef, die ik ben. Op, op; naar de hoogte! Maar daartoe wordt moeite en list vereischt. Men heeft 'er al zyn verstand toe noodig; en de vrouwen, de vrouwen! Men verspilt veel te veel tyd, terwyl men met haar verkeert.

CARLOS.

Gek! dat's uw eigen schuld. Ik kan nooit zonder vrouwen leeven; en my hinderen zy niets ter wereld. Ook zeg ik haar zo veele fraaie dingen niet, en troost my niet, geheele maanden lang, met sentimenten en diergelyke grillen. Hierom laat ik my ook zeer noode met eerlyke meisjes in. Met zulke valt niet lang te praaten. Men verkeert 'er evenwel nog eenigen tyd meê; en zo dra men wat vuur gevat heeft, wordt 'er aan trouwen gedagt. Vervolgens geschieden 'er voorslagen, die ik schuw, als de pest... Gy peinst, Clavigo!

CLAVIGO.

Ik kan my niet ontslaan van de gedagten, dat ik Maria verlaaten... bedroogen heb; noem het gelyk gy wilt.

CARLOS.

Wonderlyk! My dunkt, men leeft maar éêns in de wereld; men heeft maar éêns deeze vermogens, deeze uit-

uitzigten; en al wie ze niet ten besten gebruikt, noch zig zo hoog verheft als hy kan, is een zot. En trouwen! trouwen, juist in een' tyd, dat het leeven eerst regt aan den gang komen moet; zig huishoudelyk nederzetten, zig inbinden, daar men de helft zyner loopbaan nog niet afgelegd, de helft zyner veroveringen nog niet volbragt heeft!... Dat gy haar beminde, was natuurlyk; dat gy haar trouwbelofte deedt, was zwakheid; en als gy uw woord gehouden hadt, zou het dwaasheid geweest zyn.

CLAVIGO.

Waarlyk, ik heb geen begrip van den mensch. Myn liefde was opregt. Zy trok my aan; zy hield my vast; ik boog my voor haare voeten, zwoer haar, zwoer my zelven, dat myne neiging nimmer veranderen zou; dat ik de haare wilde zyn, zo dra ik een ampt... een' ſtand had..... En nu, Carlos!...

CARLOS.

't Zal nog tyds genoeg zyn, als gy in alle opzigten een welgeſteld man zyt, en het gewenschte toppunt bereikt hebt, dat gy u dan, om al uw geluk te bekroonen en te bevestigen, met een aanzienlyk en vermogend huis door een verſtandig huwelyk tragt te verbinden.

CLAVIGO.

Zy is uit myn hart verdweenen, t' eenemaal verdweenen; en als haar ongeluk my maar zo dikwyls niet ontrustte..... Wat is men veranderlyk!

CAR-

CARLOS.

Als men bestendig was, zou 't my meer verwonderen. Bedenk, hoe alles in de wereld verandert. Waarom zouden onze driften onveranderlyk blyven? Wees gerust; zy is het eerste verlaatene meisje niet, noch het eerste, dat zig getroost heeft. Als ik u raaden mag, daar is die jonge weduw tegenover...

CLAVIGO.

Gy weet, dat ik zulke voorslagen niet gaarne hoor. Minnaary, die niet geheel van zelf komt, mishaagt my.

CARLOS.

De kieschheid van sommige lieden gaat al zeer verre.

CLAVIGO.

Laat dat zo zyn, en vergeet niet, dat ons hoofdwerk tegenwoordig moet bestaan in ons nookzaakelyk te maaken by den nieuwen minister. Dat Wall het bestier over de Indiën nederlegt, is ons niet voordeelig. Doch ik maak my 'er niet ongerust over. Zyn invloed blyft in weezen. Grimaldi is zyn vriend; en wy verstaan de taal der hovelingen. Wy kunnen ons vernederen...

CARLOS.

En evenwel denken en doen wat wy willen.

CLAVIGO.

Dat 's de hoofdzaak in de wereld. (*Hy schelt. Een Bediende komt binnen.*) Breng dit blad naar de drukkery. (*De Bediende vertrekt.*)

CAR-

CARLOS.

Ziet men u t'avond?

CLAVIGO.

Denkelyk niet. Doch gy kunt naar my verneemen.

CARLOS.

Ik zou my deezen avond wel wat willen vervrolyken: ik moet weêr den ganschen namiddag schryven. Dat houdt niet op.

CLAVIGO.

Klaag niet. Als wy voor zo veelen niet arbeidden, zouden wy zo veelen niet boven 't hoofd gesprongen zyn.

(*Zy vertrekken.*)

TWEEDE TOONEEL.

Wooning van Gilbert.

SOFIA GILBERT, MARIA DE BEAUMARCHAIS, DON BUENKO.

BUENKO, *tegen Maria.*

Gy schynt een' kwaaden nagt gehad te hebben.

SOFIA.

Ik zeide het haar gisteren avond wel. Zy was al te vrolyk; zy heeft gepraat tot elf uuren; toen was ze verhit; zy kon niet slaapen, en heeft nu weêr geen' ademtogt. Zy schreit den ganschen morgen.

MARIA.

Onze broeder komt nog niet. 't Is reeds twee dagen over den tyd.

SOFIA.

Geduld! Hy zal wel komen.

MARIA, *opstaande.*

Wat verlang ik naar myn' broeder, myn' regter, myn' verlosser! Ik kan hem my naauwlyks meer te binnen brengen.

SOFIA.

Ik zeer wél. Hy was een vuurige, openhartige, wakkere knaap van dertien jaaren, toen vader ons herwaards zond.

MARIA.

Een edele, groote ziel. Gy hebt den brief geleezen, dien hy schreef, toen hy myn ongeluk vernam. Elke letter staat nog in myn hart geprent. „ Zyt gy „ schuldig, verwagt geen vergiffenis; uwe elende „ zal door de veragting van een' broeder, en door den „ vloek van een' vader, nog verzwaard worden. Zyt „ gy onschuldig, o! dan zal alle wraak, alle, alle „ brandende wraak op den verraader nederkomen." ... Ik beef. Hy zal komen. Ik beef, doch niet om my. God ziet myne onschuld.... Myne vrienden! gy moet..., Ik weet niet, wat ik wil... ô Clavigo!

SOFIA.

Gy hoort niet! Gy zult u nog ombrengen.

MARIA.

Ik wil my daa stil houden. Ja, ik wil zelfs geene traanen storten. My dunkt ook, ik heb geene traanen meer. En waarom zou ik schreien? 't is my maar leed, dat ik u het leeven verbitter. Want, waar over beklaag ik my? Ik heb veel genoegen gesmaakt, zo lang onze oude vriend nog leefde. De liefde van Clavigo heeft my veel vermaak toegebragt; meer misschien, dan myne liefde aan hem. En nu... Wat is 't nu verder? Wat is 'er aan my gelegen? Wat is 'er aan een meisje gelegen, of haar hart verbroken wordt? Of zy uitteert, en haare ongelukkige jeugd verkwynt?

BUENKO.

Ik bid u, mejuffrouw!...

MARIA.

Of het hem wel onverschillig is... dat hy my niet meer bemint? Ach! waarom ben ik niet meer beminnenswaardig?... Evenwel behoorde hy my te beklaagen. Dat die elendige, voor welke hy zig zo noodzaakelyk had gemaakt, nu zonder hem haar leeven in jammer slyten moet, is immers beklaagenswaardig. Hoewel... ik begeer niet, dat hy my beklaagt.

SOFIA.

Kon ik zo veel maar van u verkrygen, dat gy dien haatelyken booswigt veragtte.

MARIA.

Neen, zuster, een booswigt is hy niet: en moet ik hem dan veragten, dien ik haat?... Haaten? Ja, menigmaal kan ik hem haaten; menigmaal, wanneer

neer de Spaansche geest my bezielt. Onlangs, ô! onlangs, toen wy hem ontmoetten, verwekte het aanschouwen van zyn gelaat zuivere, tedere liefde in my! Maar toen ik wederom t'huis kwam, en my voorstelde, hoe hy zig gedraagen, met welk eene koelheid hy, aan de zyde van die schitterende donna, het oog op my geslagen had, overweldigde een Spaansche drift myn hart. Ik greep naar myn' dolk, nam vergift by my, en veranderde van gewaad.... Gy staat verbaasd, Buenko!... Alles in gedagten; dit begrypt gy van zelf.

SOFIA.

Uitspoorig meisje!...

MARIA.

Myne verbeelding voerde my hem agterna. Ik zag hem voor de voeten van zyne nieuwe beminde, al die vriendelykheid, al die minzaame onderwerpen verkwisten, waarmede hy my vergiftigd heeft. Ik stak naar het hart van den verraader. Ach! Buenko! ... Eensklaps was ik wederom het goedhartige Fransche meisje, dat noch minnedranken noch wreekende dolken kent. Wy hebben zwakke wapens; liedjes, om onze minnaars te vermaaken; waaiers, om hen te straffen. En als zy trouwloos worden?... Zeg, zuster, wat doet men in Frankryk, als de minnaars trouwloos worden?

SOFIA.

Men verwenscht ze.

MARIA.

En?

SOFIA.

Men laat ze loopen.

MARIA.

Wel nu, waarom zou ik Clavigo ook niet laaten loopen? Is dat de mode in Frankryk, waarom ook niet in Spanje? Waarom zou een Fransche vrouw in Spanje niet op de Fransche manier te werk gaan? Wy zullen hem laaten loopen, en een' ander' neemen. My dunkt, zo doen ze by ons ook.

BUENKO.

Hy heeft geen' ligtvaardigen minhandel, noch slegts een gemeenzaame verkeering, maar een plegtige belofte verbroken. Mejuffrouw, gy zyt beleedigd, gekrenkt, tot in 't binnenste van uw hart. Ach! dat ik een ampteloos, een vergeeten burger van Madrid ben, viel my nooit zo hard, was my nooit zo zeer tegen de borst, als nu; nu ik my te zwak, te onvermogend gevoel, om u tegen dien valschhartigen hoveling regt te verschaffen.

MARIA.

Toen hy nog Clavigo was; toen hy het ampt van koninglyken archivaris nog niet bekleedde; toen hy, vreemd en by weinigen bekend, als vriend, in dit huis verkeerde... o! hoe beminnenswaardig, hoe goed was hy toen! Al zyne eerzugt, alle zyne poogingen scheenen de vrugt zyner liefde te zyn! Om my stond hy naar vermaardheid, naar rang, naar vermogen. Nu heeft hy dit alles, en...

DERDE TOONEEL.

De voorigen, GILBERT.

GILBERT, *binnen komende, zegt heimelyk tegen zyne vrouw:*

Broeder komt.

MARIA.

Broeder? . . . (*Zy beeft; men helpt haar in een stoel.*) Waar? waar? Brengt hem by my. Brengt my by hem.

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, DE BEAUMARCHAIS.

DE BEAUMARCHAIS, *inkomende.*

Myne zusters! (*Zig van de oudste tot de jongste wendende.*) Myne zusters! Myne vrienden! ô Zuster!

MARIA.

Zyt ge daar! God zy gedankt, dat gy hier zyt.

DE BEAUMARCHAIS.

Laat my bedaaren.

MARIA.

Myn hart! ô Myn gefolterd hart!

SOFIA.

Bedaar, lieve broeder. Ik hoopte u wat bezadigder te zien.

DE BEAUMARCHAIS.

Bezadigder! Zyt gy dan bezadigd? Zie ik niet aan het

het vervallen gelaat van deeze geliefde zuster, aan uwe roodgeschreide oogen, aan uwe naare bleekheid aan het doodsche stilzwygen uwer vrienden, dat gy zo elendig zyt, als ik 't my den ganschen langen weg heb voorgesteld.... ja, nog elendiger... want ik zie u, ik heb u in myne armen; die tegenwoordigheid verdubbelt myne aandoening. ô Myne zuster!

SOFIA.

En wat meldt ge ons van onzen vader?

DE BEAUMARCHAIS.

Hy zegent u, en my, als ik u red.

BUENKO.

Vergun, mynheer, dat een onbekende, die in u den edelaartigen, den braaven man op 't eerste gezigt erkent, zyn hart voor u open mag leggen, en u betuigen, welk een belang hy in deeze geheele zaak stelt. Mynheer! gy onderneemt deeze lange reis, om uwe zuster te redden en te wreeken. Welkom! wees welkom als een engel, schoon gy ons allen beschaamt.

DE BEAUMARCHAIS.

Ik hoopte, mynheer, in Spanje zulke harten aan te treffen, als het uwe is. Dit heeft my aangespoord om deezen stap te doen. Nergens, nergens in de wereld ontbreekt het aan braaven, die de goede zaak met eensgezinde harten bevorderen, zo dra iemand, wiens wakkere yver door geene belemmerende omstandigheden tegengehouden wordt, rustig voortreedt. Hierop vertrouwende, myne vrienden, gevoel ik my sterk en moedig. Overal vind men voortreffelyke men-

schen

schen onder de magtigen en grooten; en het oor der majesteit is zelden doof. Onze stem is slegts den meesten tyd te zwak om het te bereiken.

SOFIA.

Kom, zuster, kom! leg u een oogenblik neder. Zy is geheel buiten haar zelve. (*Zy brengen haar weg.*)

MARIA.

Myn broeder!

DE BEVELHEBBER, *terwyl Maria en Sofia vertrekken.*

God geeve, dat gy onschuldig zyt! en dan alle wraak over den verraader! . . . Myn broeder! Myne vrienden! Ik zie aan uwe oogen, dat gy het zyt. Laat my tot my zelven komen. Daarna zal een opregt onpartydig verhaal van de geheele gebeurtenis myne daaden bepaalen. De bewustheid eener goede zaak moet myn besluit bevestigen. Gelooft my, als wy het regt aan onze zyde hebben, zullen wy geregtigheid erlangen.

Einde van het eerste Bedryf.

TWEE-

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

In 't huis van Clavigo.

CLAVIGO, *alleen.*

Wie mogen die Franschen zyn, die zig by my hebben laaten aandienen?... Franschen! Weleer was deeze natie my welkom.... En waarom nu niet? 't Is wonderlyk; een man, die zig boven zo veele dingen verheft, laat zig in een' hoek aan een' draad binden.... Weg!... Was ik Maria meer verschuldigd dan my zelven? en is 't een pligt my ongelukkig te maaken, omdat een meisje my bemint?

TWEEDE TOONEEL.

CLAVIGO, een BEDIENDE.

BEDIENDE.

Mynheer, daar zyn de vreemdelingen.

CLAVIGO.

Breng ze binnen. Hebt ge gezeid, dat ik hen op 't ontbyt verwagtte?

BEDIENDE.

Gelyk mynheer bevolen heeft.

CLAVIGO.

Ik ben terstond weêr hier.

(*Hy vertrekt.*)

DER.

DERDE TOONEEL.

DE BEAUMARCHAIS, SAINT GEORGE.

(*De Bediende zet ſtoelen, en vertrekt.*)

DE BEAUMARCHAIS.

Myn vriend, 't is my lief, dat ik hier ben. Hy zal my niet ontſnappen. Wees maar bedaard; of toon hem ten minſten een bedaard gelaat.... Myn zuster, myn zuster! Wie zou geloofd hebben, dat gy even onſchuldig als ongelukkig waart? De waarheid zal aan den dag komen; gy zult gewroken, ten ſtrengſten gewroken worden. Goede Hemel! laat my de kalmte, die ik nu gevoel, behouden, om in deeze geweldige ſmert met alle mogelyke gematigdheid en voorzigtigheid te werk te gaan!

SAINT GEORGE.

Ja, deeze voorzigtigheid, en al het overleg, waarvan gy blyken gegeeven hebt, vorder ik thans van u. Bedenk, (dit moet ge my nogmaals belooven, beste vriend,) dat ge in een vreemd koningryk zyt, daar ge door alle uwe beſchermers, door al uw geld, tegen de geheime listen van eerlooze vyanden niet beveiligd kunt worden.

DE BEAUMARCHAIS.

Wees gerust. Speel uwe rol maar naar behooren. Hy moet niet weeten, met wien van ons hy te doen heeft. Ik zal hem martelen. Ik bevind my thans zeer geneigd om den ſchelm voor een langzaam vuur te braaden.

VIERDE TOONEEL.

DE BEAUMARCHAIS, SAINT GEORGE, CLAVIGO.

CLAVIGO, *inkomende.*

Mynheeren, 't is my ten uiterften aangenaam, mannen by my te zien uit eene natie, welke ik altoos ongemeene agting heb toegedraagen.

DE BEAUMARCHAIS.

Mynheer, ik wensch, dat wy de eer, die onzen landgenooten door u gefchiedt, waardig mogen zyn.

SAINT GEORGE.

't Genoegen van u te zien, overwint onzen fchroom, voortkomende uit den twyfel, of wy zulk een groote eer wel kunnen verdienen.

CLAVIGO.

De befcheidenheid behoorde by hen, wien 't eerfte gezigt reeds ter aanpryzing ftrekt, zo verre niet getrokken te worden.

DE BEAUMARCHAIS.

Een bezoek van onbekenden kan inderdaad u niet vreemd zyn, dewyl uwe uitmuntende fchriften u in andere koningryken niet minder bekend maaken, dan de aanzienlyke ampten, welke gy bekleedt, uwen roem in uw vaderland verbreiden.

CLAVIGO.

De koning betoont zig zeer gunftig ten aanzien van myne geringe dienften; en de kleinigheden, die uit my-

myne pen vloeien, worden by 't publiek met veel toegeevendheid opgenomen. Kon ik flegts iets ter verbetering van fmaak in myn land, en ter uitbreiding der weetenfchappen toebrengen! Want hierdoor alleen worden wy met andere volken verbonden; hierdoor ontftaat vriendfchap tusfchen vernuften, die verre van elkander woonen; hierdoor wordt de aangenaamfte gemeenfchap onderhouden tusfchen luiden, die, helaas! door ftaatkundige betrekkingen dikwyls gefcheiden worden.

DE BEAUMARCHAIS.

Verrukkelyke taal van een' man, die op den ftaat en op de weetenfchappen even grooten invloed heeft! Ik moet bekennen, mynheer, dat ge my het woord uit den mond hebt genomen, en my regelftreeks geleid tot het verklaaren der beweegreden, om welke gy my hier ziet. Een genootfchap van geleerde en waardige mannen heeft my last gegeeven om op alle plaatfen, die ik doorreisde, en daar ik gelegenheid vond, een briefwisfeling tusfchen hen en de fchranderften des koningryks op te regten. Dewyl nu geen Spanjaard beter fchryft dan de auteur der bladen, bekend onder den naam van den *Denker*, de zelfde man, met wien ik 't geluk heb te fpreeken; (*Clavigo buigt zig op eene eerbiedige wyze*;) die een byzonder fieraad der geleerden is; aangezien hy, nevens zyne talenten, uitfteekende kennis der wereld bezit; die buiten allen twyfel de fchitterende trappen van eer zal bereiken, waartoe zyn karakter en zyne kundigheden hem den weg baanen; kan ik mynen vrienden geen

 groo-

grooter' dienst doen, dan wanneer ik hen met zulk een' man verbind.

CLAVIGO.

Geen voorstel kon my ooit aangenaamer zyn, myn heeren. Hierdoor zie ik de hoop vervuld, waarmede myn hart zig menigmaal, zonder een gegrond vooruitzigt, gevleid heeft. Ik ben nimmer verwaand genoeg geweest om my te verbeelden, dat myne briefwisseling aan de verlangens van geleerde vrienden zou kunnen voldoen; maar, dewyl ik zo gelukkig ben, dat de schranderste geesten in Spanje gemeenschap met my houden, en my niets onbekend kan blyven van 't geen in dit uitgestrekte gebied, door partikulieren, zelfs veelal door vergeeten burgers, ter bevordering van kunsten en weetenschappen gedaan wordt, heb ik my tot nu toe slegts beschouwd als een' nieuwsverspreider, die de uitvindingen van anderen ten nutte der maatschappy doet strekken. Doch thans word ik, door uwe tusschenkomst, een handelaar, die, inlandsche voortbrengsels omzettende, den roem van zyn vaderland uitbreidt, en het bovendien nog met vreemde schatten verrykt. Ik kan den man, die my deeze aangenaame boodschap brengt, onmogelyk als een' vreemdeling behandelen. Vergun derhalven, mynheer, dat ik verneem, met wat oogmerk gy zulk een groote reis ondernomen hebt. Geene ydele nieuwsgierigheid maakt my zo vrypostig; neen, geloof veeleer, dat het geschiedt uit zuivere neiging om alle vermogens, allen invloed, welken ik heb, ten uwen voordeele aan te wenden; want . . . . dit

moet ik u vooraf zeggen... gy zyt in een land gekomen, daar een vreemdeling ontelbaare zwarigheden in 't uitvoeren van zyne zaaken ontmoet, vooral ten hove.

DE BEAUMARCHAIS.

Ik neem deeze gunstige aanbieding met dankbaarheid aan. Ik heb voor u geene geheimen, mynheer. Ook mag deeze vriend myn verhaal wel hooren. Hy weet reeds, wat ik u te zeggen heb.... (*Clavigo beschouwt Saint George met opmerkzaamheid.*)... Een Fransch koopman, die een goed aantal kinderen had, doch geen groot vermogen bezat, dreef veel handel op Spanje. Een van zyne rykste korrespondenten kwam, nu vyftien jaaren geleeden, te Parys, en zeide: „ Geef my twee van uwe dogters; ik zal „ ze mede naar Madrid neemen, en behoorlyk voor „ haar zorgen. Ik ben ongehuwd, bejaard, zonder „ nabestaanden. Zy zullen 't geluk myner oude da„ gen uitmaaken, en, na myn overlyden, een' koop„ handel voortzetten, die een der aanzienlykften is „ in geheel Spanje." Men vertrouwde hem de oudste, en een van de jongste zusters. De vader belastte zig met de moeite van het huis te voorzien van alle Fransche waaren, die men begeerde. De zaak had een gunstig aanzien, totdat de korrespondent stierf. Doch naderhand bleek, dat hy geene de minste schikkingen ten voordeele van zyne Fransche vriendinnen gemaakt had. Dus bevonden zy zig in 't harde geval van op zig zelven een' nieuwen koophandel te beginnen. De oudste had zig ondertusschen in 't huwelyk begeeven; en, niettegenstaande de geringheid

van haare goederen, verwierven zy zig, door een deugdzaam gedrag, en door haare inneemende inborst, zeer veele vrienden, die zig bevlytigden om haar krediet en haare neering te doen toeneemen. (*Clavigo wordt ieder oogenblik opmerkzaamer.*) Omtrent te zelfder tyd had een jongman, uit de Kanarische eilanden geboortig, zig in dat huis bekend gemaakt. (*Clavigo verliest alle bedaardheid uit zyn gelaat. Zyne ernstige oplettendheid gaat allengs over in verlegenheid, welke meer en meer zigtbaar wordt.*) Zyn staat was gering, en zyn vermogen bekrompen. Egter nam men hem gunstiglyk aan. De vrouwen, bespeurende in hem een sterke zugt tot de Fransche taal, maakten hem alle middelen gemakkelyk, om binnen korten tyd groote kundigheden te verkrygen. Begeerig naar een' grooten naam, valt hy op de gedagten van aan de stad Madrid een genoegen, by zyne natie nog onbekend, te verschaffen door 't uitgeeven van een weekelyksch geschrift, in den smaak van den *Engelschen Spectator*. Zyne vriendinnen blyven niet in gebreke, hem op allerlei wyze behulpzaam te zyn; en men twyfelt niet, of zulk een onderneeming zal ongemeene goedkeuring verwerven. Kortom, aangemoedigd door de verwagting van eerlang eenigzins in aanmerking te zullen komen, stelt hy de jongste een huwelyk voor. Men geeft hem hoop. „ Tragt „ fortuin te maaken," zegt de oudste. „ Wanneer „ een ampt, de gunst van 't hof, of eenig ander mid„ del u regt gegeeven zal hebben om naar myne zuster „ te staan, en zy u dan boven andere minnaars ver„ kiest, kan ik u myne toestemming niet ontzeggen." (*Clavigo beweegt zig in zeer groote verlegenheid*

op

op zynen stoel.) De jongste slaat meer dan één aanzienlyke party af. Haare genegenheid neemt toe, en helpt haar de zorg wegens een onzekere verwagting draagen. Zy neemt belang in zyn geluk, gelyk in haar eigen, en spoort hem aan om het eerste blad van zyn weekelyksch geschrift uit te geeven. (*Clavigo vertoont wederom zeer groote verlegenheid, terwyl de Beaumarchais op een' koelen toon vervolgt:*) Het werk komt in 't licht, en maakt verbaazenden opgang. De koning zelf, bekoord door dit bevallige voortbrengsel, geeft den schryver openbaare blyken van zyne gunst. Men belooft hem het eerste aanzienlyke ampt, dat open valt. Van dit oogenblik af verwydert hy alle medeminnaars van zyne beminde, terwyl hy openlyk voor haar uitkomt. Het huwelyk werd nu alleenlyk uitgesteld in de verwagting der beloofde bediening. Eindelyk, na zes jaaren volharding, onafgebrokene vriendschap, bystand en liefde van de zyde der juffer, en dienstvaardigheid, dankbaarheid, beyveringen, heilige verzekeringen van de zyde des jongmans, verschynt het ampt; en hy verdwynt. (*Clavigo loost een' diepen zugt, welken hy tragt te verbergen, terwyl hy als buiten zig zelven is.*) Deeze zaak had te veel opziens gemaakt, dan dat men de ontwikkeling met onverschillige oogen aanschouwd zou hebben. Reeds was 'er een huis voor twee huisgezinnen gehuurd. De gantsche stad sprak 'er van. Alle vrienden waren ten uitersten getergd, en zogten wraak. Men vervoegde zig tot magtige begunstigers. Doch de snoodaart, in de kabaalen van 't hof ingewyd, weet alle poogingen te verydelen. Hy durft zelfs, (zo verre gaat zyne bal-

 daa-

daadigheid,) de ongelukkigen dreigen, en geeft den vrienden, die hem aanspreeken, ten antwoord, „dat „ de Fransche dames zig wel in agt mogen neemen; „ dat hy ze uittart om hem te benadeelen; en dat „ het hem, indien zy 't waagen, iets tegen hem te „ onderneemen, weinig moeite zal kosten, haar on- „ gelukkig te maaken in een vreemd land, daar zy „ zig zonder hulp en bescherming bevinden." Het arme meisje werd, zo dra zy dit vernam, van geweldige stuiptrekkingen overvallen, welke haar den dood dreigden. In deeze drukkende elende schryft de oudste naar Frankryk, over den openbaaren hoon, haar aangedaan. De broeder, uitermaate verschrikt door dit berigt, verzoekt zyn afscheid, om raad en hulp in eene zo netelige zaak te verschaffen. Hy spoedt zig van Parys naar Madrid. Deeze broeder, die, om in Spanje een onschuldige, ongelukkige zuster te wreeken, zyn vaderland, zyne pligten, zyn huisgezin, beroep, vermaak, in één woord, alles verlaaten heeft, ben ik. Gewapend met de beste zaak en met een onverwrikbaar besluit, kom ik hier, om een' verraader te ontmaskeren, om met bloedige trekken zyne ziel op zyn aangezigt te tekenen. Die verraader zyt gy.

CLAVIGO.

Mynheer, hoor naar my.... Ik ben.... Ik heb... Ik twyfel niet...

DE BEAUMARCHAIS.

Val my niet in de rede. Gy hebt my niets te zeggen, en veel van my te hooren.... Om een' aanvang te maaken; wees zo goed, en verklaar, in 't byzyn van deezen heer, die voorbedagtelyk met my uit Frank-

ryk

ryk gekomen is, of myn zuster, door trouwloosheid, ligtvaardigheid, zwakheid, onbescheidenheid, of eenig wangedrag, deezen openlyken smaad van u verdiend heeft.

CLAVIGO.

Neen, mynheer. Uwe zuster, Donna Maria, is beminnelyk, verstandig, deugdzaam...

DE BEAUMARÇHAIS.

Gaf zy u, zo lang gy met haar verkeerd hebt, ook aanleiding tot misnoegdheid? Vondt ge ooit reden om haar minder te agten?

CLAVIGO.

Neen, nooit.

DE BEAUMARCHAIS, *opstaande.*

Vanwaar dan zulk een gruwelyke wreedheid, monster? Wat bewoog u om het meisje tot stervens toe te bedroeven, daar haar hart u boven den anderen verkoos, die allen beter en ryker waren dan gy?

CLAVIGO.

Och, mynheer! Als gy wist, hoe ik opgehitst, hoe ik door veelerhande raadgeevers en omstandigheden...

DE BEAUMARCHAIS.

't Is genoeg. (*Tegen Saint George:*) Gy hebt de regtvaardiging myner zuster gehoord. Gaa dit nu maar verbreiden. 't Geen ik deezen heer verder te zeggen heb, behoeft geene getuigen. (*Clavigo staat op. Saint George vertrekt.*)

VYFDE TOONEEL.

DE BEAUMARCHAIS, CLAVIGO.

DE BEAUMARCHAIS.

Blyf gy hier. (*Zy gaan zitten.*) Wy zyn nu zo verre gekomen, dat ik u een' voorslag moet doen, waarin gy, hoop ik, genoegen zult neemen. 't Is voor u en my niet raadzaam, dat gy met Maria trouwt; en gy begrypt ligt, dat ik hier niet gekomen ben, om den komediant te speelen, die een' roman ontwikkelen, en zyn zuster aan den man helpen wil. Gy hebt een eerlyk meisje in koelen bloede gehoond, dewyl ge u verbeeldde, dat zy, in een vreemd land, zonder bystand en zonder wreeker was. Zo handelt geen man van eer. Verklaar derhalven, in de eerste plaats, eigenhandig, vrywillig, met opene deuren, en in 't byweezen van uwe bedienden, dat ge een verfoeielyke booswigt zyt, die myn zuster bedroogen, verraden, zonder de minste reden vernederd heeft; en met deeze verklaaring begeef ik my naar Aranjuez, 't verblyf van onzen gezant; ik vertoon ze; ik laat ze drukken; en overmorgen is het hof en de stad 'er van verwittigd. Ik heb hier vermogende vrienden, en tyd, en geld. Dit alles wend ik aan om u op allerlei wyze ten strengsten te vervolgen, totdat myn zusters gramschap bekoeld, bevredigd is, en zy my weêrhoudt.

CLAVIGO.

Ik doe deeze verklaaring niet.

DE

DE BEAUMARCHAIS.

Dat geloof ik. Veelligt ging ik 'er ook niet toe over, als ik my in uw plaats bevond. Maar hier is iets anders. Schryft ge ze niet, dan blyf ik van nu af by u; ik volg u overal, totdat gy, zulk een gezelschap moede, agter Buenretiro getragt zult hebben van my ontslagen te worden. Indien ik gelukkiger ben dan gy, neem ik, zonder den gezant gezien, zonder met één mensch hier gesproken te hebben, myn zuster in de armen, til haar in myn rytuig, en keer met haar weder naar Frankryk. Wordt gy door 't noodlot begunstigd, dan heb ik het myne gedaan; dan lacht ge ten onzen kosten. Ondertusschen, het ontbyt! (*Hy trekt de schel. Een bediende brengt chocolade. De Beaumarchais neemt een' kop, gaat in de galery wandelen, en bezigtigt aldaar de schilderyen.*)

CLAVIGO.

Lugt! lugt!... Welk een verrassing! Ik sta bedremmeld, gelyk een kind.... Waar ben ik? Hoe red ik my?... Benaauwde toestand!... Ziedaar 't gevolg van myn dwaas gedrag; de straf der trouwloosheid!... (*Hy grypt naar een' degen, die op de tafel ligt.*) Welaan! 'er is nu geen tyd van beraad.... (*Hy laat hem liggen.*) Zou 'er dan geen uitkomst zyn?... Geen ander middel dan de dood, of moord, afschuwelyke moord? Het ongelukkige meisje te berooven van haar' laatsten troost, van haar' eenigsten bystand, van haar' broeder!... Het bloed van dien braaven man te zien stroomen!... en dus den dubbelen, den onverdraagelyken vloek van een bedorven

ven huisgezin op my te laaden? Ach! dit was het vooruitzigt niet, toen dat aanminnig weezen, in de eerste ontmoetingen, door duizend bekoorlykheden, myn hart kluisterde.... Waarom kon ik, haar verlaatende, de schroomelyke gevolgen myner schandelyke daad niet beseffen?... Welk een zaligheid wagtte my in haare armen! in de vriendschap van zulk een' broeder!... o Maria! Maria! Mogt ik op vergiffenis hoopen! Mogt ik, aan uwe voeten, door myne traanen, al deeze schuld uitwisschen!... Waarom niet? Myn hart vloeit over. Myn ziel luikt op in hoop.... Mynheer!

DE BEAUMARCHAIS.

Wat is uw besluit?

CLAVIGO.

Hoor naar my. Myn gedrag jegens uwe zuster is niet te ontschuldigen. Verwaandheid heeft my vervoerd. Ik vreesde, dat alle myne ontwerpen, alle myne uitzigten op een roemrugtig leeven, door dit huwelyk zouden te gronde gaan. Had ik kunnen weeten, dat zy zulk een' broeder had, zy zou in myne oogen geen geringe vreemdeling geweest zyn; en ik zou de grootste voordeelen uit deeze verbintenis verwagt hebben. Gy, mynheer, verdient de hoogste agting; en terwyl gy my myn schuld leevendig doet gevoelen, verwekt gy tevens in my een begeerte, een' yver om alles te vergoeden. Ik val u te voet. Ik bid u, help my! Laat my, zo 't mogelyk is, de begaane misdaad uitdelgen, en dit ongeluk afweeren. Geef my uwe zuster weder, mynheer.

Hoe

Hoe gelukkig zou ik zyn, indien ik, van uwe hand, een egtgenoot en de vergeeving van al myn wangedrag mogt verwerven!

DE BEAUMARCHAIS.

't Is te laat Myn zuster bemint u niet meer; en ik heb afgryzen van u. Schryf slegts de geëischte verklaaring; dit is alles, wat ik u afvorder. Laat verder de zorg voor een uitgezogte wraak op my berusten.

CLAVIGO.

Uwe onverzettelykheid is noch billyk, noch voorzigtig. Ik erken, dat hier de vraag niet is, of ik een zaak, door my verbrod, wederom goed maaken *wil*, maar, of ik ze goed maaken *kan*. Dit hangt van uwe deugdzaame zuster af. Haar hart moet beslissen, of zy nogmaals het oog kan slaan op het veragtelyke voorwerp, dat niet waardig is het daglicht te aanschouwen. Doch gy, mynheer, zyt verpligt om dit te beproeven, en u daarnaar te gedraagen; want anders zou de stap, welken gy doet, naar jeugdige drift, naar roekeloosheid zweemen. Als donna Maria onverbiddelyk is... o! ik ken haar hart; haare goedheid, haare hemelsche ziel zweeft my leevendig voor den geest... indien zy onverbiddelyk *is*, dan, mynheer, dan is het tyd...

DE BEAUMARCHAIS.

Ik eisch de verklaaring.

CLAVIGO, *naar de tafel gaande.*

En als ik naar den degen gryp?

DE

DE BEAUMARCHAIS, *gaande.*

Goed, mynheer! Braaf!

CLAVIGO, *hem weêrhoudende.*

Nog een woord. Gy yvert voor een goede zaak. Laat my voor u behoedzaam zyn. Bedenk, wat gy doet. In beide gevallen zyn wy allen onherstelbaar verlooren. Zou ik niet van smert, van angst moeten sterven, indien uw bloed myn' degen verwde; indien ik Maria, boven al haar ongeluk, nog van haar' broeder beroofde? En aan den anderen kant zou hy, door wiens hand Clavigo omkwam, de Pyreneën niet bereiken.

DE BEAUMARCHAIS.

De verklaaring, mynheer, de verklaaring!

CLAVIGO.

Het zy dan zo. Ik wil alles doen om u bewys te geeven van de opregte gevoelens, my door uw byzyn ingeboezemd. Ik wil de verklaaring schryven; ik wil ze schryven uit uwen mond. Beloof my slegts, dat gy 'er geen gebruik van zult maaken, eer ik in staat ben geweest om donna Maria van myn veranderd hart, van myn innerlyk berouw te overtuigen; eer ik haare oudste zuster gesproken heb; eer deeze haare gunstige voorspraak by myne beminde heeft ingebragt.

DE BEAUMARCHAIS.

Ik gaa naar Aranjuez.

CLA-

CLAVIGO.

Zeer wel. Totdat gy wederkomt, blyft de verklaaring in uwe brievestas. Indien ik geene vergiffenis verwerf, vier dan uwe wraak den teugel. Dit voorstel is billyk, gevoeglyk en voorzigtig. Weigert gy hierin te treeden, dan moeten wy met elkander om leeven of dood dobbelen; en, hoedanig de uitslag zy, gy en uwe arme zuster werdt het slagtoffer van uwe voorbaarigheid.

DE BEAUMARCHAIS.

Het past u, haar te beklaagen, die gy ongelukkig gemaakt hebt.

CLAVIGO, *terwyl hy gaat zitten.*

Zyt ge daarmeê te vrede.

DE BEAUMARCHAIS.

Goed dan, ik zal toegeevendheid betoonen. Maar geen oogenblik langer. Ik kom van Aranjuez; ik vraag; ik hoor. Heeft men u, gelyk ik wensch en hoop, geen vergiffenis verleend; terstond op de been; terstond met de verklaaring naar de drukkery.

CLAVIGO, *papier genomen hebbende.*

Hoe begeert gy 't?

DE BEAUMARCHAIS.

Mynheer, in tegenwoordigheid van uwe bedienden.

CLAVIGO.

Waartoe dat?

DE BEAUMARCHAIS.

Beveel hun ſlegts, dat zy in de galery komen. Men moet niet zeggen, dat ik u gedwongen heb.

CLAVIGO.

Welke bedenkingen!

DE BEAUMARCHAIS.

Ik ben in Spanje, en heb met u te doen.

CLAVIGO.

Nu dan!... (*Hy ſchelt. Een bediende komt.*) Roep myn volk byeen, en begeeft u in de galery. (*De bediende vertrekt; de overigen komen, en bezetten de galery.*)... Laat gy het ſchryven van de verklaaring aan my over?

DE BEAUMARCHAIS.

Neen, mynheer. Ik verzoek, dat gy ſchryft, 't geen ik u zal zeggen. (*Clavigo begint te ſchryven.*) „ Ik ondergeſchreevene, Jozef Clavigo, archivaris „ des konings"...

CLAVIGO, *dit geſchreeven hebbende.*

Des konings.

DE BEAUMARCHAIS.

„ Beken, dat, nadat ik in 't huis van mejuffrouw „ Gilbert in vriendſchap was aangenomen,"...

CLAVIGO.

Aangenomen.

DE BEAUMARCHAIS.

„ Ik mejuffrouw de Beaumarchais, haare zuster, „ door

„ door honderdmaal herhaalde trouwbeloften bedroo-„ gen heb." ... Hebt ge 't?

CLAVIGO.

Mynheer!

DE BEAUMARCHAIS.

Weet ge een ander woord?

CLAVIGO.

My dunkt...

DE BEAUMARCHAIS.

„ Bedroogen heb." 't Geen gy gedaan hebt, kunt ge nog ligter schryven.... „ Ik heb haar verlaaten, „ zonder dat eenige feil of zwakheid van haar' kant „ de minste reden, of slegts een voorwendsel tot dee-„ ze meineedigheid gegeeven had." ... (*Clavigo houdt op met schryven.*)... Schryf voort; 'er moet nog iets by.... „ Welke getuigenis ik, vrywillig en „ ongedwongen, afgelegd heb, beloovende uitdruk-„ kelyk, dat, indien deeze genoegdoening aan de be-„ leedigde niet mogt kunnen volstaan, ik bereid ben „ om dezelve op alle andere wyze, volgens den eisch, „ te geeven. Madrid."

CLAVIGO. (*Hy staat op, geeft den bedienden een' wenk om te vertrekken, en reikt de Beaumarchais het papier toe.*)

Ik heb met een' beleedigd', maar nogtans edelmoedig' man te doen. Houd slegts uw woord, en stel uwe wraak uit. Met deeze éénige hoop geef ik u dit schandelyke handschrift, waartoe ik anders niet zou

zou hebben kunnen overgaan. Doch, eer ik my onderwind voor donna Maria te verschynen, heb ik besloten, iemand om voorspraak te verzoeken; en deeze man zyt gy.

DE BEAUMARCHAIS.

Vlei u daar niet meê.

CLAVIGO.

Geef haar ten minsten kennis van het bittere, innerlyke berouw, dat gy in my bespeurd hebt. Ziedaar alles, wat ik van u begeer. Slaa myne bede niet af; ik zou, zo gy weigerig bleeft, een' anderen, een' min-vermogenden voorspreeker moeten uitkiezen; en gy zyt haar toch een getrouw verhaal schuldig. Zeg haar slegts, hoe gy my bevonden hebt.

DE BEAUMARCHAIS.

Dit kan ik doen; en ik zal het ook doen. Vaarwel dan.

CLAVIGO.

Ik wensch, dat het u altoos welgaa. (*Hy wil zyne hand vatten; doch de Beaumarchais trekt ze te rug.*)

ZESDE TOONEEL.

CLAVIGO, *alleen.*

Welk een onverwagte verandering van toestand! Men wordt verbysterd; men droomt.... Deeze verklaaring had ik niet moeten geeven.... Maar hy kwam zo schielyk, zo onvoorziens, als een donderbui. (*Carlos komt.*)

ZEVENDE TOONEEL.

CLAVIGO, CARLOS.

CARLOS.

Wat bezoek hebt ge gehad? Ik vind het gansche huis in rep en roer. Wat's 'er te doen?

CLAVIGO.

De broeder van Maria...

CARLOS.

Dagt ik het niet? Die oude rekel, die voordeezen by Gilbert diende, en my nu trotseert, wist gisteren reeds, dat men hem verwagtte; en ik word het op 't oogenblik eerst door hem gewaar.... Hy is dan hier geweest; wel nu?

CLAVIGO.

Een braave jonge.

CARLOS.

Wy zullen wel schielyk van hem ontslagen worden. Ik heb onderweg reeds geduurig aan myn web gesponnen. Maar wat is 'er gebeurd? Een uitdaaging? Een herstelling van eer? Was de knaap nog al wat driftig?

CLAVIGO.

Hy eischte een handschrift, waarin ik moest verklaaren, dat zyn zuster my geen aanleiding tot verandering had gegeeven.

CARLOS.

En hebt ge aan zyn' eisch voldaan?

CLAVIGO.

Ik wist geen' beter' raad.

CARLOS.

Goed, allerbest. Is 'er niets anders voorgevallen?

CLAVIGO.

Hy drong op een tweegevegt, of op de verklaaring.

CARLOS.

Gy hebt het verstandigste gekoozen. Wie zou tegen zulk een' romanesken dolkop zyn leeven waagen? En eischte hy het papier op een' barschen toon?

CLAVIGO.

Hy gaf my alles woordelyk in de pen; en ik moest de bedienden in de galery roepen.

CARLOS.

Ik begryp het. Ha! nu heb ik u, heertje! Dat breekt hem den hals. Zeg vry, dat ik een broddelaar ben, als ik den boef niet binnen twee dagen in de gevangkenis lever, en vervolgens met het eerste transport naar Indie.

CLAVIGO.

Neen, Carlos! de zaak staat merkelyk anders dan gy denkt.

CARLOS.

Hoe dan?

CLAVIGO.

Ik hoop, door zyne bemiddeling, en door myne yverige poogingen, vergiffenis van die ongelukkige te verwerven...

CARLOS.

Clavigo!

CLAVIGO.

De gedagtenis van het gebeurde uit te delgen, het verwarde in orde te brengen, en dus in myne oogen, en in die van de geheele wereld, een eerlyk man te worden.

CARLOS.

Duivelsche kinderagtigheid! Men bespeurt toch altyd, dat ge een geleerde zyt.... Laat ge u zo bedotten? Ziet ge niet, dat dit maar een eenvoudig ontwerp is om u te verstrikken?

CLAVIGO.

Neen, Carlos; hy is tegen 't huwelyk; zy is 'er ook tegen; zy wil niets van my hooren.

CARLOS.

Dat's de regte weg. Neen, vriend-lief; neem 't me niet kwaalyk; ik heb in de komedie wel gezien, dat men een' landjonker zo gefopt heeft.

CLAVIGO.

Gy beleedigt my. Ik bid u, spaar uwe geestigheid tot myn bruiloft. Ik heb vrywillig, uit eigen neiging, besloten Maria te trouwen. Al myn hoop, al myn geluk rust op de vergiffenis, die ik van haar verwagt.

En dan... zwigt, hoogmoed! Aan de borst deezer geliefde ligt nog de hemel, gelyk voorheen. Den roem, welken ik verkryg, de grootheid, waartoe ik my verhef, zal ik met verdubbeld genoegen smaaken; want door 't beminde voorwerp, dat nevens my daarin deelt, word ik een dubbel mensch. Vaarwel! Ik gaa. Ik moet Gilbert ten minsten spreeken.

CARLOS.

Wagt tot na den eeten.

CLAVIGO.

Geen oogenblik. (*Hy vertrekt.*)

CARLOS, *hem naziende, en eene poos gezweegen hebbende.*

Dat 's weêr een staaltje van dwaasheid.

(*Hy vertrekt.*)

Einde van het tweede Bedryf.

DER-

DERDE BEDRYF.

In Gilberts wooning.

EERSTE TOONEEL.

SOFIA GILBERT, MARIA DE BEAUMARCHAIS.

MARIA.

Hebt ge hem gezien? ... Wat beeven myne leden! ... Hem gezien? Ik bezweek byna, toen ik hoorde, dat hy kwam; en gy hebt hem gezien! Neen, ik kan, ik *zal*... neen, ik kan hem niet wederzien.

SOFIA.

Ik was buiten my zelve, toen hy binnen kwam. Want, helaas! beminde ik hem niet, gelyk gy, met volmaakte, zuivere, zusterlyke liefde? Heeft zyne afweezigheid my ook niet bedroefd, niet gefolterd? ... Thans wederkeerende, zyn berouw voor myne voeten uitboezemende... Zuster! 'er is zo iets betoverends in zyn gelaat, in zyn stem. Hy...

MARIA.

Nooit, nooit.

SOFIA.

Hy is nog niet veranderd. Ik vind in hem nog de zelfde goedaartigheid, zagtheid, aandoenlykheid, den zelfden heerschenden hartstogt, de zelfde begeerte om bemind te worden, het zelfde gevoel van kwelling, wanneer gelegenheid hem ontzegd wordt.

 Hy

Hy is in alle opzigten zig zelven gelyk gebleeven; en van u, Maria, van u ſpreekt hy, gelyk voorheen, in de gelukkige dagen der vuurigſte gemoedsdrift. 't Schynt, als of uw goede geest zelf aanleiding had gegeeven tot deeze vlaag van ontrouw en afzondering, om de eenvormigheid en droomigheid eener lange gemeenzaame verkeering voor een wyl te vervangen, en het gevoel op nieuw te verleevendigen.

MARIA.

Spreekt gy hem voor?

SOFIA.

Neen, zuster. Ook heb ik hem dit niet beloofd. Ik beſchouw de zaaken ſlegts, gelyk ze zyn. Gy en onze broeder beſchouwt ze in een al te romanesk licht. Dat een minnaar ongetrouw wordt, en het voorwerp zyner liefde verlaat, gebeurt meermaalen. Dat hy met berouw wederkomt, en, door zyn' misſlag te vergoeden, alle oude hoop tragt te vernieuwen, is een geluk, waarvoor een ander meisje niet onverſchillig zou zyn.

MARIA.

Myn hart berst.

SOFIA.

Ik geloof het. Zekerlyk moet het eerſte oogenblik een gevoelige werking op u te wege brengen. Maar, ik bid u, myn lieve zuster! merk deeze benaauwde verlegenheid, die alle uwe zinnen ſchynt te overweldigen, niet aan als een uitwerkſel van haat, van

van afkeer. Uw hart spreekt hem meer voór, dan gy meent. Het vuurige verlangen naar zyne wederkomst is de eenigste reden, waarom gy schroomt hem te zien.

MARIA.

Heb deernis.

SOFIA.

Gy moet gelukkig worden. Bespeurde ik, dat hy u onverschillig was, ik zou geen woord meer spreeken; en hy zou myn aangezigt niet meer zien. Maar dit is hier 't geval niet. Gy zult my bedanken, waarde zuster, dat ik u deeze angstvallige verlegenheid, welke een blyk der hartelykste toegenegenheid is, heb helpen overwinnen.

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen, GILBERT, BUENKO.

SOFIA.

Kom, Buenko, en gy ook, Gilbert; helpt my deeze kleine bemoedigen. 't Is nu tyd om tot een besluit te komen.

BUENKO.

Ik wenschte, dat ik durfde zeggen, neem hem niet weêr aan.

SOFIA.

Buenko!

BUENKO.

Ik gevoel myn hart bekneld, wanneer ik my voorstel, dat deeze engel, zo schandelyk door hem bolee-

leedigd, tot op den rand van 't graf gesleept, evenwel nog de zyne zou worden. Wat maakt hem dit geluk waardig? Waardoor vergoedt hy zyn snood gedrag? Door weder te keeren? op één' sprong te verklaaren, dat hy haar nu wel hebben wil?... Even als of deeze onwaardeerbaare ziel een verdagte waar was, die men den kooper toewerpt, wanneer men zyn laag bieden, en zyn joodsch af- en aanloopen moede is!... Neen, ik geef 'er myn stem niet toe, al pleitte zelfs het hart van Maria voor hem.... Waarom zyn tegenwoordig besluit niet vroeger genomen? Waarom gewagt, totdat 'er een onversaagde broeder verschynt, wiens gedugte wraak hem noopt om, als een schooljonge, vergiffenis te komen vraagen?... Hy is zo lafhartig als snood.

GILBERT.

Gy spreekt als een Spanjaard, en als of gy de Spanjaarden niet kende. Wy zyn thans in grooter gevaar dan één van u allen weet, of kan zien.

MARIA.

Waarde Gilbert!

GILBERT.

Ik eer de wakkere ziel van onzen broeder. Ik heb zyn heldhaftig bedryf in stilte beschouwd. Ik wensch hartelyk, dat de uitkomst in alle opzigten gunstig zal zyn, en dat Maria zal kunnen besluiten om haare hand aan Clavigo te geeven; want (*grimlagchende*,) haar hart heeft hy toch.

MARIA.

Gy zyt onbarmhartig.

SOFIA.

Geef hem gehoor; ik bid u, geef hem gehoor!

GILBERT.

Uw broeder heeft hem een verklaaring afgeperst, die u voor de gantsche wereld regtvaardigen moet; en die zal ons bederven.

BUENKO.

Hoe?

MARIA.

O Hemel!

GILBERT.

Hy schreef ze in hoop van u te zullen verbidden. Zo 't hem mislukt, dan kan en zal hy alles aanwenden om het papier te vernietigen. Uw broeder wil het, terstond na zyne wederkomst van Aranjuez, door middel van de drukpers openbaar maaken. Blyft gy onverzettelyk, dan komt hy, vrees ik, nimmer te rug.

SOFIA.

Liefste Gilbert!

MARIA.

Ik vergaa.

GILBERT.

Clavigo kan onmogelyk gedoogen, dat dit papier in 't licht verschynt. Indien gy zyn voorstel verwerpt, en hy een man van eer is, gaat hy uw' broeder te lyf, en 'er wordt om 't leeven gevogten. 't Zy uw broeder in dit gevegt sneuvelt, of overwint, hy is verlooren. Een vreemdeling in Spanje! schuldig

aan

aan den dood van deezen begunstigden hoveling!... Zuster, 't is goed, dat men edel denkt en gevoelt; maar zig en de zynen te gronde te helpen...

MARIA.

Raad my, Sofia. Help my.

GILBERT.

En wat kunt gy hiertegen inbrengen, Buenko?

BUENKO.

Hy waagt het niet. Hy vreest voor zyn leeven; anders zou hy in 't geheel niet geschreeven hebben, noch Maria zyne hand aanbieden.

GILBERT.

Zo veel te erger. Dan vindt hy honderd, die hem hunnen arm leenen; honderd, die onzen broeder onderweg verraaderlyk ombrengen. Ach! Zyt gy nog zo onbedreeven, Buenko? Zou een hoveling geene moordenaars in soldy hebben.

BUENKO.

De koning is groot en goed.

GILBERT.

Op de been dan! Dring door alle muuren, die hem omringen, door de bezetting, door den hofstoet, door alles, waardoor de hovelingen hem van zyn volk afgezonderd houden; en red ons.... Maar wie komt daar?

DER-

DERDE TOONEEL.

De voorigen, CLAVIGO.

CLAVIGO, *instuivende.*

Ik moet, ik moet...

(*Maria geeft een' schreeuw, en valt Sofia in de armen.*)

SOFIA.

Wreedaart! in welk een' toestand brengt gy ons! (*Gilbert en Buenko naderen haar.*)

CLAVIGO.

Ja, zy is 't. Zy is 't. En ik ben Clavigo... Dierbaar voorwerp! hoor my ten minsten, zo gy my niet wilt aanzien. Heb ik, toen Gilbert my met vriendelykheid in zyn huis nam, toen ik een arm en gering jongman was, toen myn hart een onoverwinnelyke genegenheid voor u gevoelde, eenige verdiensten gehad? Was 'er niet veeleer een inwendige overeenstemming van karakters, een wederzydsche neiging, welke veroorzaakte, dat gy niet onaandoenlyk voor my bleeft; dat ik naderhand allengs my kon vleien, dit hart ten vollen te bezitten? En ben ik thans de zelfde niet? Waarom zou ik niet durven hoopen? Waarom niet smeeken? Zoudt gy een' vriend, een' minnaar, dien gy, na een gevaarlyke en rampspoedige zeereis, lang verlooren geagt hadt, niet op nieuw aan uw' boezem drukken, wanneer hy onverwagt wederkwam, en zyn gered leeven voor uwe voeten nederlei? Ben ik ook niet op een woedende zee

zee herwaards en derwaards geslingerd? Zyn onze driften, waarmede wy in een' altoosduurenden stryd leeven, niet nog verschikkelyker en ontembaarder dan de golven, die den ongelukkigen reiziger verre van zyn vaderland doen te gronde gaan? O Maria! Maria! Kunt gy my haaten? my, die nooit opgehouden heb u te beminnen? In 't midden der bedwelming, onder 't verleidende gezang van ydelheid en hoogmoed, bleef ik nog steeds gedagtig aan de gezegende dagen, die ik, ombelemmerd, in gelukkige bekrompenheid van staat en vermogen, met u sleet, toen wy ons een reeks van blyde uitzigten voorstelden... En waarom zoudt gy nu met my alles niet willen vervullen, waarop wy hoopten? Versmaadt gy 't geluk des leevens, omdat een duister veld zig tusschen onze verwagtingen ingeschooven heeft? Geloof my, de beste geneugten der wereld zyn niet ten vollen zuiver. De hoogste vreugd wordt door onze driften, door het noodlot, afgebroken. Zouden wy dan klaagen over iets, dat alle anderen insgelyks ondergaan? ons strafbaar maaken door 't verwerpen der gelegenheid om alles te herstellen, een bedrukt huisgezin weder op te beuren, het heldhaftige bedryf van een' edelaartigen broeder te beloonen, en ons eigen geluk voor altoos te bevestigen?... Myne vrienden! Ach! ik heb uwe genegenheid niet verdiend; maar uit liefde tot de deugd, die ik wederom omhels, kunt gy ze my, van nu af, niet weigeren. Ondersteunt myn gesmeek.... Maria! (*Hy werpt zig voor haar neder.*) Maria! Herken myne stem. Verstaat gy den toon van myn hart niet meer? O Maria! dierbaarste Maria!

MARIA.

Ach!... Clavigo!

CLAVIGO. (*Hy ryst schielyk op, vat haare hand, en kuscht die met verrukking.*)

Zy vergeeft, zy bemint my! (*Hy ombelst Gilbert en Buenko.*) Zy bemint my! O Maria! myn hart zeide 't my. Had ik aan uwe voeten myn leed, myn berouw slegts door stomme traanen geüit, gy zondt my zonder woorden verstaan hebben, gelyk ik thans zonder woorden vergiffenis verwerf. Neen, neen; deeze tedere verbintenis onzer zielen is niet verbroken. Neen, zy verstaan elkanderen nog, gelyk voorheen, toen 'er geen geluid, geen oogwenk noodig was om de innerlyke gemoedsbeweegingen aan elkander mede te deelen.... Maria!... Maria!...

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, DE BEAUMARCHAIS.

DE BEAUMARCHAIS, *terwyl hy binnen treedt.*

Ha!

CLAVIGO, *hem te gemoet loopende.*

Myn broeder!

DE BEAUMARCHAIS, *tegen Maria.*

Vergeeft ge 't hem?

MARIA.

Laat af. Ik geraak buiten my zelve.

(*Zy vertrekt, ondersteund door Sofia.*)

VYF-

VYFDE TOONEEL.

GILBERT, BUENKO, DE BEAUMARCHAIS, CLAVIGO.

DE BEAUMARCHAIS.

Heeft zy 't hem vergeeven?

BUENKO.

't Schynt zo.

DE BEAUMARCHAIS.

Gy verdient uw geluk niet.

CLAVIGO.

Geloof vry, dat ik 'er van bewust ben.

ZESDE TOONEEL.

De voorigen, SOFIA.

SOFIA, *wederkomende.*

Zy vergeeft het hem. Een vloed van traanen borst uit haare oogen. „ Hy moet vertrekken," riep zy, snikkende, „ dat ik kan bedaaren. Ik vergeef 't hem." .... „ Ach! zuster!" vervolgde zy, my om den hals vallende; „ vanwaar weet hy, dat ik hem zo bemin?"

CLAVIGO, *haar de hand kusschende.*

Ik ben de gelukkigste aller menschen.... Myn broeder!

DE BEAUMARCHAIS, *hem ombelzende.*

Van harte dan. Ik moet u egter zeggen, dat ik u nog niet genegen kan zyn. Gy zyt voortaan de onze. Alles zy vergeeten. Hier is 't papier, dat ge my

my gaaft. (*Hy neemt de verklaaring uit zyne brieventas, verscheurt ze, en geeft ze hem over.*)

CLAVIGO.

Ik ben de uwe, voor eeuwig de uwe.

SOFIA.

Ik bid u, vertrek. Zy moet thans uwe stem niet hooren. Zy heeft rust noodig.

CLAVIGO, *hen allen in 't rond ombelzende.*

Vaarwel! Vaarwel!... Duizend kusschen voor den engel.

ZEVENDE TOONEEL.

GILBERT, BUENKO, DE BEAUMARCHAIS, SOFIA.

DE BEAUMARCHAIS.

't Zy dan zo, hoewel ik wenschte, dat het anders was. (*Grimlagchende:*) Zulk een meisje is toch een goedaartig weezen.... Ook moet ik u dit zeggen, myne vrienden: 't was 't gevoelen en de wensch van onzen gezant, dat Maria hem vergiffenis verleenen, en dat een gelukkig huwelyk deeze verdrietige historie eindigen zou.

GILBERT.

Ik ben zeer verheugd.

BUENKO.

Hy is uw zwager. Vaarwel! Gy ziet my in uw huis niet weder.

DE BEAUMARCHAIS.

Mynheer!

GILBERT.

Buenko!

BUENKO.

Ik haat hem tot het laatste oordeel toe. Merkt naauwkeurig op, met wat mensch gy te doen hebt.

(*Hy vertrekt.*)

GILBERT.

Hy is een zwaarmoedige ongeluksvogel. Mettertyd laat hy zig toch weêr bepraaten, als hy ziet, dat alles goed gaat.

DE BEAUMARCHAIS.

't Was toch wat voorbaarig, dat ik hem het papier wedergaf.

GILBERT.

Weg, weg! geen grillen.

(*Zy vertrekken.*)

Einde van het derde Bedryf.

VIER-

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Wooning van Clavigo.

CARLOS, *alleen.*

't Is pryslyk, iemand, die, door verkwisting of andere dwaasheden, laat blyken, dat zyn verstand in wanorde geraakt is, onder voogden te stellen. Dit doet de *overheid*, die zig anders niet veel aan ons laat *gelegen liggen*; en zouden wy het nut van een' vriend niet op gelyke wyze behartigen?... Clavigo! 't is slegt met u gesteld. Nog blyf ik hoopen. Indien gy thans nog maar half zo rekkelyk zyt als weleer, is 't nog tyd om u te behoeden voor een dwaasheid, die, wegens uw leevendig en aandoenlyk karakter, u al uw leeven ongelukkig maaken, en u ontydig ten grave brengen zou.... Hy komt.

TWEEDE TOONEEL.

CARLOS, CLAVIGO.

CLAVIGO, *peinzende.*

Goeden dag, Carlos.

CARLOS.

Een zwaarmoedig, benaauwd *goeden dag!* Komt ge, in zulk een humeur, van uw bruid?

CLAVIGO.

Zy is een engel. 't Zyn allerbeste menſchen.

CARLOS.

Gy zult u met de bruiloft evenwel zo ſterk niet haasten, of men kan 'er zig wel een nieuw kleed toe laaten borduuren?

CLAVIGO.

Scherts of ernst; op onze bruiloft zal met geen geborduurde kleederen gepraald worden.

CARLOS.

Ik wil het gaarne gelooven.

CLAVIGO.

Innerlyk genoegen en minzaame eensgezindheid zullen den luister deezer plegtigheid uitmaaken.

CARLOS.

Gy zult, denk ik, een ſtille bruiloft houden.

CLAVIGO.

Gelyk menſchen, die gevoelen, dat hun geluk geheel in hun zelven berust.

CARLOS.

Dit is zeer gepast naar de omſtandigheden.

CLAVIGO.

Naar de omſtandigheden! Wat wilt ge daarmede zeggen?

CARLOS.

Naardat de zaak thans ſtaat; naardat ze zig toedraagt.

CLA-

CLAVIGO.

Hoor, Carlos; de toon van agterhoudendheid mishaagt my in een' vriend. Ik weet, dat gy over dit huwelyk niet gunstig denkt. Maar, zo gy 'er iets tegen in te brengen hebt, spreek dan rondborstig. Hoe staat de zaak? Hoe draagt ze zig toe?

CARLOS.

Men ontmoet meer onverwagte dingen van een' wonderlyken aart. 't Zou ook waarlyk niet goed zyn, dat alles in 't spoor ging. Dan zou men niets vinden, waarover men zig kon verwonderen; geen stof om de hoofden byeen te steeken, om in gezelschappen te verhandelen.

CLAVIGO.

't Zal zekerlyk vry wat opziens maaken.

CARLOS.

Dat spreekt van zelf. Hoe menig meisje in Madrid wagt en hoopt op u! En, als gy haar nu deezen trek speelt!...

CLAVIGO.

't Is nu niet anders.

CARLOS.

Een zonderling geval. Ik heb weinig mannen gekend, die zulk een' grooten en algemeenen indruk op de vrouwen maakten, als gy. Onder alle standen zyn 'er, die zig met ontwerpen en uitzigten bezig houden, om u te verkrygen. De eene neemt haare schoonheid te baat; de andere haar' rykdom, haar' rang,

 haar

haar vernuft, of haare bloedverwanten. Wat worden my om u niet al komplimenten gemaakt! Want, waarlyk, myn ſtompe neus, noch myn krullige kop, noch myn bekende minagting voor de vrouwen kan my deeze eer toebrengen.

CLAVIGO.

Gy ſpot.

CARLOS.

Als ik niet reeds voorſlagen geleezen had; aanbiedingen, met een verliefd handje gekrabbeld, en zo gebrekkig van ſpelling, als een egte minnebrief van een meisje ooit zyn kan. Hoe menig ſchoone jongvrouw is my by die gelegenheid door de handen gegaan!

CLAVIGO.

En van dit alles hebt ge my niets gezeid!

CARLOS.

Omdat ik u met geene ydele grillen wilde ophouden, en u nooit kon raaden, dat ge u met ééne van allen ernſtig zoudt inlaaten. Clavigo! ik heb uw lot in deezen boezem gedraagen, als myn eigen. Ik heb geen' vriend buiten u. Alle andere menſchen zyn my onverdraagelyk; en gy begint my ook onverdraagelyk te worden.

CLAVIGO.

Ik bid u, bedaar.

CARLOS.

Verbrand iemands huis, waaraan hy tien jaar gebouwd heeft, en zend hem dan een' biegtvader, die hem

hem de kristelyke lydzaamheid aanpryst. . . . Men moet voor niemand belang trekken dan voor zig zelven. De menschen zyn 't niet waardig.

CLAVIGO.

Komt de menschenhaat weêr in u bovendryven.

CARLOS.

Wiens schuld is 't, dat ik 'er my op nieuw aan overgeef? Ik zeide tot my zelven: wat moet thans voor Clavigo het aanneemelykste huwelyk zyn? Beschouwde ik hem als een' man van den gewoonen stempel, ik zou oordeelen, dat hy 't reeds verre genoeg gebragt had. Maar wegens zyn vernuft, wegens zyne begaafdheden, agt ik 't onverantwoordelyk, ja, onmogelyk, dat hy blyft, die hy is.... Ik smeedde myne ontwerpen. Hoe weinigen, dagt ik, zyn tevens zo moedig en rekkelyk, zo schrander en vlytig! Hy is tot alle posten bekwaam. Als archivaris, kan hy eerlang de gewigtigste kundigheden verkrygen. Hy zal zig noodzaaklyk maaken; en valt 'er verandering voor, dan is hy minister.

CLAVIGO.

Ik beken, dat ik dikwyls ook zo droomde.

CARLOS.

Noemt ge dit *droomen?* Zo zeker als ik den toren kan bereiken en beklimmen, wanneer ik hem nader met het vaste voorneemen van niet te rusten, eer ik 'er op ben, zo zeker zoudt gy ook alle zwaarigheden overwonnen hebben. En over de rest was ik niet bekommerd. Gy zyt van geen' grooten huize.

Zo veel te beter; dit moest u te vlytiger maaken om vermogen te verkrygen, en te opmerkzaamer om het te behouden. Die den tol inzamelt, en niet ryk wordt, is een onnozel mensch. Ik zie ook niet, waarom het land den minister zo wel geen schatting schuldig is als den koning. Deeze geeft 'er zyn' naam toe; hy zyne kragten.... Toen ik nu dit alles overdagt had, zag ik eerst naar een party voor u om. Ik begreep, dat menig aanzienlyk huis op uwe afkomst het oog niet zou slaan, en dat veelen onder de rykste zeer gaarne de bevordering van uwen rang zouden willen bekostigen, om slegts in de heerlykheid van den *tweeden koning* te mogen deelen. Ondertusschen...

CLAVIGO.

Gy doet my onregt. Gy schat myn' tegenwoordigen staat veel te laag. En meent ge, dat ik my evenwel niet nog verheffen, niet nog grooter stappen doen kan.

CARLOS.

Myn lieve vriend! breek het hart uit een plant; zy mag daarna nog ontelbaare byscheuten uitgeeven, en een groote ruimte beslaan; maar de grootsche koninglyke wasdom der eerste scheut is verlooren. Ook moet ge u niet verbeelden, dat men ten hove dit huwelyk met onverschillige oogen zal beschouwen. Hebt ge vergeeten, wie u de verkeering, de verbintenis met Maria afrieden? wie u het wyze besluit om haar te verlaaten inboezemde? Moet ik u dit herinneren?

CLA-

CLAVIGO.

Ik kan niet ontveinzen, dat deeze bedenking my ook reeds gekweld heeft. 'Er zullen zekerlyk weinigen zyn, die deezen ſtap goedkeuren.

CARLOS.

Weinigen? Zeg liever, niemand. En moeten uwe voornaame vrienden niet ten uiterſten misnoegd zyn, daar ge, zonder hen te vraagen, zonder hunnen raad in te neemen, u zelven weggeworpen hebt, gelyk een onbezonnen jonge zyn geld op de markt voor wormſteekige nooten wegwerpt?

CLAVIGO.

Dat is een hoonend zeggen, Carlos. Gy trekt het veel te ver.

CARLOS.

Geen hair te ver. Want dat iemand uit drift een misſelyken pas begaat, kan 'er nog eenigzins door. Trouwt een heer met een kamenier, om haar hemelſche ſchoonheid; goed; de wereld laakt hem, maar benydt hem tevens....

CLAVIGO.

De wereld! Altoos de wereld!

CARLOS.

Gy weet wel, dat ik niet angstvallig naar de goedkeuring van anderen vraag; maar dit is en blyft toch waarheid: Die voor anderen niets doet, doet voor zig zelven ook niets; en, als de menſchen u noch met agting, noch met nyd aanſchouwen, zyt ge zekerlyk niet gelukkig.

CLAVIGO.

De wereld bordeelt maar fchyn. O! die het hart van Maria bezit, is te benyden.

CARLOS.

Gelyk een zaak fchynt, zo is ze doorgaans ook. Maar ik ben waarlyk byna geneigd om te denken, dat het verborgene hoedanigheden moeten zyn, die uw geluk benydenswaardig maaken. Want 't geen men met oogen ziet, met het menfchelyk verftand kan begrypen...

CLAVIGO.

Gy wilt my in den grond bederven.

CARLOS.

„ Hoe is dat toegegaan?" zal men de gantfche ftad door vraagen. „ Hoe is dat toegegaan?" vraagt men ten hove. „ Om 's Hemels wil, hoe is dat toegegaan?
„ Zy is arm, zonder rang. Had Clavigo geen avon-
„ tuurtje met haar gehad, men zou niet weeten, dat
„ ze in de wereld is."... „ Zy heeft den naam van
„ bevallig, aangenaam en geestig te zyn."... „ Wie
„ zou daarom een vrouw neemen? Dat verdwynt kort
„ na het trouwen."... „ Wel!" zegt 'er een, „ ik
„ hoor, dat ze fchoon, by uitftek bekoorlyk is."...
„ Dat's te begrypen," zegt een ander....

CLAVIGO, *verbysterd, en een' diepen zugt loozende,*

Ach!

CARLOS.

„ Schoon?" zegt eene uit de jufferschap. „ Ja, „ dat gaat wel aan. Maar 'k heb ze in zes jaar niet „ gezien."... „ In zo langen tyd kan men nog al wat „ veranderen," zegt een andere."... „ Wy moeten „ 'er toch eens op letten," zegt een derde; „ hy „ zal haar welhaast te voorschyn brengen."... Men vraagt; men gluurt; men wil-ze zien; men wagt; men is ongeduldig; men herinnert zig geduurig den hooghartigen Clavigo, die zig nooit in 't openbaar vertoonde, zonder een staatelyke schitterende Spaansche jongvrouw als in zegepraal om te voeren, wier volle boezem, bloozende wangen, hooge wenkbraauwen en vuurige oogen al wat rondom haar was scheenen te vraagen, „ ben ik myn' geleider niet waar„ dig?" en die, in haaren hoogmoed, den zyden' sleeptabbert zo wyd in den wind liet flodderen als mogelyk was, om haare verschyning des te aanzienlyker en agtbaarder te maaken. Nu komt deeze heer voor den dag; en de woorden blyven den luiden in den mond steeken. Men ziet hem naast zyne trippelende, kleine Fransche dame, in wier holle oogen en vermagerde leden de teering te leezen is, schoon zy haare doodbleeke kleur met wit en rood overschilderd heeft.... Vriend! ik word raazend; ik gaa loopen, zo dra de luiden my aanspreeken, en vraagen, en onderzoeken, en niet kunnen begrypen...

CLAVIGO, *hem by de hand vattende.*

Myn vriend! myn broeder! ik ben in naare verlegenheid. Ik zeg het u, ik beken het u openhartig, ik schrikte, toen ik Maria wederzag. Wat is zy ver-

val-

vallen! bleek! uitgeteerd! Ach! hiervan ben ik alleen de oorzaak. Myne ontrouw...

CARLOS.

Gekheid! grillen! Zy had de teering reeds, toen uwe vryery nog ſterk gaande was. Ik heb 't u duizendmaal gezeid, en... Maar gy verliefden hebt oogen noch neuzen. 't Is ſchande, Clavigo, 't is ſchande, alles zo te vergeeten, en dat om een kranke vrouw, die de pest onder uw kroost zal brengen, waardoor alle uwe kinders en kindskinders binnen eenige jaaren op een hooffche wyze zullen uitgaan, als nagtkaarſen.... Een man, geſchikt om ſtamvader van een geſlagt te zyn, die veelligt in 't toekomende ... Ik zal nog zinneloos worden; het hoofd draait 'er my van.

CLAVIGO.

Carlos! wat zal ik u zeggen? Toen ik haar wederzag, vloog myn hart haar in de eerſte vervoering te gemoet; maar, ach! toen die bedaard was... deernis, hartelyke deernis boezemde zy my in; doch liefde... zie! het was, als of my, in den ſchoot des vermaaks, de koude hand des doods over den rug ſtreek. Ik tragtte my op te beuren; voor hen, die my omringden, wederom den gelukkigen te ſpeelen; maar 't was gedaan, en myn gantſche houding was zo ſtyf, zo bedremmeld, dat zy het zekerlyk bemerkt zouden hebben, indien zy niet buiten zig zelven geweest waren.

CARLOS.

Hel! dood! duivel!... En gy wilt haar trouwen! ... (*Clavigo ſtaat als in diepe gedagten verzonken,* *zon-*

zonder een woord te uiten.)... 't Is gedaan; gy zyt onherstelbaar verlooren. Vaarwel, broeder. Ik zal alles tragten te vergeeten, en myn eenzaam leeven in spyt en rouw over uwe verblindheid slyten.... Ach! Zig in de oogen der wereld veragtelyk te maaken, en daardoor niet eens een' hartstogt, een begeerte te bevredigen! Zig moedwillig een kwaal op den hals te laaden, welke, terwyl zy de inwendige vermogens ondermynt, tevens in 't oog der menschen een afgryzen baart.

CLAVIGO.

Carlos! Carlos!

CARLOS.

Waart gy nooit gesteegen, om nooit te vallen! Met wat oogen zal dit aangezien worden! „ Daar is de „ broeder," zal men zeggen; „ dat moet een braaf „ kerel weezen; die heeft hem bang gemaakt; hy „ heeft hem de spits niet durven bieden."... „ Ha!" zullen onze moedige hofjonkers zeggen; „ men ziet „ wel, dat hy geen man van geboorte is."... „ By „ my moest de Franschman gekomen zyn," roept 'er een, en trekt zyn' hoed in de oogen, en klopt zig op den buik; een knaap, die veelligt niet waardig was uw rydknegt te zyn.

CLAVIGO, *in de geweldigste benaauwheid, onder een' stroom van traanen, Carlos om den hals vallende.*

Red my, beste vriend! Red my van den dubbelen meineed, van de onverwinnelyke schande, van my zelven.... Ik vergaa.

CAR-

CARLOS.

Ongelukkige! Ik hoopte, dat deeze jeugdelyke dwaasheden, deeze bestormende traanen, deeze aanvallen van neêrslagtigheid voorby zouden zyn. Ik hoopte u te zien als een' man, die niet langer weifelde, niet langer gedompeld lag in den benaauwden kommer, welken gy zo menigmaal aan mynen boezem hebt uitgeweend. Verman u, Clavigo; verman u!

CLAVIGO.

Laat my weenen. (*Hy werpt zig op een' stoel.*)

CARLOS.

Wee u, dat ge een baan betreeden hebt, welke gy niet ten einde toe zult doorloopen! Met *uw* hart, met *uwe* neigingen, die een' stilleevend' burger gelukkig zouden maaken, moest gy die heilloozе zugt tot grootheid verbinden! En wat is grootheid, Clavigo? Zig in rang en aanzien boven anderen te verheffen? Geloof dit niet. Als uw hart niet grooter is dan dat van anderen; als gy niet in staat zyt om u met gelaatenheid te verheffen boven lotgevallen, waardoor een gemeen mensch in angst zou geraaken: zyt gy, met alle uwe linten en sterren, ja, met de kroon zelve, slegts een gemeen mensch. Schep moed, bid ik u, en bedaar. (*Clavigo ryst op, ziet Carlos aan, en reikt hem de hand toe, welke hy met drift aangrypt, zeggende:*) Welaan, myn vriend! neem uw besluit. Ziedaar, ik wil alles ter zyde stellen. Ik wil zeggen: hier liggen twee voorslagen op gelyke schaalen; gy trouwt Maria, en vindt uw geluk in een stil burgerlyk leeven, in vreedzaame huislyke vermaaken,

of gy streeft in de baan der eer voort naar den naderenden eindpaal.... Ik wil alles ter zyde stellen, en zeggen: de tong staat in 't huisje; 't hangt nu van uw besluit af, welke van beide schaalen den uitslag zal hebben. Nu dan; neem uw besluit. Niets is in de wereld erbarmelyker dan een besluiteloos mensch. Hy dobbert tusschen twee gewaarwordingen, welke hy gaarne zou willen vereenigen, zonder te beseffen, dat 'er geen andere vereeniging van mogelyk is dan de twyfeling en de onrust, die hem pynigen. Welaan! geef uwe hand aan Maria. Handel als een eerlyk man, die 't geluk van zyn leeven aan zyn woord opoffert; die zig verpligt rekent om te vergoeden 't geen hy bedorven heeft; die ook den kring zyner driften en werkzaamheden nooit verder heeft uitgebreid, dan dat hy altoos het verbrodde wederom in orde kan brengen; en die gezegend is met het genot van een vreedzaame middelmaatigheid, met de goedkeuring van een bedagtzaam geweeten, en met alle zaligheden van menschen, die in staat zyn om, nevens hun eigen geluk, het genoegen van de hunnen te wege te brengen.... Nogmaals: neem uw besluit; en ik zal zeggen, dat ge een held zyt.

CLAVIGO.

Carlos! een sprankel van uwe kloekmoedigheid...

CARLOS.

Die smeult in u; en ik zal blaazen, totdat de vlam doorbreekt.... Beschouw, aan den anderen kant, het geluk en de grootheid, waartoe ge u kunt verheffen. Zonder digterlyken zwier, zonder een veelkleurig

rig tooisel, stel ik u deeze uitzigten slegts in 't zuivere licht voor, waarmede uwe ziel leevendig bestraald werd, eer die Fransche ydeltuit uwe zinnen op hol bragt. 't Is nog tyd, Clavigo, om u als een' wakker' man te gedraagen. Betreed den weg, waarop uwe voetstappen gedrukt staan, zonder ter regter- of ter linkerzyde af te wyken. Mogt uwe ziel zig uitbreiden, en beseffen, dat buitengemeene menschen, zelfs ook in 't geen de pligten betreft, van 't gemeen afwyken! dat hy, die een groot geheel moet overzien, bestuuren en handhaaven, zig nooit met eenig verwyt behoeft te kwellen, wanneer hy van geringe betrekkingen het oog afgewend, en kleinigheden aan 't welzyn van 't geheel opgeofferd heeft! Dit doet de Schepper in zyne natuur; dit doet de koning in zyne staaten; en waarom zouden wy hierin hun voorbeeld niet volgen?

CLAVIGO.

Carlos, ik ben een kleinhartig mensch.

CARLOS.

Wy zyn niet kleinhartig, wanneer de stryd, waarin wy door de omstandigheden gewikkeld worden, ons zwaar valt, maar, wanneer wy 'er in bezwyken. Nog één' ademtogt; en gy zyt wederom by u zelven. Verban de overblyffels van een' erbarmelyken hartstogt, welke u thans even weinig pasfen als het graauwe wambuis en het zedige gelaat, waarmede gy te Madrid kwaamt. 't Geen het meisje voor u gedaan heeft, hebt ge overlang vergolden; en, dat ge haar den eersten vriendelyken toegang te danken hebt....

o! een

o! een ander zou, om 't vermaak van uwe verkeering te genieten, even veel, zelfs nog meer, gedaan hebben, zonder zig daarom zo veel aan te maatigen. Zou 't ooit in u kunnen opkomen, dat ge den schoolmeester, die u, dertig jaaren geleeden, het A B C leerde, daarvoor de helft van uw vermogen moest geeven?

CLAVIGO.

't Kan zyn, dat ge, over 't geheel genomen, gelyk hebt Maar hoe redden wy ons uit de verlegenheid, waarin wy ons bevinden? Kunt ge hierin raad en hulp verschaffen? Spreek.

CARLOS.

Wilt ge dan doen, gelyk ik gezeid heb?

CLAVIGO.

Ja, als gy 'er my toe in staat stelt. Ik heb geen overleg. Gy moet de noodige maatregels voor my beraamen.

CARLOS.

Welaan dan! Bescheid den broeder eerst op een bepaalde plaats, en eisch de verklaaring, die gy, gedwongen en onbezonnen, gegeeven hebt, met de kling te rug.

CLAVIGO.

Ik heb ze reeds. Hy heeft ze gescheurd en my wedergegeeven.

CARLOS.

Zo veel te beter; zo veel te beter. Dat is reeds een

een begin; en gy hebt my zo lang laaten praaten! Korter dan. Schryf hem maar bezadigd, „dat gy niet „goedvindt zyn zuster te trouwen; en dat hy de „oorzaak hiervan kan te weeten komen, wanneer hy „zig, in den aanstaanden nagt, van een vriend ver„zeld, en naar zyn verkiezing gewapend, op deeze „of geene plaats wil laaten vinden." Vervolgens ondertekend.... Clavigo, schryf dit. Ik ben uw seconde, en... De duivel zou 'er meê moeten speelen ... *(Clavigo gaat naar de tafel.)*... Hoor, nog een woord. Als ik my wél bezin, is dit een onnozele raad. Wie zou tegen zulk een' dollen avonturier zyn leeven waagen? Ook verdient hy wegens zyn gedrag en zyn' staat niet, dat wy ons met hem gelyk stellen. Hy moet, dunkt my, maar geregtelyk aangeklaagd worden. Dat hy heimelyk te Madrid gekomen is, zig onder een' verdigten naam, met een' medepligtigen, by u heeft laaten aandienen, eerst door vriendelyke woorden uw vertrouwen gewonnen, vervolgens u onverhoeds overvallen, u een verklaaring afgedwongen heeft, en vertrokken is om ze rugtbaar te maaken, moet hem den hals breeken. Hy zal ondervinden, wat de gevolgen zyn, wanneer men een' Spanjaard midden in de burgerlyke rust durft uitdaagen.

CLAVIGO.

Gy hebt gelyk.

CARLOS.

Maar daar komt my iets in de gedagten. Terwyl het proces begonnen wordt, kan dit heertje ons nog me-

menig' trek speelen.. Liever derhalven het zekere voor 't onzekere genomen. Wat dunkt u? Als wy hem zonder omwegen maar aanstonds by den kop deeden vatten?

CLAVIGO.

Ik verstaa u, en weet, dat gy de man zyt om dit uit te voeren.

CARLOS.

Zou ik, die reeds vyfentwintig jaar heb meêgeloopen, en de voornaamste luiden zien zweeten van angst, zulk een zotte klugt niet kunnen ontwarren? Laat my maar begaan; gy behoeft niets te doen, niets te schryven. Die den broeder laat vastzetten, geeft stilzwygende te kennen, dat hy de zuster niet hebben wil.

CLAVIGO.

Neen, Carlos, hoe het gaa, dit kan, dit zal ik niet gedoogen. De Beaumarchais is een man van eer. Zou hy, om zyne regtvaardige zaak, in een gevangkenis versmagten? Iets anders, Carlos, iets anders.

CARLOS.

Och! zotterny! Wy zullen hem niet opeeten. Hy zal wél bewaard en verzorgd worden; en 't kan ook niet lang duuren. Want, zo dra hy bespeurt, dat het ernst is, houdt zyn theatraale yver op; hy keert beteuterd weêr naar Frankryk, en bedankt zeer beleefd, als men zyn zuster slegts een jaargeld wil toeleggen. Misschien was 't hem daar maar om te doen.

CLAVIGO.

't Geschiede dan. Maar draag zorg, dat ge hem niet kwaalyk behandelt.

CARLOS.

Bekommer u daar niet over.... Eén' raad moet ik u nog geeven. Men kan niet weeten, hoe 't verpraat wordt, hoe hy 'er de lugt van krygt. Als dit gebeurt, overvalt hy u; en dan ligt het gantsche werk in duigen. Om hiervoor beveiligd te zyn, moet ge u uit uw huis begeeven, zonder dat zelfs een bediende weet, waarheen. Laat het noodzaakelykste maar byeenpakken. Ik zal u een' knaap zenden, die u op een plaats zal brengen, daar de heilige Hermandad zelf u niet vinden zou. Ik heb altoos eenige schuilhoeken aan de hand. Vaarwel.

CLAVIGO, *op een' bedrukten toon.*

Vaarwel.

CARLOS.

Gryp moed. Als dit voorby is, zullen wy ons weêr vrolyk maaken.

(*Zy vertrekken.*)

DERDE TOONEEL.

In de wooning van Gilbert.

SOFIA GILBERT, MARIA DE BEAUMARCHAIS, *met eenig werk bezig.*

MARIA.

Wat is Buenko onstuimig heengegaan!

SOFIA.

Geen wonder. Hy is uw vriend; en hoe zou het gelaat van iemand, tegen wien hy een' dubbelen haat moet koesteren, voor hem verdraaglyk kunnen zyn!

MARIA.

Hy is de beste, de deugdzaamſte burger, dien ik ooit gekend heb. (*Haar werk toonende:*) My dunkt, ik zal het zo maaken. Ik trek dit in; en dat ſpeld ik op. 't Zal wél ſtaan.

SOFIA.

Zeer wél. En ik zal ſtrookleurde linten tot het kapſel neemen. Niets kleurt my beter. Gy lacht!

MARIA.

Ik lach om my zelve. Wy meisjes zyn toch wonderlyk. Naauwlyks beuren wy het hoofd een weinig op, of wy houden ons weêr bezig met onzen opſchik.

SOFIA.

Gy kunt u dit niet te laſt leggen. Sedert het oogenblik, waarin Clavigo u verliet, was niets in ſtaat om u eenig vermaak toe te brengen.... (*Maria ziet met ſchrik naar de deur.*).... Wat deert u?

MARIA, *beklemd.*

Ik meende, dat 'er iemand kwam.... Ach! myn hart!... Ik zal 'er nog van ſterven.... Voel, hoe het klopt van dien ydelen ſchrik.

SOFIA.

Bedaar. Gy zyt bleek. Ik bid u, myn waarde!...

MARIA, *op haare borst wyzende.*

Hier drukt het my.... Het steekt.... Het zal my het leeven kosten.

SOFIA.

Ontzie u.

MARIA.

Ik ben een dwaas, ongelukkig meisje. Droefheid en vreugd hebben met al haare kragt myn zwak gestel ondermynd. Ik zeg het u, 't is maar een halve vreugd, dat ik hem weder heb. Ik zal weinig genoegen beleeven. Misschien vlei ik my t' onregt met het geluk, dat my in zyne armen wagt.

SOFIA.

Zuster! myn waarde, éénige zuster! Gy mergelt u door zulke bekommernissen uit.

MARIA.

Waarom zou ik my zelve misleiden?

SOFIA.

Gy zyt jong en gelukkig. Gy moogt alles hoopen.

MARIA.

Hoopen! O! die éénige liefelyke leevensbalsem bekoort dikwyls myn ziel. Vrolyke jeugdige droomen zweeven my voor oogen, en verzellen de gedaante van den onvergelykelyken minnaar, die nu weder de myne wordt. Sofia! Wat is hy bekoorlyk! Sedert ik hem niet gezien heb, heeft... ik weet niet, hoe ik het moet uitdrukken... heeft al het groote, dat

dat weleer in zyne bescheidenheid verborgen lag, zig ontzwagteld. Hy is een man geworden, en moet, met het reine gevoel van zig zelven, waarmede hy te voorschyn komt, en dat t' eenemaal vry is van laatdunkendheid, alle harten inneemen.... En zou hy de myne worden? Neen zuster, ik was hem niet waardig, en nu nog veel minder.

SOFIA.

Neem hem maar, en wees gelukkig.... Ik hoor uw' broeder.

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, DE BEAUMARCHAIS.

DE BEAUMARCHAIS, *binnen komende*.

Waar is Gilbert?

SOFIA.

Hy is reeds eenigen tyd uit geweest. Hy zal nu zekerlyk haast komen.

MARIA.

Wat schort u, broeder? (*Opspringende, en hem om den hals vallende:*) Lieve broeder! wat schort u?

DE BEAUMARCHAIS.

Niets. Ik bid u, myn waarde zuster, laat my los.

MARIA.

Gy noemt my *uwe waarde zuster*, en zegt my niet, wat uw op het hart ligt?

SOFIA.

De mannen veranderen wel eens meer de trekken van hun gelaat, zonder juist iets op het hart te hebben.

MARIA.

Neen, neen. Ach! ik zie uw gelaat zo zelden, en nogtans geeft het my reeds alle uwe aandoeningen te kennen. Ik lees elke gewaarwording deezer ongeveinsde, onbedorvene ziel op uw voorhoofd. Gy hebt iets, dat u ontrust. Zeg, wat het is.

DE BEAUMARCHAIS.

Niets, waarde Maria. Inderdaad niets... wil ik hoopen. Clavigo... (*Hy breekt af.*)

MARIA.

Wel nu?

DE BEAUMARCHAIS.

Ik ging naar Clavigo. Hy is niet t'huis.

SOFIA.

En maakt dit u zo verlegen?

DE BEAUMARCHAIS.

Naar 't zeggen van zyn' deurwaarder, is hy op reis gegaan. Waarheen, en voor hoe lang, weet niemand. Zou hy zig ook laaten lochenen? Of zou hy waarlyk vertrokken zyn? En waarom? Met wat oogmerk?

MARIA.

Wy zullen 't afwagten.

DE BEAUMARCHAIS.

Gy veinst. Ach! de bleekheid van uwe wangen, het beeven van uwe leden, alles zegt en getuigt, dat gy het niet kunt afwagten. Lieve zuster! (*Hy vat haar in zyne armen.*) By dit kloppend, benaauwd, beevend hart zweer ik u... Hoor my, o God, die regtvaardig zyt! Hoort my, alle heiligen!... Gy zoudt gewroken worden, indien hy... dit denkbeeld maakt my uitzinnig... indien hy op nieuw afviel, zig aan dubbele meineedigheid schuldig maakte, en met onze elende den spot dreef.... Neen, 't is niet mogelyk.... Gy zoudt gewroken worden.

SOFIA.

Gy zyt veel te voorbaarig. Ontzie haar, bid ik u. (*Tegen Maria, die op een' stoel nederzygt.*) Wat komt u over? Gy bezwymt!

MARIA.

Neen, neen. Gy maakt u aanstonds zo ongerust!

SOFIA, *haar een glas water toereikende.*

Neem dit glas.

MARIA.

Laat af. Waartoe dat?... Nu, geef 't maar hier. Ik zal 't gebruiken.

DE BEAUMARCHAIS.

Waar is Gilbert? Waar is Buenko? Ik bid u, maak, dat zy hier komen.

(*Sofia vertrekt.*)

VYFDE TOONEEL.

DE BEAUMARCHAIS, MARIA.

DE BEAUMARCHAIS.

Hoe is 't, Maria?

MARIA.

Wél, zeer wél. Zoudt ge dan denken, broeder?...

DE BEAUMARCHAIS.

Wat, myn lief?

MARIA.

Ach!

DE BEAUMARCHAIS.

Uw adem wordt belemmerd.

MARIA.

De ſterke hartklopping dient my voor ademhaaling.

DE BEAUMARCHAIS.

Hebt ge geen geneesmiddel? Moet ge niet iets hebben, om te bedaaren?

MARIA.

Ik weet één middel; en daarom heb ik God reeds lang gebeden.

DE BEAUMARCHAIS.

Gy zult het verkrygen, en, zo ik hoop, van myne hand.

ZESDE TOONEEL.

De voorigen, SOFIA.

SOFIA, *inkomende*.

Zo even geeft een looper deezen brief af. Hy komt van Aranjuez.

DE BEAUMARCHAIS.

't Is het zegel en de hand van onzen gezant.

SOFIA.

Ik verzogt hem in te komen, en eenige verversching te gebruiken; doch hy bedankte, dewyl hy nog meer dépêches had.

MARIA.

Lieve zuster, wilt ge eens om den doctor zenden?

SOFIA.

Deert u iets? Heilige God! Wat deert u?

MARIA.

Gy zult my zo benaauwd maaken, dat ik byna om geen glas water kan vraagen.... Sofia!... Broeder!... Wat behelst de brief? Zie, hoe hy fiddert! hoe de moed hem begeeft!

SOFIA.

Broeder! (*De Beaumarchais werpt zig spraakeloos op een' stoel, en laat den brief vallen.*)... Myn broeder!... (*Zy vat den brief op, en leest hem.*)

MA-

MARIA.

Laat my hem zien. Ik moet... (*Zy wil opstaan.*) O wee! Ik gevoel het. 't Is het uiterste. Zuster! uit barmhartigheid den laatsten schielyken doodsteek! ... Hy verraadt ons....

DE BEAUMARCHAIS, *opspringende.*

Ja, wel verraadt hy ons. (*Zig voor het hoofd en op de borst slaande.*) Myn gansche ziel is zo dof, zo doodsch, als of een donderslag myne zintuigen verlamd had. Maria, Maria! gy zyt verraaden; en ik staa nog hier! Waarheen?... Wat... Ik zie niets, geen uitkomst, geen redding. (*Hy werpt zig op een stoel.*)

ZEVENDE TOONEEL.

De voorigen, GILBERT.

SOFIA.

Gilbert! raad, hulp! Wy zyn verlooren.

GILBERT.

Wyf!

SOFIA.

Lees, lees. De gezant meldt aan onzen broeder, dat Clavigo hem lyfstraffelyk verklaagd heeft, als of hy onder een' valschen naam in zyn huis was geslopen, en hem in zyn bed met het pistool in de hand gedwongen had om een eerroovende verklaaring te ondertekenen. En, indien hy niet schielyk uit het koningryk vlugt, sleept men hem in de gevangkenis,

waar-

waaruit de gezant zelf misschien niet in staat is hem, te verlossen.

DE BEAUMARCHAIS, *opspringende.*

Ja, zy zullen 't doen; zy zullen my in de gevangkenis sleepen, maar van zyn ontzield ligchaam af, van de plaats af, daar ik my in zyn bloed zal gewasschen hebben.... Ach! ik gevoel woedenden dorst naar zyn bloed.... Heb dank, o Hemel! gy verschaft den mensch verkwikking en versterking in 't midden van 't zwaarste lyden. Hoe gloeit de smagtende wraaklust in myn' boezem! Hoe trekt dat heerlyke gevoel, die blaakende begeerte naar zyn bloed, my uit myne nietigheid, uit myne stompe besluiteloosheid! Ja, het voert my boven my zelven. Wraak, wraak! Verrukkelyke aandoening! Al wat in my is, streeft hem agterna, om hem te vatten, om hem te vernielen.

SOFIA.

Broeder, gy zyt verschrikkelyk.

DE BEAUMARCHAIS.

Zo veel te beter.... Ach! geen degen, geen geweer! Deeze handen zullen hem verwurgen; ik zelf zal het volle genoegen smaaken van hem vernield te hebben.

MARIA.

Myn hart! myn hart!

DE BEAUMARCHAIS.

Ik heb u niet kunnen redden; daarom zult gy gewroken worden. Ik snuffel naar zyn spoor; myne tan-

tanden wateren naar zyn vleesch; myn verhemelte smagt naar zyn bloed. Ben ik een wild dier geworden? My gloeit in elke ader., my prikkelt in elke zenuw, de begeerte naar hem. Eeuwig zou ik den man haaten, die hem thans door vergift of verraad van kant maakte. O! help my, Gilbert, help my hem opzoeken. Waar is Buenko? Help my hem vinden.

GILBERT.

Red u, red u. Gy zyt buiten u zelven.

MARIA.

Vlugt, broeder.

DE BEAUMARCHAIS.

Neen, ik moet hem hebben. O! had ik hem aan de overzyde der zee! Ik zou hem leevende vangen, en hem, aan een' paal gebonden, lid voor lid afscheuren, voor zyne oogen braaden, met smaak inzwelgen, en u voordisschen, wyven!

SOFIA.

Voer hem weg. Hy vermoordt zyn zuster.

AGTSTE TOONEEL.

De voorigen, BUENKO.

BUENKO, *met drift binnen komende.*

Vlugt, mynheer, vlugt! Ik heb het voorzien; ik heb op alles agt geslagen. Nu zoekt men u. Gy zyt verlooren, ten zy gy op 't oogenblik de stad verlaat.

DE BEAUMARCHAIS.

Hoe! Waar is Clavigo?

BUENKO.

Ik weet het niet.

DE BEAUMARCHAIS.

Gy weet het. Ik bid u, zeg het my.

SOFIA.

Om 's Hemels wil, Buenko!...

MARIA.

Ach! lugt, lugt! (*Agterover vallende:*) Clavigo!

SOFIA.

Hulp! hulp! Zy sterft.

MARIA.

Hemelsche Vader! verlaat ons niet!... Vlugt, broeder, vlugt!

DE BEAUMARCHAIS, *nedervallende voor Maria, die, in weêrwil van alle hulp, niet weder bekomt.*

U verlaaten! U verlaaten!

SOFIA.

Neen, blyf, en offer ons allen op, gelyk Maria.... Helaas! myn zuster! Gy zyt verlooren; verlooren door de onbezonnenheid van uw' broeder.

DE BEAUMARCHAIS.

Hou op, zuster!

S o-

SOFIA, *op een' toon van spöttерny.*

Redder!... Wreeker!... Help nu u zelven.

DE BEAUMARCHAIS.

Heb ik dit verdiend?

SOFIA.

Geef my haar weder, en gaa dan in den kerker. Betreed het moordschavot. Gaa, stort uw bloed, en geef my haar weder.

DE BEAUMARCHAIS.

Sofia!

SOFIA.

Ach! Is zy verlooren, is zy ons door den dood ontrukt; red u zelven nog om ons! Om ons, myn broeder! (*Zy valt hem om den hals.*) Om ons, om onzen vader!... Spoed u. Dit was haar lot. 't Is volbragt. God leeft. Laat hem de wraak over.

BUENKO.

Voort, voort! Volg my. Ik zal u verbergen, tot dat wy een middel vinden om u buiten het ryk te brengen.

DE BEAUMARCHAIS, *op Maria vallende, en haar kusschende.*

Zuster!... (*Men rukt hem van haar af. Hy grypt Sofia. Zy wringt zig los. Men draagt Maria van het tooneel. Buenko en de Beaumarchais vertrekken.*)

NEGENDE TOONEEL.

GILBERT, een DOCTOR, SOFIA.

SOFIA, *wederkomende uit een vertrek, waarin men Maria gebragt heeft.*

't Is te laat. Zy leeft niet meer.

GILBERT.

Kom, mynheer. Zie 'er zelf naar. 't Is niet mogelyk.

(*Zy vertrekken.*)

Einde van het vierde Bedryf.

VYFDE BEDRYF.

Eene straat voor het huis van Gilbert.
't Is nagt.

EERSTE TOONEEL.

Het huis staat open. Voor de deur ziet men DRIE FAKKELDRAAGERS *met zwarte mantels.* CLAVIGO, *in een' mantel gewikkeld, met den degen onder den arm, komt aan. Een* BEDIENDE *gaat vooruit met eene brandende fakkel.*

CLAVIGO.

Ik zeide u, dat ge deeze straat moest myden.

BEDIENDE.

Wy zouden een' zeer grooten omweg hebben moeten neemen; en gy maakt zo'n groote haast. Don Carlos is niet ver vanhier.

CLAVIGO.

Ik zie fakkels.

BEDIENDE.

't Is een lyk. Kom dit heen, mynheer.

CLAVIGO.

Maria woont daar. Een lyk! Doodelyke rilling kruipt my door de leden. Gaa, vraag, wie 'er begraaven wordt.

BE-

BEDIENDE, *tegen de Fakkeldraagers.*

Wie wordt 'er begraaven?

FAKKELDRAAGERS.

Maria de Beaumarchais. (*Clavigo zet zig op een' steen neder, en bedekt zig met zynen mantel.*)

BEDIENDE, *te rug komende.*

Maria de Beaumarchais.

CLAVIGO, *opspringende.*

Moest ge dat nog herhaalen, verrader? Dat donderwoord nog herhaalen, dat my al het merg uit myn gebeente slaat?

BEDIENDE.

Stil, mynheer! Volg my langs deezen weg. Bedenk het gevaar.

CLAVIGO.

Loop naar de hel. Ik blyf staan.

BEDIENDE.

O Carlos! Kon ik u thans vinden! Carlos! Hy is van zyn zinnen beroofd.

(*Hy vertrekt.*)

TWEEDE TOONEEL.

CLAVIGO, de FAKKELDRAAGERS *in 't verschiet.*

CLAVIGO.

Dood! Maria dood! Fakkels! Treurige geleiders! ... 't Is een toverspel, een nagtverschynsel, dat my verschrikt, dat my een' spiegel voor oogen houdt, waar-

waarin ik het einde van myne verraderyen vooruit zie.... Nog is 't tyd. Nog... Ik beef; myn hart smelt.... Neen, neen, gy zult niet sterven. Ik kom, ik kom.... Weg, nagtspooken, die my met angstige verschrikkingen ontmoet!... (*Hen naderende.*) Verdwynt.... Hoe! Zy blyven staan! Zy zien my aan!... Ach! wee my! 't Zyn menschen, gelyk ik zelf ben.... 't Is waarheid.... Waarheid!... Onbegrypelyk.... Zy leeft niet meer. De bewustheid van haar' dood overvalt my met alle verschrikkingen van den akeligen nagt.... Daar ligt zy. Daar ligt die bloem; en ik... Ach!... Ontferm u over my, o Hemel! Ik heb haar niet vermoord.... Sterren! verbergt u. Ziet herwaards niet neder, gy, die zo menigmaal deezen booswigt, in 't gevoel van 't hoogste geluk, deezen drempel zaagt naderen, wanneer hy door deeze zelfde straat, met gezang en snaarenspel, in gouden droomen zweefde; en het voorwerp zyner liefde, aan de verborgene tralien luisterende, met aangenaame verwagtingen vervulde.... En nu vervult gy, elendige; dit huis met weedom en gekerm! deeze schouwplaats van uw geluk met lykzangen!... Maria! Maria! Laat my met u dit treurtooneel verlaaten!... (*Men hoort van binnen eenige toonen van eene treurige muziek.*)... Daar beginnen ze reeds.... Laat af! Laat af! Sluit de kist nog niet. Ik moet haar voor 't laatst nog zien. (*Hy nadert het huis.*)... Ach! Onder wiens oogen verstout ik my te verschynen? Wien durf ik in deeze felle smert ontmoeten? Haare vrienden? Haar' broeder, wien woedend jammer het hart vervult!... (*De muziek heft wederom aan.*)... Zy roept my. Zy

roept

roept my. Ik kom.... Wat angst omringt my! Wat beeving houdt my te rug!...

DERDE TOONEEL.

De muziek laat zig ten derdemaal hooren, en vervolgt onafgebroken. De FAKKELDRAAGERS *plaatsen zig voor de deur. 'Er komen nog* DRIE ANDEREN *by. Zy schaaren zig in orde, om de lykstaatsie door te laaten, welke ten huize uit komt.* ZES MANNEN *draagen de baar, waarop de bedekte kist staat.* GILBERT *en* BUENKO *verschynen in rouwgewaad.*

CLAVIGO, *toespringende.*

Staat stil!

GILBERT.

Wiens stem hoor ik?

CLAVIGO.

Staat stil. (*De draagers blyven staan.*)

BUENKO.

Wie vermeet zig deeze agtbaare lykstaatsie te stooren?

CLAVIGO.

Zet neêr.

GILBERT.

Ha!...

BUENKO.

Booswigt! heeft uw eerloos bedryf geen einde? Is uw slagtoffer in de kist nog niet veilig voor u?

CLAVIGO.

Laat my begaan. Terg my niet. De ongelukkigen zyn gevaarlyk. Ik moet haar zien. (*Hy werpt het kleed en deksel van de kist af. Maria ligt in 't wit gekleed, met gevouwen handen. Hy treedt te rug, en verbergt zyn aangezigt.*)

BUENKO.

Wilt gy haar opwekken, om haar op nieuw te vermoorden?

CLAVIGO.

Gy spot, ongelukkige!... Maria!... (*Hy valt voor de kist neder.*)

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, DE BEAUMARCHAIS.

DE BEAUMARCHAIS, *aankomende.*

Buenko heeft my verlaaten. Zy is niet dood, zeggen ze. Ik moet haar zien, spyt alle duivels. Ik Ik wil haar zien. Hoe! fakkels! een lyk! (*Hy nadert haastelyk, ziet de kist, en zygt spraakeloos neder. Men heurt hem op. Hy schynt te bezwymen. Gilbert ondersteunt hem.*)

CLAVIGO, *aan de andere zyde der kist opstaande.*

Maria! Maria!

DE BEAUMARCHAIS, *met drift.*

Dat is zyn ſtem. Wie roept Maria? Wie ſtort met dit geluid my brandende woede in de aderen?

CLAVIGO.

Ik ben 't. (*De Beaumarchais ziet verwilderd rondom zig, en grypt naar den degen. Gilbert houdt hem vast.*) Ik vrees uwe blaakende oogen niet, noch de ſpits van uw' degen. Zie hier, zie dit geſlooten oog, deeze gevouwen handen.

DE BEAUMARCHAIS.

Toont gy my dat? (*Hy rukt zig los, en dringt op Clavigo in, die zynen degen uittrekt. Zy vegten. De Beaumarchais ſtoot hem den degen in de borst.*)

CLAVIGO.

Ik dank u, broeder. Gy trouwt ons. (*Hy zygt op de kist neder.*)

DE BEAUMARCHAIS, *hem 'er af rukkende.*

Weg, verdoemde! Weg van deeze heilige!

CLAVIGO.

Ach! (*De draagers onderſteunen hem.*)

DE BEAUMARCHAIS.

Bloed! Bloed! Zie op, Maria! Zie uwen bruidstooi, en ſluit dan uwe oogen voor eeuwig. Zie, hoe ik uwe rustplaats ingewyd heb met het bloed van uwen moordenaar. Schoon, heerlyk!

VYFDE TOONEEL.

De voorigen, SOFIA.

SOFIA, *uitkomende.*

Broeder! O Hemel! wat is dit?

DE BEAUMARCHAIS.

Treed nader, myn waarde, en zie. Ik hoopte haar bruidsbed met roozen te bestrooien. Zie hier de roozen, waarmede ik haar versier op haaren weg naar den hemel.

SOFIA.

Wy zyn verlooren.

CLAVIGO.

Vlugt, onbezonnene! Vlugt, eer de dag aanbreekt. God, die u als wreeker zond, geleide u!... Sofia! ... Broeder!... vrienden!... vergeeft het my.

DE BEAUMARCHAIS.

Hoe wordt al de gloeiende wraak van myn hart door zyn stroomend bloed uitgebluscht! Hoe verdwynt al myne woede met zyn wegvlietend leeven! (*Hem naderende*:) Sterf in vrede. Ik vergeef het u.

CLAVIGO.

Uwe hand! En de uwe, Sofia! En de uwe... (*Buenko aarzelt.*)

SOFIA.

Geef ze hem, Buenko.

CLAVIGO.

Heb dank. Gy zyt nog de zelfde. Heb dank. En als gy hier nog zweeft, o geest myner beminde! zie neder, zie deeze hemelsche goedheid, spreek 'er uwen zegen over, en verleen my ook vergiffenis.... Ik kom, ik kom.... Myn broeder, zorg voor uwe veiligheid.... Zegt, vergaf zy 't my? Hoe stierf zy?

SOFIA.

Haar laatste woord was uw ongelukkige naam. Zy stierf zonder afscheid van ons.

CLAVIGO.

Ik volg haar. Ik gaa haar uw afscheid brengen.

ZESDE TOONEEL.

De voorigen, CARLOS, de BEDIENDE.

CARLOS.

Clavigo! Moordenaars!

CLAVIGO.

Hoor my, Carlos. Gy ziet hier het slagtoffer van uwe loosheid.... Nu bid ik u, om des bloeds wil, waarmede myn leeven onherstelbaar vervloeit, red myn' broeder....

CARLOS.

Myn vriend!... (*Tegen den Bediende.*) Gy staat daar zo ledig! Loop schielyk om heelmeesters. (*De Bediende vertrekt.*)

CLAVIGO.

't Is vergeefsch. Red, red den ongelukkigen broeder.

der.... Uwe hand daarop!... Zy hebben my de begaane misdaad vergeeven; ik vergeef ze u. Geleid hem tot de grenzen, en... Ach!...

CARLOS, *met den voet ſtampende.*

Clavigo, Clavigo!

CLAVIGO, *de kist naderende, waarop zy hem nederlaaten.*

Maria! Uwe hand! (*Hy ontwouwt haare banden, en vat de regter.*)

SOFIA, *tegen de Beaumarchais.*

Voort, ongelukkige, voort!

CLAVIGO.

Ik heb haare hand, haare koude doode hand. Gy zyt de myne.... Ontvang nog deezen kusch van uwen ſtervenden bruidegom.... Ach!...

SOFIA.

Hy ſterft. Vlugt, broeder!... (*De Beaumarchais valt Sofia om den hals.*)... Ik vergaa.

EINDE.

DE

GRAAF VAN WALLTRON,

OF DE

SUBORDINATIE.

TOONEELSPEL.

IN

VYF BEDRYVEN.

Naar het Hoogduitsch van den Heer H. F. MÖLLER.

I.B.

VERTOONERS.

DE PRINS.
GRAAF VAN BEMBROCK, Kolonel en Kommandant van 't regiment.
BARON VAN WESTERHOLD, Majoor.
GRAAF VAN WALLTRON, Kapitein.
VAN WINTER, Kapitein.
BARON VAN HELSINGHÖR, Kapitein.
VAN WASTWORTH, Lieutenant.
VAN WILLE, Lieutenant.
GRAAF VAN KRONENBURG, Lieutenant.
Twee andere Lieutenants.
VAN RECHTNER, Auditeur.
VAN LICHTENAU, Lieutenant en Adjudant van 't regiment.
Een Sergeant van WALLTRONS kompagnie.
Twee andere Sergeants.
Twee Korporaals.
Twee Adelborsten.
Twee gemeene Soldaaten.
De Provoost.
Twee Veldboden.
Soldaaten tot het kommando, Adelborsten tot fluiting, en Tamboers. (Allen van één regiment.)

VROUWEN.

DE GRAAVIN, gemaalin van Kapitein VAN WALLTRON.
Eene Gasthouderes.

Het tooneel is een krygsleger.

PRINS.

O myne vriendin! rys op. Omhels uw' grooten man, enz.

DE GRAAF van WALLTRON. V.de Bedr. IV.de Toon.

DE GRAAF VAN WALLTRON, OF DE SUBORDINATIE.

TOONEELSPEL.

EERSTE BEDRYF.

In eene gastbouderstent, gestoffeerd met tafeltjes en veldstoelen.

EERSTE TOONEEL.

Lieutenant WASTWORTH, *Lieutenant* WILLE.

WASTWORTH. (*Hy zit aan een tafeltje, met eene flesch wyn en een aangesneeden stuk vleesch voor zig; hy eet en drinkt, terwyl Wille op en neder wandelt.*)

Wat schort 'er aan, myn vriend? Gy ziet 'er nog zo nugteren uit.

WILLE.

Geen wonder; ik heb niet geslaapen. Gy kent myn' Kapitein. Hy is altoos vroeg op; en om hem ge-

genoegen te geeven, dienen wy zyn voorbeeld te volgen. Ons gezelſchap is laat geſcheiden. Te vyf uuren waren we nog hier.

WASTWORTH.

Ik heb ook niet geſlaapen; en evenwel ben ik friſch. Ik zou 't nog wel een' nagt uithouden...

WILLE.

Ik niet. Ik ben het nagtbraaken niet gewoon.

WASTWORTH.

Foei! ſchaam u. Een krygsman moet zig aan alles gewennen. Ons geſtel moet yzerſterk zyn. Daar, drink eens; dan is 't aanſtonds beter.

WILLE.

Neen, ik heb ſterke koffy beſteld. Ik heb hoofdpyn.

WASTWORTH.

Kronenburg zal van daag het hoofd ook wel wat jeuken. Zyn beurs is ledig.

WILLE.

Gy ſpeelde zeer gelukkig.

WASTWORTH.

Ik heb honderd-en-vier piſtoolen van hem gewonnen. Zes zyn 'er aanſtonds van gevloogen.... (*Hy drinkt.*) Maar 't ging 'er drok, niet waar?

WILLE.

Wat al te grof. Gy hebt u waarlyk als gekken gedraagen.

WASTWORTH.

Men moet van zyn leeven gebruik maken. Men weet niet, hoe lang het duuren zal.

WILLE.

Ik moet zulke partyen niet dikwyls bywoonen.

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen, Kapitein WALLTRON, *de* WAARDIN.

WALLTRON, *met een donker gelaat binnen komende.*

Goeden morgen!

WASTWORTH *en* WILLE.

Goeden morgen, Heer Kapitein!

(*De Waardin brengt koffy voor Wille.*)

WALLTRON.

Ik denk, dat u 't hoofd wel gloeien zal.... Een schoon huishouden was dat deezen nagt! 'k Wou om honderd pistoolen, dat gy 'er niet by geweest waart. Foei! 't Is schande.

WILLE.

Over my, hebt ge, hoop ik, geen klagten gehoord.

WASTWORTH.

Hy heeft zig waaragtig gedraagen als een oud wyf.

WALLTRON.

't Is groote eer voor u, de geheele brigade door on-

onbesuisd geraas ontrust te hebben! En zo met koffynimfjes te sollen en te flempen, in 't byzyn van vreemde Officiers! Wat moeten ze van ons regiment denken?

WILLE.

Dit geldt my niet; dat vertrouw ik.

WALLTRON.

Zo veel te beter voor u. De dolle Vaandrig Reinhard zit reeds vast.

WASTWORTH.

Dat 's voor hem geen vreemde zaak. Hy is meest al vyf dagen in arrest, en twee dagen vry.

WALLTRON.

Ik wenschte, dat de duivel dien woelgeest overlang gehaald had. Den uniforme hoed op de hersfenkas van zulk een laag vrouwmensch te ontheiligen! ... zig in een vrouwe-jak te steeken! ... Foei! foei!

WAARDIN.

Gy zyt ook al te naauwgezet, Heer Kapitein.

WALLTRON, *driftig, tegen de Waardin.*

De uniforme verdient eerbied ... (*Tegen Wastworth en Wille:*) ... en omzigtigheid.... (*Tegen de Waardin:*) Als zulke dingen nog eens by u voorvallen... zal men u, met uw gespuis, het leger doen ruimen. Breng my chocolade.

WAARDIN.

Ik heb ze zo even voor Mynheer den Kapitein van Winter klaargemaakt; maar hy komt zo gaauw niet; dus kan ik ze u wel brengen; ondertusschen...

WALLTRON.

Neen, andere voor my. Hy zou op 't oogenblik hier kunnen zyn. Om my behoeft hy niet te wagten.

WAARDIN.

Zo als Mynheer 't verkiest.

(*Zy vertrekt.*)

DERDE TOONEEL.

WALLTRON, WASTWORTH, WILLE.

WASTWORTH.

Gy schynt in geen goede luim te zyn, Heer Kapitein. Hebt ge moeielykheid gehad?

WALLTRON.

't Kan zyn. (*Hy wandelt heen en weder.*) Dat geval van gisteren... Is 'er wat nieuws?

WILLE.

Niet veel. Gisteren hebben ze dien Korporaal van Brochards kompagnie, onder 't regiment van Wend, wegens den houw, dien hy zyn' Sergeant gegeeven had, volgens standregt (*) gearquebuseerd.

WALL.

(*) [Eene soort van regtspleeging, welke meest in oorlog, op marsch, by belegeringen, of in andere gevallen, daar geen uitstel plaats kan hebben, gebruikelijk is. Het regiment,

Walltron.

Dat weet ik. Waarom heeft hy zig te buiten gegaan? 's Konings bevel eischt thans buitengewoone strengheid. 't Is aanstonds standregt, zonder onderscheid van persoonen, zonder de minste genade. Zulk een bevel was ook zeer noodig, wegens de ingeslooopene ongeregeldheid.

Wille.

Men heeft somtyds geen magt genoeg over zig zelven. De Korporaal was, zo ik hoor, een braaf krygsman. Dit is reeds de derde oorlog, waarin hy diende. Hy kon zeven lidtekens toonen.

Walltron.

Dan beklaag ik hem. Waarlyk, daar ben ik in myn hart door getroffen. 't Is ongelukkig.

Wastworth.

En, naar men zegt, heeft de Sergeant hem getergd. Hy was reeds langen tyd Korporaal geweest, toen de ander als gemeen Soldaat werd aangenomen. Hy heeft hem de exercitie en den dienst geleerd; maar binnen een vierdedeel jaars sprong de nieuweling hem boven 't hoofd. Sedert moest de goede man, by elke gelegenheid, van hem, als Sergeant, allerhande vittery verdraagen, totdat hem eindelyk gisteren morgen ongelukkig de gal overliep, en...

Wall-

ment, waartoe de misdaadige behoort, komt schielyk samen; het vonnis wordt, na gedaane verhooring, terstond uitgesproken, en zonder tydverzuim voltrokken.]

WALLTRON.

Een hard geval! 'k Wou, dat de eerste kanonskogel dien nieuwbakken' vitter trof. Hoewel neen; zulk een booswigt is die eer niet waardig. Onder myn kompagnie zou 't zo niet gaan. Ik laat my geen melkmuil opdringen, om hem boven mannen van verdiensten te verheffen.

WILLE.

Zyn Kapitein is een zoon van den Kolonel; en de zuster van den Sergeant dient in 't huis van den Kapitein als kamenier.

WALLTRON.

't Is fraai. Ik bemin myn vrouw teder; ik heb alles voor haar over; maar in den krygsdienst heeft zy zo weinig magt, dat ze geen Pypers-plaats zou kunnen begeeven. Arme drommel! Ik ben bly, dat dit onder ons regiment niet voorgevallen is. (*Hy wandelt heen en weder; en zyne oogen loopen over.*)

WILLE.

Met regt. Doch by ons, vooral onder uw kompagnie... Wat zie ik? Gy stort een traan wegens dien ongelukkigen man!

WALLTRON.

Ik weet niet, hoe dit geval my zo sterk treft.

WILLE.

't Is zeer natuurlyk. Uw gevoelig hart, vervuld met agting en liefde voor ieder' man van verdiensten, en uw vuurig temperament, waarop blydschap en droef-

droefheid by ieder voorval schielyker en nadrukkelyker werken...

W a l l t r o n.

Over myn temperament ben ik somtyds voldaan, maar dikwyls ook geheel niet. Het doet my de aandoeningen van vreugd en vermaak schielyk en leevendig gevoelen, doch verleidt my ook ligt tot buitenspoorige drift, waarin ik menigmaal my zelven vergeet. Om deeze reden vermyd ik ook alle nieuwe en overtollige verkeeringen. Die my kennen, hebben deernis met myn zwak, en laaten het vuur van zelf bekoelen.

(*De Waardin brengt chocolade.*)

W a s t w o r t h.

Wy hebben ons zelven niet gemaakt; elk heeft gebreken; en ik zou, om al wat in de wereld is, geen koudvogtig mensch willen weezen. Want zulk een leeft maar zo als het geval, de gewoonte of de noodzaakelykheid wil. Waare liefde is vuurig; en deeze kan onmogelyk de moeder van een' druiloor zyn. Men vindt ook zelden groote geesten onder luiden van een koud temperament.

W a l l t r o n.

Dat 's evenwel geen algemeene waarheid. Maar is 'er niet wat nieuws van een' anderen aart? wat aangenaams?

W i l l e.

Ja, ik heb iets gehoord, dat my ten uitersten verblydt, hoewel 'er ook iets onaangenaams mede vermengd is.

WALLTRON.

Ei! Wat is het?

WILLE.

Men zegt, dat wy u verliezen zullen.

WALLTRON, *verbaasd.*

My? Hoe zo?

WILLE.

Gisteren in 't hoofdkwartier zynde, hoorde ik als een zekere waarheid verhalen, dat Mynheer de Kapitein door den Koning tot Majoor en geordend' Ridder benoemd was.

WALLTRON.

Ik? Ha ha ha! Ik? Zo schielyk te moeten lagchen had ik niet verwagt. Ha ha ha!

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, Kapitein VAN WINTER.

WINTER, *binnen treedende.*

Waar lacht ge zo om, myn vriend?... Goeden morgen, Mynheeren.

WALLTRON.

Daar maakt myn waarde Lieutenant my in ééns Majoor en geordend' Ridder. Ha ha ha!

WINTER.

Vindt ge dat zo belagchelyk? My verheugt het in myn hart.

WALLTRON.

Zyt ge dwaas, vriend? Of hebt ge u ook wat wys laaten maaken?

WINTER.

Hoe zo?

(De Waardin brengt chocolade vóor Kapitein van Winter.)

WALLTRON.

Hy heeft het in 't hoofdkwartier gehoord, vermoedelyk in de gasthouders-tent.

WINTER.

En ik van Majoor Kattwein, by wien ik gisteren avond gegeeten heb. Uw vriend zynde, gelyk gy weet, betoonde hy alle aandoening van opregte blydschap, terwyl hy my dit nieuws mededeelde. Wy dronken een ſtyf glas wyn op uw gezondheid en op die van Mevrouw uw gemaalin. Myn genegenheid jegens u deed my byna te veel drinken. Zou de Kolonel onder de hand niet eenig berigt ontvangen hebben? Zyt ge van daag reeds met hem in geſprek geweest?

WALLTRON.

Neen, nog niet. De Adjudant heeft my gezeid, dat hy vroeg in 't hoofdkwartier ontbooden was.

WINTER.

Misſchien wegens u. Ik durf wel wedden, dat zyn wederkomst uwe bevordering zal medebrengen.

WIL-

WILLE.

Ik zou u wel half willen ſtaan, Heer Kapitein.

WALLTRON.

Gy zoudt het verliezen. Waar heb ik deeze bevordering of deeze dubbele belooning mede verdiend?

WINTER.

Waarmede? Dat 's een vraag! Met de dapperheid, die gy onlangs betoond hebt.

WALLTRON.

Dat zegt, dunkt my, het zelfde als: „ Kapitein, „ gy zult Majoor worden, omdat ge u van uw' pligt „ gekweeten hebt." Want ik weet niet, dat het woord dapperheid by een' egt' krygsman, die voor zyn vaderland, voor zyn wettige overheid ſtrydt, iets anders kan betekenen. Ik heb gedaan 't geen myn pligt eischte. Zou ik daarvoor beloond worden?

WINTER.

Maar de manier, de goede ſchikking...

WALLTRON.

Daar vind ik ook niets byzonders nog gewigtigs in. Ik word met honderd-en-veertig man op een' togt uitgezonden. Myn' post volbragt hebbende, keer ik met de noodige voorzigtigheid weder naar 't leger, en zie, op een' afſtand van omtrent duizend ſchreden, een bende te paard ons naderen. Ik begeef my met myn volk terug in een boschje, daar wy juist ſtonden uit te trekken, verdeel de manſchap

aan beide zyden van den hollen weg agter 't geboomte...

WILLE.

Zo vloogen ze vlak in 't net.

WALLTRON.

Zy komen by ons. Ik zie, dat het vyandelyke Hoezaaren zyn, die den Prins hebben opgeligt. Nu, wy vallen aan. Zy konden de sabels met geen vrugt tegen ons gebruiken; ook kon hun schietgeweer ons weinig kwaad doen; derhalven moesten zy zig overgeeven. Ik kreeg een' gekwetsten Kolonel en honderd-negenenzestig man gevangen, nadat zy drieëntwintig man verlooren hadden; en dus verloste ik onzen Prins nevens zes Officiers. Is dat zo vreemd?

WASTWORTH.

Dit was 't overschot van vyfentwintig persoonen, meest Officiers, waaronder een Generaal en vier Stafofficiers. De roekeloosheid van den jongen driftigen Prins, die zig by 't recognosceeren te ver van 't leger gewaagd had, kostte hun het leeven. Maar zy zyn als helden gestorven. Zy hebben van den vyand ruim veertig man tot gezelschap naar de eeuwigheid medegenomen.

WINTER.

De Prins, hoor ik, heeft inzonderheid als een leeuw gevogten; maar...

WALL-

WALLTRON.

Zyn onderneming was te roekeloos. Buiten zyn' onbezadigden en al te driftigen yver in 't veld is hy zekerlyk een goed krygsman. Hy zal mettertyd een groot Prins, en, dat nog meer is, een groot Veldheer worden.

WINTER.

En den misslag, die anders voor ons allen onaangenaame gevolgen gehad zou hebben, heeft uwe heldhaftigheid gelukkig verbeterd door hem te ontzetten.

WALLTRON.

Heldhaftigheid! 't Was meest geluk. Ieder braaf Officier zou, als de gelegenheid zig 'er toe aanbood, het zelfde doen. Dat juist de Prins door my gered moest worden, was maar toevallig. Het voorwerp behoefde zo gewigtig niet geweest te zyn, om my tot deeze zogenaamde heldhaftigheid aan te sporen. Als krygsman, als afzonderlyk medewerkend lid, ben ik verpligt om allen, zonder onderscheid met myn bloed by te springen. Ieder gemeen Soldaat is in dit opzigt myn makker. Elk heeft zyn' post. Wy dienen gezamenlyk voor één en de zelfde zaak.

WINTER.

Ik stem dit alles toe; maar niettemin verdient de man, die zyn' pligt behoorlyk waarneemt, erkentenis. Generaal Watterthurn had de eer van te sneuvelen, terwyl hy voor den Prins vogt. U komt de eer toe van den Prins uit 's vyands handen gerukt te hebben. Hy heeft in de geschiedenis eeuwigduurenden roem,

roem, in de harten zyner krygsmakkers onvergangkelyke agting, en in de hoofdstad een welverdiend gedenkteken verworven. Gy verkrygt, als de leevende Achilles, orde en charge.

WALLTRON.

Orde en charge? Ook niet nog een graafschap daarby?

WINTER.

Zoudt ge 't van de hand wyzen, als de Koning u zo gunstig was?

WALLTRON.

Dat zeg ik niet. Zulk een overmaat van filozoofsche kiescheid zou als verwaandheid, als hoofdigheid uitgelegd worden. Maar dat ik 'er geen groot behaagen in zou vinden, is waar. In geval ik belooning verdiend heb, kan, dunkt my, het *croix de merite* daartoe wel volstaan. Naar de Majoors plaats wil ik gaarne wagten, totdat de beurt aan my komt. Ik begeer, wegens dit toevallig geluk, niet begunstigd te worden boven een' man van meer verdiensten dan ik bezit. Gy zelf zyt ouder Kapitein dan ik. Gy draagt uw hart, daar ik het myne draag; en uwe hersfens...

WINTER.

O! gy zyt al te orthodox.

VYF.

VYFDE TOONEEL.

De voorigen, een VELDBODE.

VELDBODE, *tegen Winter.*

Heer Kapitein, Mynheer de Kolonel begeert u op 't oogenblik te spreeken. (*Hy vertrekt.*)

WINTER.

Wat mag dat zyn? Adieu! Als ik kan, kom ik weer hier. (*Hy vertrekt.*)

WILLE.

Die Heer is een getrouw vriend van u, Heer Kapitein.

WALLTRON.

Gelyk ik van hem.

WILLE.

Maar gy zyt inderdaad wat te naauwgezet.

WALLTRON.

Dunkt u dat? Zie, Heer Lieutenant, ik dien om eer, en niet om gewin. Ik heb, behalven myn soldy, duizend daalers 's maands te verteeren, en kan dus ruimer leeven dan een Kolonel, die van zyn krygsloon bestaan moet. 't Geluk heeft my mildelyk begunstigd; en aan het voordeel van een' trap hooger te klimmen is my minder gelegen, dan aan den roem van het mogelyk verdiend te hebben.

WILLE.

Uwe gevoelens zullen het rigtsnoer van myn gedrag zyn.

WALL-

WALLTRON.

Misfchien zult gy dan meer rust in u zelven gewaar worden. Toen de Prins zig uit 's vyands handen verlost zag, vloog hy my te gemoet, omhelsde my, en betuigde dank voor den gelukkigen byftand. By den Opperbevelhebber komende, werd my de lof wederom rykelyk toegemeeten; en eindelyk ontving ik hier van onzen Kolonel, myn' waarden fchoonbroeder, een kompliment, dat ik nooit zal vergeeten. „Heer Kapitein," zeide hy, „'t is voor „my een ongemeene eer, dat ik uw Kolonel ben, en „een zeer groot genoegen, dat gy myn fchoonbroeder „zyt." Deeze drie komplimenten waren my aangenamer dan het fchoonfte regiment, met een heerlykheid 'er by....

ZESDE TOONEEL.

De voorigen, Graaf van KRONENBURG, *Lieutenant.*

KRONENBURG.

Goeden morgen, Heer Kapitein.... Goeden morgen, Heer Lieutenant.... Weet gy, waarom het woord deezen nagt veranderd is?

WALLTRON.

Voor u kan dat wat nieuws zyn; maar wy hebben zulke gevallen wel meer beleefd.

KRONENBURG.

Dat geloof ik. Gy waart reeds in dienst, toen ik nog in Gellert moest bladeren.

WALL.

WALLTRON.

In Gellert? Ik dagt, dat ge meer in Franſche romans gebladerd hadt.

KRONENBURG.

Neen, dan bedriegt ge u. Ik heb het Fransch en andere taalen wel moeten leeren, als noodig in de fraaie wereld; maar tot het voornaamſte gedeelte van myn opvoeding hebben Duitſche boeken en Duitſche leermeesters gediend. Gy kent myn' vader. Hy is...

WALLTRON.

Een uitmuntend man, een groot Staatsdienaar, een yverig patriot, een vaste ſteun van 't vaderland. Gelukkig, zo gy hem wenscht gelyk te worden.

KRONENBURG.

Mettertyd, hoop ik. Nu wat anders. 'Er zyn deezen nagt twee van 't piket geloopen, en wel van ons regiment.

WALLTRON.

Van ons regiment?

KRONENBURG.

Ik beklaag den armen drommel, uit wiens kompagnie...

WALLTRON.

Hei, jonge geparfumeerde Alexander! gy moet uw medelyden op zulk een' laagen toon niet aanheffen. Zulke uitdrukkingen ſmaaken wat te gemeenzaam.

WASTWORTH. (*Hy treedt voorwaards, hebbende tot hiertoe ter zyde gezeten, zo dat Kronenburg hem niet gezien heeft.*)

Mynheer de Lieutenant is menigmaal zeer onvoorzigtig in 't ſpreeken.

KRONENBURG.

Ha! zyt gy ook hier, myn groote Heer Lieutenant? Ik heb u by uw kompagnie gezogt. Ik zou graag een lesje van u willen hebben over de behendigſte manier van... (*Hy geeft door handgebaar te kennen, dat hy het moffelen met de kaart bedoelt.*)

WASTWORTH.

Heer Lieutenant! wat wilt ge daarmeê zeggen? Houdt ge my voor een' valſchen ſpeeler? Denkt ge, dat ik om uw nietig geld my zo ver zou vernederen? Ik waarſchouw u voor 't laatst: als ge nog eens de ſtoutheid hebt van my te beleedigen, 't zy door woorden of gebaarden, zal 't u deerlyk berouwen. Al waart ge de zoon van den GrootenMogol, ik ben Officier; en als zodanig moet gy my behoorlyke agting bewyzen. Voor deeze reis verſchoon ik u om uw jongheid.

KRONENBURG.

Om myn jongheid, Heer Lieutenant? Kom maar buiten, en beproef, of myn jongheid my belet myn kling tegen de uwe te meeten. (*Hy wil met Wastworth buiten gaan.*)

WALL-

WALLTRON.

Hou! links om! (*Zy willen zig losrukken.*) Vrede voor den donder! Geen van zyn plaats.

KRONENBURG.

Laat ons los, Heer Kapitein. Hy zal bevinden, dat ik geen toegeevendheid noodig heb.

WALLTRON.

Stil, zeg ik u voor 't laatst; of beiden in arrest.

KRONENBURG.

Waarom bemoeit gy u met ons? Wat raakt het u?

WALLTRON.

Dat zal ik u aanstonds laaten zien, jonge Heer. (*Hy wil de wagt roepen. Ondertusschen komt Kapitein Winter binnen.*)

ZEVENDE TOONEEL.

De voorigen, WINTER.

WALLTRON.

Juist van pas. Dat jonge Lieutenantje maakt het hier wat grof. Ik zou aanstonds om de wagt geroepen hebben.

WINTER.

Heer Lieutenant! gy komt pas uit de handen van uw kamerdienaar, en verwekt hier reeds moeielykheid in den vroegen morgen. Geen opschudding, Heer Graaf, of ik geef uw' oom kennis van uw weêrspannig gedrag.

KRO-

Kronenburg.

Hoor my toch, eer ge my...

Walltron.

Wilt ge u nog zuiveren? Hebt ge zelf geen' twist gezogt? Hebt ge niet willen vegten?

Winter.

Hoe? Vegten? Bedenkt ge de gevaarlyke gevolgen van die drift wel? Zyn de ſtrenge bevelen daaromtrent u niet genoegzaam bekend? Of meent gy, als zoon van den Minister, en als neef van den kommandeerenden Generaal, uitgezonderd te zyn van de krygswetten? Gy kent uw' vader en zyn ſtrenge zugt voor de geregtigheid. Gelyk een tweede Brutus, zou hy het overtreeden der wetten zo min in zyn' zoon verſchoonen als in anderen. En uw oom, die u zo hartelyk bemint, heeft u ten ſterkſten aan my bevolen. Ik heb last om ſtrenger met u te handelen dan met anderen. Om naauwkeuriger over u te kunnen waaken, heeft hy u onder zyn eigen regiment genomen; en onder myn opzigt geſteld. Meent ge, dat ik my, wegens uwe jeugdige onbezonnenheid, naar den Provoost wil laaten brengen? 't Zou de eerſtemaal zyn, zo lang ik in dienst ben; en tegenwoordig zou 't my allerminst ſmaaken.

Kronenburg.

Myn familie zal evenwel ook niet toelaaten, dat men my beſpot. Hy voer tegen my uit, als of ik zyn knegt was.

WALLTRON.

Ik heb van hem niets gehoord, 't geen naar befpotten zweemde. Dat 's inbeelding. Dat hy tegen u uitvoer, is waar; maar 't gefchiedde niet zonder reden. Meent ge, dat hy uwe bitfe fteekeligheid zo maar koeltjes had moeten verkroppen? Gy hebt een hoonende befchuldiging tegen hem geüit, als of hy een valfche fpeeler was. Welk een onbedagtzaamheid! 't Karakter van een' valfchen fpeeler is het veragtelykfte brandmerk voor een' man van eer, en bovenal voor een' krygsman. Dit gewaad is te heilig om een' fchurk te bedekken.

KRONENBURG.

Heer Kapitein! gy befchouwt myn gedrag in het kwaadfte en gevaarlykfte licht. Die befchuldiging, waarvan gy fpreekt, kwam my nooit in de gedagten; dit betuig ik u by myn eer. Maar verfmaad te worden om myne jongheid, en dreigementen te hooren...

WALLTRON.

Gy hebt 'er aanleiding toe gegeeven. Zou een man van ondervinding, een man, die vuur gezien heeft, zig laaten aanblaffen van een nieuweling, die pas in 't leger komt? Hy droeg die kleedy reeds, toen men u nog in luieren pakte.

KRONENBURG.

't Is myn fchuld niet, dat ik dertig jaar laater ter wereld ben gekomen. Maar moed ontbreekt my zo min als hem. Ik durf in myn agttiende jaar even rustig

tig tegen 't vyandelyke kanon indringen, als Mynheer de Lieutenant in zyn dertigste deed. Ouderdom is niet altoos het bewys van dapperheid.

WINTER.

Dat is waar. Ook geloof ik, dat gy den egten moed van een' braav' krygsman bezit, en 'er t'eeniger tyd blyken van zult geeven, die met uwe geboorte overeenkomstig zyn. Dit doende, hebt gy roem en eer te verwagten.

WASTWORTH, *op eene steekelige wyze, tegen Walltron en Wille.*

En spoediger bevordering dan ik en myns gelyken. Het spreekwoord zegt...

WALLTRON.

Laat het spreekwoord op zyn plaats, en onthoud u van schampere aanmerkingen. 't Is hem niet te wyten, dat gy geen zoon van een' Vorst of van een' ander' aanzienlyk' man zyt. Hy heeft zekerlyk kans om, door den vermogenden invloed van zyn familie, ten zy hy reeds vroeg een offer voor 't vaderland wordt, tot de waardigheid van Stafofficier op te klimmen, eer gy die van Kapitein bereikt; maar geeft dit u regt tot steekelige taal of gemor?

WINTER.

Niemand van ons zal het politiek systema van rangschikking hervormen. Braave vaders zullen altoos voor hunne kinders eerst zorgen. Ook is de zoon van een' Minister, die de belangen van den staat met

roem

roem behartigt, reeds wegens zyne geboorte, eenigen voorrang waardig; want in den zoon beloont men slegts de verdiensten van zyn' grooten vader.

WALLTRON.

Zie, Heer Lieutenant, 'er moet iets weezen, dat den hemel schraagt; hy mogt ons anders op het hoofd vallen.

WINTER.

Nu dan, verzoent u met elkander. In den oorlog is onderlinge verbittering nadeelig.

KRONENBURG.

Ik ben 'er met al myn hart toe bereid, te meer, dewyl de twist door my begonnen is. Heer Lieutenant, vergeef myne jeugdige haastigheid, en schenk my uwe vriendschap.

WASTWORTH.

't Is my lief, dat ge uwe drift zo gewillig belydt. Ik agt my door uwe vriendschap geëerd. (*Zy omhelzen elkanderen.*)

WALLTRON.

Zo, Mynheeren, dat is pryslyk. Laat de vyanden van 't vaderland uw' wrok gevoelen. Gebruikt uwe klingen tegen hen, gelyk 't behoort; want daartoe zyn ze u gegeeven. Wat is de vrugt van zulk een vegtparty? Al loopt ze nog zo gelukkig af, de Chirurgien en de Provoost hebben 'er toch het grootste voordeel van.

WIN-

Winter.

Mynheeren, gy zyt heden myne gasten. (*Tegen Walltron:*) Eet gy niet by den Kolonel?

Walltron.

Ja. Apropos, wat had de Lieutenant-Kolonel u te zeggen?

Winter.

't Krakkeel, dat hier was, heeft my doen vergeeten 'er van te spreeken. Hy liet my ontbieden wegens de twee deserteurs. Wy zouden, als de Kapitein van 't piket zo voorzigtig niet geweest was, te nagt misschien bezoek gekreegen hebben. Men heeft het nog by tyds ontdekt. Het woord was zo dra niet veranderd, of 'er deeden zig vyandelyke patrouilles op.

Walltron.

Boos genoeg, waaragtig! En dat dit juist onder ons regiment gebeurt!... Ik vertrouw, dat die twee schurken tot myn kompagnie niet behooren; want ik heb drie man gegeeven, waarop ik staat kan maaken. Zy zyn ieder reeds langer dan zestien jaar in dienst geweest.

Winter.

Kon ik ook maar zo gerust weezen! Ik heb vier man gesteld, en myn Sergeant heeft 'er twee jonge knaapen by genomen. Wie weet...

AGT-

AGTSTE TOONEEL.

De voorigen, een VELDBODE, *en, een oogenblik na denzelven, Kapitein* HELSINGHÖR.

VELDBODE, *tegen Waltron.*

Mynheer wordt verzogt op 't oogenblik by den Heer Kolonel te komen.

WALLTRON.

Goed. (*De Veldbode vertrekt.*) (*Tegen Helsinghör, die binnen komt:*) Goeden morgen, Helsinghör. (*Hy staat gereed om te vertrekken.*)

HELSINGHÖR.

Goeden morgen, Mynheeren. (*Tegen Walltron:*) Twee van uw kompagnie zyn deezen nagt van 't piket weggeloopen.

WALLTRON, *in heete drift.*

Wel verdoemd! . . . (*Hy vertrekt haastelyk.*)

WINTER.

Lieve vriend! . . .

HELSINGHÖR.

Waarheen, Heer confrater? (*Tegen Wille:*) Gy ook, Heer Lieutenant? 't Is als of gy beiden voor my gaat loopen.

WILLE, *vertrekkende.*

Ik moet naar de kompagnie. Adieu, Mynheeren.

WINTER.

Als Walltron zig maar niet te buiten gaat. Zyn on-

ongemeene drift heeft hem reeds menigmaal in 't verdriet gebragt.

HELSINGHRÖR.

O! hy is nu zo driftig niet meer als in de eerste jaaren. Toen was hy een duivel. Ik geloof, dat 'er in 't gantsche leger geen Officier is, die zo dikwyls gevogten heeft als hy.

WINTER.

Ik beklaag hem. 'Er is misschien geen braaver krygsman in 's Konings dienst.

WASTWORTH.

Dat is zeker, Heer Kapitein. Hy is tegen den vyand een leeuw, in den dienst een Argus, in de samenleeving een alleraandoenlykst mensch, en voor zyne vrienden een weezenlyke steun. Hy is ryk, en leeft egter zeer ingetoogen, zonder staatsie, om anderen slegts dienst te kunnen doen. Zyn uitmuntend karakter is de beweegreden, waarom zyn gemaalin hem boven Graaf Nordstern verkoozen heeft. Zy bemint hem uitermaate, dooh is tevens bevreesd voor hem, inzonderheid, wanneer hy door drift vervoerd wordt.

KRONENBURG.

In den dienst is hy toch een weinig te naauwgezet. Hy wil alles juist in den haak hebben; en dat kan evenwel altoos zo niet weezen. Hy doet veel goed aan zyn kompagnie; maar dikwyls is hy ook te streng. Wie weet of zyn strengheid niet oorzaak van de desertie is?

Helsinghör.

Goede tugt noemt gy nieuwe helden ſtrengheid. Die duivels-kinders hadden ons deezen nagt byna wat werk gegeeven; en my zou 't waarlyk by zulk afgryslyk weêr niet gelegen gekomen zyn den vyand de ſpits te bieden. Wy gaan, naar ik hoor, heden, of uiterlyk morgen, op marsch. Uit de gevangenen, die men te nagt opbragt, is vernomen, dat zeven regimenten gisteren naar den Generaal Wolka gegaan zyn, wien onze wakkere Brockenhuſen weêr van de taart gegeven heeft, Onze Veldmaarſchalk *zou zig* deeze gelegenheid wel kunnen ten *nutte maaken.*

Winter.

Misſchien zou de uitſlag gunſtig zyn. 't Is thans een goede tyd voor ons.

Helsinghör.

Ja, by myn ziel. Sedert twee maanden hebben ze telkens klop gehad. Maar de allergewigtigſte expeditie was die van Wallſtron. Driemaal ſlaat hy, als een duivel, gelukkig door ſterke partyen, die reeds op hem loeren, heen; en te rug trekkende, omſingelt hy een kommando van honderd-negentig paarden in een bosch, neemt honderd-negenenzestig man gevangen, en ontzet den *Prins. Dat* was een meesterſtuk. 'k Wou, dat ik het gedaan had, al kostte 't my den linker arm.

Wastworth.

't Was zekerlyk een daad, waarop het regiment met

met regt kan roemen. Ik heb hooren zeggen, dat de Veldmaarſchalk hem by 't geeven van berigt omhelsd heeft. Als niemand my voorby ſpringt, verſchaft dit ſtukje my, als oudſten Lieutenant, waarſchynlyk, een kompagnie. Want hy zal buiten twyfel...

NEGENDE TOONEEL.

De voorigen, WILLE.

WILLE.

Hemel! Welk een ongeluk!

ALLEN.

Wat is 't?

WILLE.

Myn Kapitein... Ik kan naauwlyks ſpreeken.

WINTER.

Walltron? Schielyk, Heer Lieutenant!

WILLE.

Hy heeft zyn' degen tegen den Kolonel getrokken.

WINTER.

Help, Hemel!

HELSINGHÖR.

Dat 's Duivelsch.

KRONENBURG.

De ſubordinantie gekrenkt!

} *te gelyk.*

WIL.

WILLE.

De wagt brengt hem reeds naar den Provoost. Het gantsche Bataillon geraakte byna in opschudding. Alle luiden van zyn kompagnie schreeuwden, en liepen hem na.

WINTER.

Ongelukkige vriend!

KRONENBURG.

Ongelukkige man!

WASTWORTH.

Ongelukkige man!

te gelyk.

HELSINGHÖR.

Nu, nu, 't zal zal zo erg niet weezen.

(Zy vertrekken allen haastelyk.)

Einde van het eerste Bedryf.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

De tent van den Kolonel, gestoffeerd met veldstoelen en tafeltjes.

De Graaf VAN BEMBROCK *Kolonel, de Heer* VAN LICHTENAU *Adjudant.*

(*De Kolonel gaat peinzende heen en weder, met de armen over elkander geslagen. Hy zugt, staat nu en dan stil, gaat zitten, ryst wederom op, slaat zig voor 't hoofd, en geeft eenen hevigen zelfstryd te kennen.*)

LICHTENAU, *nadat hy, met een neêrslagtig gelaat, den Kolonel eene lange wyl heeft aangezien.*

Ik bid u, Heer Kolonel, beur u wat op. Gy geeft u aan dit stomme getreur te veel over. (*Ter zyde:*) Ik beklaag hem in myn hart.... Heer Kolonel! Heer Kolonel!

KOLONEL, *schielyk van zynen stoel opspringende, als of hy met schrik ontwaakte.*

Wat is 'er te doen?

LICHTENAU.

Herstel u van deeze bedwelming. Gy doet my schrikken. Wat kunnen deeze akelige kwellingen u baaten?

KOLONEL.

O myn vriend! Waarom moest ik deezen allernaarsten dag beleeven? Was 'er onder de ontelbaare vyandelyke kogels, niet één, die my kon treffen? Hoe veelen heb ik, rondom my, met roem, voor 't vaderland zien sterven! Hoe menig' armen worm, uit de handen eener bedrukte moeder, die zyne ondersteuning hoognoodig had, gerukt, en, *als een gedwongen* slagtoffer, tegen 's vyands verslindend moordgeweer aangevoerd, zag ik na smertelyke kwetsingen bezwyken, beklaagde hem, en schonk hem een traan van medelyden, omdat *ik* hem niet *kon helpen! Maar* nimmer vermoedde ik, dat een *veel harder* lot my door de Voorzienigheid beschooren was. Deeze ongelukkige dag heeft my een wond toegebragt, die inwendig bloedt, en noch door tyd, noch door geduld kan geheeld worden.

LICHTENAU.

Uw gevoelig hart is oorzaak van deeze kwellende denkbeelden, welke toch t' eeniger tyd zullen verdwynen.

KOLONEL.

Indien gy u dit verbeeldt, kent gy my nog niet. Geene wereldsche zaaken zyn 'er, die my sterk ontroeren, geene ongevallen, die my terneder slaan, geene smerten, die my doen zugten, wanneer ik alleen lyd; maar de geringste ramp van myn' evenmensch deert my. Ik ben, ten opzigt van myn temperament, even ongelukkig, als myn beklaagelyke schoonbroeder.

Be-

Bezit ik een weinig meer bezadigdheid, 't is alleen aan myne hoogere jaaren toe te fchryven. Alles werkt derhalven op my even fchielyk en fterk. Nimmer beleefde ik een' aangenamer' dag, dan wanneer ik iemand, al was hy flegts gemeen Soldaat, naar verdienften bevorderd zag; nimmer gevoelde ik groote re kwelling, dan wanneer de veiligheid en de eisch der wetten my tot ftrengheid noodzaakten, en, wanneer ik fomwylen, hoewel zelden, een doodvonnis moest ondertekenen. Hemel! gy weet, met welk een beklemd hart ik aan myn' pligt voldeed, en met welk een verblyd gelaat ik genade verleende.

Lichtenau.

Uw ftrenge yver voor den dienst, verbonden met zulke tedere menschlievendheid, verwierf u ook de liefde van 't gantfche regiment. Men eert u, als een' regtvaardig' en goedhartig' vader; en gy geniet het ftreelende genoegen van door langmoedigheid en waakzaamheid meer uitgewerkt te hebben, dan anderen door onbuigzaame en woeste ftrafheid. De gemeene man klaagt over geen trotfche onteering of kleinagting; en de Officiers, uw voorbeeld volgende, befchouwen hunne onderhoorigen als hunne krygsmakkers, zonder nogtans hunnen rang, hunne waardigheid en hun gezag in 't minfte te krenken.

Kolonel.

Ongelukkig oogenblik, waarin dit heerlyk tooneel, dat zo veel goeds beloofde, t' eenemaal vernietigd wordt, en een akelig vooruitzigt van treurige jaaren agter-

agterlaat! (*Op een' toon van ergernis:*) Twee mannen van lang-beproefde trouw dringt die laage ziel tot een wanhoopig bedryf; en door de verderfelyke gevolgen daarvan bereidt hy den braafsten man van de wereld den ondergang.

LICHTENAU.

Ik zou in staat zyn om hem den hals te breeken.

KOLONEL.

Trof dit wreede lot een' ander Officier, hoe genaamd, ik zou hem met al myn hart beklaagen; maar, dat het ongeluk my in myn' schoonbroeder treft, doet my geheel bezwyken. Ik bemin alle menschen; maar, dat Wallstron my boven allen dierbaar geworden is, is natuurlyk. Een man, wiens uitmuntende eigenschappen en verdiensten de agting en liefde van ieder gevoelig hart verworven hebben; een krygsman, die in zyne jongheid reeds den moed van een' ouden held betoond heeft; voor wien het gunstigste vooruitzigt van de hoogste posten open stond; wien het vaderland en de Souverain reeds als een' vasten steunpilaar beschouwde: deeze groote, deeze agtenswaardige man is myn naaste vriend, de egtgenoot van myn zuster, die ik bemin, gelyk my zelven; en... (*Hy zugt*)

LICHTENAU.

Uw lot is zekerlyk hard, zeer hard.

KOLONEL.

Ja, myn vriend; en, dat ik my zelven hierin moet beschuldigen!... Ach!... Zyn temperament,

zyn

zyn onvermogen om in de onstuimigheid van drift zig te bedwingen, was my bekend; en evenwel liet ik, die meer jaaren en meer ondervinding heb, my door gramschap vervoeren, en gaf hem byna reden om zig te buiten te gaan. Ik zal, zo lang ik leef, my als oorzaak van zyn' dood beschouwen. (*Hy gaat zitten, en vertoont eene troostelooze houding.*)

LICHTENAU.

Staak, bid ik u, deeze naare gedagten. Ik zou veel meer reden hebben om de schuld op my te leggen; doch de bewustheid van pligt spreekt my vry. Evenwel...

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen, WINTER, HELSINGHÖR, WASTWORTH, KRONENBURG.

HELSINGHÖR *en* WINTER, *te gelyk.*

Onderdaanige dienaar, Heer Kolonel.

KRONENBURG *en* WASTWORTH, *te gelyk.*

Onderdaanige dienaar.

KOLONEL.

Uw dienaar, Mynheeren.

WINTER.

De reden van ons bezoek kan Mynheer de Kolonel gemakkelyk vermoeden.

HELSINGHÖR.

Wy komen wegens den armen drommel Walltron, onzen lieven medebroeder.

KRONENBURH.

Om u te bidden, dat gy, zo 't mogelyk is, dien braaven man redt.

KOLONEL.

Hing zulks van my af, ik verzeker u, dat ik niet zou nalaaten my zelven deeze gewigtige weldaad te bewyzen. Maar myn waardigheid, die thans een last voor my geworden is, verbindt my ten allersterksten aan myn' pligt. Ik zou myn leeven niet ontzien; maar myn eer... De eer van een' krygsman moet, gelyk het goud, de vuurproef doorstaan.

WINTER, *tegen Kronenburg.*

Myn waarde Graaf! gy hebt onzen moeielyken post nog niet anders beschouwd, dan van de gunstigste zyde; het bittere, dat 'er mede verknogt is, zal u t'eeniger tyd ook wel bekend worden. Gy kunt nog veele ysselyke tooneelen beleeven.

KOLONEL.

Maar niet veele, die by dit te vergelyken zyn. Stel u slegts myne tegenwoordige omstandigheden voor.

HELSINGHÖR.

Dat's waar; de oudste man van 't gantsche leger kan naauwlyks zulk een geval beleefd hebben. Was ik in Walltrons plaats, (gelukkig ondertusschen, dat

het

het zo niet is!) dan was 't geen vreemde zaak. Ik zou de eerste niet zyn, die tegen de subordinatie gehandeld had, noch de eerste, die daarom stervén moest. Maar een schoonbroeder, een boezemvriend... Ik geloof, Walltron zou zig voor u tienmaal hebben laaten doodslaan; en in een oogenblik dryft de duivel hem tot zulk een daad! Dat verdoemde temperament! God dank, dat ik een harder maag heb! Ik kan vry wat verdraagen, hoewel ik my ook niet veel onder den neus laat wryven, als 't myn eer betreft.

KOLONEL.

Gy hebt inderdaad reden om den Schepper wegens uw gelukkig temperament te danken. Duizend verdrietigheden, waaraan menschen van een heet en driftig gestel dagelyks onderhevig zyn, hebt gy nimmer te verwagten.

KRONENBURG.

Ik zou evenwel met u niet willen ruilen, Heer Kapitein.

HELSINGHÖR.

Ik met u ook niet, wat het temperament betreft; anders wel.

WINTER.

Heer Kolonel, verschoon myn vrymoedige vraag: hoe kon Walltron zig in een oogenblik zo te buiten gaan? Gy hadt, meen ik, gisteren geen' twist; of...

KO-

KOLONEL.

Twist? Met het hartelykste vermaak dronken wy gisteren avond elkander gezondheid toe, en leêgden ook menig glas op het welzyn van myn zuster. Wy verheugden ons met de hoop van haar eerlang te zien, en door haar gezelschap ons verblyf in de winterkwartieren aangenaam te maaken. Toen wy ons eindelyk ter rust zouden begeeven, omhelsden wy elkander met broederlyke tederheid. Ik kan verzekeren, dat wy in langen tyd zo vrolyk niet geweest waren, en dat wy, by 't scheiden, elkander twintigmaal kuschten, even als vrienden, die na eenige afweezigheid voor 't eerst samenkomen, of, op reis gaande, elkander vaarwel zeggen.

KRONENBURG.

Het ongeluk van deezen dag werd u reeds door een wederzyds gevoel aangekondigd.

KOLONEL.

Ik kon den gantschen nagt niet slaapen; doch dit schreef ik toe aan het drinken van wyn, 't welk ik zelden doe, of aan de geduurige stormen en regenbuien. Te drie uuren kwam 'er bevel om het woord te veranderen. Te vier uuren, of omtrent dien tyd, geraakte ik in slaap. Naauwlyks had ik een uur of twee gerust, toen een Veldbode te paard my aanzegging deed, om by den Opperbevelhebber te komen. Ik reed ten spoedigsten naar 't hoofdkwartier. De Veldheer had reeds naar my gewagt. Met een toornig gelaat riep hy my toe: „Heer Kolonel, dat 's een vervloek-

„te trek! Weet ge wel, dat 'er deezen nagt twee „Soldaaten van 't hoofdpiket uit Walltrons kompag„nie van hunn' post weggeloopen zyn? Ik wensch„te, ik weet niet om hoe veel, dat het onder myn „regiment niet was voorgevallen. 't Zou een „schoone pots voor 't geheele leger hebben kunnen „worden, was de Kapitein by geluk zo voorzigtig „niet geweest." Ik ontschuldigde my en myn' schoonbroeder zo veel doenlyk, hoewel ik zelf ontroerd was.

W i n t e r.

Gy waart nogtans onschuldig in 't geval, zo wel als Walltron. Die vervloekte Korporaal...

K o l o n e l.

Eindelyk bedaarende, beval hy my de zaak te onderzoeken, Kapitein Walltron naar den Provoost te zenden, en den veroorzaaker deezer desertie ten strengsten te straffen. „Door deeze strengheid," zeide hy, „moet ik anderen een voorbeeld ter waarschou„wing geeven. Ik beklaag uwen braaven schoon„broeder; maar hy zal my zekerlyk ontschuldigen; „hy verstaat den dienst." Straks daarna spoedde ik my weder naar 't regiment, liet Walltron ontbieden, en stelde hem de zaak voor. Ik kan niet ontkennen, dat dit met eenige drift geschiedde; want ik was niet in de beste luim. De fouten van onze vrienden ergeren ons dootgaans meer dan die van andere menschen. 't Gevolg was, dat Walltron in hevigen toorn tegen my opstoof, en, door 't uitboezemen van vloeken,

ken, myne drift nog sterker deed ontvlammen. Ik dreigde hem derhalven met myn gezag, en zeide hem arrest aan. Nu was 't uit; hy geraakte buiten zig zelven, en trok, in zyne verbolgenheid, den degen tegen my. Ik schrikte, week eenige schreden te rug, en poogde hem tot reden te brengen; doch vergeefs. Hy drong. woedende, nog sterker op my in; en terwyl ik in de haastigheid zelf naar myn' degen greep, kwam de wagt met den Adjudant schielyk binnen, en overweldigde hem.

WINTER.

Ongelukkige man!

HELSINGHÖR.

'k Wou, dat de duivel zyn' dollen kop gehaald had.

KRONENBURG.

Was de wagt maar niet op 't zelfde pas gekomen, dan zou...

LICHTENAU.

Men den Adjudant wel stom gemaakt hebben, wilt ge zeggen. Neen, Heer Lieutenant, gy bedriegt u omtrent het karakter van onzen Kolonel. Al had ik, uit agting voor hem, en uit genegenheid voor Kapitein Walltron, kunnen besluiten...

KOLONEL.

Ik zou nooit iets van u begeerd hebben, dat met den yver voor den dienst en het regiment streed. Kon ik myn' schoonbroeder met myn eigen leeven redden, ik zou het gereedelyk doen. Myn zuster zou een' broe-

broeder verliezen, om een' egtgenoot te behouden. Het vaderland bezit nog veele Kolonellen, die in alle opzigten zo goed zyn als ik; en Kapitein Walltron zou ligtelyk kunnen vergoeden, 't geen men in my, als krygsman verlooren had. Hy heeft getoond, wat man hy is. Maar met krenking van myn' pligt zou ik myn eigen kind niet verschoonen.

KRONENBURG.

Ik weet niet, of 'er veele zulke groote mannen in 't leger te vinden zyn. Ik hoop in dit regiment subaltern Officier te blyven, totdat ik onder u den dienst ten vollen geleerd heb.

HELSINGHÖR.

Braaf gezeid.

KOLONEL.

Neen, myn zoon; wie weet, of de liefde jegens my u niet even duur zou staan, als Walltron. Tweemaal heeft hy reeds Majoor onder een ander regiment kunnen worden; maar de tedere vriendschap tusschen hem en my, en zyne verregaande gemoedelykheid lieten niet toe, dat hy deeze verheffing boven een' ander' aannam. Onze Bevelhebber is 'er hem te genegener om; maar deeze kan hem in het tegenwoordige geval bezwaarlyk helpen. Ach! had de ongelukkige man den roep der fortuin gevolgd!

HELSINGHÖR.

Ja, misschien zou 't beter geweest zyn; maar misschien ook niet. Want het geen over iemand besloten is, moet toch gebeuren.

WIN-

WINTER.

Ik verwerp alle hoop nog niet. De Veldmaarschalk kan wegens de ongemeene dapperheid, die hy onlangs betoond heeft, wel iets doen, dat buitengewoon is.

KOLONEL.

O myn vriend; gy kent de wereld en ons beroep. Eén *misstap* vernietigt een reeks van braave daaden. Pligt is het wagtwoord. „ 't Is jammer; de man „ heeft groote zaaken uitgevoerd; maar deeze grove „ krenking van zyn' pligt veroordeelt hem." *Ziedaar* den *gantschen* troost. Toegeevendheid omtrent menschelyke zwakheden en gebreken heeft in den krygsdienst geen plaats. Evenwel, als de Prins hier was, zou ik durven hoopen.

LICHTENAU.

Daar komt de Lieutenant Wille aanryden.

KOLONEL.

Hemel! Myn hart klopt. Ach! myne vrienden! dit is het beslissend oogenblik.

DERDE TOONEEL.

De voorigen, WILLE.

KOLONEL.

Man! nooit heeft zo veel op u berust; nooit hebt ge iets ondernomen, waarvan de uitslag zo gedugt was. Wat brengt ge mede? Leeven, of dood?...

(*Wille staat verlegen, en trekt de schouders op.*)

 Hy

Hy is dan verlooren! voor eeuwig! (*Hy valt, vol aandoening, op een' stoel.*)

WILLE.

Ik beklaag u en ons regiment. Gy hadt my geen' smertelyker' post kunnen opdraagen. Ik bemin myn' ongelukkigen Kapitein zo hartelyk als my zelven.

KOLONEL.

Bewust van de agting, welke gy hem toedraagt, oordeelde ik, dat gy, als vriend, door het geval, zo veel doenlyk, te verzagten, iets tot zyn behoud zoudt kunnen uitwerken, daar ik, als Kommandant van 't regiment, en als nabestaande, niets ter verschooning van zyn' misslag durfde inbrengen.

WILLE.

Gy kunt ook verzekerd zyn, dat ik alles gedaan heb, wat ik zonder krenking van myn' pligt vermogt. Onze Brigadier schrikte, toen ik de zaak aangaf. Hy beklaagde u en den Kapitein, en zond my naar den Generaal *en chef*, dewyl hy in dit onaangenaam geval op zig zelv' niets wilde besluiten. Ik vond den Veldmaarschalk met veele Generaals omringd. Onder 't leezen van 't berigt, door my overgegeeven, scheen hy als door den donder getroffen. Hy sloeg de handen in elkander, en bleef een geruime wyl spraakeloos. Eindelyk borst hy uit: „Myn God! alle on„gelukken komen heden op my en myn regiment „neder!" Vervolgens ging hy, zeer ontroerd, heen en weder, verhaalde het droevige geval, schilderde de ongemeene verdiensten en het uitmuntend karakter

van

van den Kapitein, en betuigde, dat het verlies van zyn' eigen' zoon hem niet sterker zou kunnen grieven. Alle Generaals waren met deernis aangedaan, ontschuldigden den ongelukkigen man, begeerden, dat hy verschoond zou worden, en beloofden, deeze goedertierenheid by den Koning en den Krygsraad te regtvaardigen. Zelfs beriepen zy zig op den Prins, die by zyne aankomst 'er zeer verblyd over zou zyn. Doch onverwagt viel Graaf Nordstern hun in de rede. „ Ja," zeide hy op een' schamperen toon, „ gy kunt zekerlyk in dit geval wel wat „ oogluiking gebruiken, dewyl 't onder uw eigen re- „ giment gebeurd is. De Generaal *en chef* is zo „ naauw niet aan de wetten gebonden; men zal 't „ hem zo kwalyk niet neemen." Dit zeggen baarde een algemeene misnoegdheid. „ Gy bedriegt u, „ Heer Generaal," riep zyn Excellentie, t'eenemaal buiten zig zelven vervoerd. „ Gy zult zien, dat ik „ de mynen minder verschoon dan anderen, en dat „ ik my stipt naar den inhoud der wet gedraag." Terstond nam hy de pen op, schreef, en stortte een traan op zyne naamtekening. „ Vaarwel dan!" borst hy nogmaals uit. „ Dit is het loon uwer hel- „ dendaaden. Doch ik ben onschuldig aan uw bloed." Het medelyden was in ieders oogen te leezen. Men wilde hem nog weêrhouden. „ Neen," zeide hy, „ ik bemin myn regiment en alle leden daarvan; „ maar wegens de byzondere genegenheid, die ik „ hun toedraag, is 't ten uitersten noodig, dat ik „ waakzaam ben. Niemand moet my iets kunnen

„ verwyten. Breng dit bevel aan de Lieutenant-„ Kolonel. Hy zal ſtandregt houden, en het vonnis zonder verzuim doen uitvoeren. Ik beklaag „ myn' armen vriend, uw' Kolonel." Hy verliet my met traanen in de oogen. (*Hy geeft het bevel aan den Kolonel over.*)

Kolonel, *op een' hartstcgtelyken toon, nadat hy het geopend, en met eene bedrukte houding geleezen heeft, tot de onderteekening toe.*

Ha! braave man! held! een koningryk waardig! onzydig als regter, en gevoelig als mensch! Hier zie ik het afdrukſel uwer aandoenlyke ziel. Dierbaare traan, geſtort wegens het noodlot van een' ongelukkigen lieveling der deugd! gy vertoont u hier ter eere van 't menſchelyk hart; gy zyt voor my een heiligdom. (*Hy weent, en kuscht ze met aandoening.*) Vermengt u, getuigen myner droefheid, vermengt u met deeze gedroogde paarl. Die u ooit met veragting aanſchouwt, gevoele tot ſtraf al het leed, dat thans myne ziel doorgrieft. O myn vriend! myn ongelukkige vriend!... Vergeeft het my, Mynheeren; ik kan my niet bedwingen; myne aandoening vloeit over.

Winter.

Dit afdrukſel uwer ſmerten ſtrekt u tot eer. Vervloekt zou dit gewaad zyn, indien 't ons de menſchelykheid deed afleggen. Een barbaar kan deeze gevoeligheid misſchien mispryzen, maar geen waar krygsman.

Ko-

KOLONEL.

O myn zuster! welk een tyding voor u!

HELSINGHÖR.

Ik ben uit den aart niet driftig; maar nu wenschte ik wel, dat ik vierentwintig uuren Generaal mogt weezen. Ik zou voor dien nydigen Nordſtern een ert ter dikte van een' duim bereiden, daar hy vast van zou ſtikken.

KOLONEL, *tegen Wille.*

Daar, myn vriend. (*Hy geeft hem het bevel weder.*) (*Tegen Lichtenau:*) Heer Adjudant, volbreng uw' last; kwyt u van den post, welken de Lieutenant-Kolonel u zal opdraagen.

WILLE.

Ik zou liever in een heet gevegt willen gaan. (*Hy vertrekt met Lichtenau.*)

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, uitgezonderd Wille en Lichtenau.

KRONENBURG.

Heer Kolonel, vergun, dat ik my, met alle Vaandrigs van 't regiment naar myn' oom begeef. Ik zal hem te voet vallen. De Hemel zal my welſpreekendheid verleenen; en ik hoop, myn geſmeek zal niet vrugteloos zyn.

WINTER.

Ik heb reeds gewenscht, dat dit loflyk voorneemen

men van zelf in u zou opkomen, zonder dat het noodig zou zyn u daartoe te vermaanen.

HELSINGHÖR.

Gy verdient dat ik u omhels. Gelukt uwe onderneeming, dan draag ik u op myne schouders rondom het gantsche regiment.

KOLONEL.

Edelmoedige jongeling! ik zal u voortaan als myn' eigen' zoon beminnen, hoewel ik vrees, dat uwe poogingen niets zullen baaten. Volg egter uwe roemwaardige neiging. Gaa, en besef 't geen ik als mensch u zou zeggen, doch als Kolonel niet durf zeggen.

VYFDE TOONEEL.

De voorigen, LICHTENAU.

LICHTENAU, *binnen treedende.*

Heer Kolonel, op 't oogenblik is Mevrouw de Graavin van Walltron hier aangekomen.

KOLONEL.

Myn zuster! } *te gelyk.*

WINTER.

Hemel!

LICHTENAU.

Ik denk, dat zy haar rytuig reeds verlaaten heeft.

(*Hy vertrekt.*)

KO-

KOLONEL.

Welk een donderslag!

HELSINGHÖR.

Die ontbrak 'er nog. Daar is zy reeds.

KOLONEL.

Mynheeren, ik bid u, verlaat my nu niet.

ZESDE TOONEEL.

DE KOLONEL, WINTER, HELSINGHÖR, KRONENBURG, GRAAVIN VAN WALLTRON.

GRAAVIN, *zeer leevendig binnen loopende, en haaren broeder omhelzende.*

Ha! lieve broeder! Dat's onverwagt, niet waar? ... Uw dienaares, Mynheeren.

KOLONEL, *zig geweld aandoende, om eene vrolyke houding te vertoonen.*

Ja, zuster... zeker... ik had u voor de winterkwartieren niet verwagt.

GRAAVIN.

Dan zou 'er nog wel een maand verloopen zyn; en zo lang kon ik onmogelyk myn bezoek uitstellen. Maar 't had ligt kunnen gebeuren, dat ik met gekraakte leden by u was gekomen.

KOLONEL.

Hoe dat? Gy doet my schrikken.

GRAAVIN.

By myn komst in 't leger kwam 'er juist een kommando aan, zo ik meen by 't regiment van Nordftern. Mynheer de Tamboer maakte door zyn getrommel de postpaarden fchuw. 't Gevolg was, dat ze aanftonds met ons de hort op gingen, en door de kompagnien heen hollende, hier en daar touwen van tenten aan ftukken fcheurden. De opfchudding onder het krygsvolk en myn fchreeuwen maakte de dieren nog wilder, totdat eindelyk het touw van een Stafofficiers tent in 't regiment van Holftein de voorften verftrikte, en overhoop wierp. Myn rytuig zou ons byna van zelf gelost hebben; doch eenige Dragonders kwamen 'er fchielyk op af, en booden ons de behulpzaame hand. Onze vriend Kattwein trad juist ook uit zyn gehavende tent, herftelde onzen ramp, zo veel doenlyk, en liet de paarden door twee Dragonders hier brengen.

KOLONEL.

Gy zyt dus in vry groot gevaar geweest. Die verrasfing kon ons een fchoone vreugd verfchaft hebben. Waart ge liever t'huis gebleeven!

GRAAVIN.

Nu, 't is, God zy gedankt! gelukkig afgeloopen. Myn fchrik heeft reeds een einde. (*Op een' naïven toon:*) Een Soldaat moet onverfaagd weezen.

KOLONEL.

Gy hebt een vrolyke luim, zuster.

GRAA-

GRAAVIN.

Gelyk gewoonlyk, vooral hier. Maar broeder; 't is tyd, dat ik myn' Regiments-Kommandant (*zy wyst op haar hart,*) ook gaa begroeten; want die is eigenlyk de voornaamſte oorzaak van myn bezoek. Hy is, hoop ik, niet op de wagt; hoewel... dan los ik hem af.

KOLONEL, *zyne ontſteltenis verbergende.*

Myn lieve zuster, uw komst is thans vergeefsch. Hy is heden morgen op kommando uitgetrokken, en...

GRAAVIN.

Al weêr? En juist heden! Dat treft ongelukkig. Maar ik begryp de zaak; hy zal weêr zulk een vangst doen als onlangs. Nu, veel geluk! De tyding van zyn laatſte heldendaad heeft my eigenlyk tot deeze reis bewoogen, om hem eerst duizend hartelyke kuschjes te geeven, en hem vervolgens ter deeg de les te leezen.

KOLONEL.

Waarom?

GRAAVIN.

Omdat hy 'er my niets van gemeld heeft. Meent die groote held, dat hy my in 't minſte geen verſlag behoeft te doen? Wagt maar, hooghartige lieveling, 't zal u geleerd worden. Hy zal voor een heet vuur moeten ſtaan.

KOLONEL.

Heeft hy 'er waarlyk niets van geſchreeven?

GRAA-

GRAAVIN.

Geen woord, ſchoon ik ſedert agt dagen drie brieven van hem gehad heb. De Graavin Goldenfingen verhaalde 't uy gisteren morgen op haar doortogt, en wenschte my geluk met de onfeilbaare verhooging van myn mannetje.

WINTER.

Welk een groot man.

HELSINGHÖR.

Ja, dat is, de duivel haal'! een zeldzaam voorbeeld. (*Kronenburg geeft uiterlyke blyken van aandoening, terwyl de Kolonel zig in een' ſterken zelfſtryd ſchynt te bevinden.*)

GRAAVIN.

Maar hoe! Uwe oogen loopen over! Wat is de reden van deeze aandoening?

KRONENBURG.

't Uitmuntend karakter van Mynheer uw egtgenoot, Mevrouw.

GRAAVIN.

Een groot kompliment voor my. Heb dank, MynHeer. (*Zy neigt, en werpt hem met de hand een' kusch toe.*) Ik zal 't niet vergeeten. (*Tegen den Kolonel:* Nu broeder... ik verſpreek my; ik moet zeggen, Heer Kolonel!... gun, dat ik uit u verneem, waar de Kapitein Walltron zig op kommando bevindt. Voldoe ik dus aan 't reglement? Ha ha ha!

Ko-

KOLONEL, *ter zyde.*

Hemel ... (*Stotterende:*) Kan ik u meer zeggen, myn lieve zuster, dan my zelv' bekend is? Hy moest uittrekken. Wie weet waar hy zig thans bevindt?

GRAAVIN.

Heer broeder! Vanwaar deeze verlegenheid? Gy ſtottert in uw antwoord'! En in u, Mynheeren, beſpeur ik ook iets, dat my zeer vreemd voorkomt. Ik twyfel, Heer Graaf, of uwe traanen niet een andere oorzaak hebben. Op kommando te zyn, zonder dat de Kolonel de plaats weet! wat moet ik hiervan denken?

HELSINGHOR.

Hy zy, waar hy zy, de expeditie is zekerlyk niet zeer veilig. 't Gevaar, dat hy ondergaan moet, maakt ons eenigzins bekommerd. Kloekmoedige luiden worden altoos tot moeielyke verrigtingen gebruikt; en hy is ons dierbaar. Ik zou u raaden, Mevrouw, dat ge heden eenige mylen te rug reisde. De armee zal misſchien aanſtonds moeten optrekken; en als 'er wat met den vyand te doen viel, zou uw byzyn ons niet zeer te pas komen.

KOLONEL.

Ja, zuster, wy hebben last om ons tot den optogt gereed te houden. Schort uw verlangen ſlegts tot morgen op.

GRAAVIN.

Waarom zyt ge dan zo ontroerd? Ik weet niet, wat my overkomt.... Myn hart klopt.... Ik zie hen

al-

allen beeven.... Men keert zig van my af! Ach! welk een voorgevoel!... Zou myn man... Om 's Hemels wil, broeder! gy verbleekt!... Myn man is dood.

HELSINGHOR.

Neen, Mevrouw, hy leeft; gelooft my op myn woord.... Wie komt daar?

ZEVENDE TOONEEL.

De voorigen, een SERGEANT, KORPORAALS, ADELBORSTEN, *en veele* SOLDAATEN, *tot de kompagnie van Kapitein Walltron behoorende. Zy naderen den ingang der tent, en spreeken zeer ras.*

SERGEANT.

Genade, Heer Kolonel! De gantsche kompagnie...

KOLONEL.

Hemel!... } *te gelyk.*

WINTER.

Ziedaar nog nieuwe kwelling.

HELSINGHÖR.

Te rug! Wat maakt u zo stout? (*Hy wil hen afweeren; doch zy schreeuwen by aanhoudendheid.*)

SERGEANT.

Om 's Hemels wil! heb deernis met onzen Kapitein! Wy zyn allen bereid... (*Helsinghör verzet zig nog vergeefs tegen hunnen aandrang;*) ... om

voor

voor hem te ſterven. Schenk ons maar het leeven van onzen waarden Kapitein.

GRAAVIN, *beevende, naar den Sergeant toeſpringende, en hem by den arm vattende.*

Hou, man! Wat is 't? Deeze angst, (*zy wyst op haare borst,*) en deeze ſpraakelooze gezigten... Zeg, welke Kapitein? (*De Kolonel, Winter, Kronenburg en Helſinghör wenken hun toe om te zwygen; doch de Sergeant beſpeurt zulks niet.*)

SERGEANT, *verblyd.*

Och! Mevrouw! gy zyt een engel van den Hemel. Help ons ſmeeken. Onze Kapitein Walltron...

GRAAVIN.

Walltron!...

SERGEANT.

Zal door 't ſtandregt...

GRAAVIN.

Hemel! myn man! (*Zy valt in zwym.*)

ALLEN, *zig ſpoedende om haar te helpen.*

Mevrouw!... myn zuster!... Graavin!...

KOLONEL.

Ongelukkigen! wat hebt gy gedaan? Was myn leed nog niet groot genoeg?

SERGEANT.

Ach! Heer Kolonel, bewaar onzen braaven Kapitein. Ik ſtaa gewillig myn leeven voor hem af.

ALLEN, *de een na den ander*.

Ik ook, ik ook, ik ook.

KRONENBURG.

Dat is niet uit te ſtaan. Troost u, myn lieve krygsmakkers. Mynheer de Kolonel kan ons niet helpen. 't Hangt van hem niet af. Maar ik zal my, met alle Vaandrigs van 't regiment, naar myn' oom den Veldmaarſchalk ſpoeden. Eenigen van u kunnen my verzellen. Hy laat zig van ieder' gemeen' man toeſpreeken, en bemint u allen, als zyne kinders. Ik zal zyne kniën niet verlaaten, voordat hy onze beden verhoord heeft. Ik blyf uw dienaar, Heer Kolonel.

KOLONEL, *hem omhelzende.*

De Hemel ſtaa u by! (*Zy drukt de hand van den Sergeant en van een' oud' Soldaat.*) Kameraats, ik bedank u uit myn' en uw Kapiteins naam. (*Zy willen hem de hand kusſchen. Hy verhindert zulks. Zy vertrekken allen met eene treurige houding.*)

WINTER.

Laat ons de deerniswaardige Dame in de lugt brengen.

HELSINGHÖR.

My dunkt, 't is raadzaamst, dat wy ze ſchielyk in haar rytuig zetten, en, eer de bedwelming overgaat, buiten 't leger brengen. Ik neem deezen post op my. Waarom zou zy hier blyven? Om zig en den ongelukkigen Kapitein nog zwaarder te pynigen?

gen? Met al haar kermen en zugten is hy toch niet te redden.

WINTER.

't Is waar. Ook zou 't misschien wanorde kunnen verwekken...

KOLONEL.

Vindt gy 't zo goed, ik ben te vrede. Ongelukkige zuster! vaarwel! Heer Kapitein, ik beveel haar aan u. Zy is het dierbaarste, dat ik bezit. Breng haar tot Spinsberg, een uur buiten 't leger. Ik kom t'avond by u.

GRAAVIN. (*Terwyl zy haar opvatten, bekomt zy.*)

Ach! waar ben ik?

KOLONEL.

't Is vergeefsch. Hemel, verleen my nu standvastigheid!

GRAAVIN.

Waar wilt gy my brengen? Waar is myn man? Breng my by hem.

WINTER.

Mevrouw, maatig uwe droefheid. Gy zult hem spreeken; maar thans ...

GRAAVIN.

Thans niet? Wie mag, wie kan my myn' man onthouden?

 WIN-

WINTER.

De wetten laaten 't niet toe voor...

GRAAVIN.

Welke wetten? Is myn regt dan van geen kragt. Ik ben, volgens Gods wet, zyn eigendom, en hy het myne.

KOLONEL.

Arme zuster! heb medelyden met my en met u zelve!

GRAAVIN.

Zuster! Ik uw zuster? Barbaar! gy wilt my myn' man ontrooven; en zou ik u broeder noemen?

WINTER.

Mevrouw! verschoon deezen edelgezinden man. Het ongelukkig lot van myn' vriend kan u niet sterker grieven dan 't hem grieft.

GRAAVIN.

Groote God! Was dit lyden my beschooren? Waarmede heb ik zulk een zwaar onheil verdiend? Ach! ... (*Zy stort een' vloed van traanen.*) Verschrikkelyk!... (*Met eene verwilderde stem en houding:*) Waar is hy? Ik wil hem zien. Zal hy sterven? Hy, op wien het vaderland roemt? voor wien de vyanden beeven? Eischt de wet zyn bloed? Waarom? Wat heeft hy misdaan? Kan zulk een man ooit zo veel vernedering verdienen? Neen, neen, 't is onmogelyk.... Men spreekt niet! Welk een zielgrievend stilzwygen!... Welaan! (*Zy wil vertrekken.*)

Ko-

KOLONEL.

Zuster! voor 't laatst... } te gelyk.

WINTER.

Mevrouw!

GRAAVIN.

Weêrhoudt my niet. Ik moet hem zien.

HELSINGHÖR.

Mevrouw! Gy moet hier blyven. (*Allen tragten zy haar tegen te houden.*)

GRAAVIN.

Terug, wreedaart! Ik laat my niet weêrhouden. Ik moet hem zien, en met hem sterven. (*Zy vertrekt in woede.*)

KOLONEL.

Zuster!

WINTER.

Mevrouw! } te gelyk.

HELSINGHÖR.

Mevrouw!

(*Zy volgen haar gezamenlyk.*)

Einde van het tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Men ziet ter wederzyde een leger. In 't verschiet vertoont zig het front van 't regiment, de vaandelwagt, en al wat tot versiering van een krygsheir behoort. Ter regterzyde staat eene Officiers-tent. Eenige korporaalschappen zyn nog in aantogt. De andere staan reeds. De Adjudant LICHTENAU *voert het bevel, en schaart ze naar behooren.* TWEE TAMBOERS, *door hem gelast, brengen twee trommen, en plaatsen de eene op de andere. Voorts verschynen.*

HELSINGHÖR, WINTER, WASTWORTH *en nog een ander* LIEUTENANT.

(Zy groeten den Adjudant.)

WINTER.

Onderdaanige dienaar.

HELSINGHÖR.

Uw dienaar Heer Adjudant. } *te gelyk.*

LICHTENAU.

Uw gehoorzaamste dienaar, Mynheeren.

HELSINGHÖR.

's Is een smaakelyke kommissie, die wy hier moeten uitvoeren.

WIN-

WINTER.

Dat ik juist verpligt ben om 'er toe mede te werken! ...

HELSINGHÖR.

En ik!

WASTWORTH.

Ik zou ook liever op een andere expeditie gaan.

WINTER.

Ik heb nooit gaarne krygs- of standregt bygewoond. Ik poogde my telkens 'er van te onttrekken; en juist heden moet ik, nu 't myn' allerbesten vriend betreft....

LICHTENAU.

Ik beklaag u. Gaarne zou ik u verschoond hebben; maar 't was uw beurt.

HELSINGHRÖR.

In den krygsdienst gaat het niet anders. Men discht ons allerlei op. Of 't ons smaakt of niet, wy moeten 't evenwel verzwelgen.

WASTWORTH.

Van deezen dag af is de uniforme my tot last. Had ik geld, ik zou straks na den oorlog den dienst nederleggen. Hoe ligt kan de dapperste man, de braafste Officier, ongelukkig worden! Walltron! uw dood zal veelen voorzigtig, en veelen bevreesd maaken.

HELSINGHÖR.

't Is niet anders. In 't burgerlyke kan een amptenaar, die tegen zyn' meerder' iets misdoet, nog op vergiffenis hoopen. Wordt hy gestraft, 't geschiedt veel-

veelal door een geldboete, door hegtenis, of door 't verlies van zyn bediening. Maar by ons is 't: pligt of dood.

WINTER.

Uwe koelheid zou voor my thans een gelukkige gaaf zyn.

HELSINGHÖR.

Ei! Een fyne fteek! Maar zeg, komt gy, met al uwe aandoenlykheid, verder dan ik? Gy ergert u, gy kwelt u innerlyk; en kunt den armen duivel toch niet helpen. De daad is bekend. Het koninglyk bevel is ftreng en onherroepelyk. Al plukten wy ons al het hair uit, hy zou zyn ftraf evenwel moeten ontvangen. Zo gaat het, als men te driftig en te gevoelig is.

WASTWORTH.

Wanneer ik gedenk, met welk een' yver Walltron het nieuwe bevel omtrent de fubordinatie goedkeurde, en hoe hy 'er nog heden morgen mede ingenomen was, toen hem het noodlot van dien Korporaal uit het regiment van Wend ter ooren kwam...

HELSINGHOR.

A propos, hoe is 't met het verhoor van den Korporaal uit Walltrons kompagnie afgeloopen?

LICHTENAU.

Hy heeft zig, zo ik meen, niet kunnen zuiveren. 't Blykt klaar, dat hy oorzaak is van de defertie van het piket. Hy is een dobbelaar, en heeft menigmaal

van

van de twee gemeene Soldaaten geld geleend, dat zy door zuinigheid opgelegd hadden. Eenige dagen geleeden, maanden zy 'er hem om; 't geen, naar ik hoor, wel meer gebeurd is. Hierdoor verbitterd, zogt hy federt geduurig gelegenheid om deeze luidente bedillen; en gisteren morgen heeft hy ze by den Kapitein, die altoos veel van hem hield, omdat hy zyn' dienst naauwkeurig waarnam, verklaagd, als hebbende zig in den drank te buiten gegaan. Zy zouden, tot ftraf, geweer hebben moeten dragen. Zy konden zig by den Kapitein niet verantwoorden, of durfden 't er niet op aan laaten komen, en zyn dus te nagt afgetrokken.

WINTER.

Laage fchepfels! Ik zou hen zonder aandoening zien ophangen. Zy wisten, hoe ftipt hun Kapitein een' ieder' regt deed, en hebben, door deeze verfoeielyke wraak, dien braaven man in dit ongeluk gefleept!

LICHTENAU.

't Zal den Korporaal flegt bekomen. Want, volgens 't berigt aan den Kolonel, hebben de getuigen by 't verhoor alles gedaan, wat mogelyk was, om hem te doen tuimelen. Toen 'er vonnis ging, om door driehonderd man tienmaal op en neêr te loopen, en vervolgens weggejaagd te worden, was elk t' onvrede, dewyl hy, zo men meende, doodftraf verdiend had. Daar waren 'er, die vry luid riepen: „Nu, dat 'er aan te kort komt, zullen wy

 „'er

„'er by leggen; wy zullen 'er op staan, dat de zon „door de huid schynt."

WASTWORTH.

Ik geef geen' schelling voor zyn leeven. Kapitein Walltron is ongemeen bemind. Ook zyn 'er onder 't gantsche regiment weinigen, of ze hebben zyn goedheid en milddaadigheid ondervonden.

WINTER.

En veelen, die getuigen waren van zyn grootmoedigheid en van zyn laatste heldendaad, moeten thans getuigen weezen van zyn' ondergang! Maar de Prins ....

HELSINGHÖR.

Die koestert zig thans in de koninglyke hoofdstad, en denkt wel aan het tegenwoordige, maar vergeet het voorleedene. Groote Heeren hebben doorgaans het beste geheugen niet. Hy zal vroeg of laat hier komen; misschien over een week of twee.

WINTER, *tegen Wastworth.*

By 't ontbyt spraken wy nog over zyne verheffing. Maar wat bevordering verkrygt hy nu!

WASTWORTH.

Ik begryp nog niet, wie dat gerugt uitgestrooid heeft, of wat 'er agter schuilt.

LICHTENAU.

De Majoor komt.

(*Allen treeden zy hem een' stap te gemoet, en maaken hun kompliment*)

TWEE-

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen, DE MAJOOR, DE AUDITEUR.

MAJOOR.

Gehoorzaame dienaar, Mynheeren. Hebt ge reeds naar my gewagt?

WINTER.

O! wy zien den Heer Majoor maar al te vroeg verschynen.

MAJOOR, *heimelyk tegen Winter.*

Ik zou zelf wel wenschen, dat een alarmschoot ons noodzaakte om deeze allernaarste expeditie te staaken.

WINTER.

Ja, was de Hemel zo goedertieren! (*Heimelyk tegen den Auditeur:*) Mynheer, inschikkelykheid kan u thans tot eer strekken.

AUDITEUR, *de schouders optrekkende.*

Zo veel van my afhangt.

(*Zy gaan in den kring. De Kapitein van 't executie-kommande roept:*)

Vat het geweer!

(*Al 't volk staat in orde. De agt man, naamelyk twee Sergeants, twee Korporaals, twee Adelborsten en twee gemeene Soldaaten, treeden van ter zyde, daar zy te vooren gestaan hebben, insgelyks in den kring. Allen plaatsen zy zig, de eene Kapitein te-*

tegenover den ander', de Majoor ter regter-, en de Auditeur ter linkerzyde, agter op het tooneel; vervolgens de twee Lieutenants, en zo voorts, tot de twee Gemeenen toe, indiervoege, dat zy, aan elke zyde, naar hunnen rang, op elkander volgen. De Majoor trekt zynen degen uit, en legt dien ter regterhand op de trom. De Auditeur legt 'er zynen rotting kruiswyze over, en haalt een memorieboek met potlood uit. Ondertusschen ziet men den PROVOOST, *een'* KORPORAAL *en* VIER MAN, *met bajonetten op 't geweer, Kapitein* WALLTRON *in 't midden, geboeid, overbrengen. Zy blyven ter linkerzyde staan. De Provoost reikt den gevangen' den sleutel toe, waarmede hy zig zelf ontsluit, en de boeien voor zyne voeten nederlegt.*)

AUDITEUR.

Den gearresteerden Heer binnen.

(*Thans wordt Kapitein Walltron, ongeboeid, in den kring geleid. De wagt plaatst zig ter wederzyde. Walltron treedt 'er onversaagd en standvastig in, en groet den Majoor met eerbied. Het medelyden is zigtbaar in 't gelaat aller aanweezigen. De Majoor schynt zyne ontsteltenis te willen verbergen, doch vergeefs.*)

MAJOOR.

Door zyne Excellentie onzen Generaal en Opperbevelhebber, is op aangeeving van ons regiment bevolen, tegen u, Heer Kapitein, wegens krenking der subordinatie, naar 't standregt te handelen; ten

wel-

welken einde u eenige korte vraagen voorgesteld zullen worden, waarop gy behoorlyk zult gelieven te antwoorden.

AUDITEUR.

Heb de goedheid, Heer Kapitein, van uwen naam, voornaam, geboorteplaats, ouderdom, en de jaaren, geduurende welke, gy in dienst geweest zyt, aan my op te geeven. (*Hy legt zyn memorieboek op de trom, en schryft daarin alles, wat Walltron zegt, staande het gansche verhoor.*)

WALLTRON, *onbedeesd.*

Ik ben Adolf Frederik Graaf van Walltron, Vryheer en eigenaar der baronie Wolltenau, geboren op het graaflyke slot, door myne voorouders gestigt. Myn ouderdom is drieëndertig jaaren. Ik heb veertien jaaren gediend, en bekleed thans, gelyk bekend is, den post van Kapitein onder 't regiment infanterie van zyn Excellentie den Graaf van Delmenhorst.

AUDITEUR, *dit geschreeven hebbende.*

De reden, waarom men u voor dit standregt gebragt heeft, kan u niet onbekend zyn. Om nu naar aanwyzing der geschreeven wetten te werk te gaan, wordt gy verzogt het voorgevallene, omstandiglyk, met klaare woorden, volgens regt en geweeten, te openbaaren.

WALLTRON.

Ik heb het strenge bevel betreffende de subordinatie overtreeden. Ik heb heden morgen tegen mynen braaven en waardigen Kolonel den degen getrokken.

AU-

AUDITEUR.

Wat bewoog u daartoe?

WALLTRON.

Heete drift en schadelyke toorn.

AUDITEUR.

Was het geval ook verknogt met omstandigheden, die u ter ontschuldiging kunnen dienen?

WALLTRON.

Neen. De Kolonel hield my de vermoede fout van onagtzaamheid voor, wegens de drie man, die, tot myne kompagnie behoorende, laatstleeden' nagt het hoofdpiket verlaaten hebben. Ik, niet bewust van eenige de minste reden of aanleiding, door my tot deeze desertie gegeeven, geraakte in toorn, en liet my in driftige woorden uit. De Kolonel, hierdoor in zyn waardigheid gekrenkt, dreigde my met hegtenis. Dit bragt my geheel buiten my zelven; ik trok mynen degen, en viel woedende op myn' meerder aan.

AUDITEUR.

Misschien heeft de Kolonel harde uitdrukkingen gebruikt, en uwe eergierigheid daardoor wakker gemaakt.

WALLTRON.

In 't allerminste niet.

AUDITEUR.

Had een ander u te vooren ook wegens dit geval eenig verwyt gedaan.

WALL-

WALLTRON.

Niemand.

AUDITEUR, *zyn voorhoofd wryvende.*

Of was 'er eenige moeielykheid of twist vooraf gegaan, waardoor uw driftig temperament ...

WALLTRON.

Neen, niets, dat 'er naar gelykt. (*Met eenige misnoegdheid:*) Ik heb niemand te beschuldigen dan my zelven.

AUDITEUR.

Hadt gy, tegen uwe gewoonte, heden morgen ook een glas wyn...

WALLTRON, *half gramstoorig.*

'k Zou maar zeggen: „een' roes gedronken?"

AUDITEUR.

Hebt gy nog iets voor te stellen?

WALLTRON.

Niets.

AUDITEUR, *de schouders ophaalende.*

't Verhoor is volbragt, Mynheer. (*Walltron treedt, bedaard, met de wagt en den Prevoost, buiten den kring. De Auditeur is eenige oogenblikken bezig met schryven. Na eene algemeene stilte, gedurende welke, de gantsche schaar sterke aandoening laat blyken, zegt hy:*) Het bevel, om tegen den Kapitein, Graaf van Walltron, standregt te houden, is door Zyne Excellentie, den kommandeerenden Generaal, Graaf van Delmenhorst, onzen oppersten Gezaghebber, uit hoofde van het onlangs ge-

gepubliceerde besluit Zyner Koninglyke Majesteit, ons regiment zeer nadrukkelyk ingescherpt. (*Hy haalt een' papier uit den boezem.*) Het vyfde artikel van deeze koninglyke wet, gegeeven den 7. Augustus deezes jaars, luidt aldus: (*Hy leest; en allen, buiten hem en den Majoor, neemen hunne hoeden af:*) „ Ieder gemeen Soldaat, Onder- en Opper-Officier, „ van den hoogsten tot den laagsten rang toe, van „ wat staat, geboorte, aanzien of verdiensten hy „ zy, zal, in geval hy, gelyk te dikwyls geschiedt, „ tegen de subordinatie misdoet, zonder genade of „ oogluiking, na gehouden standregt, door kruid en „ lood worden ter dood gebragt, op cassatie van „ den Kommandant van 't regiment, en onze aller- „ grootste ongunst." (*Hy legt het koninglyke bevel op de trom; en zy zetten allen hunne hoeden wederom op.*) Volgens aanwyzing van dit koninglyke bevel, als mede volgens de krygsartikelen, inzonderheid het zesentwintigste, ben ik verpligt in het tegenwoordige geval deeze uitspraak te doen.

(*Hy fluistert den Majoor iets in 't oor. Van deezen gaat het den kring rond, totdat het wederom, ter linkerzyde, van den Kapitein by hem komt. Ieders gelaat vertoont beweegingen van droefheid en medelyden. De Majoor neemt zynen degen, en de Auditeur zynen stok. Alle stemmende persoonen trekken hun zydgeweer.*)

MAJOOR.

Elk, die van myn gevoelen is, steeke den linker- duim

duim op. (*Dit geschiedt door allen, uitgezonderd een' Korporaal, een' Adelborst en de twee Gemeenen. Deezen schudden het hoofd.*)

AUDITEUR, *de stemmen geteld, het vonnis; volgens de meerderheid, kortelyk opgemaakt, en hetzelve; op de trom, in zyn memorieboek geschreeven hebbende.*

Den gearresteerden Heer binnen. (*De Provoost brengt hem met de wagt. De Auditeur geeft den Majoor het vonnis over: Deeze ondertekent het met groote ontroering. Ondertusschen wenkt de Auditeur den Provoost toe, en vraagt in stilte om den staf. De Provoost antwoordt door eene neiging van het hoofd. Nadat de Majoor zynen naam onder het vonnis geschreeven heeft, doet de Auditeur het zelfde. Vervolgens leest hy overluid:*) „ Vermids de Heer Kapitein, Graaf van Walltron, „ in het tegenwoordige standregt, zelf heeft beleeden, tegen zynen Kolonel, den Heer Graaf van „ Bembrock, toen dezelve hem over de desertie „ van twee man uit zyne kompagnie onderhield, „ in toorn den degen ontbloot te hebben: zo is de „ geregtelyke uitspraak by meerderheid van stemmen, dat hy, de voornoemde Heer Kapitein, Graaf „ van Walltron, tot straf van zyne misdaad, en tot „ voorbeeld voor anderen," (*hy reikt naar den Provoost, die hem den staf overgeeft,*) „door kruid en „ lood ter dood gebragt zal worden." (*Hy breekt den*

den staf, en werpt hem de stukken voor de voeten.)

„ Uitgesproken in het standregt, gehouden by Nord-
„ holm. *Salvo jure aggratiandi.*

„ Van Streitenau, Majoor.
„ Van Rechten, Auditeur."

(*Elk steekt zynen degen wederom in de schede.*)

WALLTRON, *zig gebogen hebbende, zonder de minste ontsteltenis.*

Ik neem, zonder gemor, myn vonnis aan, en erken, dat het billyk is. Doch, indien ik, wegens myne getrouwe diensten, op eenige gunst van 't regiment mag hoopen, verzoek ik een uur uitstel, om my tot den gewigtigen overgang naar de eeuwigheid te bereiden, eenige familie-zaaken te bezorgen, myne beklaagelyke vrouw schriftelyk van haar treurig lot te verwittigen, en afscheid van haar te neemen. Ook wenschte ik, dat men den Kolonel uit myn' naam verzogt my een kort gesprek te vergunnen, dewyl ik hem gaarne om vergiffenis van myne drift zou willen bidden. Hy is myn schoonbroeder, en was altoos myn tederste vriend. Zyne edele ziel kan omtrent myn ongeluk niet onverschillig zyn.

MAJOOR.

Hoe gaarne zouden wy u een' grooter' dienst bewyzen! Uwe ongemeene verdiensten maaken u een beter lot waardig. (*Tegen den Provoost:*) Den gearresteerden Heer wordt vryheid gegeeven om zyne begeerte onverhinderd te volbrengen. Bewaak

hem,

hem, en laat my, op zyne aanzegging, weeten, wanneer het kommando ter executie moet optrekken. (*Tegen een Lieutenant*:) Heer Lieutenant, breng aan den Heer Kolonel het verzoek van Mynheer over, en doe hem verslag van het antwoord. (*Hy gaat uit den kring; de anderen volgen hem.*) (*Tegen Walltron, wien hy, vertrekkende, de hand drukt*:) Heer Kapitein, ik beklaag u hartelyk. Ik ben aan uw bloed onschuldig. Myn pligt moet my by u verschoonen. Vaarwel. (*Hy vertrekt met aandoening*)

AUDITEUR.

Gy hebt u niet willen redden, Heer Kapitein. Verschoon my.

WALLTRON.

Redden? Dan kent ge my nog niet. Gy deedt meer dan gy doen moest. Vaarwel.

(*De Auditeur en de anderen vertrekken, uitgezonderd de volgenden.*)

DERDE TOONEEL.

WALLTRON, WINTER, HELSINGHÖR, WASTWORTH.

WALLTRON. (*Hy doet zig de boeien wederom aan, en sluit ze met den sleutel, die hem door den Provoost wordt toegereikt, aan wien hy denzelven vervolgens wedergeeft.*)

Waarom zo neêrslagtig, myne vrienden? (*Hy ziet hen*

hen allen aan.) Is dit voor u zulk een ongewoone vertooning? Ben ik de eerfte, die de wet overtreeden heeft? De eerfte, die zyn fchuld moet boeten?

WINTER.

Een fchuld van deezen aart! Een man als gy! ... Misfchien heeft niemand ooit iets diergelyks beleefd.

WALLTRON, *onverfchillig.*

Een Kapitein, die anders een braaf man was, fterft, ten voorbeeld van anderen, wegens het krenken der fubordinatie. Is 't in Engeland niet gebeurd, dat een Koning zyn gezalfd hoofd onder den byl moest leggen? En wat was zyn misdaad? Hy wilde heerfchen, een onbepaald Monarch zyn. Hy deed, 't geen veelen zyner voorgangeren in de wereld gedaan hebben, en veele navolgers nog fteeds zullen doen. Nu is 'er tusfchen Kapitein en Koning zekerlyk een wyde afftand. Engeland ftaat nog, gelyk voorheen; en myn vaderland zal ook wel een gedugt koningryk blyven, al ben ik niet meer in weezen.

HELSINGHÖR.

Dit gaat alles te boven. Uwe gelaatenheid is fmertelyker dan uw ongeluk. Zy doet ons uw verlies fterker gevoelen. Ik geraak myne koelheid kwyt.

WALLTRON.

Omtrent myn eigen noodlot ben ik ten vollen gerust. Waren 'er flegts geene anderen in gewikkeld! Ik heb nog ftandvastigheid noodig. Myn fchoonbroeder, en myn ongelukkige vrouw... Ziedaar het

ge-

gewigt, dat de schaal doet overslaan. Wat zal ik aan haar schryven? Hoe kan ik myne vervloekte drift regtvaardigen? *Zy*, een engel in geduld, die zo menigmaal myne haastigheid verdroeg, moet nu onschuldig lyden. En myn zoon!... Ik sterf door de hand van myne medebroeders; maar myn dood blyft evenwel het teken van straf; en straf is 't gevolg van een misdaad, klein of groot.

WINTER.

Hemel! welk een tooneel zie ik te gemoet!... Beste vriend! wist gy wat u nog te verwagten staat... Ik kan het niet uiten.

WALLTRON.

Nog meer dan de dood? Wat zou dat kunnen weezen?... Hemel! wie zie ik!

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, de GRAAVIN VAN WALLTRON.

GRAAVIN, *met uitgestrekte armen naar haaren egtgenoot toeloopende.*

Ha! myn egtgenoot!...

WALLTRON.

Ongelukkige vrouw! Wat onderneemt gy?

GRAAVIN.

Ha! Barbaaren! Hebt gy hem dan eindelyk veroordeeld? Den man, die aan de uniforme, welke gy

gy nevens hem draagt, roem en eer heeft toegebragt! ... Hy was u te groot. Nyd en afgunst zyn zyne beulen. Regtvaardig Opperweezen! kunt gy zulk een gruwel met uw heilig oog aanschouwen?

WALLTRON.

Laat af, ongelukkige! De smert vervoert u...

GRAAVIN, *als buiten zig zelven.*

Ketens, het teken der schandelykste misdaadigheid, drukken uwe dappere hand; de hand, die voor 't vaderland overwinningen bevogt! Zyn dit de lauweren, die uwen roem kroonen? (*Zy ziet verwilderd rondom.*) Vervaarlyke toerustingen! Akelig gezigt! Gy alleen hebt reeds een doodende kragt.

WALLTRON.

O vrienden, vrienden! wat hebt gy gedaan?

GRAAVIN.

Vrienden! Zeg liever monsters, krokodillen. *Zie*, hoe zy daar staan. Geveinsdheid straalt uit hunne oogen. Nydigheid vervult hunnen helschen boezem.

WINTER.

Ach! welke harde beschuldigingen, Mevrouw! Wist gy...

GRAAVIN.

Ik weet genoeg. Waarom mogt ik hem niet zien? Waarom wilde men my voortsleepen, verre van hem verwyderen?

WALL-

WALLTRON.

Hoe! Waar spreekt gy van?

HELSINGHÖR.

Zy kwam, toen 'er reeds bevel gegeeven was om standregt te houden. Wy tragtten door allerlei voorwendsels ons van haar te ontdoen, om u beiden, uit medelyden, voor de allersmertelykste ontmoeting te behoeden.

GRAAVIN.

Medelyden?... Tyger! My van myn' man af te scheuren, in de laatste uuren, waarin gy hem, als uw onschuldig slagtoffer...

WALLTRON.

Zy deeden hunn' pligt. Wat bewoog u om hier te komen?

GRAAVIN.

Tederheid, met hoogmoed gepaard. Ik kon myn verlangen om u aan deeze lippen te drukken niet betoomen. Wat verrukkelyke tooneelen heb ik niet al in myne verbeelding ontworpen! Zegevierende, zeide ik tot my zelve, zegevierende, zult gy, arm aan arm met uwen held de krygsgelederen doorwandelen, en van wederzyde de blyde gelukwenschingen inademen, welke u door kenners van verdiensten uit agting toegejuicht zullen worden. Hoe zwol myn boezem door de zalige bewustheid van myne nieuwe verbintenis met een' man, die, door nieuwe daaden, nieuwen roem onder zyne medebroeders verworven had! En nu... Hemel! Hemel!...

 nu

nu vind ik u op den rand van 't graf. Reeds ontsluit de dood zyne kaaken, om u te verslinden. Het moordgeweer, geschikt om de vyanden te verdelgen, zal uw bloed vergieten; uw bloed, zo dierbaar, zo heilzaam voor het vaderland! Afgryslyk!

WALLTRON.

Bedaar, beste vrouw! Uwe schrikkelyke beschuldigingen treffen myne opregtste vrienden, die uwe hoogagting ten vollen waardig zyn. Zy zelven lyden gevoelige smert. Gaarne zouden zy myn lot verzagten, ging het alle hunne kragten niet te boven. Ik alleen heb voor my den afgrond gegraven, waaruit niemand my kan redden.

GRAAVIN.

Laat af, wreede, laat af, myn hart, dat voor u alleen klopt, te doorbooren! Zou ik u derven? Onmogelyk. Ik zou myn leeven moeten verwenschen, 't zou voor my in duizend opzigten, een hel worden. Ach! heb deernis, Walltron! Ontferm u over uwe vrouw. Zie, hoe de smert in myn ingewand woelt. Verschaf my troost. Kan de zagte stem der liefde u niet treffen, hoor dan de donderende stem der natuur. Gy zyt vader; vader van een nog stamelend pand der tederste huwelyksmin. Wilt gy uw zoon het bestaan hier op aarde verbitteren? Uw leeven is een pligt, welken gy hem schuldig zyt. God en de natuur gebieden, dat gy voor uw behoud zorgt. Wie zal t'eeniger tyd uw kroost ten steun verstrekken?

ken? Een ongelukkige moeder, die in den weedom over 't verlies van haar' egtgenoot eerlang zal bezwyken?...

WALLTRON.

O Sofia! Sofia! Betoon my medelyden. Uwe liefde, uwe tedere onderwerping, zo ik my daarmede nog mag vleien, moet u deeze harde aanvallen doen ſtaaken. Laat my door uw geween en gejammer geen voorwerp van vernederend medelyden worden. De ſtraf myner misdaad is een ongelukkig vereischte, noodig om anderen in het toekomende een afſchrikkend voorbeeld te geeven. Ingeſloopene misbruiken en ſchadelyke ongeregeldheden dwongen den zagtmoedigſten Monarch tot de onherroepelyke ſtrengheid der wet. Myne hollende drift en myn ongelukkig noodlot hebben my doen vallen. Ik ben onherſtelbaar verlooren.

GRAAVIN.

Ach! dat God zig over my ontferme! *(Zy wringt haare handen, en vertoont eene zeer hevige gemoedsbeweeging.)* Walltron! Walltron! *(Zy valt in zyne armen.)*

WINTER.

Ysſelyk tooneel!

GRAAVIN.

Gy verlooren? Onherſtelbaar? Gy? *(Zy gaat wanhoopig heen en weder.)*

WINTER.

Mevrouw, verſchoon myn' ongelukkigen vriend!

WALLTRON.

Ik bid u, dierbaare Sofia, maatig uwe droefheid. Gy maakt myn hart te week...

GRAAVIN.

Gy ſterven? Onmogelyk. Om zulk een' misſlag, die ſlegts aan uw ongelukkig temperament toe te ſchryven is? Eén vervoerend oogenblik, één bedryf, waarvan uwe ziel geen bewustheid had... En tegen uw' besten vriend, myn' eigen' broeder!... Zou de Schepper van alle weezens, die u dit temperament inblies, het tot uw bederf...

WALLTRON.

Breek af, vermeetele! Beleedig de Voorzienigheid door geen gemor. Wy moeten Gods gaaven erkennen, en onze gebreken tragten te verbeteren. Hy ſtortte, toen hy ons ſchiep, den vryen wil in onze ziel.

GRAAVIN.

Is 'er dan niets, dat u kan redden. Berouw kan immers God, den regeerder van hemel en aarde, verzoenen. Zou de mensch, die nietige worm, door 't erkennen van ſchuld tot geen toegeevendheid...

WALLTRON.

Zou ik kruipen? Zou ik door lafhartigheid my aan de verägting van myne medebroeders blootſtellen?

GRAAVIN.

Ha! wreedaart! om uw' hoogmoed niet te kren-

ken,

ken, wilt gy uwe vrouw, uw eigen bloed, ongelukkig maaken! Gy hebt geen regt over u zelven. Gy hebt het afgestaan. My en uw kind zyt gy meer schuldig. *Vader* en *egtgenoot* zyn naamen, die u moeten vermurwen, zal de wereld u niet, als een monster, verfoelen.

HELSINGHÖR.

Mevrouw, gy vaart te hevig tegen uw' egtgenoot uit. Onze zwaare stand en onze strenge wetten zyn u niet genoeg bekend. Al zyn wensthen zou vrugteloos zyn. Kom; gy alleen kunt zyn behoud nog uitwerken.

GRAAVIN, *met de sterkste uitboezeming van blydschap.*

Spreek, engel der vertroosting, spreek! Op myne knieën kusch ik uwe hand. Wat kan ik doen? Ik ben bereid om myn leeven duizendmaal....

HELSINGHOR.

Dit offer zou even groot zyn. Neen, hoor, alles hangt van den kommandeerenden Generaal af. Misschien wordt hy door uwe traanen en jammerklagten getroffen. De taal der droefheid, door een schoone vrouw in dringenden nood geüit, heeft menigmaal een onweêrstaanbaar vermogen. Wy zullen u ondersteunen. Het hart van zyn Excellentie is reeds eenigermaate voorbereid; het zal eindelyk vermurwd worden.

WALLTRÖN, *gramstoorig.*

Helsinghör! welk een raad! Wilt gy ook...

GRAA-

Graavin.

Goddelyke man! myn broeder, myn verlosser! eeuwige zegen zy uw loon! Welaan! de oogenblikken zyn dierbaar. (*Zy vat Helsinghör by de hand, doch staat, na weinige schreeden, wederom stil.*) Maar is dit misschien ook een looze kunstgreep, om my van myn' man te verwyderen, en daardoor te zekerder zyn' dood te verhaasten? (*Zy vertoont een verwilderd gelaat.*)

Helsinghör.

Neen. Deeze wreede argwaan krenkt myn eer, het edelste kleinood van een' krygsman.

Winter.

Ik zet myn leeven en myn eer te pand, dat zyn vonnis tot uwe wederkomst opgeschort zal blyven.

Wastworth.

Ik zal insgelyks de eer hebben van u te verzellen.

Graavin.

Welaan dan. Ik zal u als myne broeders aanmerken. (*Tegen Walltron:*) Myn leeven, myn ziel, myn heil berust in uwe handen. Bevind ik by myne wederkomst, dat ik u verlooren heb, dan is wanhoop myn lot. Verstaat gy my?

Walltron.

Geliefde vrouw, ik bid u, blyf. Gy zult uwe kwellingen slegts vermeerderen.

Graavin, *hem omhelzende.*

Vaarwel. Ik moet u redden. God zy myn helper!

per! (*Zy neemt Helfinghor en Wastworth by de hand, en vertrekt haastelyk.*)

WALLTRON.

Beklaagelyke vrouw! Welk een fchrik zal u overvallen! Gy blyft by my, opregte vriend. Ik zal deeze oogenblikken aan de ftilte toewyen, om my tot den gewigtigen overgang te bereiden. Binnen een half uur verwagt ik u weder in myne armen. (*Winter omhelst hem*) (*Met een lagchend gelaat:*) Wees niet neêrflagtig vriend. 't Is fchielyk gedaan.

(*Zy vertrekken.*)

Einde van het derde Bedryf.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Men ziet het front van 't regiment, met de trommen, vaandels, 't geweer, en de vaandelwagt. Ter zyde staat de voorige Officiers-tent. 't Geweer der Adelborsten, ligt op den grond, en wordt door TWEE MAN *bewaakt. By de tent, waarin* WALLTRON *zit, zyn* VIER WAGTERS *geplaatst, die, zo dra hy 'er uit komt, mede voorwaards treeden, en ter wederzyde post vatten. De* OFFICIER *van 't kommando wandelt in 't verschiet heen en weder. De* PROVOOST *moet zig insgelyks vertoonen. Geduurende eene minuut, ziet men* WALLTRON *in de tent uit een boekje bidden. Daarna begeeft hy zig 'er buiten. De gemelde wagt van vier man verzelt hem, en verdeelt zig. De* KORPORAAL *en de* PROVOOST *zyn 'er ook naby.*

WALLTRON, *geboeid.*

God zy gedankt! 't Gewigtigste is volbragt.... Ja. Wat kan gewigtiger zyn dan zig met God te verzoenen, die de oorsprong van ons bestaan is, en wiens weldaaden wy in onze tydelyke vreemdelingschap menigmaal met groote ondankbaarheid beantwoorden?... O mensch! wonderbaar weezen!... Welk een eindelooze verscheidenheid van gedaante, van kleur, van gesteltenis! Zoudt gy nogtans den eersten vorm, waarin gy gegooten, de stof, waaruit gy gekneed zyt, den Werkmeester, die u maakte, vergeeten? De bedelaar is niet minder zyn ge-

wrogt

wrogt dan de Monarch..., Doch, wanneer een geringe hier zyn' meerder' beleedigt, wat wordt 'er dan niet vereischt, om de verzoening te bewerken! En om God, op wiens minsten wenk de mensch, hoe magtig hier op aarde, hoe verheven boven alle ondermaansche weezens, tot zyn voorig *niets* wederkeert, om God te verzoenen, behoeven geene andere middelen aangewend te worden, dan de vuurige zugten en wenschen van een gemoed, dat met opregte aandoening in zig zelf treedt. Waare Zielenvriend! (*hy gaat ter zyde;*) gy hebt my in een half uur meer gegeeven, dan 's Konings gunst, welke ik met moeite en voor een' duuren prys zou hebben moeten koopen, my in een lange reeks van jaaren kon verschaffen. (*Vrolyk en levendig:*) In een half uur! Onze gebeden zyn in buitengewoone nooden, en in de laatste oogenblikken, waarin de dood de poort der eeuwigheid voor ons ontsluit, nadrukkelyker en kragtiger dan ooit. Ja, veel kragtiger. Deeze innerlyke rust overtuigt 'er my van. Welaan! nog een kleine pooging; en myn taak is volbragt. (*Hy haalt eenige papieren uit.*) Gy zult ook even kragtdaadig werken als een lang gebed. (*Hy ziet Winter komen.*)

TWEEDE TOONEEL.

WALLTRON, WINTER.

WALLTRON.

Welkom, waardste broeder! Neem thans deezen

naam aan, welken de vriendschap u opdringt. Gy hebt hem slegts met één' man te deelen. Dit plegtige uur, en het daarop volgende oogenblik zal deeze opregte gift verzegelen.

WINTER.

O myn vriend! de naam, welken gy my geeft, is een dierbaar geschenk. Hier, (*op zyn hart wyzende*, in deeze bewaarplaats zal ik dit kleinood opsluiten; en, wanneer die t'eeniger tyd verbroken wordt, zal het, nevens myn' geest, tot den eigenaar wederkeeren.

WALLTRON.

Deeze hartelyke omhelzing overtuige u, dat ik van u zo denk als van my zelven. De vriendschap geeft my derhalven regt om met uw hart voordeel te doen. Ik heb thans iets gewigtigs aan u op te draagen.

WINTER.

Hoe zwaar, hoe smertelyk die post moge weezen, ik zal 'er geen' minder' prys op stellen dan myn eigen bloed. Ik verwagtte, dat gy my hiermede zoudt belasten. Ach! Ach! die ongelukkige...

WALLTRON.

Gy meent myn vrouw; maar van dit kleinood zal ik naderhand spreeken. Het ridderlyk kruis, my heden morgen door u voorspeld, zou ik hier (*hy wyst op zyn derde knoopgat*,) gedraagen hebben; maar dit sieraad draag ik hier; (*hy wyst op zyn hart*) Ik zal het afdruksel naar de eeuwigheid medevoeren. Daar zal ik het ten toon stellen, en het oorspronkely-

lyke zelf afwagten. Doch nu ter zaak. (*Hy haalt de voorige papieren wederom uit*) Zie hier een kort opſtel; maar geen Praktizyn zal den inhoud kunnen verdraaien. Gy zult 'er de gevolmagtigde uitvoerder van zyn; uw karakter, met deezen rok gekleed, zal het doen gelden. Wanneer de uitſtorting van dit bloed, welke ik op een andere plaats meende te vergieten, aan den eisch der wet voldaan zal hebben, zult gy het openen, en ter uitvoer brengen. Eén perſoon is 'er, waarvan ik geen gewag heb kunnen maaken, dewyl ik voorzag, dat ik daardoor zyne kieschheid en opregte vriendſchap beleedigd zou hebben. (*Hy drukt hem vuuriglyk de hand, en brengt dezelve aan zyn hart.*)

WINTER.

Ik begryp uwe gedagten reeds. Gy meet de ziel van uw' vriend af naar de uwe. Wat maakt gy my in dit oogenblik hooghartig! O Walltron! Walltron! hebt gy zulk een lot verdiend?

WALLTRON.

Honderd booswigten ontſloopen, wegens de langmoedigheid van goedertierne en toegeevende regters, de verdiende doodſtraf. Het kwaad, meer en meer de overhand neemende, vereischte ten laatſten ſtrengheid, om afſchrik te verwekken. Een aanvanger in de ondeugd, een kleine zondaar, wordt betrapt, en aan de algemeene veiligheid opgeofferd. Myn dood is niet ſchandelyk. Ik ſterf door de

ftrengheid der wet, die ik overtreden heb. Myn ftraf kan goede gevolgen voortbrengen.

WINTER.

Door kwaad te verhoeden; dit ftem ik toe; maar kan een braaf Soldaat zonder de grootfte neêrflagtigheid zien, dat de waardigfte man een enkelen misflag, door zyn ongelukkig temperament veroorzaakt, zo ftreng moet boeten? dat zyne voorige deugden en daaden in geene aanmerking worden genomen?...

WALLTRON.

Dit is juist de bron van verdiend medelyden. Ik zou deeze bron onzuiver gemaakt hebben, zo ik my meermaalen, op gelyke, of op eenige andere wyze, had te buiten gegaan. Doch genoeg hiervan. De tyd is kort. Zal myn braave fchoonbroeder aan myn' wensch voldoen? Ik moet, voordat ik het leeven afleg, nog... Wat's dit?

DERDE TOONEEL.

De voorigen, Lieutenant WILLE, *een* SERGEANT, KORPORAALS, *en veele gemeene* SOLDAATEN, *tot de kompagnie van Walltron behoorende.*

WILLE.

Heer Kapitein, ontfchuldig myn vrypostigheid. Zy wilden zig niet laaten weêrhouden; en ik kon hun billyk verzoek niet affaan. Wat zyt gy by elk' bemind! 't Ziet 'er in uwe kompagnie deerlyk uit. Het volk loopt, als zinneloos, heen en weêr. Men ontmoet geheele troepen, die elkander hun ongeluk klaagen.

gen. Nu komen traanen in hunne oogen; dan berften zy uit in vloeken tegen allen, die u veroordeeld hebben. Elders ziet men 'er, die de eenzaamheid zoeken, de handen wringen, en de oogen ten hemel opheffen. Droefheid en wanhoop heeft de gemoederen overmeesterd. De Kolonel heeft naauwkeurige waakzaamheid bevolen. Hy vreest, dat 'er kwaade gevolgen uit geboren zullen worden.

WALLTRON.

Dat hoop ik niet. Wel nu, waarde makkers, komt gy affcheid van my neemen? 't Verheugt my, dat ik by u zo bemind ben. Dit is een groote voldoening voor my.

SERGEANT.

O Hemel! dat wy affcheid moeten neemen! .... Waart gy by den Koning zo bekend als by ons en by 't geheele regiment, hy zou liever een' vinger van zyn hand verliezen, dan een' van zyne beste Officieren om een beuzeling dood laaten fchieten. Hy heeft zulke mannen niet veel; en ons regiment zal van deezen flag ook gevoel hebben. Omdat gy u altoos zoo braaf gedroegt, moest ieder Officier het ook wel doen. Uw voorbeeld had magtig veel invloed. Als gy 'er niet meer zyt, zullen de zaaken merkelyk veranderen.

WALLTRON.

Neen, vrienden, dat is een verkeerd begrip. Uit liefde jegens my verkleint gy te onregt de verdienften van anderen. Het vaderland heeft nog waardige zoonen genoeg, die my evenaren en zelfs overtreffen.

Sergeant.

Overtreffen? Dat's onmogelyk. Ik vergeet nooit die schermutseling van laatst. Al had de Veldmaarschalk zelf het kommando gevoerd, 't had 'er niet beter kunnen toegaan. En een Veldmaarschalk behoort toch nog meer verstand te hebben dan een Kapitein. Dertig jaar ben ik in dienst geweest. Gy zyt myn derde Kapitein. Menigmaal heb ik gemord, en myn' rok met verdriet aangekeeken, wanneer wy ons, voor gering loon, als paarden, moesten afslooven; en met wat vooruitzigt? om, vroeg of laat, dood of kreupel geschooten te worden, en dan, als een held op krukken, in 't ondankbaar vaderland te moeten bedelen. Maar onder u ben ik altoos te vrede geweest. En nu neemt ons geluk een einde! 'k Wou, dat 'er heden een veldslag voorviel. Een barmhartige kogel voor deezen gryzen kop zou my schielyk weêr by myn' Kapitein brengen. Het leeven kan my niet langer bekooren.

Walltron.

Lieve vader, gy treft myn hart. Maar de liefde, die gy my toedraagt, moet u tot geen gemor doen overslaan. Braave luiden kunnen niet altoos beloond worden. De waare vergelding van goede daaden bestaat in de innerlyke gerustheid, die wy gevoelen, wanneer wy ons wel gedraagen hebben. Uwe zoonen of maagen zullen u in geval van nood moedig byspringen. En waarmede kunt gy hun dit vergelden? Met opregte dankbaarheid; met niets anders Nu, zyn wy allen niet zoonen van 't vaderland? Eischt de natuur niet, dat wy voor de onzen

veg-

vegten? Het vaderland is onze moeder; en de Koning is, volgens den wil der Voorzienigheid, haar ſteun, haar beſchermer, gelyk de man zyn vrouw, de broeder zyn zuster, moet onderſteunen en beſchermen. Aan de andere zyde van 't graf zien wy allen elkander weder, zonder onderſcheid van rang. Daar zullen deugden en verdienſten alleen ons onderſcheiden. Of gy ſterft als Sergeant, of als Majoor, 't is één en 't zelfde, zo gy ſlegts, als een braaf man, u van uw' pligt gekweeten hebt. Wy kunnen allen niet gelyk zyn, ten opzigt van den post, welken wy bekleeden. Ieder voortbrengſel der natuur heeft bepaalde eigenſchappen. Kan de boom in 't bosch zig tegen zyn lot verzetten, wanneer hy neêrgeveld en tot brandhout gebruikt wordt? Nogtans zou 'er een ſtandbeeld of eenig ander pronkſtuk van te maaken geweest zyn, had het noodlot zulks gewild.

SERGEANT.

Dat is zeker. Alles hangt voornaamelyk van 't geluk af. En zelden treft het de luiden, die het boven anderen verdienen!

WINTER.

Hiervan levert deeze dag een droevig bewys op.

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, de Adjudant LICHTENAU.

LICHTENAU.

Heer Kapitein, ik ben door Mynheer den Kolonel gelast om u te berigten, dat hy ſtraks by u zal zyn.

 Doch

Doch hy zou liefst zonder getuigen met u willen ſpreeken.

WALLTRON, *tegen de Soldaaten.*

Myne vrienden, vergunt my thans eenige oogenblikken. Wy hebben elkander toch niets meer te zeggen. De weinige minuuten, die ik tot myn gebruik nog overig heb, zullen ras verloopen. 't Is my leed, dat ik uwe liefde niet kan beloonen. Wy moeten ſcheiden. Vaart wél, myne vrienden, en gehoorzaamt aan...

SERGEANT.

Myn waarde Heer Kapitein, wy neemen van u nog geen afſcheid. Wy moeten u nog eens wederzien. Wy zullen u verzellen. Och dat wy met u mogten ſterven!

WILLE.

Ik neem ook nog geen afſcheid. Tot het laatſte oogenblik toe zal ik u niet verlaaten; want ieder minuut van uw leeven is leerzaam voor my. Uwe heldhaftige ſtandvastigheid geeft ons een onwaardeerbaare les.

VYFDE TOONEEL.

WALLTRON, WINTER, *de* KOLONEL.

WINTER, *even voordat de Kolonel komt.*

Ik kan geen getuige van dit aandoenlyk tooneel zyn. Ik kom weder.

WALLTRON.

Neen, blyf. Uwe edele manier van denken is

den

den Kolonel bekend. Voor u heb ik geen geheimen.

WINTER.

Neen, laat my maar...

KOLONEL, *intreedende, tegen Winter.*

Blyf, Heer Kapitein. Gy zyt een vriend van ons beiden.

WINTER.

Ik gevoel dit maar al te ſterk.

WALLTRON, *tegen den Kolonel, nadat zy elkander eene wyl met droevige oogen hebben aangezien.*

Heer Kolonel, verſchoon de vrymoedigheid, met welke ik u om deeze byeenkomst heb laaten verzoeken.

KOLONEL, *hem vriendelyk en met medelyden aanziende.*

Walltron!

WALLTRON.

Aangemoedigd door uwe edele gevoelens, door uwe hartelyke menschlievendheid, waarvan ik ſpreekende blyken gezien heb...

KOLONEL, *met droefheid.*

Walltron!

WALLTRON.

En overtuigd van mynen misſlag...

KOLONEL.

O Walltron! Walltron! Waarom moest gy deezen misslag begaan?

WALLTRON.

Ik moet u, voordat ik sterf, nog verzoenen. De vergiffenis, die ik van u hoop te verkrygen, zal myn geleibrief zyn.

KOLONEL.

Vergiffenis! Ach! Waarom bragt de Hemel ons in deeze bittere omstandigheden?

WALLTRON.

Gy kent my. Geen boosaartigheid, geen hoogmoed noch verborgen haat verleidde my tot dit wangedrag; maar de ongelukkige drift, die my van natuure eigen is, en misschien ook uwe al te vuurige vriendschap, waarmede gy my altoos boven anderen begunstigde, maakte my uitermaate gevoelig over de taal, die gy met regt tegen my voerde. Ik ontvlamde tegen myn' schoonbroeder, en vergat in myne gramschap den Kolonel. Een ander hoog Officier, aan wien my minder gelegen was, zou my het zelfde hebben kunnen zeggen, zonder dat het zulk een' sterken indruk op my verwekte.

KOLONEL.

Deeze vriendschap, deeze bloedverwantschap, waarover ik my verheugd, en waarop ik roem gedraagen heb, verzwaart thans myn leed. Zy maakte uwe verdiensten vleiender en aangenaamer voor myne ziel; thans

thans verdubbelt zy de ſmert, welke ik wegens uwen val gevoel.

WALLTRON.

Nu, vergiffenis, Heer Kolonel! Myn lot is niet te veranderen. Vergiffenis!

KOLONEL.

Als uw meerder, vergeef ik u van gantſcher harte alle ſchuld, en beklaag uw ongeluk. Als vriend, als ſchoonbroeder, druk ik u tegen dit warme hart, dat door een' knaagenden worm verſlonden wordt. O Walltron! myn vriend! Kunt gy my ook vergeeven, dat ik door myne fierheid dit heillooze vuur deed ontvlammen, en den weg tot uw' ondergang baande?

WALLTRON.

't Geen gy gedaan hebt, was uw pligt. Uw gezag werd door myne onbezonnene uitdrukkingen gekrenkt. Ik heb naderhand de grootheid van myn' misſlag ingezien. Gy zoudt tegen u zelven misdaan hebben, indien gy myn beleedigend gedrag hadt willen door de vingers zien. Zou 't wel verborgen gebleeven zyn? Hoe ligt konden de dunne linnene wanden, myne verbolgene ſtem, en de nabyheid van getuigen het doen uitlekken? En wat zoudt gy u niet al verwyt en laster op den hals gehaald hebben, zo het rugtbaar was geworden! Misſchien zou men u zelfs rekenſchap van uwe langmoedigheid en toegeevendheid afgevorderd hebben. Neen, de geregtigheid moet door geene banden van bloedverwantſchap in haare werking belemmerd worden.

KOLONEL.

Grootmoedige vriend! gy wilt my ontschuldigen. Kon ik my zelf slegts van schuld vryspreeken! Ik zou, als mensch, uwe verbolgenheid ligt een oogenblik hebben kunnen dulden, zonder dat het karakter van Kolonel iets daarby leed. Gy zoudt zelf uwe dwaaling erkend, en, na 't bedaaren uwer drift, berouw daarvan gehad hebben.

WALLTRON.

De Hemel heeft my menig gevaar, waarin myne schadelyke drift my gewikkeld had, gelukkig doen ontkomen. Had ik my deeze waarschouwingen ten nutte gemaakt, en myn temperament verzagt, 't zou thans beter met my gesteld zyn. 't Geduld van den Schepper moest eindelyk moede worden. Nu, God zy gedankt! als Kolonel, hebt gy den strafbaaren Kapitein vergiffenis verleend. De schoonbroeder, de vriend, durft u ook zyne begeerte voordraagen. Myn vrouw, uwe voortreffelyke zuster, is de ongelukkigste van ons allen. Zy heeft my boven een' Generaal verkoozen; en deeze keuze maakt haar nu aan een altoosduurend verwyt onderhevig. Aan u beveel ik haar, als een onwaardeerbaar kleinood. Troost haar over mynen val. Haare gevoelige ziel, te sterk aan deezen overtreeder gehegt, heeft kragtdaadige vertroosting noodig.

KOLONEL.

Zal ik haar troosten, daar uw lot my zelven neêrslagtig maakt?

WALL-

WALLTRON.

Uwe groote ziel zal zig ten laatsten rust verschaffen. Maar zy, een tedere, gevoelige vrouw, van fyner stof gevormd, heeft sterker bystand noodig. Ik ken haare vuurige liefde jegens my. Zonder ondersteuning, zou het hartzeer haar verteeren. En wat zou dan van 't verlaatene weesje worden, dat nooit zyn' vader kende? Ach! dit is de zwaarste steen, die myn hart drukt. Dit teder pand van een gelukkig egtverbond, nog stamelende, en straks vaderloos.... Onzinnige! (*Hy slaat zig in woede op de borst.*) Hoe veelen dompelt gy in ongeluk! De onschuld zal mede om uwe buitenspoorigheid moeten lyden. Welk eèn naare herdenking voor u, beklaagelyk kind! Uw vader stierf door wettige straf, en bragt uwe moeder te vroeg in den staat van een treurende weduw.

KOLONEL.

O Walltron! Walltron! Staak deeze grievende uitboezemingen.

WINTER.

De deugden, de verdiensten van den vader zullen voor uw' zoon het luisterrykste erfdeel blyven.

WALLTRON, *tegen den Kolonel, terwyl hy hen beiden by de hand vat.*

U leg ik deezen kostelyken schat als een erfdeel toe. Gy zult zyn vader, zyn geleider weezen. (*Tegen Winter*:) En gy zyn vriend, gelyk gy de myne waart. (*Tegen beiden*:) Betoomt in tyds zyne driften; dempt het

het vuur, terwyl 't nog in de asch ſmeult, opdat het niet vroeg of laat in ſchadelyke, in verſlindende vlammen uitberſte. Myn noodlot ſtrekke hem ter onderregting en overtuiging.

KOLONEL.

Alle bezigheden van myn' geest zullen, zo lang myn verblyf hier op aarde duurt, deezen engel toegeheiligd zyn. Van myn' pligt jegens het vaderland heb ik, als krygsman, my gekweeten. Indien myn leeven nog na den oorlog verlengd wordt, zal ik, te vrede met deezen ſchat, myne bediening nederleggen, en myne overige dagen in 't gezelſchap van myne zuster en in de zorg voor uw' zoon ſlyten. Uw dierbaar evenbeeld, ter eere van uw' naam, naar zyn' voortreffelyken vader te vormen, zal myn grootſte, myn eenigſte pooging zyn.

WINTER.

Ik zal my ook by uw gezelſchap voegen, en myne dagen in filozooffche rust ten einde brengen. De gevaaren, die wy, geduurende onze vreemdelingſchap, op de glibberige paden van dit leeven ontmoeten, weegen vry zwaarder dan de ſchynſchoone tooneelen, welke dikwyls met groote moeite, zelfs door vernederende middelen, nagejaagd worden.

WALLTRON.

De hoofdzaak is dan bezorgd. Nu nog maar eenige kleinigheden. Ik wensch, dat myn Lieutenant myn opvolger wordt. Zyne verdienſten en deugden maaken hem deeze bevordering waardig. De kom-

pag-

pagnie is hem gewoon, en bemint hem by uitneemendheid. Voorts verzoek ik u om behulpzaam te zyn in 't volbrengen van den post, welken ik aan Winter heb opgedraagen. Ik vlei my met de volle goedkeuring myner gemaalin. 't Is een kleine herinnering myner genegenheid. En myn zoon kan het misfen.

KOLONEL.

Voortreffelyke man! Onvergelykelyke vriend! (*Tegen Winter.*) Welk een flag! Hoe veele ongelukkigen verliezen een' kragtdaadigen fteun!

WALLTRON.

Myn laatfte wensch is, dat myn gebeente by myne voorouders moge rusten. De plaats, daar wy voor 't eerst in de wereld traden, blyft ons altoos dierbaar boven andere. Myne onderdaanen draagen my liefde toe. Zy zullen aan myne asch nog menig' zugt offeren.

WINTER.

Deezen fmertelyken post neem ik op my. Ik zal zelf uw lyk verzellen. De ftaatelykheid der uitvaart zal aan de wereld toonen, hoe hartelyk uwe vrienden u bemind hebben.

WALLTRON.

Nu ben ik gerust. Alle myne zaaken zyn bezorgd. (*Tegen den Kolonel:*) Vaarwel dan, geliefde boezemvriend! (*Tegen Winter:*) Gedenk fomwylen aan uw' ongelukkigen vriend; ftaa myn' fchoonbroeder, myn beklaagelyke vrouw en den verlaa-

ten' wees by. (*Hy omhelst hen beiden in eene lange tusschenpoozing.*) Uwe smert zou my te sterk treffen. 't Geen niet te veranderen is, moeten wy standvastig verdraagen. Onttrekt u van een tooneel, dat voor uwe aandoenlyke zielen te akelig is. Ik moet myn vrouw nog omhelzen, en vrees deeze ontmoeting meer dan den dood. Had ik myn kind nog kunnen kusschen en zegenen! Dit treurig genoegen mag my niet gebeuren.

KOLONEL, *met de uiterste droefheid, hem eenigemaalen aan de borst drukkende.*

Ongelukkige, geliefde vriend! Vaarwel; de Hemel geeve u moed in uwe laatste oogenblikken, den zelfden moed, welken gy menigmaal met roem in gevaaren van 't vaderland betoond hebt. Vaarwel! Wy zullen elkander in een andere wereld, dankbaarder dan deeze, wederzien. (*Hy wil vertrekken.*)

ZESDE TOONEEL.

De voorigen. HELSINGHÖR, WASTWORTH, *eenige* VAANDRIGS, *de* GRAAVIN.

(*De Graavin wordt geleid. Haar gelaat draagt kennelyke tekens van felle droefheid. Zy laat het hoofd hangen. De Kolonel treedt te rug.*)

GRAAVIN.

Hier ben ik, en met my de dood.... Walltron, gy moet sterven; 'er is geen genade. Zy zyn onverbiddelyk.... O die traanen! Ik zag hen schreien,

maar

maar... gelyk de krokodil schreit. In wreedheid gaan zy dit vergiftig gedrogt nog te boven. De krokodil doodt slegts den vyand, die haar zelve den dood dreigt; hier vernielt de mensch zyn' natuurgenoot. Mensch! gy noemt u het edelste der aardsche schepselen! Gy, afgryslyk monster!

WALLTRON.

Ik bid ù, myne Sofia. bedwing u. Het antwoord, dat u gegeeven zou worden, wist ik vooraf reeds. Ik was niet te redden. Klaag niet over de onschuldigen. Gy weet niet...

GRAAVIN. (*Met verwilderde oogen rondom ziende, wordt zy den Kolonel gewaar, die, als troosteloos, wil vertrekken. Zy loopt naar hem toe, en vat zyne hand.*)

Hou, barbaar, die u broeder noemde! Ik vervloek deezen naam, en u. Myn broeder de moordenaar van myn' man! Hy was u te groot. De glans van zyne verdiensten krenkte uwe eerzugt, en vervulde u met nyd. Een Kapitein in daaden en roem boven zyn' Kolonel verheven! Dit denkbeeld joeg u schaamte aan; dit dreef u tot deeze onnatuurlyke bloeddorstigheid. Geef my myn' man weder, of uw dood zal even onnatuurlyk zyn. (*Zy grypt naar zynen degen; doch de Kolonel weêrhoudt haar.*)

WALLTTON, *toespringende, en haar in toorn losrukkende.*

Raazende, wat doet gy?

Ko-

KOLONEL.

O myne zuster! gy zyt wreeder dan myn eigen noodlot. Uwe wanhoop ontfchuldigt u. Gy zult my naderhand even zeer beklaagen als u zelve. Och! kost gy in dit hart zien! Indien ik hem met myn leeven kon redden, zoudt gy terftond uw' egtgenoot bevryd in uwe armen drukken; maar, dewyl dit niet kan gefchieden, blyft 'er voor ons niets anders over dan ons lyden te deelen, en met vereenigd gevoel zyn lot. . .

WALLTRON.

O beste egtgenoot!

GRAAVIN.

Gy myn egtgenoot? Gy? My egtgenoot was de dapperfte, de edelfte man. Hy was Walltron, de held; en wie zyt gy?

KOLONEL.

Zuster!

WINTER.

Graavin!

te gelyk.

GRAAVIN.

Ach! hoe ydel was myn hoogmoed! Deezen man, dien ik voor een' God hield, wanneer ik hem kuschte; wiens omhelzing voor my grooter zaligheid was dan 't bezit der geheele wereld; deezen man in fmaadelyke boeien geflooten, ter dood veroordeeld te zien! O Hemel! welk een flag! welk een vernedering! (*Zy wringt de handen, en gaat heen en weder.*)

WALL-

WALLTRON.

Sofia! is dit het tedere affcheid. . .

GRAAVIN.

Affcheid! Wilt gy dan fterven?

WALLTRON.

Ik moet.

GRAAVIN.

Gy moet!

WALLTRON.

Ontheiligde wetten eifchen myn bloed.

GRAAVIN.

Neen; Walltron, gy raaskaalt. (*Verwilderd en grimlagchende:*) Geloof my, myn waardfte, gy zult niet fterven. Neen. Wat zou deeze aarde zyn, indien zy haare beste bewooners moest ontbeeren? Neen, wy zullen nog ontelbaare jaaren in 't aangenaamfte genoegen leeven. Kom, Walltron, zie, hoe uw kleine Willem u toelacht, hoe hy zyne liefkoozende armtjes naar zyn vader uitftrekt. Onfchuldige vreugd blikkert in zyne oogen, die zo zwart zyn als de uwen. Hy is uw evenbeeld, uwe volmaakte wedergaê; zyne ziel zal ook t'eeniger tyd aan de uwe gelyk worden. Neem hem op uwe armen; hy fnakt, hy huppelt naar u. Waarom draalt gy? (*Zy ftaat tegen de keten, fchrikt, en bekomt eensklaps uit haare verbyftering.*) Hoe! wat is dit?

WALLTRON.

Hemel! 't is te veel; gy legt my meer op, dan ik draagen kan. Ik ben een mensch. . .

WINTER.

Overmaat van droefheid heeft haar verſtand bedwelmd.

KOLONEL.

Sofia! geliefde zuster! bedaar.

GRAAVIN, *met verwilderde oogen in 't rond ziende.*

Wie zyt gy? Moordenaars! nog hier! Te rug, baſilisken! Uwe oogen ſchieten vergiftige ſtraalen uit. Hulp, hulp, almagtige God! Ontwaakt, goddelyke donderſchigten! ontwaakt uit den ſlaap! treft deeze monſters, en werpt hen in de hel! . . .

WALLTRON, *haare hand vattende.*

Sofia! de tyd is kort; wy moeten ſcheiden; en ik heb nog veel. . .

GRAAVIN, *op een' blyden toon.*

Ha! myn Walltron! heb ik u weder? (*Zy omhelst hem.*) Denk eens! die barbaaren wilden u uit myne armen rukken. Maar zy mogen beeven. . .

WALLTRON.

Zy niet, ongelukkige gemaalin. Ik zelf moet...

GRAAVIN.

Zy niet? Gy zelf? Wilt gy u van my onttrekken? Gy? Zyt gy daartoe in ſtaat? daartoe genegen? Walltron!

tron! (*Haare zinnen blyven nog verbysterd; doch zy spreekt op een' tederen en treurigen toon.*)

WALLTRON.

Ik betweer u by al wat in den hemel en op aarde heilig is, by uwe ongelukkige liefde jegens my, by uwe moederlyke liefde jegens de vrugt van ons huwelyk; maak deeze laatste oogenblikken voor my niet nog bitterder. Kom weder tot u zelve.

GRAAVIN.

Ach! myn hoofd gloeit. (*Zy leunt met het hoofd tegen zyne borst.*)

WINTER.

God zy geloofd! Zy bekomt.

KOLONEL.

Waarom moest ik dit oogenblik beleeven?

WALLTRON.

O myne tedergeliefde gade! Zie, hoe deeze heete traanen over myne wangen, van smert en schaamte gloeiende, afrollen; meer om u dan om my.

GRAAVIN.

Gy wilt my verlaaten! Gy wilt sterven! (*Zy valt wederom tegen zynen boezem. Na eene lange tusschenpoozing begint haare uitzinnigheid op nieuw.*) Gy moet sterven! Gy, die de vyanden des Konings versloegt, gy, die zyn' ondankbaaren broeder verloste, kunt uwe vyanden niet t' onder brengen! Hoe staat gy daar zo stil, zo tam? De krygs-

krygsheld beeft! Zie, hoe zy daar ſtaan, vol nydige vreugd... Juicht vry! uwe list is gelukt. Gy hebt den ſtormwind in holen opgeſlooten. Gy hebt den leeuw gemuilband Ziet, hoe hy treurt. Kost gy geen ander middel vinden om u boven hem te verheffen?

WALLTRON, *weemoedig.*

Ongelukkige vrouw! (*Driftig.*) Voor 't laatst...

GRAAVIN.

Hy ſtond u in 't licht. De zonneſtraalen, die hy opving, konden u niet bereiken. Ontvangt nu vry den begeerden glans. Ik weet, wat my te doen ſtaat Ik zal alles in rep en roer brengen; ik zal allen, die in gevaaren, in gevegten, in overwinningen, zyne makkers geweest zyn, oprokkenen, om hem by te ſpringen, om uwe geweldenaaryen te wreeken. Ik zal den Koning, en den Prins, als 'er nog vorſtelyk bloed, als 'er nog een druppel dankbaarheid door hunne aders vloeit, ik zal den regtvaardigen, den almagtigen God, den God der helden en der ſterken, aanroepen; en, (*zy geraakt geheel buiten zig zelve,*) zyn zy allen doof en ſtom .. ik heb een' zoon, in wiens tedere ziel ik moord- en wraakzugt zal zaaien. Ieder' morgen, ieder' avond, midden in den nagt, zal hy, met opgehevene vingeren, (*haare ſtem ryst tot den toon der woede,*) bloedige wraak, vloek, verderf, over uwe hoofden zweeren. (*Zy vertrekt haastelyk.*)

KOLONEL.

Zuster! om 's Hemels wil!... (*Hy loopt haar na.*)

WINTER.

Wy moeten haar volgen, om ongeluk te verhoeden. (*Hy vertrekt met de Vaandrigs*).

WALLTRON.

Sofia! Sofia! myn egtgenoot!...

Einde van het vierde Bedryf.

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Ter regterzyde ziet men een open veld; ter linkerzyde het leger. Voorts verschynen

WINTER, HELSINGHÖR, WASTWORTH, *en eenige andere* OFFICIERS.

WINTER, *met een geopend blad papier in de hand.*

Grootmoedig man! Ach! hoe edel vertoont gy u tot de laatste oogenblikken van uw leeven toe! (*Hy kuscht de handtekening.*)

WASTWORTH.

Ja, daar is geen voorbeeld van bekend.

HELSINGHÖR.

Neen, waaragtig niet. Van zulk een gedrag moet de gantsche armee met roem gewaagen. Was ik Bevelhebber, ik liet al de Kapiteins famenkomen, en stelde hun deezen man als een model voor; zulken inzonderheid, die zig menigmaal by 't volk zo onverdraagelyk maaken. Duivel! dat's een trek zonder weêrgaê. De meesten, die de fortuin met goederen en rykdom begunstigd heeft, verspillen alles, om in aanzien te geraaken, om anderen te braveeren, of om aan hunne driften te voldoen. Bewyzen zy iemand een weldaad, dan moet de wereld het reeds een

maand

maand te vooren weeten. Komt hier, brasfers en fnoevers, komt hier, leert waaren lof verwerven, en uw kapitaal voordeelig uitzetten. Walltron! duizend percent ontvangt gy aan interest meer, dan een kristen-jood ooit kan begeeren. Hier wordt u agting betoond, en eeuwige zegen toegewenscht; daar (*hy wyst naar den hemel*,) zult gy betaald worden met egte, gangbaare munt, die altoos in waarde blyft. (*Tegen Winter*:) Geef my het fchrift.

WINTER.

Tot wat einde? Om het rugtbaar te maaken, eer het tyd is? Dit zou hem zeer gevoelig beleedigen. Ik heb reeds tegen zyn' wil gehandeld door het zo vroeg te openen. Hy heeft my bevolen eerst na zyn' dood 'er gebruik van te maaken, en het niemand dan zyn' fchoonbroeder en zyne gemaalin in handen te geeven. Wist hy, dat ik zyne begeerte overtreeden had, hy zou my in de laatfte oogenblikken zyne vriendfchap onttrekken, welke ik voor geen koninglyke kroon wil misfen. Waar vindt men hedendaags zulk een manier van weldoen? Hy zou het, ware 't mogelyk, zelf tragten te vergeeten.

HELSINGHÖR.

Laat toe, dat ik my 'er nader van overtuig, om myn ziel op een' nieuwen toon te zetten. (*Hy neemt het papier in de hand, en leest, ftilzwygende, met zigtbaare aandoening*,) Ha! goddelyke man! (*Tusfchenpoozing*.) Dat is edelmoedig! Ziet ge wel, wat het uitwerkt? Het verwekt traanen in de oogen; in my-

myne oogen, *nota bene*, die anders nooit dan in de guure morgenlugt plagten te zweeten. 't Schynt toch, dat gy met uwe gevoelige gestellen menigmaal gelukkiger zyt dan wy met onze verlakte harten. Alles dringt by u schielyker door; evenwel, als het by ons eindelyk heeft doorgebeeten, duurt het zo veel te langer. Ik ben geen van die weekhartigen, wier bronwel by elk toevallige gebeurtenis overloopt, en ook niet zelden onrein, vervalscht water uitgeeft. Geen kristal is zuiverder dan deeze zwaare druppels, die uit den grond opborrelen. Hoort, Mynheeren! (*Hy leest overluid:*) „ Myn twee Lieutenants en Vaan-
„ drigs, ieder duizend dalers tot een kleine gedagte-
„ nis. Ieder' Soldaat van myne kompagnie, man
„ voor man, twee Louisd'or, den Korporaal drie,
„ den Voorganger en den Sergeant vier. Dit moet
„ terstond na mynen dood aan hen worden uitge-
„ keerd. Myne tent en equipage is voor myn' Lieu-
„ tenant Wille. De rydpaarden moeten onder myne
„ drie subalternen gedeeld worden. Myne Kamer-
„ dienaar leg ik, behalven de garderobe, vyftig du-
„ kaaten toe. Ieder Stalknegt zal een jaar loon voor-
„ uit genieten, en zyn paard behouden. Ook zal
„ myn vrouw, indien zy verkiezen in hunnen dienst
„ te blyven, verpligt zyn om hun dit te vergunnen.
„ Mynen vriend Winter, Kapitein onder 't regiment
„ van Graaf Delmenhorst, benoem ik tot uitvoerder
„ van mynen uitersten wil; als mede tot Commissaris
„ van het nieuwe invalidenhuis, dat, voor twintig

„ uit-

„ uitgediende Soldaaten, op myn allodiaal-goed Ost-
„ husen gestigt, en uit een bepaald inkomen onder-
„ houden zal worden. Ieder Officier van ons regi-
„ ment zal, van wat rang hy ook zy, wanneer hy
„ onmagtig wordt om den krygsdienst waar te nemen,
„ zo lang hy leeft, vrye tafel, wooning en de noodige
„ geryflykheden op myne landgoederen genieten, in-
„ dien 't verblyf aldaar hem behaagt."... Daar, neem
aan; ik kan niet verder leezen; myn hart zou bersten.

WINTER, (*Hy neemt het papier aan, kuscht het, en steekt het wederom by zig. Voorts vertoont hy nog twee andere papieren.*)

Deeze twee stukken zyn de aanwyzing tot de betaalingen, en de volmagt; en hier is een brief aan zyne gemaalin.

WASTWORTH.

Dit was een tooneel, toen zy afscheid van elkander namen! Gelukkig, Heer Kapitein, (*hy wendt zig naar Helsinghör,*) dat gy 'er by kwaamt.

HELSINGHÖR.

Hoe zo?

WASTWORTH.

Zy liep woedende van hem af, om zyne kompagnie byeen te roepen. Ik geloof, dat het geheele regiment aan 't woelen geraakt zou zyn. De jammerkreet van een schoone vrouw, en de algemeene liefde jegens den ongelukkigen Kapitein konden ysselyke gevolgen uitgewerkt hebben.

Helsinghör.

Dan had het 'er deerlyk uitgezien. Zo dat ik, God dank! nog te regter tyd gekomen ben.

Wastworth.

Myn hair rees te bergen. Nooit heb ik een mensch in zulk een raazerny gezien.

Winter.

Geen wonder. Verbeeld u flegts haar' akeligen toeftand, Als zy hem, door 's vyands geweer uitgeput, voor haare voeten nedergezeegen, had zien verbleeken, zouden haare traanen reeds te ontfchuldigen geweest zyn. Maar hem als overtreeder der wet te zien fterven; den teêrgeliefden man, voor wien de grootfte uitzigten openftonden, wiens geboorte, rykdom, roem en verdienften, by al de wereld geëerd worden; die daarenboven vader van een' mannelyken erfgenaam is...

Helsinghör.

Vervloekte Nordftern! dat de aarde u verzwelge! Gy alleen zyt oorzaak van zyn' dood.

Wastworth.

Zekerlyk. De Veldheer zou zo lang gedraald hebben, totdat 'er pardon van den Koning was gekomen. Maar de fchampere aanmerking, die hy moest hooren, deed hem in haast het vonnis fchryven. Hadt gy het lyden van dien grooten man gezien, toen wy voor Walltron baden... Hy beefde; zyn gelaat werd nu bleek van fchrik, dan rood van gram-

fchap

fchap en fmert. Hy zag naar den hemel, en riep met een gebroken ftem: „Ik kan hem niet redden. „ Beklaagt my, en beftormt my niet langer. Ik „ kan niet; ik mag niet. Betrof het een ander regi- „ ment, ja, dan... Maar ik moet my geen ver- „ wyt op den hals haalen."

HELSINGHÖR, *tegen Winter*,

En wat heeft uw leerling, de Lieutenant Kronenburg, zig loffelyk gedraagen! Hoor, dat's een allerbeste jonge. Hy zal mettertyd een tweede Wallstron worden; en dat zegt veel. Ik Wou hem wel opgevreeten hebben. Hy kromde zig, als een worm, wrong zig de handen, kroop al knielende zyn' oom na, befproeide zyne voeten met traanen, en fmeekte hem met allen mogelyken nadruk. Daarop kwam de Graavin. Kortom, 't was niet uit te ftaan. Ik liep naar Nornftern, maar vond hem niet. Hoor, broeder, gy hebt eer van uw' kweekeling. Als hy my heden voorby fprong, en den rang van Majoor verkreeg, ik zou 't hem met al myn hart gunnen. Hy is zyn' vader en zyn' oom ten vollen waardig.

WASTWORTH, *naar de zyde van 't leger ziende*.

Daar komen zy.

WINTER.

Ach! beklaagelyke man! Dit is uw laatfte togt naar 't graf!

HELSINGHÖR.

Hy treedt, als of hy in triumf verfcheen.

TWEE-

TWEEDE TOONEEL.

De voorigen, de MAJOOR, *met een' ontblooten deger, gevolgd van den* AUDITEUR, *een'* KAPITEIN, *voorts het geheele kommando ter exécutie, de wagt, met* WALLTRON, *en eindelyk de sluiting van het kommando. Zy vatten post en maaken een kring Ten laatsten volgen veele* SOLDAATEN *zonder sabels, en eenige* OFFICIERS. *De Auditeur leest nogmaals het vonnis; en de* PROVOOST *doet, volgens gewoonte, het gebed.*

WALLTRON, *eene korte wyl de plaats, daar hy zal knielen, aangezien hebbende.*

Hier zal myn bloed zig dan met de aarde vermengen! Het zy zo. 't Keert weder naar den moederlyken schoot, uit wiens stof ik ben voortgekomen. Ik sterf, voordat myne hoop vervuld is; maar myn lot is in Gods hand. Ik ben bereid. Vroeg of laat; 't moet toch gebeuren. (*Hy ziet Winter, Helsinghör en Wastworth.*) Gy doet my uitgeleide, myne vrienden! (*Zy naderen hem.*) Ik dank u voor uwe genegenheid. (*Hy vat Helsinghör en Wastworth by de hand.*) Ik hoop, dat ik my uwe vriendschap door niets heb onwaardig gemaakt. Betreurt myn noodlot, en ontvangt dit laatste zegel der vuurigste vriendschap ter gedagtenis. (*Hy kuscht hen beiden.*) Brengt deezen kusch over aan myn' geweezen' Lieutenant Wille, 't Is my leed, dat ik hem niet zien kan.

WAST-

WASTWORTH.

't Zal hem niet minder leed zyn Gy weet, hoe opregt hy u eerde. Gy waart voor hem een vader, broeder en vriend. Maar hy heeft last om by de kompagnie te blyven. Men vreesde. . .

WALLTRON.

Die voorzigtigheid is loffelyk, hoewel ik groot vertrouwen in myne kompagnie ſtel. (*Tegen Helſinghör:*) Getrouwe medgezel! hoe menigmaal hebt gy my blyken van genegenheid gegeeven! Veertien jaar zyn wy makkers en opregte vrienden geweest. Onttrek my uwe vriendſchap ook na myn' dood niet. (*Hy kuscht hem tederlyk.*)

HELSINGHÖR.

Arme vriend! uw ongeluk heeft myne natuur veranderd. Kon ik met myn bloed het uwe vrykoopen... God is myn getuige... ik zou 't my een eer agten, voor u te ſterven. Gy waart het ſieraad van 't regiment. Uw vriend, uw makker geweest te zyn, is myn grootſte roem. ô Bitter verlies, dat heden ons alleen treft! Vaarwel. De wereld is u niet waardig. Daar (*hy wyst naar den hemel.*) zullen uwe deugden en verdienſten beter erkend worden. Wy zien elkander eerlang weder. (*Hy kuscht hem.*)

WALLTRON, *tegen Winter.*

Nu wend ik my tot u, myn vriend. (*Hy vat hem in den armen.*) Van u ſcheid ik niet zonder bittere aandoening Onze zielen ſchynen als in elkander geſtrengeld te zyn. Ik herhaal myne bede.

Wees

Wees de ſteun, de troost myner bedroefde vrouw. Zy zal my misſchien niet lang overleeven. Wie zal dan het ongelukkige weesje tot deugd opleiden? Dit is uw post, waarde vriend. Gy zult hem een man doen worden, die verdient, dat hy myn' naam voert. Gy zult zyn vader, zyn leermeester weezen; onder uwe tedere zorg zal hy opwasſen. Gelukkig, zoo hy u gelyk wordt! Ontvang deezen vaderlyken kusch, nevens mynen zegen, voor hem. Doe hem t' eeniger tyd aan my gedenken, wanneer hy in ſtaat is om zyn verlies te beſeffen. Groet nog voor 't laatst myn' braaven ſchoonbroeder; en, wanneer myn geest deeze aarde verlaaten heeft, bezorg dan myn ligchaam in de rustplaats myner voorouderen. Spaar alle ydele pragt; het geld, dat daartoe beſteed wordt, kan tot troost van veele behoeftigen dienen.

WINTER.

Uwe onvergeetelyke deugden zullen den grootſten luisfer uitmaaken. In ieder dankbaar en menschlievend hart blyft voor u een grafſchrift; dit zal van vader tot zoon verbreid, en dus uw naam onſterflyk worden. O Walltron! ongelukkige vriend! Wie zal uw' dood niet beweenen! Helaas! de rust en 't genoegen van myn leeven is voor altoos verlooren. Uwe gemaalin zal myne zuster; uw zoon zal myn zoon worden. Ten hunnen dienſte zal ik myne overige dagen beſteeden. Dit zweer ik u by den almagtigen God, by myne eer, en by onze eeuwige vriendſchap.

WALLTRON.

Gy zult 'er in den hemel voor beloond worden.

Hier is het myne uw eigendom. Nu kan ik gerust ſterven. Zeg aan myn vrouw, dat ik, met een hart, vol zuivere liefde en tederheid jegens haar, in de eeuwigheid overgaa. (*Hy kuscht hem by herhaaling, keert zig vervolgens naar den Majoor, en ziet eenige gemeene Soldaaten, tot zyne kompagnie behoorende.*) Gy wilt my voor myn ſterven ook nog zien, geliefde krygsmakkers! Bemint uw' toekomenden Kapitein met gelyke tederheid als my. Blyft den Koning en 't vaderland getrouw. Gehoorzaamt hun, die over u geſteld zyn. Door geſtadig uw pligt te betragten kunt gy my nog in 't graf eer doen behaalen... Oude vader! in u omhels ik de geheele kompagnie, en verzeker, dat ik ze ten allen tyde bemind heb. Ben ik ſomwylen te driftig, te ſtreng geweest, men vergeeve 't my. Laat myn voorbeeld anderen een nuttige waarſchouwing verſchaffen... Heer Majoor, ik bid myn' Kolonel nogmaals om vergiffenis. Hem, en den Lieutenant-Kolonel, en u zelven, wensch ik de verdiende belooningen van deugd, en uwe genegene nagedagten... (*Tegen allen:*) Ik verklaar, dat ik zelf alleen oorzaak van myn ongeluk ben. Niemand verdient daarover eenig verwyt. Ik bid het geheele regiment om vergiffenis wegens het ongenoegen, door myn wanbedryf veroorzaakt, en wensch, dat myn dood my met allen geheel verzoene... (*Hy trekt eenen ring van zyn' vinger, en wendt zig naar den Kapitein van het komando ter executie.*) Omvang deezen ring ter gedagtenis, en

her-

herinner u nu en dan, dat gy my uitgeleide gedaan hebt. Deeze beurs moet gedeeld worden onder de zes man, die op my zullen losbranden. (*Tegen den Provoost*:) Deeze doos dient ter betaaling van myn kort verblyf by u.... (*Hy ziet den Tamboer van 't regiment, met den blinddoek.* Waartoe dat? Ik heb duizenden van kogels onverſaagd te gemoet gezien; ik zal 'er nu ook niet voor ſchrikken.

MAJOOR.

Doe het toch maar, Heer Kapitein. Men kan niet weeten... 't Is gebruikelyk.

WALLTRON.

Op uw bevel dan. (*Hy haalt zyn orlogie uit, en geeft het aan den Tamboer van 't regiment. Terwyl deeze met hem naar zyne plaats wil gaan, hoort men luid roepen:*)

Halt! halt! (*Elk ziet om. Ondertusſchen loopt de Graavin Walltron met los en vliegend hair op haaren egtgenoot toe.*)

DERDE TOONEEL.

De voorigen, de GRAAVIN.

(*Dit tooneel loopt zeer ſchielyk af.*)

GRAAVIN.

Te rug, barbaaren!... O myn man! Walltron! (*Zy valt hem in de armen.*) Gy wilt my hier agterlaaten! Welk een wreedheid! Neen, gy moet my me-

medeneemen. Welaan, bloeddorstigen! treft ons beiden.

WALLTRON.

Sofia! ik bid u, verzwaar thans myn lyden niet. Gy moet leeven. Gy zyt moeder.

WINTER.

Ach! voortreffelyke vriendin! Gy zyt wreeder dan de dood zelf.

GRAAVIN.

Te rug! Doodt my en hem tevens; of ik sterf nog eer dan hy. (*Zy trekt een dolk uit, en wil zig doorsteeken.*)

WALLTRON.

Sofia!

WINTER.

Graavin!

} *te gelyk.*

(*Zy ontwringen haar den dolk.*)

WALLTRON.

Sofia! Vaarwel! (*Hy gaat in den kring.*)

GRAAVIN.

Vergeefs. Ik zal my, als een scherpe haak, aan u vasthegten. Eer zal men my aan stukken scheuren, dan ik my van u laat afzonderen.

WALLTRON.

Myne vrienden!... (*Men maakt haar los, en leidt haar eenige schreden buiten den kring.*)

GRAAVIN, *'er tegen worstelende.*

Barmhartige God! werp uw verslindend vuur op deeze monsters neder. Aarde! ontsluit u, en verzwelg hen. Los, beulen! ik moet met hem sterven. (*Zy worstelt zig los, en schreeuwt:*) Walltron! myn man! (*Zy valt in zwym. Men neemt haar op, en brengt haar ter zyde*)

WALLTRON, *haar nogmaals gekuscht hebbende.*

O God! Verleen my genade, en staa haar by.... Vaarwel. (*Hy treedt te rug en knielt. Zyne oogen worden geblind. De Adjudant komt, met zes man, agter op het tooneel, ter linkerzyde te voorschyn. Alle aanweezigen wringen de handen. Inzonderheid schynen Winter, Helsinghör en Wastworth door hunne smert geheel overmand te worden. De Majoor geeft het teken. Drie man van de zes treeden, met gespannen' haan, tegen over Walltron. Straks daarna hoort men roepen:* Halt! *Een witte doek vliegt van den kant van 't leger op het tooneel.*)

VIERDE TOONEEL.

De voorigen, KRONENBURG, *de* PRINS.

KRONENBURG, *zonder hoed, driftig loopende, hygende, en byna buiten staat om te spreeken.*

Halt! (*Hy plaatst zig terstond voor de drie man. Straks na hem verschynt de Prins, die, pas van*

de

de reis komende, naar Walltron toevliegt, zonder een woord te spreeken.)

ALLEN, *zo gemeenen als Officiers, roepen:*

Genade! Genade! Vivat de Prins! Vivat! (*Ondertusschen werpt de Prins den blinddoek over het tooneel, en brengt Walltron in zyne armen voorwaards. Allen loopen zy naar den Prins, omsingelen hem, en roepen met vermengde stemmen:*)

God beloone den Prins! Hy verdient eeuwig te leeven.

PRINS, *nog hygende,*

Ach!... laat my bedaaren.... (*Hy omhelst Walltron, en drukt hem by aanhoudendheid tegen zyn hart.*) Alwyze Voorzienigheid! heb dank. Gy bragt my te regter tyd hier. Deeze dag zal voor my een jaarlyksche feestdag zyn. Op dien dag zal door de wet nimmer bloed vergooten worden, ter gedagtenis, dat de braafste man heden byna zyn dierbaar leeven zou verlooren hebben. Vanwaar zulk een haastig vonnis? Ik zal 't naauwkeurig doen onderzoeken. En wee dan den bewerker! O Walltron! was ik te laat gekomen, (Hemel! ik beef 'er van,) had ik u reeds in uw bloed zien zwemmen, wat zou van my geworden zyn? Ik zou my en uwe regters vervloekt hebben; my vooral, dewyl ik de Koning en het vaderland, alles aan u verschuldigd zyn. Gy zyt myn heldhaftige verlosser. Nooit zult gy van my verwyderd worden. Ten allen tyde zal ik u eeren, als myn' helper, myn' raadgeever en myn'

myn' besten vriend. Uw wil zal myn wil zyn. (*Hy omhelst hem.*)

WALLTRON.

Prins! ik weet niet... Myne gemaalin....

PRINS.

Wat is dit? (*Allen loopen zy naar de Graavin.*) Is zy dood? O schrikkelyk ongeval!

WALLTRON.

Sofia! waarde vrouw! Sofia!

WINTER.

Zy bekomt. God zy gedankt!

GRAAVIN, *haare oogen opslaande.*

Waarom wekt gy my op? Beulen! is hy dood? Ha! wien zie ik! (*Luidkeels:*) Prins! genade voor myn' man! voor uw' verlosser! Prins! om 's Hemels wil, schenk hem genade, of my den dood!

PRINS.

O myne vriendin! rys op. Omhels uw' grooten man, en geniet uw geluk nog lang.

GRAAVIN.

Is hy vry? Walltron! gy zyt my wedergegeeven! Ha! Prins, vergun my uwe hand te kussen. Als egtgenoot, als moeder, uit naam van een nog stamelend kind, dank ik u, hier in 't stof, voor 't behoud

van

van den vader. *Zyn* leeven zy in 't toekomende, als een getrouw gedenkteken van dankbaarheid, ten uwen dienste geheiligd. Walltron! Walltron! gy zyt wederom de myne. (*Zy werpt zig in zyne armen.*)

PRINS.

Niet geheel, waarde vriendin; de helft van uwe liefde moet gy aan my afstaan.

WALLTRON.

O Prins! Ik vertrouw, dat gy gevoelt, 't geen ik thans nog niet kan uiten.

PRINS.

Myn vriend, ik gevoel het.... Heer Majoor, laat het kommando aftrekken. De kogel, die hem gedood zou hebben, blyve voor de vyanden van 't vaderland gespaard. Ik staa met myne eer en myn bloed voor alles in. Nog meer: reeds sedert vier dagen is hy door de geregtigheid des Konings, ter belooning zyner verdiensten, uw regiment ontnomen. Ik beklaag alle zyne vrienden; hun verlies is groot; egter zullen zy 'er zig over verheugen. (*Hy brengt een patent en eene doos te voorschyn.*) Hierdoor benoemt de Koning u tot Lieutenant-Kolonel van myn regiment kurassiers, en begiftigt u met de groote Danebrogorde. Ik verkies u, met voorkennis van zyne Majesteit, tot myn' eersten Generaal Adjudant; en, dewyl ik het meeste aan u verpligt ben, draag ik u het erfelyk bezit van 't graafschap Stromberg,

 in

in myn hertogdom gelegen, voor altoos op. (*Elk ſtaat verbaasd. Walltron treedt te rug.*)

Winter.

Groote Prins ontvang onze onderdaanige dankbetuiging voor deeze ongemeene gunstbewyzen. Had elk van ons duizend leevens, wy zouden ze blymoedig voor u opofferen.

Helsinghör.

Deeze daad van uwe Doorlugtigheid mag met regt koninglyk heeten. De Prins, zeide ik nog heden morgen, wordt t'eeniger tyd een groot Veldheer. Nu blykt het reeds. God zy gedankt!

Prins.

Winter, gy zult in 't kort nader by uw' vriend komen. (*Tegen Winter en Helſinghör.*) Geen van Walltrons vrienden zal vergeeten worden. Mannen, die hy bemint, en tot vrienden kiest, hebben ongetwyfeld groote verdienſten.

Helsinghör, *tegen Kronenburg.*

Braave jongeling! (*Hy omhelst hem vuuriglyk.*) Heb dank uit naam van 't geheele regiment. Deeze loffelyke daad getuigt de edele neiging van uw hart. Gy verdient onder de beste Officiers geteld te worden.

Winter.

Graaf! Welk een vreugd voor my, zulk een' edelaartigen leerling te hebben! Daar zal ik roem op draagen.

GRAAVIN.

Van nu af aan zult gy myn broeder zyn. (*Kronenburg wordt van alle drie byna gelyktydig omhelsd.*)

KRONENBURG.

Heer Lieutenant-Kolonel, uwe genegenheid is voor my de gewigtigſte belooning. Myne daad is een bloot geluk. Toen ik myn' oom troosteloos verliet, ontmoette my een Courier, die my de komst van den Prins meldde. Schielyk ſprong ik op zyn paard, en kwam met den Prins te gelyk by zyn regiment. Op myn berigt vloogen wy beiden, als door den donder getroffen, herwaards.

PRINS.

Nog te goeder uur. Den Hemel zy dank! Een oogenblik laater... Doch laat ons thans onze harten geheel aan de vreugd overgeeven. (*Tegen Kronenburg:*) Heer Lieutenant, gy zyt Kapitein. Maak, dat gy eerlang meer bevordering verdient.

KRONENBURG.

Ik bedank uwe Doorlugtigheid onderdaanig.

HELSINGHÖR.

Nu, Heer Graaf, ik zal myn woord houden. Morgen, by de wagtparade, draag ik u op myne ſchouders rondom het geheele regiment, met al de trommen en pypjes vooruit.

PRINS.

Vanwaar zulke droevige wolken op uw gelaat, Walltron?

WALLTRON.

Ik weet het niet. Voor weinige minuuten op den rand van 't graf; en nu zo gelukkig! Welk een verandering! Zo veel onverdiende gunst...

PRINS, *hem in de rede vallende.*

Onverdiend? Vriend! Kunt gy zo fpreeken? (*Hy kuscht hem.*)

HELSINGHÖR.

Een koninglyke Prins beloont koninglyk.

PRINS.

Genoeg hiervan. Nu naar uw' braaven fchoonbroeder. Ik eet morgen by hem; en alle Officiers van 't regiment zyn myne gasten. (*Men hoort een kanon losfen.*) Wat's dit?

WINTER.

Een kanonfchoot!

HELSINGHOR.

Zou 'er wat te doen vallen? Wy zyn 'er nu juist toe gefchikt. (*Een tweede fchoot*) Nog eens! Ha! dat gaat 'er met frisfchen moed op af. (*Tegen de zes Soldaaten:*) Nu zullen uwe kogels beter te pas komen.

GRAA-

GRAAVIN.

Ach! myn Walltron! Moet ik u, zo even herwonnen, terstond wederom verliezen? (*Men hoort een' derden schoot en een algemeen alarm.*)

VYFDE TOONEEL.

De voorigen, WASTWORTH.

WASTWORTH, *met groote drift.*

De vyand is naby. Het leger moet volgens bevel van den Veldmaarschalk terstond optrekken.

WALLTRON, *vrolyk en ras.*

Ha! nu is myn leeven een schat. Nu kan ik aan myne eerzugt voldoen. Treft my een vyandelyke kogel, dan wordt myne verordening vervuld, myn bloed aan 't vaderland opgeofferd, en alle bezwaarnis wegens myn pardon weggenomen. Heeft daarentegen de Voorzienigheid my een langer leeven beschooren, dan zal ik heden alle kragten inspannen, om daaden te verrigten, die my de gunst van den Koning en van zyn' grooten broeder, de agting van myne meerderen, de vriendschap van myne makkers, en de liefde van alle Soldaaten waardig zullen maaken. Vaarwel.

GRAAVIN, *hem in haare armen gedrukt hebbende.*

Gaa dan ten stryd. Waag uw leeven voor 't vaderland. Sterft gy, dan zullen myne traanen zig met uw heldhaftig bloed vermengen; en myn hart zal altoos uw eigendom blyven. Komt gy, als over-

winnaar, weder in deeze armen, dan zullen wy ons bruiloftfeest op nieuw vieren; en ieder braaf krygsman zal onze gast zyn.

(*Terwyl zy dit zegt, treedt zy gestadig voort; zo dat men haar, by het uitspreeken der laatste woorden, reeds in het verschiet ziet.*)

Allen, *luidkeels.*

Lang leev' de Koning! Lang leev' de Prins! Vivat! (*Zy vertrekken onder een meer en meer toeneemend gedruis.*)

EINDE.

DE
TWEE VRIENDEN
OF DE
KOOPMAN VAN LION.
TOONEELSPEL.

IN

VYF BEDRYVEN.

Uit het Fransch van den Heer DE BEAUMARCHAIS.

Jr B.

VERTOONERS.

AURELLY, een ryk koopman te Lion.

MELAC *de Vader.*

PAULINA, nigt van AURELLY.

MELAC *de zoon.*

SAINT ALBAN.

DABINS.

Bedienden.

Het tooneel is te Lion, in eene gemeene zaal tusschen de huizen die door de Heeren AURELLY en MELAC bewoond worden.

AURELLY.

Gy vraagt haar! Ach myn vriend!

DE TWEE VRIENDEN. V.de Bedr. XI.de Toon.

DE

TWEE VRIENDEN

OF DE

KOOPMAN VAN LION.

TOONEELSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Het is tien uuren in den morgen. Het tooneel verbeeldt eene zaal; aan de eene zyde ziet men een open Clavecimbaal, en een lessenaartje met musiek; Paulina, in haar ogtendgewaad, zit voor dezelve te speelen. Melac de zoon staat naast haar in een ligt morgen kleed, zyne hair is met een kam vast gestoken, en hy accompagneert haar op de Viool. De gordyn wordt opgehaald terwyl zy de eerste nooten van het stuk speelen.

PAULINA, MELAC *de zoon.*

PAULINA, *na dat de musiek geëindigd is.*

Hoe bevalt u deeze sonnet?

MELAC *de zoon.*

Uw juist speelen geeft daar veel waarde aan.

PAU-

PAULINA.

Ik vraag uwe gedagten, en bedel geene loffpraak.

MELAC *de zoon.*

Ik zeg u myne gedagten. Dit ftuk, door een ander gefpeeld, zoude my veel minder behaagen.

PAULINA, *zy ftaat op.*

Zo! maar ik ga heen; ik heb myn oom dezen morgen nog niet gezien.

MELAC *de zoon. (Hy weêrhoudt haar.)*

Hy is uit, hy gaat . . .

PAULINA.

Naar de Beurs waarfchynlyk.

MELAC *de zoon.*

Ik geloof ja. De betaaling neemt morgen een aanvang. Deeze hachelyke en gevaarlyke tyd voor de kooplieden van Lion vordert, dat zy met elkandederen fpreken. . . .

PAULINA.

Hy is van nagt laat opgebleeven.

MELAC *de zoon.*

Zy hebben lang zitten praaten. Myn vader beklaagde zig by zynen vriend over de algemeene Pagters, dewyl zy weigeren my myn vaders ampt, van ontvanger der Verpondingen, na deszelfs overlyden toetezeggen.

PAU-

PAULINA.

Zeer te onregt, ongetwyfeld.

MELAC *de zoon.*

Onder voorwendsel, dat zy het zelve reeds aan een ander beloofd hebben; „Zo gaat het u, zeide uw „oom, dewyl gy nooit iets verzoekt, komt een an„der u hier in voor, en verwerft de belooning, „die voor uwe lange diensten alleen zyn moest." Maar weet gy wat ik gedagt heb, Paulina, indien één van deeze amptenaaren ons hierin ondienst gedaan heeft, kan het niemand anders dan Saint Alban zyn.

PAULINA.

Wat zyt gy onregtvaardig! ik heb alles gezien wat hy ten uwen voordeele geschreven heeft.

MELAC *de zoon.*

Men kan laten lezen wat men wil!

PAULINA.

Gy vindt toch veel vermaak in hem te beschuldigen!

MELAC *de zoon.*

Niet zo veel als gy in hem te verdedigen!

PAULINA, *misnoegd.*

Gy maakt my boos; Sedert zyn vertrek moeten telkens onze gesprekken hier op uitloopen!

MELAC *de zoon, op een zekeren toon.*

Kom laat ons vrede maaken!.. Zy hebben ver-

vol-

PAULINA.

...nt de zwakkeid van myne borst.

MELAC *de zoon.*

...chreeuwt niet in eene komedie, men moet ...de gewoone ftem fpreken om wel te ver... Een bevallige houding! een buigzaame en ...toon! Boven alles moet men voelen wat ... Wat ontbreekt u toch? Eene jonge ...et zig altyd genoeg verftaan, wanneer zy ...te gebragt heeft dat men naar haar luistere.

PAULINA.

...al niet zeggen dat het u aan welfpree... ...f behendigheid ontbreekt om iemand tot ...en overtehaalen.... En de couplets die ...gd heb?

MELAC *de zoon, tederlyk.*

...gy dat men die vergeete? Onregtvaardige ...

PAULINA, *valt hem in de rede en gaat zitten.*

...aten wy nog een ftuk fpeelen eer ik my ...den.

MELAC *de zoon, zyne viool ftellende.*

...ne.

PAULINA.

...f my het nieuwe boek.

Melac *de zoon, gemelyk.*

Waarom het oude niet vervolgd?

Paulina.

Om wat verandering te maken. Voor het overige doe ik het alleenlyk om u. . . .

Melac *de zoon, met eene twyfelende houding.*

Ja voor my!

Paulina, *lagchende.*

Zie daar de ondankbaaren! zy zoeken altyd de vriendelykheden te verminderen om niet tot erkentenis verpligt te zyn. Is deze muziek niet levendiger, niet ſterker?

Melac *de zoon, misnoegd.*

Levendig, ſterk, verrukkelyk! Het is de lieve Saint-Alban, die dezelve te Parys voor u heeft uitgezogt.

Paulina.

Geduurig komt gy met Saint-Alban voor den dag! Gy zy zeer wonderlyk! Uw grootst geluk zoude zyn dat niemand my lief hadt.

Melac *de zoon.*

Dan zal ik nooit gelukkig zyn.

Paulina.

Gy zoudt wenſchen . . . dat men my niet kon dulden.

Me-

MELAC *de zoon.*

Ik verlang het onmooglyke niet.

PAULINA, *vrolyk.*

O! Men zoude u niet sterk behoeven te dringen om u dit rondborstig te doen bekennen.

MELAC *de zoon.*

Neen! maar het is zeer natuurlyk, dat ik een man niet bemin, die voorwendt tedere gevoelens voor u te hebben.

PAULINA.

Om hem wegens dit misnoegen van u te wreeken zult gy my in het speelen van zyn geliefd air accompagneeren!

MELAC *de zoon.*

Ach! neen! (*Hy legt de viool op een stoel.*)

PAULINA.

Gy weigert my dit?

MELAC *de zoon.*

Ik wil u liever vergiffenis vragen wegens alles wat ik gezegd heb. (*Hy knielt voor haar.*)

PAULINA.

En ik! Ik wil het hebben.

MELAC *de zoon.*

Dat is dwingelandy.

PAULINA, *boertende.*

Gehoorzaam, of ik noem u niet meer myn broeder.

MELAC *de zoon; opstaande op een zagten toon.*

Indien die naam u mishaagt, hebt gy een middel, om my denzelven te doen afstaan.

PAULINA.

En dat is?

MELAC, *de zoon.*

My te vergunnen een tederer naam te mogen voeren.

TWEEDE TOONEEL.

PAULINA, MELAC *de zoon*, MELAC *de vader.*

(*Melac de Vader blyft agter op het tooneel.*)

PAULINA.

Ik verstaa u niet.

MELAC *de zoon.*

Gy verstaat my niet? Ik gaa....

PAULINA, *hem in de rede vallende.*

Ik gaa.... Ik gaa het stuk speelen; zult gy my accompagneeren of niet?

MELAC *de zoon.* (*Hy kust haar de handen.*)

Vergeef my, vergeef my, maar dat air is inderdaad al te moeijelyk.

PAULINA, *gemelyk.*

Hum! Een flegt karakter! maar ik weet wat u beweegt om het voor zo moeijelyk te houden. (*Hy kust haar de handen, zy wordt moeijelyk.*) Houdt op myn heer de Melac, ik heb het u reeds gezegd, deze vryheid mishaagt my: laat myne handen los.

MELAC *de zoon.*

Wie zoude . . . (*Hy blyft haar de handen kussen.*) een regtmaatig eerbewys aan derzelver behendigheid kunnen weigeren?

(*Melac de vader gaat ſtil been.*)

DERDE TOONEEL.

MELAC *de zoon*, PAULINA.

PAULINA, *wegloopende.*

Al wederom! Hardnekkige! Ongehoorzaame! Kibbelaar! Vrypostige! Naaryverige! . . . Want gy verdient alle deze naamen. Gy weigert my te accompagneeren, gy zult van avond in het openbaar de ſchande daar van hebben.

VIERDE TOONEEL.

MELAC *de zoon*, *alleen.*

Myn hart volgt haar. . . . Ach! Paulina. . . . Ik boert met haar. . . . Ik twist. . . . Ik terg haar . . . Zonder dezen omweg zoude ik nooit durven. . . . Indien myn Vader my de toezegging van zyn ampt hadt kunnen bezorgen, dan zoude ik van een beſtaan verzekerd.

kerd. . . . „Ik wil het volstrekt; zeide zy, gehoorzaam! . . ." Ik zie haar dus gaarne haar gezag op my oefenen; zonder dat zy het zelve vermoede. . . . (*Hy gaat de Clavecimbaal sluiten.*) Ja, maar zy mag zeggen wat zy wil, ik zal de muziek van haaren Saint Alban niet speelen. . . . Wat haat ik hem met al zyn geest, met alle zyne rykdommen en gedienstigheid! Wat behoefde die Pagter hier drie weeken te blyven! Hy wordt uitgezonden om rond te reizen en . . .

VYFDE TOONEEL.

MELAC *de zoon*, MELAC *de vader*.

MELAC *de vader, veinzende verwonderd te zyn.*

Vind ik u alleen, myn zoon! Ik meende dat ik muziek gehoord had.

MELAC *de zoon.*

Het was Paulina, vader; zy is zig gaan kleeden.

MELAC *de vader.*

Maar gy Melac, gy ziet 'er niet betaamlyk uit, uw hair . . .

MELAC *de zoon.*

Zy was zelve ook geheel ontkleed.

MELAC *de vader.*

Dit beminlyk vertrouwen der onschuld geeft u geen regt om haar kleinachting te toonen.

MELAC *de zoon.*

Ik haar kleinachting toonen vader!

MELAC *de vader.*

Ja myn zoon, het is eenig blyk van kleinachting, dat gy u in deze wanorde aan haar vertoont. Om dat zy van het gevaar onkundig is, of u genoeg acht om niet voor u te vreezen, moet dit eene rede voor u zyn om te vergeten wat gy aan haare kunne, aan haare jeugd, aan haaren staat, verschuldigd zyt?

MELAC *de zoon.*

Ik gaa haar op deze wyze niet zien: maar dit is eene gemeene zaal, wy hebben hier altyd 's morgens samen gestudeerd.... Wanneer men by malkander woont.... Maar vader tot nu toe hebt gy my nog niets gezegd.... Heeft de heer Aurelly deze aanmerking gemaakt?

MELAC *de vader.*

Haar oom? Neen myn vriend. Even eenvoudig als eerlyk, onderstelt Aurelly nooit iets kwaadt als hy het niet ziet; geheel met zynen handel bezig heeft hy my de zorg betrouwd om voor de zeden en opvoeding van zyne nigt te waaken, en ik moet haar door myne oplettendheid behoeden....

MELAC *de zoon.*

Haar behoeden?

MELAC *de vader.*

Zy is geen kind meer, myn zoon, en deze gemeenzaamheid van vroegeren leeftyd...

MELAC *de zoon, wat verlegen.*

Ik hoop my nooit by haar te vergeten, en zal haar altyd zo veel eerbied betoonen als ik genegenheid voor haar in myn hart koester.

MELAC *de vader.*

Waarom dezelve daar bepaald, zo zy redelyk is? Lach met haar in gezelſchap, in de tegenwoordigheid van haaren oom, of van my; maar wanneer gy haar alleen vindt, dan moet gy haar eerbieden. De eerſte ſtraf van hem die de betaamlykheid ſchendt, is dat hy weldra den ſmaak van betamelykheid verliest; de eene fout brengt de andere voort, en derzelver getal groeit ſchielyk aan; het hart verbastert; men voelt den teugel der eerlykheid niet meer dan om zig tegen denzelven te verzetten: men begint met zwakheid, men eindigt met ondeugd.

MELAC *de zoon, aangedaan.*

Myn vader, heb ik zulk eene ſtrenge berisping verdiend?

MELAC *de vader, op een zagter toon.*

Raadgeevingen zyn geene verwyten! Gaa, myn zoon, vergeet nooit dat de nigt van uwen vriend, van den weldoener uws vaders, voor u geheiligd moet zyn. Herinner u, dat zy geene moeder heeft, die voor haare veiligheid waakt. Denk, dat myn eer en de uwe hier de ſteunzels van haare onſchuld en van haare goeden naam zyn moeten. Gaa u kleeden.

ZES.

ZESDE TOONEEL.

MELAC *de vader, alleen.*

Zo hy gedagt hadt dat ik hen zag, zoude hy al den aandagt, die hy voor myne zedelesſen gehad heeft, beſteed hebben om zig te verontſchuldigen; nu heeft hy met zig zelven te doen, en zo hy ongelyk heeft, zal hy deze les wel op zig weten toetepasſen. Dit herinnert my, hoe zorgvuldig Aurelly gisteren avond het geſprek afwendde, toen ik de uithuwelyking van zyne nigt op het tapyt bragt. Zyne nigt, maar is zy dat wel?... Zyne verlegenheid, toen hy my van haar ſprak, ſcheen naby aan de verwarring te komen.... Ik verlies my in myne vermoedens.... Hoe het ook zyn moge, ik wil niet, dat myn vriend my ooit kan verwyten de oogen wegens hun gedrag geſloten te hebben.

ZEVENDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, ANDRÉ, *in zyn kamiſool, met de papillotten in 't hair, en een vederen ſtoffer onder den arm, komt binnen, ziet aan alle kanten rond, en keert te rug.*

ANDRÉ.

De Heer Dabins is hier niet, zie ik.

MELAC *de vader.*

Wat is 't?

ANDRÉ.

O! Het is niets. Het is die dikke Heer....

MELAC *de vader.*

Welke heer?

ANDRÉ, *op een simpelen toon.*

Wel die komt. . . . Die my laatst zo door zyn historie heeft doen lagchen. . . .

MELAC *de vader.*

Heeft hy geen naam?

ANDRÉ.

Wel ja hy heeft eenen . . . Mynheer . . . Mynheer . . . Maar hy heet nog anders.

MELAC *de vader.*

Anders dan wat?

ANDRÉ.

Ik heb hem misschien wel verstaan. . . . Parys, twee en één half, Marseille, Canada, agt-en-dertig, wat weet ik het?

MELAC *de vader, met een lach van medelyden.*

Ha de Agent van de wissel!

ANDRÉ.

Ja die is 't.

MELAC *de vader.*

Hy vraagt immers naar my!

ANDRÉ.

Neen; naar mynheer Dabins.

ME-

MELAC *de vader.*

Laat hy naar het komptoir van Aurelly gaan.

ANDRÉ.

Hy komt vandaar; maar die kassier schynt al uit te zyn.

MELAC *de vader.*

Op een dag als dezen! Is hy dan dwaas?

ANDRÉ.

Ik weet het niet.

MELAC *de vader.*

Zoek hem in zyne kamer, in den tuin, overal!

ANDRÉ, *gaat heen, doch komt te rug.*

Ik heb myn werk . . . en zo ik hem niet vind, wat moet ik dan zeggen?

MELAC *de vader.*

Niets! . . . Want dat gevraag zou nooit ophouden. . . .

AGTSTE TOONEEL.

MELAC *de vader, alleen.*

Wie zoude denken dat zulk een onnozele jongen een goed knegt kon zyn voor een driftig mensch gelyk Aurelly! Doch zyne regel is vry juist. Onder de lieden van die klasse is het, hoe minder verstand, hoe minder bederf.

NEGENDE TOONEEL.

DABINS, MELAC *de vader.*

MELAC *de vader.*

Men vraagt naar u, mynheer Dabins!

DABINS, *met een verschikte houding.*

Zedert meer dan een uur, mynheer, heb ik het oogenblik bespied om u alleen te vinden.

MELAC *de vader.*

Wat wilt gy?

DABINS.

Kan ik vry spreken?

MELAC *de vader.*

Gy zyt bleek, ontsteld, uwe stem ....

DABINS.

Hoe zal ik u het ongeluk ontdekken....

MELAC *de vader.*

Herstel u; spreek.

DABINS.

Die brief, dien ik zo even ontvangen heb....

MELAC *de vader.*

Behelst hy eenig ongeluk?

DABINS.

Gy bemint mynheer Aurelly?

ME-

MELAC *de vader.*

Of ik hem bemin! Gy doet my beeven.

DABINS.

Zo 'er geen wonderwerk geschied kan hy morgen niet betaalen! Hy moet . . .

MELAC *de vader, allerwege rondziende.*

Ongelukkige! Indien iemand u hoorde... Gy zyt buiten uw verstand. . . . Van waar weet gy . . . Dat kan niet zyn.

DABINS.

Ik heb uwe verwondering en uwe smart voorzien; doch de zaak is maar al te waar.

MELAC *de vader.*

Maar al te waar! zegt gy? . . . Ik durf hem niet ondervraagen. . . . Mynheer Dabins, denkt gy aan het uiterste belang van 't geen gy daar meldt? . . . Ik weet niet waar ik ben.

DABINS.

De Heer Aurelly hadt te Parys voor agtmaal honderd duizend livres aan papieren.

MELAC *de vader.*

By zyn vriend, den heer de Prefort, ik weet het.

DABINS.

Hy belaste my, eenigen tyd geleden, dat ik aan dien korrespondent moest schryven, dat hy dezelve moest verkoopen, en ons alle wisfels op Lion, die men maar zoude kunnen vinden, toezenden.

MELAC *de vader.*

Wel nu?

DABINS.

In plaats van het geld, het welk ik heden verwagtte, heeft zyn zoon my een kourier toegezonden, die twaalf uuren voor de gewoone post is aangekomen,

MELAC *de vader.*

Wel nu die kourier!

DABINS.

Heeft komen berigten, dat de Heer de Prefort, op het punt van onze papieren te verhandelen, door eene geweldige ziekte is aangetast, die hem in twee dagen heeft weggerukt, en dat men terstond alles verzegeld heeft.

MELAC *de vader.*

Waarom die schrik? Ik betreur het verlies van Prefort, doch hy laat ontzagchelyke schatten na; Aurelly zal zyne papieren te rug eischen, zy zullen hem gegeven worden; dit is dus op het ergste slegts een uitstel. Ga voort.

DABINS.

Ik heb alles gezegd. Onze betaaling moest geschieden uit het geld het welk wy hier door zouden ontvangen . . . Dezelve moet morgen geschieden, en wy hebben geen tien duizend livres in kas.

MELAC *de vader.*

Hoe veel moet gy morgen betaalen?

DABINS.

Zesmaal honderd duizend livres! . . . Het is om zyn verstand te verliezen.

MELAC *de vader.*

En de Heer Aurelly weet nog niets!

DABIN.

Zie hier myne verlegenheid. Gy kent zyne eerlykheid, zyne beginsels. . . . Hy zal het besterven. . . . Zulk een goed, weldaadig man. . . . Maar mynheer niemand anders dan gy kunt hem berigt geven. . .

MELAC *de vader.*

Het is niet moogelyk dat Aurelly geene bezittingen zoude hebben om dezen slag te weeren.

DABINS.

Hy heeft vermogen genoeg. Hy heeft uitmuntende vaste goederen. Dit huis! zyn landgoed! maar morgen zes maal honderd duizend livres te moeten betaalen en geen duit. . . .

MELAC *de vader.*

Wagt, ik weet dat hy honderd duizend ecu's onder zig heeft, die hem, naar zyn zeggen, door een vriend zyn aanbetrouwd.

DABINS.

Hy heeft ze niet meer! De heer de Prefort hadt op zig genomen daarvoor insgelyks Wissels op Lions te

te koopen. Thans is alles daar, alles ontbreekt te gelyk.

Melac *de vader.*

Elf maal honderd duizend livres onbruikbaar, op het oogenblik dat 'er betaald moet worden!

Dabins.

Hy moet noodwendig ophouden van betaalen.

Melac *de vader, wandelt heen en weder.*

Gy hebt het gezegd, hy zal het besterven; de deugdzaamste, de wyste man.... Zulk een onbevlekten naam! Zo hy zyne betaalingen opschort, zo zyne eer... Hy zal het besterven, de ongelukkige, dat is zeker. (*Hy gaat schielyker.*)

Dabins.

Hadt men de tyding agt dagen vroeger gekregen....

Melac *de vader.*

Hy is verloren.

Dabins.

Die brieven van Adeldom verwekken hem ook zo veele nydigen! Gy zult zien mynheer, welke vrienden hem het ongeluk zal overlaten! Daar is misschien niet één koopman in Lions, die in den grond zyns harte niet blyde zoude zyn.... Men moet zig niet vleijen geld te vinden.

Melac *de vader, wandelt heen en weder.*

Ik heb wel honderd duizend livres ter myner beschikking.

D a-

DABINS.

Wat kan dat helpen?

MELAC *de vader, mymerende.*

Ja wat kan dat toch helpen?

DABINS.

Nauwlyks het zesde gedeelte van het geen wy hebben moeten.

MELAC *de vader, blyft staan.*

Mynheer Dabins!

DABINS.

Mynheer.

MELAC *de vader.*

Waar is uw kourier?

DABINS.

Ik heb hem belast zig schuil te houden.

MELAC *de vader.*

Mynheer Dabins wagt my in myne kamer; Spreek met niemand, houdt u schuil, houdt u zorgvuldig schuil. Ik zal by u komen, thans moet ik my wat bedenken. . . .

DABINS.

Wegens de wyze hoe hem te berigten. . . .

MELAC *de vader.*

Daar is hy! Gaa heen zonder een woord te zeggen.

TIENDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, DABINS, AURELLY.

AURELLY.

Goeden morgen, Melac! Ha zyt gy daar Dabins? Ik heb de Agent van de Wissel ontmoet, die u wilde spreken; hy heeft myne twee papieren op Petersburg overgenomen. Wel nu, hoe staat het met onze papieren te Parys? (*Hy doet zyn degen af, en legt die op een stoel.*

MELAC *de vader, levendig.*

Hy sprak my daar over, en vroeg my of ik hem niet van eenige wissels kon ontlasten, om het betaalen gemaklyker te maaken.

AURELLY.

Wat ziet gy rood, Melac!

MELAC *de vader.*

Dat is niets.

AURELLY, *tegen Dabins die heen gaat.*

Mynheer Dabins gy moet de lyst van het geen morgen betaald moet worden van avond in gereedheid hebben.

ELFDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, AURELLY.

AURELLY, *vrolyk.*

Ik had wel gewenscht, dat gy straks op de Griffie by my

my geweest waart, gy zoudt my hebben hooren kibbelen. . . .

MELAC *de vader.*

Met wie?

AURELLY.

Tegen dien nieuwen Edelman, zo vol van zyne waardigheid, zo dik in 't geld, en zo opgeblaazen van hoogmoed, dat hy altyd meent zig te verlaagen als hy een burger groet.

MELAC *de vader, in gedagten.*

Hoe minder afstands 'er tusschen de menschen is, hoe meer werk zy maaken om denzelven te doen opmerken.

AURELLY.

Deze, die, tot aan den tyd myner brieven van adeldom, my nooit hadt aangezien, durft zig heden egter vernederen om my geluk te wenschen: „ Ik vleie my, „ zeide hy, dat gy eindelyk den koophandel met den „ burgerstand zult laten vaaren."

MELAC *de vader, ter zyde.*

O! God!

AURELLY.

Hoe!

MELAC *de vader, met een gemaakte lach.*

Ik verbeeld my hem te hooren.

AURELLY.

In tegendeel mynheer, zeide ik, ik kan de nieuwe wel-

weldaad, die ik aan den handel te danken heb, niet beter erkennen dan door denzelven met eer te blyven voortzetten.

Melac *de vader, belemmerd.*

Ach myn vriend, de handel ſtelt aan zulke verſchriklyke ongelukken bloot!

Aurelly.

Gy brengt het my in de gedagte. De Agent van de Wisſel verklaart zig niet, maar uit zyne houding beſluit ik, dat de betaaling niet zal afloopen zonder eenig aanzienlyk bankeroet..

Melac *de vader.*

Ik zie nooit dien hachelyken tyd naderen zonder eene beklemdheid van hart te gevoelen voor hen, waaraan dezelve noodlottig zyn kan.

Aurelly.

En ik zeg, dat het medelyden, het welk men voor de guiten heeft, ſlegts eene elendige zwakheid is, ja een dieſſtal die men eerlyke lieden doet. Is het geſlagt der braaven uitgeſtorven voor . . .

Melac *de vader.*

Ik ſpreek niet van de guiten.

Aurelly, *met drift.*

De bekende openlyke bedriegers zyn minder te vreezen dan deze, men wantrouwt hen; en hun bekend karakter beveiligt ieder voor hunne kwaade trouw.

MELAC *de vader.*

Zeer wel, maar . . .

AURELLY.

Maar een ondeugend mensch, die twintig jaaren arbeidt om een eerlyk man te schynen, brengt het vertrouwen een doodelyken slag toe, wanneer zyn gewaande eer verdwynt. Het voorbeeld van zyne valsche eerlykheid maakt dat men zig niet meer op de waare durft verlaten.

MELAC *de vader, droevig.*

Myn lieve Aurelly zyn 'er dan geene verschoonlyke bankeroeten? Daar is slegts één sterfgeval, één uitstel van betaaling, één schelmagtig bankeroet van eenige aangelegenheid, nodig, om eene menigte ongelukkige bankbreuken te veroorzaaken.

AURELLY.

Ongelukkig of niet: de veiligheid van den handel vergunt niet deze fyne onderscheidingen plaats te geven, en de bankeroeten, die van kwaade trouw bevryd zyn, zyn toch byna nooit van vermetelheid vry te spreken.

MELAC *de vader.*

Maar gy gaat te verre met de gevallen. . . .

AURELLY.

Ik wenschte, dat daaromtrent zulke strenge wetten waren, dat dezelve elk verpligtten om regtvaardig te zyn.

Melac *de vader.*

Wel, myn vriend, de wetten beteugelen de boozen zonder hen te verbeteren, en de zuiverfte zeden kunnen een eerlyk man niet voor een onverwagt ongeluk hoeden.

Aurelly.

Mynheer de eerlykheid van een koopman heeft een al te uitgeftrekten invloed dan dat men hem in zulk een geval genade zoude betoonen.

Melac *de vader.*

Maar hoor my tog.

Aurelly.

Ik gaa verder. Ik beweer, dat de eer der overigen vordert, dat hy, die niet betaalt, in het openbaar met fchande gebrandmerkt worde.

Melac *de vader, zyn gelaat met zyne handen bedekkende.*

O goede God!

Aurelly.

Ja met fchande gebrandmerkt. Zo hy ongelukkig is, zal hy, geloof ik, ligtelyk eene keus weten te doen tusfchen te fterven of het leven onwaardig te fchynen. Laat hy van fmart fterven; maar laat zyn verfchriklyk voorbeeld de voorzigtigheid of goede trouw vermeerderen van hen, die dit voorbeeld voor oogen hebben.

Melac *de vader, met drift.*

Gy veroordeelt, zonder onderfcheid, een ongelukkigen even als een fchuldigen tot de fchande.

A u-

AURELLY.

Ik maak hier in geen verschil.

MELAC *de vader.*

Hoe! indien een uwer vrienden het slagtoffer der gebeurtenissen . . .

AURELLY.

Ik zoude zyn strengste regter zyn.

MELAC *de vader, hem sterk aanziende.*

Indien ik het was?

AURELLY.

Zó gy het waart! . . . „ Zyne houding doet my „ beeven."

MELAC *de vader.*

Gy antwoord niet.

AURELLY, *fier.*

Zo gy het waart! . . . (*Met aandoening.*) Maar vooreerst zyt gy geen koopman: en, zo doet gy altyd! wanneer gy myn verstand niet kunt overtuigen tast gy myn hart aan.

MELAC *de vader, ter zyde.*

O Hemel! hoe hem berigt te geven. . . .

TWAALFDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, PAULINA, AURELLY.

PAULINA, *gekleed.*

Ha! myn oom is weêr t'huis.

MELAC *de vader, ter zyde met smart.*

En wat zal van zyne nigt worden!

PAULINA.

Goeden morgen myn lieve oom! hebt gy dezen nagt beter gerust dan den vorigen?

AURELLY.

Zeer wel; en gy?

PAULINA.

Uw ernstig gesprek geduurende het avondmaal heeft my wat ontroerd, en een indruk op my gemaakt.... Ik heb weinig geslapen.

AURELLY, *lagchende.*

Wy zullen in het toekomende zorg dragen om ons gepraat vrolyker interigten; Wy moeten de nagten niet ontrusten van haar die ons de dagen zo aangenaam doet doorbrengen. (*Paulina ombelst hem.*)

MELAC *de vader, ter zyde.*

Zyne gerustheid doorboort my de ziel!

AURELLY.

Wel nu, myn waarde, welke uitspanning hebt gy ons van daag toegedagt?

PAULINA.

Dèzen agtermiddag zal 'er eèn groote stryd van muziek zyn tusschen den hardnekkigen Melac en my; gy zult regters zyn. Gy weet, dat hy de viool boven alle andere instrumenten verkiest.

AU-

AURELLY, *vrolyk.*

En gy verdedigt de Clavecimbaal tot het uiterst.

PAULINA.

Ik verdedig de eer van de Clavecimbaal. De wet van onzen ſtryd brengt mede, dat de overwonnene verpligt zal zyn den anderen te accompagneeren, die alleen geduurende het overige van het concert zal brilleeren, en ik zeg u in vertrouwen, dat ik de wapenen in handen heb, die hem van ſpyt zullen doen ſterven.

AURELLY.

Bravo! Bravo!

MELAC *de vader, op een getroffen toon.*

Zouden wy niet beter doen, myne vrienden, dat wy dit concert uitſtelden, terwyl zo veele lieden in Lions in verlegenheid en ongeruſtheid zyn? „Het ſchynt, zal „men zeggen, dat Deze met hunnen geruſten ſtaat „willen pronken om de belemmering, waarin an- „deren zig bevinden, te gevoeliger te maaken." Men zal deze kwalyk geplaatſte vreugd vergelyken met de wanhoop, die misſchien op dit oogenblik het hart doorboort van eerlyke lieden, die dit zoeken te verbergen.

AURELLY.

Ha! ha! ha! Zie daar hoe die wyze Philoſoof alle onze ontwerpen met één woord den bodem inſlaat! Men moet zyn zin doen om vrede te hebben. Stel uwen ſtryd tot een anderen dag uit.

MELAC *de vader, ter zyde in het heen gaan.*

Gaan wy, kan het zyn, de eer en het leven van dien ongelukkigen redden!

DERTIENDE TOONEEL.

PAULINA, AURELLY.

AURELLY.

Maar... Daar ſcheelt hem heden iets.... Hebt gy niet opgemerkt?...

PAULINA.

Inderdaad ik heb my verbeeld een wolk op zyn gelaat te zien....

AURELLY.

Ha! de Philoſoophie heeft ook haare buijen.

PAULINA.

Waarvan ſpraakt gy dan?

AURELLY.

Wy praatten over bankeroeten.

PAULINA.

Ja daar hebt gy het! Zyne ziel is zo gevoelig, dat het ongeluk zelfs van hun, die hy niet kent, hem aandoet.

VEER-

VEERTIENDE TOONEEL.

PAULINA, AURELLY, ANDRÉ.

ANDRÉ, *schielyk loopende, roept.*

Mynheer, mynheer!

PAULINA, *doet een schreeuw van verbaasdheid.*

Ach! . . .

AURELLY.

Wat is het dan?

ANDRÉ, *met blydschap.*

De kamerdienaar van mynheer den algemeenen agter is hier van 't paard gestegen.

AURELLY, *gemelyk.*

Wel nu kunt gy dit niet melden zonder zo te loopen en te schreeuwen?

PAULINA.

Hy heeft my zo doen ontstellen. . . .

ANDRÉ.

Wel is dit dan niets Mynheer? De heer komt zelf?

AURELLY.

Saint Alban?

ANDRÉ.

Mynheer la Fleur heeft hem aan de laatste post gelaten.

PAULINA, *gemelyk.*

En al hadden wy dit twee minuten laater gehoord.

A U-

AURELLY, *tegen Paulina*

Wat is het jammer dat het concert is uitgesteld! G verlangde regters; dit is 'er een, dien gy niet zou verwerpen. . . . Hy zal wel dra hier weder doorre zen. . . . Laat zyn knegt zig ververschen.

ANDRÉ.

O! die was met eenen sprong in de keuken. Me kan niet zeggen dat hy een trotsche kamerdienaar is.

AURELLY.

Volg my.

ANDRÉ.

Welke kamer moeten wy gereed maken?

AURELLY.

Volg my, zeg ik, ik gaa hier toe bevelen geven

VYFTIENDE TOONEEL.

PAULINA, *alleen op een verdrietigen toon*

Saint Alban! . . . Zyne liefde voert hem te rug. . . Myn hart is beklemd. (*Zy zugt.*) De vervolgingen van dezen Heer, de jalouzie die dit by Melac verwekt, en inzonderheid de noodzaaklykheid om onder een vrolyk voorkomen een gevoelen te verbergen, hetwelk ik niet kan onderbrengen. . . . Inderdaad myn staat wordt van dag tot dag moeijelyker.

Einde van het eerste Bedryf.

TWEE

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

PAULINA, MELAC *de zoon*, *gekleed.*

PAULINA, *met eéne gemaakte vrolykheid.*

Voor iemand die zo veel tyds aan zyn toilet be-ed heeft, ziet gy verschriklyk knorrig.

MELAC *de zoon.*

Uwe vrolykheid, Juffrouw, en deze onverwagte te-gkomst zyn daar oorzaak van. Saint Alban moest le maanden tot zyne reis besteeden, hy brengt 'er h hier door; en nauwlyks is hy vertrokken of hy mt te rug.

PAULINA.

Wel zo hy zaaken te Parys heeft?

MELAC *de zoon.*

La Fleur zegt, dat hy niet derwaards gaat. Deze bedige terugkomst betreft u alleen Juffrouw.

PAULINA, *lacbende.*

Zeder wanneer ben ik Juffrouw geworden? De lie-r naamen van broeder en zuster. . . .

MELAC *de zoon*, *met vuur.*

Saint Alban bemint u, hy is ryk, geacht, en heeft n ampt, ik gevoel myn ongeluk. Hy bemint u,

hy

hy zal uwe hand krygen, en ik zal van verdri sterven.

PAULINA, *vrolyk.*

Zeg my, bid ik, van waar haalt gy alle de dwa heden, die gy uitslaat?

MELAC *de zoon.*

Hoor Paulina! Gy wendt voor, opregt te zy verzeeker my, dat hy u niets gezegd heeft, en ik gerust zyn.

PAULINA.

Wat meent gy dan dat hy my gezegd heeft?

MELAC *de zoon.*

Dat gy schoon zyt; dat hy u bemint.

PAULINA.

Dit is een gewoon kompliment; gy zelf hebt h my immers ook gezegd; alle jonge lieden, die hier huis komen, houden ook ten naasten by dezelf taal.

MELAC *de zoon.*

Geen hunner heeft u ongetwyfeld met onverschi ligheid kunnen zien, maar indien zy u kenden g lyk ik. . . .

PAULINA.

Zouden zy my ongetwyfeld zeer haatlyk vinden

MELAC *de zoon.*

Zy zouden u dan zo schoon niet behoeven te vind om u evenwel sterk te beminnen! Keeren wy . .

PA

PAULINA.

By een man gelyk Saint Alban zyn die gesprekken, die gy zo zeer vreest, niets anders dan gewoone galanteries zonder gevolg; by de anderen komt dit voort uit enkele losheid, by u . . .

MELAC *de zoon.*

By my?

PAULINA, *vrolyk.*

By u.... Maar ik wilde wel eens weten, waarom gy u het regt aanmaatigt van my te ondervraagen? Men dient grond te hebben om zig van dergelyke voorregten te bedienen.

MELAC *de zoon.*

Ach! Paulina! hy is aangekomen, en gy boert!

PAULINA, *ernstig.*

Hier niet meer van, bid ik u. Misschien meent gy reden te vinden om u over my te beklaagen, omdat een ander wel voldaan is.

MELAC *de zoon, met vuur.*

Die Saint Alban doet my beeven! beneem my deze ongerustheid.

PAULINA.

Wat zyt gy lastig!

MELAC *de zoon.*

Verbiedt my slegts ongerustheid te hebben.

PAULINA.

O! als gy iets in 't hoofd hebt . . . (*Op een losſen toon.*) Zo ik het u verbied zult gy my gehoorzaamen?

MELAC *de zoon, kust haar, met vervoering, de handen.*

Myne lieve Paulina!

PAULINA, *wegloopende.*

Altyd de zelfde! Men kan geen woord zeggen zonder verpligt te zyn met u te kibbelen, of u te ontvlugten.

TWEEDE TOONEEL.

MELAC *de zoon, alleen met blydſchap.*

„ Zult gy my gehoorzaamen." Heeft zy in die weinige woorden zo veel gevoelens begrepen als ik daar in beſpeur? „ Zult gy my gehoorzaamen".... Maar waarom wordt dit gelukkig voorteken door de aankomst van den algemeenen Pagter verſtoord?

DERDE TOONEEL.

MELAC *de vader, in reisgewaad, komt mymerend binnen, met een potlood en een ſtuk papier in de hand,* MELAC *de zoon.*

MELAC *de zoon, verbaasd.*

Hoe! Vader hebt gy u verkleed?

ME-

MELAC *de vader, zonder hem aan te zien, op een somberen toon.*

Gaa! zie of de chais gereed is.

MELAC *de zoon.*

Gaat gy op reis vader?

MELAC *de vader, op den zelfden toon.*

Ja.

MELAC *de zoon.*

Neemt gy uwe koets niet?

MELAC *de vader.*

Neen.

MELAC *de zoon.*

Gaat gy dan niet naar . . .

MELAC *de vader.*

Ik gaa naar Parys.

MELAC *de zoon, ongerust.*

Zulk een onverwagte reis. . . .

MELAC *de vader.*

Zy zal niet lang duuren.

MELAC *de zoon.*

Geeft ook eenig toeval daar toe aanleiding?

MELAC *de vader.*

Zaaken tot myn ampt betrekkelyk.

MELAC *de zoon.*

Zo.... Maar weet gy, wien men heden verwagt?

MELAC *de vader.*

Wie het ook zyn moge, men moet my waarschouwen als de paarden gereed zyn.

MELAC *de zoon.*

Maar dit zoude misschien eenige verandering kunnen maaken.

MELAC *de vader.*

Neen, niets. Hoe laat is het?

MELAC *de zoon.*

Het is nog geen twaalf uuren.

MELAC *de vader.*

Te twee uuren ben ik al op reis.

MELAC *de zoon.*

Hebt gy niets te bevelen vader?

MELAC *de vader.*

Laat my een oogenblik alleen; ik kan thans niet langer met u spreken.

MELAC *de zoon, in het uitgaan.*

Zulk een onverwagt vertrek... naar Parys.... Zo schielyk.... Zulk een somber voorkomen.... Ik begryp dit niet! ik...

(Hy gaat langzaam heen, terwyl hy zyn vader blyft beschouwen.)

VIER-

VIERDE TOONEEL.

MELAC *de vader, heen en weder gaande.*

Tusschen een misdryf en eene deugdzaame daad is men niet onzeeker wat te kiezen.... Maar eene keus te moeten doen tusschen twee pligten die elkanderen tegenspreken en uitsluiten.... Zo ik myn vriend laat omkomen, terwyl ik hem kan redden! Myne ondankbaarheid.... Zyn ongeluk ... Myne verwytingen ... Zyne smart ... de myne.... Ik gevoel dat alles. Myn hart wordt verscheurd. Zo ik één oogenblik ten zynen voordeele beschik over de goederen die my zyn toebetrouwd.... Doch alles wel ingezien is daar geen gevaar by? (*Hy zugt.*) Zwaarigheden, voorzigtigheid! ik verstaa u, gy verwydert my van den ongelukkigen, die lydt; maar het medelyden, 't welk my by hem brengt, is zo vermogend.... Zoude ik wel gelukkiger willen worden, byaldien ik daar voor hard, onmenschlyk, ondankbaar, worden moest?... Welaan! Daar de reden te kort schiet moet het gevoel zegepraalen; zo het zelve my doet doolen, zal ik ten minsten alleen te beklaagen zyn; en wanneer ik hier door myn vriend red, zal myn ongeluk zelf my troost verschaffen.

VYFDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, DABINS, *met een groot pak wisselbrieven in de eene hand, en een papier in de andere.*

MELAC *de vader.*

Is de rekening juist, mynheer Dabins? In de ver-

warring, waarin wy zyn, vergist men zig ligtelyk. Laten wy de artikels nog eens nazien, voor dat wy van één fcheiden. Zeven duizend vyf honderd gouden louizen, die gy zelf, den tuin door, weg gebragt hebt.

DABINS.

Mynheer de fpecie van het geld ftaat boven aan myn handfchrift. (*Hy geeft hem hetzelve over.*)

MELAC *de vader, leest.*

„ Ik ondergefchrevene, kasfier van den heer Au-
„ relly, heb ontvangen uit handen van den heer Me-
„ lac, ontvanger der verpondingen te Lion, de fomme
„ van zes maal honderd duizend livres." . . . Dat is goed, doe uwe betaaling zonder ophef te maaken, even of uwe papieren te Parys te gelde waren; ik wagt alleenlyk naar myne chais om te vertrekken.

DABINS.

En gy begeert dat hy niet wete? . . .

MELAC *de vader.*

Hoe groot ook het gevaar zy, ik ken hem; de vrees van my te benadeelen, zoude hem alles doen weigeren.

DABINS.

Dus begeert gy geen handfchrift van hem?

MELAC *de vader.*

Een handfchrift vorderen, is zyne dienften verkopen, doch dat is hier het geval niet. Aurelly heeft

my

my dikwils het voorbeeld gegeven van het geen ik voor hem doe.

DABINS.

O Mynheer! uwe deugd vergroot. . . .

MELAC *de vader.*

Neen, lieve Dabins, zedert dertig jaaren, dat ik hem myn ſtaat en myn welwezen verſchuldigd ben, biedt zig thans de eerſte gelegenheid aan om myne erkentenis te toonen. Ik verliet den dienst, waarin ik weldra de geringe bezitting van een jonger zoon uit myne Provintie verteerd had. Ik kwam te rug, gewond, van den dienst ontzet, geruineerd, zonder goederen, of toevlugt. Het geval deedt my hier den waardigen Aurelly, myn vriend van myne kindsheid af, ontmoeten. Met welk eene tederheid boodt hy my een ſchuilplaats aan! Hy verzogt en verwierf, buiten myn weten, het ampt, 't welk ik nog heden bekleed; hy deedt meer, hy overwon myne afkeerigheid van een ſtaat zo ſterk verſchillende van dien, welken ik omhelsd had. „ Neem het aan, zeide hy my, en „ zo gy vreest, dat het ampt den man niet genoeg „ vereere, zo zal de man het ampt luister byzetten. „ Hoe ligter eene bediening kan misbruikt worden, „ hoe zorgvuldiger men moet zyn in de keus der „ lieden, die dezelve waarnemen; en wie weet, „ hoe veel goed een deugdzaam man in deze bedie- „ ning kan te wege brengen, hoe veel kwaad hy kan „ voorkomen." Zyn welſprekende yver haalde my over; hy gewende my tot den arbeid; hy verſtrekte my tot vader, o myn lieve Aurelly!

DABINS.

Gy hebt my verboden eenige vertoogen te doen.

MELAC *de vader.*

Geen woord daar van. De honderd duizend livres, die ik u in wissels gegeven heb, behooren my, hoe kan ik die ooit beter naar myn wensch besteeden! Wat het overige betreft, de reis van Saint Alban zal drie maanden duuren. . . . Aurelly de nodige tyd hebben. . . .

DABINS.

Maar gy kunt eensklaps bevel krygen. . . .

MELAC *de vader.*

Ik heb u gezegd, dat ik naar Parys gaa; ik zal daar de papieren van Aurelly weldra weten in handen te krygen, ik zal die te gelde maaken, zo het nodig is. Dit is derhalven, gelyk gy ziet, niet dan een goede dienst.

DABINS.

Mynheer, ik verwonder my over u!

MELAC *de vader.*

Gaa myn vriend, laat men ons niet weder by een vinden.

ZESDE TOONEEL.

MELAC *de vader, alleen; hy gaat zitten.*

Ach! Laten wy een oogenblik adem haalen. Deze tyding hadt my byna doen stikken. . . . Hy lachte!

De

De ongelukkige man! terwyl hy zyne nicht aanzag. Iedere boertery, die hem ontſnapte, deedt my yzen. (*Hy ſtaat op.*) Wanneer ik bedenk, dat men my dit geld hadt kunnen afvorderen, had ik, in plaats van hem te kunnen helpen, hem het noodlottig berigt moeten geven. . . . O God. . . .

ZEVENDE TOONEEL.

DABINS, *verſchrikt komende aanloopen*, MELAC *de vader*.

DABINS.

Mynheer de Saint Alban. . . .

MELAC *de vader*.

Wel nu?

DABINS.

Hy is aangekomen.

MELAC *de vader*.

Saint Alban?

DABINS.

Men brengt hem herwaards. Ik ben maar ſchielyk naar u gelopen, om u de eerſte verrasſing te beſpaaren.

AGTSTE TOONEEL.

MELAC *de vader*, *alleen*.

Saint Alban! . . . Waarom ben ik nog niet vertrokken! Zo hy nu eens van geld ſprak! Op het ergſte

ſte genomen zoude ik hem zeggen. . . . Ik zoude hem kunnen zeggen, dat de byzondere ontvangers nog niet. . . . Een leugen. . . . Ik zoude liever. . . . Maar ik maak my bevreesd, en misſchien reist hy ſlegts door.

NEGENDE TOONEEL.

Aurelly, Saint Alban, Melac *de vader*, Melac *de zoon*.

Saint Alban.

Myn' heeren vergeef aan myn verlangen de onbeleefdheid van my in reisgewaad te vertoonen.

Melac *de zoon, ter zyde gemelyk.*

Zyn verlangen! Hy noemt 'er het voorwerp niet van.

Melac *de vader, tegen Saint Alban.*

Gy ziet dat ik eveneens gekleed ben.

Saint Alban.

Gaat gy op reis?

Melac *de vader.*

Tot myn ſpyt, mynheer, dewyl gy juist zyt aangekomen.

Aurelly.

Die reis is ſchielyk.

Melac *de vader.*

Zy is noodzaaklyk.

Aurelly.

Zo het is gelyk uw zoon zegt, wegens zaaken van de kompagnie. . . .

MELAC *de vader, verlegen.*

Van de kompagnie . . . tot de kompagnie betreklyk. . . . Kan ik zonder ongenoegen myn ampt tot een vreemden zien overgaan?

AURELLY, *lagchende.*

Ha! ha! ha!

SAINT ALBAN.

Het is my dan aangenaam tyds genoeg te komen om u die moeite te bespaaren.

AURELLY.

Zoude ik hem hebben laten vertrekken? (*Tegen Melac de vader.*) Gy kunt de paarden maar laten uitspannen.

MELAC *de vader.*

Om welke reden?

SAINT ALBAN.

Om dat het ampt, 't welk gy gingt verzoeken, aan mynheer uw zoon is toegezegd.

MELAC *de zoon, met verbaasdheid.*

Het ampt van myn vader!

AURELLY, *bootst hem al boertende na.*

Wel ja! het ampt van myn vader.

MELAC *de zoon, ter zyde.*

Ach! Paulina!

SAINT ALBAN, *geeft Melac de vader een papier over.*

Zie hier de toezegging daarvan. Welk een verlangen ik ook gehad heb om u in die zaak te dienen, kan ik u niet verbergen, dat gy deze verpligting alleen aan de verzoeken van den heer Aurelly te danken hebt.

MELAC *de vader.*

Myn heer, uw edelmoedig karakter toont zig ten allen tyde, maar een ander, zeide men, hadt deze gunst verworven.

AURELLY, *vrolyk.*

Dat was ik.

MELAC *de vader.*

Die follicitant, wiens aanzien . . .

AURELLY.

Dat was ik.

MELAC *de vader.*

Die man die my reeds voorgekomen was? . . .

AURELLY.

Dat was ik. Ik had dit reeds lang in 't hoofd. Heeft hy niet voor de opvoeding van myne bekoorlyke nicht gezorgd?

MELAC *de zoon, levendig.*

Ja bekoorlyk!

SAINT ALBAN.

Ach! bekoorlyk inderdaad.

ME-

MELAC *de zoon bloost over zyne vervoering*, SAINT ALBAN *ziet hem nieuwsgierig aan.*

AURELLY, *neemt Melac de vader by de hand.*

Heeft hy niet beloofd ook voor myn zoon te waaken, als deze, van het kostschool te rug gekomen, daartoe de vereischte jaaren hebben zal? moet ik derhalven geen bestaan aan den zynen verzeekeren? Ha! ha! ha! ha!

MELAC *de vader*, *ter zyde.*

Aan welk een vriend doe ik dienst.

MELAC *de zoon*, *levendig tegen Aurelly.*

Was het dan dat 't welk gister avond... gy veinsde.... Welk eene verrasfing! ach! Mynheer! (*Ter zyde.*) Ik voel my zelven niet door de vreugd; gaan wy schielyk dit goede nieuws aan Paulina mededeelen.

(*Hy loopt schielyk heen.*)

TIENDE TOONEEL.

AURELLY, SAINT ALBAN, MELAC *de vader.*

MELAC *de vader.*

Zie daar... de losbol vergeet u zyne dankbetuigingen te doen!

AURELLY.

Gy zendt het rydtuig weg?

MELAC *de vader.*

Myn reis kan geen uitstel lyden.

AU-

AURELLY.

Nog al?

SAINT ALBAN, *tegen Aurelly.*

Zo het is om de reden, welke ik vermoed, zal ik hem zyne reis bespaaren; Maar eer ik daar van spreke, zo ontvang, mynheer, gelukwensching wegens de vleijende onderscheiding welke men u getoond heeft. Het waardigst gebruik ongetwyfeld, 't welk men van brieven van Adeldom kan maaken, is dat men daar mede zulke nuttige burgers als gy vereert.

AURELLY.

Nuttig; Ziedaar het Woord! Laat iemand Philosoof of Geleerde, laat hy maatig, arbeidzaam, of dapper, zyn; des te beter voor hem zelven; Maar wat wint daar een ander by? Het nut, 't welk onze deugden en talenten voor anderen te weeg brengen, is de schaal waar in ik derzelver verdiensten weeg.

SAINT ALBAN.

Het is genoegzaam op dien voet dat elk dat beschouwt.

MELAC *de vader, ter zyde.*

Hoe zal ik nu kunnen weg komen?

AURELLY.

Ik, by voorbeeld, ik breng my zelven by, omdat dit myn geval is; ik houde daaglyks twee honderd weefgetouwen te Lion in beweeging. Driemaal zo veel armen trekken uit het gereedmaken der zyden hun bestaan. Myne moerbezie plantagien en myne

zy-

zywormen houden een gelyk getal menschen bezig. Myne bezendingen verspreiden zig by alle de kooplieden in het koningryk. Alle die menschen leeven, allen winnen zy daar by: En, dewyl de waarde der werkstoffen door de verwerking oneindig vermeerdert, is 'er niet één onder alle die lieden, ik durf met my zelven beginnen, die niet blymoedig aan den staat eene schatting betaalt evenredig aan de winst, die zyne naarstigheid hem bezorgt.

SAINT ALBAN.

Nooit zal hy deze edele drift laten varen.

AURELLY.

En al het goud, het welk de oorlog verstrooit, myne heeren, wie vergadert het in den vredestyd weder byeen? Wie zal aan den koophandel de eer durven betwisten, dat hy aan den uitgeputten staat de rykdommen weêrgeeft, waarvan hy zig beroofd zag? Alle de burgers voelen het belang van dezen taak; De Koopman alleen volbrengt denzelven. Op het oogenblik dat de krygsman rust, heeft de koopman het geluk van op zyne beurt de held des vaderlands te zyn.

SAINT ALBAN.

Gy hebt gelyk.

AURELLY.

Maar laten wy hier van afstappen, mynheer! Wat doet u zo spoedig naar deze stad wederkeeren?

SAINT ALBAN.

Waarschynlyk de zelfde reden, die den heer de Melac

nae deedt vertrekken. Myne kompagnie roept my te rug; zy belast my . . . Gy vergunt dat wy in uwe tegenwoordigheid spreken?

Aurelly.

Gy boert. By aldien 'er . . .

Saint Alban.

Hier is niets geheims in. De reden van myne reis is om alle de geldsommen in deze Provintie, onder de byzondere ontvangers berustende, byeen te zamelen, en terstond naar Parys te zenden.

Melac *de vader, ter zyde.*

Wat hoor ik!

Aurelly.

Dit is niet het werk van één dag.

Saint Alban.

Ik had in den beginne de zaak als moeijelyker beschouwd, maar ik heb op reis gehoord, dat ik veele verpligting had aan de nauwkeurigheid van den heer de Melac, hy heeft my drie vierden van het werk bespaard.

Melac *de vader, verlegen.*

Mynheer . . .

Aurelly.

O gy kunt verzekerd wezen, mynheer, dat 'er niet veel zulke getrouwe ontvangers zyn; hy is nauwkeurig en altyd gereed. Hy zet uwe fondsen niet tot zyn voordeel uit.

Saint

SAINT ALBAN.

Wy achten den heer de Melac al te hoog om hem van zulk een eenvoudig ding eene verdienste te maaken. Laten wy dan beginnen met dat verlangde geld af te zenden. Dan zal ik, van alle zorg ontslagen, het vermaak kunnen hebben om eenige dagen by u te blyven philosopheeren.

(Melac de vader schynt in eene diepe mymering gedompeld; Saint Alban vervolgt tegen Aurelly.)

Apropos mynheer, gy zegt my niets van mejuffrouw uwe nigt, de beminnelykste . . .

AURELLY.

Mynheer daar is haar een groot ongeluk overgekomen.

SAINT ALBAN.

Een ongeluk!

AURELLY.

Ja mynheer. Zy hadt tegen van avond het schoonste, het schitterendste, concert ontworpen. . . .

SAINT ALBAN.

Wie kan dit bekoorlyk ontwerp verydeld hebben?

AURELLY.

Behoeft gy dit te vragen? Onze Philosoof. Hy heeft ons voorgehouden, dat, in dezen hachlyken tyd, honderd eerlyke lieden misschien wegens de betaaling wanhoopig waren, en dat deze vertooning van vreugd . . .

... Zie

. . . Zie zyne neêrgeslagen houding, zo dra men daar van spreekt.

MELAC *de vader, weder tot zig zelven komende.*

Ik . . . Ik dagt aan de verscheiden sommen die my ter hand gesteld zyn.

SAINT ALBAN.

Ik heb hier de rekening daar van. Omtrent vyfmaal honderd duizend livres. Willen wy in uwe kamer gaan?

MELAC *de vader, verlegen.*

Indien gy eenige dagen uitrustte?

AURELLY.

Maar gy vertrekt immers!

MELAC *de vader, nog meer ontsteld.*

Ik zoude uitstellen . . .

SAINT ALBAN.

Ach goede God! uitrusten! Zie daar reeds vyf nagten dat ik ben doorgereisd; en het is niet dan na my wel verzekerd te hebben, dat alle de verpondingen van de provintie in uwe handen waren, dat ik naar deze stad ben te rug gekeerd.

MELAC *de vader, ter zyde.*

Alles is verloren!

SAINT ALBAN, *op een losſen ongedwongen toon.*

Ik ben van een luijen aart . . . een gezworen vyand van

van werken. Ik heb alle moeite van de wereld om my aan de werkeloosheid te ontrukken, om my met myne zaaken bezig te houden; maar wanneer ik dan ook eens aan de gang ben, fcheid ik niet uit voor dat alles is afgedaan. Het is vry klugtig dat deze zugt om ledig te zyn door myne kompagnie uit het tegenftrydige oogpunt befchouwd, en my als eene verdienfte van naarftigheid toegerekend wordt.

AURELLY.

Ik raad u uwe zaaken voor den eeten af te doen; de postkoets rydt van avond af, gy zult het geld daar op kunnen plaatfen.

SAINT ALBAN.

Gy hebt gelyk.

AURELLY.

Zo zy zwaarigheden mogten maaken, daar is een groot pak van my op, wy kunnen uw geld in deszelfs plaats ftellen, het heeft meer haast dan myne bezending.

SAINT ALBAN.

Niets kan verpligtender zyn.

AURELLY.

Kom aan, kom aan, ontlast uw hoofd.

MELAC *de vader, gemelyk tegen Aurelly.*

En gy ... belemmer het uwe niet, myn al te gedienftige vriend!

AURELLY.

Hoe!

MELAC *de vader*, *verlegen*, *tegen Saint Alban*.

Mynheer gy komt juist in een oogenblik... Waarin ik buiten ſtaat ben. . . .

SAINT ALBAN.

Wat zegt gy mynheer?

MELAC *de vader*.

Ik zeg . . . (*Ter zyde.*) Ach! ik gevoel dat de ſchaamte my overwint. . . . Ik moet het bekennen; het geen gy my vraagt is onmooglyk.

SAINT ALBAN.

Onmooglyk! En gy gingt op reis?

MELAC *de vader*.

Dat is waar.

SAINT ALBAN.

Weet gy welke vermoedens men hier uit zoude kunnen opvatten? . . .

AURELLY, *levendig*.

Foei, mynheer de Saint Alban.

SAINT ALBAN, *tegen Aurelly*.

Ik vraag u verſchooning, maar de houding, de toon, de geſprekken, ſchynen my zo klaar. Deze reis . . .

AURELLY.

Kunnen 'er niet verscheiden redenen zyn? . . .

SAINT ALBAN.

Een oogenblik als 't u belieft. . . . Hebt gy, mynheer de Melac, alle de sommen ontvangen, die op deze lyst zyn aangetekend.

MELAC *de vader, door smart overstelpt.*

Ik kan dat niet ontkennen.

SAINT ALBAN.

Kunt gy van daag al het geld, het welk gy onder u hebben moet, afzenden. (*Melac de vader antwoordt niets.*) Spreek mynheer; want de orders, die ik heb, zyn zodanig, dat ik volgens uw antwoord terstond myn besluit moet nemen.

(*Melac de vader mymert met het hoofd op zyne hand leunende.*)

AURELLY, *levendig.*

Gy antwoordt niet!

MELAC *de vader, driftig tegen Aurelly.*

Wreede Vriend! (*Tegen Saint Alban, op een ontroerden toon.*) Ik kan dat niet eerder dan na verloop van drie weeken.

SAINT ALBAN.

Drie weeken! Ik kan geen drie dagen uitstel geven. Het geld is reeds aangekondigd. . . . Het is met smart, mynheer. . . .

MELAC *de vader.*

Ik kan het niet beletten: maar noöit is een eerlyk man op eenmaal door zo veele ſmartelyke aandoeningen overvallen. (*Hy vertrekt.*)

AURELLY, *roept hem na.*

Gaat gy heen?

ELFDE TOONEEL.

AURELLY, SAINT ALBAN.

SAINT ALBAN.

Kunt gy dit begrypen?

AURELLY.

Ik geloof dat hy zyn verſtand verloren heeft.

SAINT ALBAN.

Gy voelt wel dat ik niet kan nalaten . . .

AURELLY.

Neem nog geen beſluit.

SAINT ALBAN.

Mynheer . . . wat gy ook zeggen moogt . . .

AURELLY.

Stel vertrouwen in my. Melac is niet in ſtaat om eene laage of oneerlyke daad te doen.

SAINT ALBAN.

Bedenk, dat hy op reis ging. Ik zoude by myne kompagnie moeten verantwoorden. . . .

AURELLY.

Mynheer! . . . gy zult een eerlyk man doen vallen! Zyn zoon, zyn bestaan, zyne eer, alles is verlooren, verdelgd.

SAINT ALBAN.

Dat spyt my, maar dewyl ik alleenlyk met bevelen belast ben, staat het my niet vry gunsten te bewyzen.

AURELLY.

Heeft hy geene borgen? Wat wilt gy meer? Ik staa voor alles in. Geef my slegts tyd om opheldering. . . .

SAINT ALBAN.

Eén woord op myne beurt. Ik moet my niet laten paaijen; Het is hier niet om borgen te doen; Het zyn vyf maal honderd duizend livres, die ik hebben moet, die ik heb aangekondigd, en die de kompagnie verwagt; zult gy van daag deze som opschieten?

AURELLY.

Daagsch voor de betaaling! Al het krediet van den rykften bankier zoude hem geen zak livres in geheel Lions doen vinden.

TWAALFDE TOONEEL.

AURELLY, PAULINA, SAINT ALBAN.

PAULINA, *ongerust.*

Myn oom wat scheelt tog den heer de Melac? Hy is in een verschriklyken staat van u afgegaan. Ik heb

 met

met hem willen spreken, hy heeft zig schielyk in zyne kamer opgesloten, zonder my te antwoorden.

AURELLY.

Wel myn kind! daar ontbreken aan zyne kas vyfmaal honderd duizend livres, zonder dat men weet hoe of waarom? Ik wil dit zoeken op te helderen; Mynheer de Saint Alban weigert den nodigen tyd.

PAULINA, *verschrikt.*

Ach! Mynheer, indien gy achting voor ons hebt...

SAINT ALBAN, *op een tederen toon.*

Achting! . . .

AURELLY.

Slegts tot morgen, op dat ik kan ontdekken . . .

PAULINA.

Tot morgen, mynheer, weigert gy ons deze gunst?

SAINT ALBAN.

Ach mejuffrouw, ik zoude myn leven willen opofferen om u dienst te doen; maar myn pligt heeft geheiligde regten, die gy niet kunt ontkennen, gy die alle uwe pligten zo wel betragt.

AURELLY.

Eén dag uit te stellen, weigert gy dat?

SAINT ALBAN.

Misbruik uw vermogen niet. Het voegt noch aan myne kommissie, noch aan myne eer, hier langer over te spreken. .

PAU-

PAULINA, *verbitterd.*

Zo als het u zal behaagen, mynheer; maar ik ſtel een genoegzaam vertrouwen in de eerlykheid van den heer de Melac, om te gelooven, dat men zig ten zynen opzigte vergist, en dat hy noch de hulp zyner vrienden, noch de gunst zyner meerderen, zal behoeven.

SAINT ALBAN.

Moogt gy gelyk hebben, mejuffrouw! Maar in den ſtaat waarin de zaaken zyn, is het niet betaamlyk dat ik een verblyf in uw huis aanneem. Vergeef my dat ik u verlaat.

AURELLY, *met vuur.*

En ik verlaat u niet waar gy ook gaat.

DERTIENDE TOONEEL.

PAULINA *alleen, ſterk aangedaan.*

Wat heb ik gezegd. . . . Eene verſchriklyke verwarring hadt zig van my meester gemaakt. . . . Ik heb hem niet genoeg ontzien. . . . Heeft myne ontſteltenis myn geheim verraden? . . . O Melac! Zo hy in myn hart gelezen hadt! . . . Welk nadeel zoude dit misſchien aan uwen vader gedaan hebben! Hy komt.

VEERTIENDE TOONEEL.

Paulina, Melac *de zoon.*

Melac *de zoon, by komt vrolyk binnen lopen.*

Paulina, Paulina, ik moet u myne blydſchap mededeelen.

Paulina.

Uwe blydſchap!

Melac *de zoon.*

Gy weet dat ik nergens belang in ſtel dan in hetgeen onze vereeniging kan bevorderen. . . .

Paulina.

Welk een oogenblik neemt gy hiertoe! en welk een toon. . . .

Melac *de zoon.*

Al noemde gy my onbeſcheiden, en ſtout, dit is de toon van een minnaar, die u thans zyn hart en zyne hand kan aanbieden.

Paulina.

Een van ons beiden is buiten zyn verſtand.

Melac *de zoon.*

Ik ben het! Ik ben het! de vreugd vervoert my....

Paulina.

De vreugd?

Melac *de zoon.*

Is uw oom niet hier geweest?

Pau-

PAULINA.

Alles wat ik hoor is zo ſtrydig met zyne woorden. . . .

MELAC *de zoon*.

Hy zal u hebben willen ongerust maaken.

PAULINA.

My ongerust maaken! . . . Hoe? . . . Waarom my te verſchrikken?

MELAC *de zoon*.

Dit is ſlegts eene verpligtende boertery.

PAULINA, *ſpytig*.

Men boert niet op zulk eene wreede wyze.

MELAC *de zoon*.

Welk een lieve toorn! Hy verrukt my; hy treft my meer dan myne toezegging zelve.

PAULINA.

Ik verſtaa u niet.

MELAC *de zoon*, *levendig*.

Hebben zy niets gezegd! De toezegging van myn vaders ampt! Ja, ik heb die eindelyk; Saint Alban heeft ons de verzekering daarvan ter hand geſteld; uw oom, die dit wist, heeft ons dit niet verborgen dan om ons te verrasſen, en onze verbaasdheid te zien. In de vervoering van myne vreugd heb ik hen verlaten om u dit te komen berigten, en zedert een kwartier vervloek ik de lastige menſchen die my ophou-

houden. Ach Paulina! in plaats van die vreugd met my te deelen . . .

PAULINA, *met een doffe stem.*

Hebt gy niets meer gehoord?

MELAC *de zoon.*

Neen.

PAULINA, *ter zyde.*

Ik kan niet besluiten om hem de ziel te doorbooren.

MELAC *de zoon.*

Gy schreit myne lieve Paulina!

PAULINA.

Ongelukkige! . . . Gy komt my eene aangenaame tyding mededeelen, ik moet u een verschriklyk nieuws berigten.

MELAC *de zoon.*

Men wil ons scheiden!

PAULINA, *aarzelende.*

Ach, Melac! zo het geen men zegt waar is . . . uw vader . . .

MELAC *de zoon.*

Myn vader!

PAULINA.

Men vermoedt . . .

MELAC *de zoon.*

Wat? . . .

PAU-

PAULINA.

Dat hy gebruik gemaakt heeft van het geld van...

MELAC *de zoon.*

Het geld, het welk hy van de verpondingen onder zig heeft?

PAULINA.

Zo zegt men.

MELAC, *de zoon.*

Welk eene yslykheid!

PAULINA.

Saint Alban heeft het niet meer gevonden.

MELAC *de zoon.*

Dat is eene bedriegery; Gister avond telde ik nog vyf maal honderd duizend livres; maar hy bemint u, en zo hy myn vader zoekt te benadeelen, geloof dat dit alleenlyk is om my van u te verwyderen.

PAULINA.

Ach dat gy geen ander ongeluk te vrezen hadt! Neen myn lieve Melac, gy zult nooit mededingers in het hart van Paulina hebben.

MELAC *de zoon.*

Gy bemint my!

PAULINA.

Laat deze bekentenis uw moed ondersteunen! wy zullen dien nodig hebben. Saint Alban is naaryverig. Het lot van uwen vader doet my beeven.

ME-

MELAC *de zoon.*

Doet gy hem de belediging aan, Paulina! van hem schuldig te achten?

PAULINA.

Ach zie niets dan myn schrik. Maar wy verliezen een dierbaaren tyd. Loop naar uw vader, gaa hem vertroosten.

MELAC *de zoon.*

Ik gaa zynen toorn tegen een verraader doen ontbranden.

PAULINA.

Indien Saint Alban alleen hem beschuldigde. . . . Maar myn oom zelf. . . .

MELAC *de zoon.*

Uw oom!

PAULINA.

Hy zal wederkomen. Gy kent zyne rondborstigheid, zy vergunt hem niet altyd van de ongelukkigen met die zagtheid te behandelen, die zy zo zeer nodig hebben. . . .

MELAC *de zoon.*

Gy doet my 't bloed verstyven.

PAULINA.

Wees by de ophelderingen tegenwoordig; laat uw verstand de bitterheid daarvan voorkomen. Zo uw vader zig in verlegenheid bevindt, is myn oom de eenige, waarvan hy eene spoedige hulp verwagten kan....

MELAC *de zoon, ontroerd.*

Hoe! uw oom is overtuigd. . . .

PAULINA.

Vrees inzonderheid u by hem te vergeten: denk dat ons lot daarvan afhangt. (*Met eene groote aandoening.*) Myn lieve Melac. . . . In het gevaar 't welk ons dreigt. . . ach! gy zult my genoeg verdiend hebben, indien het u gelukt my te krygen.

MELAC *de zoon.*

O ongehoord mengfel! . . . Neen! ik kan niet begrypen . . . Dit zy zo 't wil, gy zult gehoorzaamd worden. . . . Ik zal my inhouden. . . . Gy zult zien, Paulina, dat nooit bevelen zo wel worden volbragt, als die, welke door de liefde worden uitgevoerd.

(*Hy kust haar de hand, en zy vertrekken.*)

Einde van het tweede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

MELAC *de vader*, MELAC *de zoon*.

MELAC *de vader*, *verdrietig*.

Volg my niet myn zoon.

MELAC *de zoon*.

Kan ik dat laten vader?

MELAC *de vader*.

Ik belast het u.

MELAC *de zoon*.

U in zulk een droevig oogenblik te verlaten!

MELAC *de vader*.

Uwe smart hindert my. . . . Zy beledigt my.

MELAC *de zoon*.

Ik ken myn Vader al te wel om te vermoeden, dat hem dit beledigen kan. Maar indien uwe goedheid my een geheim liet doorgronden. . . .

MELAC *de vader*.

Myn zoon!

MELAC *de zoon*.

Zult gy weigeren my de middelen aan te wyzen om u te dienen? om ten minsten uwe smart te verzagten?

ME-

MELAC *de vader.*

Daar zyn pligten, waarvan uwe jaaren en levendigheid u alle kragt en belang niet zouden doen gevoelen.

MELAC *de zoon.*

Gy hebt my geleerd alle die pligten te eerbieden, die geheiligd voor u zyn. Stel vertrouwen in de beginſelen van uwen zoon; het zyn de uwe, die gy in my zult vinden.

MELAC *de vader, met goedheid.*

Myn vriend, gy begint uwen levensloop, en de myne ſpoedt ten einde. Men beſchouwt de zaaken dan verſchillend. Het belang van het voorledene doet den jonge lieden weinig aan, zy offeren veel aan de hoop op; Maar wanneer de ouderdom het gelaat met rimpels bedekt, het lighaam doet krommen; wanneer men van het voorledene walgt, en voor het toekomende ſiddert, wat blyft den mensch dan overig? Het vermaak alleen van wegens het voorledene vergenoegd te zyn. (*Op een ſterker toon.*) Ik heb gedaan het geen ik moest, ik verbied u my meer tè dringen.

MELAC *de zoon.*

De gevolgen van dezen dag doen my yzen.

MELAC *de vader.*

Saint Alban is edelmoedig, hy zal niet ligtelyk beſluiten om een man te verderven, waarvan hy tot nog toe zo gunſtig gedagt heeft.

ME-

MELAC *de zoon.*

Ach myn vader! Zo dat de hoop is die u den moed ophoudt, verlaat de myne my geheel. Saint Alban is onze vyand.

MELAC *de vader.*

Laten wy hem, die niets dan naar de ſtem van zyn pligt luistert, niet hoonen!

MELAC *de zoon, levendig.*

Hy bemint Paulina. Hy is alleenlyk om haarentwil te rug gekomen, hy gelooft dat ik zyn medeminnaar ben! Oordeel dan of hy ons haat, en of zyn naaryver hem de zaaken niet zal doen doorzetten?

MELAC *de vader.*

Dit zoude kunnen medewerken. . . . Maar welk eene waarſchynlykheid, dat Saint Alban . . .

MELAC *de zoon.*

Paulina, my dit geheim vertrouwende, heeft my niet verbloemd, hoe zeer zy voor u vreesde.

MELAC *de vader.*

Waaruit zoude zyn naaryver ontſtaan? . . . Zyne voornemens verhinderen! Wy! ... Is 'er één oogenblik in ons leven waarin wy niet alle onze poogingen zouden aanwenden om Aurelly zulke voordeelige voorſlagen voor zyne nigt te doen aannemen, indien hy de dwaasheid hadt die te weigeren! Gaa hem dan uit zyne dwaaling redden myn zoon.... Maar neen; het is beter dat ik dat zelf doe; en van avond . . .

(*Hy maakt eene beweeging om heen te gaan,*)

ME-

MELAC *de zoon, zig voor hem stellende.*

Ach! myn vader blyf. . . . Zy bemint my, zy heeft het my zo even bekend. Zoude ik dan haare toestemming alleen ontvangen hebben om haar terstond te verraden.

MELAC *de vader, verbaasd.*

Haare toestemming!

MELAC *de zoon.*

Het eerste gebruik, 't welk ik zoude maken van de regten, die zy my gegeven heeft, zoude zyn dat ik haar aan myn vyand afstond!

MELAC *de vader, driftig wordende.*

Uwe regten! welk zeggen! zyt gy buiten uwe zinnen?

MELAC *de zoon.*

Haar aan Saint Alban afteſtaan, zoude my vrugteloos met schande overdekken.

MELAC *de vader.*

Myn zoon . . .

MELAC *de zoon.*

Paulina, beledigd, zoude my verachten, zonder in dien onwaardigen afstand te bewilligen.

MELAC *de vader, toornig.*

Hoe mynheer! Beschouwt gy my reeds als zo verachtelyk? Heeft myn ongeluk den eerbied by u uitgedoofd? Gy hoort my niet meer. . . .

MELAC *de zoon.*

Ach myn vader! Ach Paulina!

MELAC *de vader.*

Zoudt gy u gevleid hebben, dat zy tegen den zin van haaren oom over haare hand zoude beſchikt hebben? Gy kent haar niet! Aurelly heeft nooit het oog op u gehad, daarvan ben ik verzeekerd. Wat is dan uw ontwerp?

MELAC *de zoon.*

Ik ben wanhoopig.

TWEEDE TOONEEL.

AURELLY, MELAC *de vader*, MELAC *de zoon.*

AURELLY, *werpt zig in een leuningſtoel, en veegt zig het aangezigt af.*

Zie hier my wederom.

MELAC *de zoon, beevende.*

Gy komt van Saint Alban te rug; mynheer, hebt gy niets op dien onmedoogenden man verworven?

AURELLY, *nors.*

Saint Alban is niet hard: hy is een regtvaardig mensch. Door zyne kompagnie met dringende bevelen belast, vindt hy geheel geen geld in de kas, waartoe hy zyn toevlugt kwam nemen; hy heeft my myne beginſels tegengeworpen; ik ben verſtomd gebleven. Hy ging zig van mynheer's papieren meester maaken!

MEe-

MELAC *de zoon, verschrikt.*

Zig van de papieren meester maaken!

AURELLY.

Nauwlyks heb ik den tyd kunnen verwerven om eenige opheldering te komen vragen in zulk een ongelooflyk geval.

MELAC *de vader.*

Het is verschriklyk voor my, myn vriend, u te moeten bedroeven, doch ik kan geheel geene opheldering geven.

AURELLY.

Ik zoude al myn leven bloozen van uw vriend geweest te zyn, indien gy aan zulk eene laage ongetrouwheid schuldig waart.

MELAC *de vader.*

Bloos dan . . . want ik ben het.

AURELLY, *driftig wordende.*

Gy zyt het!

MELAC *de zoon.*

Dat kan niet zyn.

AURELLY, *op een zagteren toon.*

Hebt gy de onvoorzigtigheid gehad iemand met dat geld te helpen? Spreek . . . ten minsten hebt gy hier dan een handschrift van, en dit is dan eene verontschuldiging, waarvan uwe vrienden zig ten uwen voordeele bedienen kunnen.

MELAC *de vader, levendig.*

Ik heb niet gezegd dat ik het geld heb uitgeleend.

AURELLY.

Gy hadt het voorleden Maandag.

MELAC *de zoon, beevende.*

Gisteren nog heb ik het gezien, vader.

AURELLY.

Honderd duizend livres die u in eigendom toebehoorden, en die geschikt waren om uw zoon in de wereld neder te zetten, waar zyn die?

MELAC *de vader.*

Het verlies van de geheele wereld zoude my minder treffen, dan de onmooglykheid om myn gedrag te regtvaardigen.

AURELLY.

Zult gy ook voor my zwygen?

MELAC *de zoon.*

Myn vader . . .

MELAC *de vader.*

Hoe meer gy myn vriend zyt, hoe minder ik kan spreeken.

AURELLY.

Uw vriend! . . . Ik ben het niet meer.

MELAC *de zoon.*

Ach mynheer!

AURELLY.

„ Indien Ik het was" ! zeide gy my dezen morgen. . . . Dus, terwyl gy de oneerlyke lieden verdedigde, bepleitte gy uwe eigene zaak?

MELAC *de vader.*

Ik heb niet dan die der ongelukkigen bepleit.

AURELLY.

Met welk eene bedaardheid! Ik zoude van droefheid sterven, indien iets dergelyks . . .

MELAC *de vader, leevendig.*

Vriend ik ben daar maar al te wel van verzeekerd.

AURELLY.

En gy kunt myne verwytingen uitstaan!

MELAC *de vader.*

Gave God dat ik die had kunnen vermyden.

AURELLY.

Door schandelyk te vlugten.

MELAC *de vader.*

Ik vlugten!

AURELLY.

Stond gy niet gereed om te vertrekken? . . . Ik spreek niet van het ongelyk 't welk gy uwe borgen doet: maar, Ongelukkige! hebt gy dan om u te onteeren alleen den tyd afgewagt dat gy daar niet meer over zoudt bloozen.

Melac *de zoon, doordrongen.*

Ach mynheer!

Melac *de vader, met waardigheid.*

Zyt gy nooit berispt geweest wegens die daad zelve, waarop uwe deugd roem droeg?

Aurelly, *driftig.*

De deugd aanroepen wanneer men de eer te kort doet!

Melac *de zoon, op een fomberen toon.*

Mynheer ...

Melac *de vader, met zagtheid.*

Aurelly ik kan veel van u verdragen.

Aurelly, *met vuur.*

Zie daar dan die Philofoophen! zy doen onverfchillig het goed of het kwaad, naarmaate dit met hunne oogmerken ftrookt! ...

Melac *de zoon, fterker.*

Mynheer Aurelly! ...

Aurelly.

Roemende elk oogenblik op de deugd, waar mede zy fpotten; en alleenlyk op hun belang bedagt, waarvan zy nooit fpreeken! ...

Melac *de zoon, driftig.*

Mynheer Aurelly ...

AURELLY, *nog driftiger.*

Hoe zoude een beginsel van eerlykheid hen wederhouden; hen die nooit goed gedaan hebben dan om de menschen straffeloos te bedriegen!

MELAC *de vader, op een smartelyke toon.*

Ik heb my zelven somtyds kunnen bedriegen....

AURELLY, *met woede.*

Een eerlyk man, die zig bedrogen heeft, vreest niet zyn gedrag in een helder licht te stellen.

MELAC *de vader.*

Daar zyn oogenblikken, waar in hy, gedrongen te zwygen, zig met het getuigenis van zyn eigen hart vergenoegen moet.

AURELLY, *buiten zig zelven.*

Het getuigenis van zyn eigen hart! het personeel belang werpt hier alle denkbeelden omver.

MELAC *de vader, door de drift van Aurelly vervoerd.)*

Wel nu! onregtvaardige vriend!... (*Ter zyde.*) O God wat ging ik doen!

AURELLY.

Gy begont te spreeken.

MELAC *de vader, verdrietig.*

Ik zal niet meer antwoorden. (*Hy gaat zitten.*)

AURELLY, *verontwaardigd.*

Gaa! gy doet my veel kwaad, gy maakt my voor

altyd ergdenkend, wantrouwig, ongevoelig en hard. Telkens als ik de deugd op iemands gelaat zal afgebeeld zien, zal ik my u herinneren.

MELAC *de zoon, toornig.*

Houd op, Mynheer.

AURELLY.

Ik zal zeggen; die bedrieglyke vermomming heeft my al te lang misleid, en ik zal dien man vermyden.

MELAC *de zoon.*

Houd op, zeg ik u. Laat dien hoonenden toon vaaren. Met welk regt durft gy dien tegen myn vader gebruiken?

AURELLY.

Met welk regt jongman? Met het regt, het welk elke eerlyke ziel op een schuldigen heeft.

MELAC *de zoon.*

Is hy dit ten uwen opzigte?

AURELLY.

Ja, wyl hy zig zelven te kort doet.

MELAC *de zoon, vervoerd.*

Houd op, of ik bedwing my niet langer. . . .

MELAC *de vader, opstaande.*

Welk eene vervoering myn zoon! Hy heeft gelyk; en indien ik over myn gedrag moest bloozen, zouden de verwytingen van dien eerlyken man . . . Laat ons alleen.

DER-

DERDE TOONEEL.

AURELLY, PAULINA, MELAC *de vader*, MELAC *de zoon*.

PAULINA.

Een oogenblik heeft het geluk en den vrede van ons huis verdelgd. . . . Ach myn oom!

AURELLY.

Gy ziet my tusschen het gedrag van den vader, 't welk my verontwaardigt, en de laatdunkendheid van den zoon, die my dreigt.

PAULINA.

Hy! . . . Gy Melac!

MELAC *de zoon, beevende.*

Hy hoont myn vader zonder hem eenigzins te ontzien. Ik heb lang verdragen. . . .

PAULINA, *zagtjes.*

Onvoorzigtige!

MELAC *de zoon.*

Paulina!

MELAC *de vader, tegen zyn zoon.*

Gaa heen; ik belast het u.

MELAC *de zoon, met woede.*

Ja ik gaa heen. (*Ter zyde.*) Maar de haatlyke aanhitzer van zo veele wreedheid. . . .

PAULINA, *verschrikt.*

Hy gaat zyn eigen bederf berokkenen!

MELAC *de vader, by vat zyn zoon by den arm.*

Wat zegt gy?

MELAC *de zoon, buiten zig zelven.*

Ik zeg . . . (*Hy wederhoudt zig om zyn ontwerp te verbergen.*) Dat ik nooit zulk eene wreedheid gezien heb.

(*Hy vertrekt.*)

VIERDE TOONEEL.

AURELLY, PAULINA, MELAC *de vader.*

PAULINA, *hem vol schrik naloopende.*

Hemel! weer de ongelukken af, die ons heden dreigen.

AURELLY.

Hy blyft hardnekkig zwygen; en ik kan niets ontdekken.

PAULINA, *tegen Melac de vader.*

Ach myn goede vriend, waarom vreest gy uw geheim aan myn oom te vertrouwen? Hy bemint u zo hartelyk!

AURELLY, *verontwaardigd.*

Ik! ik bemin hem!

PAULINA, *vuurig.*

Ja, gy bemint hem: loochen dit niet.

AU-

AURELLY, *op een smartelyken toon.*

Wel nu! ja ik bemin hem, en dit is myne schande; maar ik acht hem niet meer, en dit maakt myn ongeluk. Het is verschriklyk voor my het gevoelen te laten varen, het welk ik van hem had. Het verlies van alle myne bezittingen zoude my minder getroffen hebben.

MELAC *de vader, vertederd.*

Aurelly! wagt eenige dagen voor dat gy uwen vriend beoordeelt. Uwe edelmoedige toorn verwekt eerbied in my. Geloof, dat zonder de sterkste redenen . . .

AURELLY.

Kunnen 'er redenen zyn tègen myn dringend verzoek bestand? Spreek, ongelukkige. Schuldig of niet, indien ik u helpen kan. . . .

PAULINA.

Zie de smart, waar in gy ons dompelt!

MELAC *de vader, doordringend.*

Myne lieve vrienden, de eer verbiedt my te spreken. Ik ben nog niet schuldig; ik zoude het worden, indien ik hier langer bleef. De minste onbescheidenheid . . . Kan dit moeijelyk oogenblik niet door myne standvastige vriendschap voor u geregtvaardigd worden? Geloof my, om gaarne met zulke deugdzaame menschen te verkeeren, moet men zelf een braaf man zyn.

VYF-

VYFDE TOONEEL.

AURELLY, PAULINA.

PAULINA.

Ik gevoel dat hy gelyk heeft.

AURELLY, *driftig.*

Welk eene redeneering! De guiten verkeeren ook gaarne met eerlyke lieden, dewyl zy hunne rekening by de goede trouw van dezen vinden. (*Op een zagter toon.*) Ik moet evenwel bekennen dat hy my tot in de ziel getroffen heeft.

PAULINA.

Neen hy is niet schuldig. . . . Hy zal een gewigtigen dienst gedaan hebben, waarvan alle de verdienste, naar zyne gedagten, bestaat in geheim te blyven.

AURELLY.

Maar ongetrouw te worden! . . .

PAULINA.

In een man van het karakter van de heer de Melac ben ik geneigd alles te eerbieden wat ik niet kan begrypen.

AURELLY.

Welk een gebruik hy ook van dit geld gemaakt moge hebben, hy is onverschoonlyk. . . . En dan te vertrekken!

PAULINA.

Eene heimelyke stem zegt my, dat deze schynbaare misdaad misschien in hem het uitwerksel der verhe-

hevenfte deugd is. (*Op een min verzekerden toon.*) En zyn ongelukkige zoon, myn oom, hebt gy daar geen medelyden mede? Tot welk een uiterfte heeft de liefde voor zyn vader hem vervoerd jegens u, voor wien hy zulk een volmaakten eerbied heeft!

AURELLY.

Hy is levendig; maar zyn hart is braaf. Ach myne Paulina! het geen my het meeste fpyt, is, dat ik door hem niet het geluk myner laatfte jaaren heb kunnen vestigen.

PAULINA, *ter zyde.*

Wat hoor ik! (*Tegen haar oom.*) Ach mynheer! verlaat uw vriend niet, wees verzeekerd, dat hy door zyn gedrag alles zal regtvaardigen, wat gy voor hem doen zult.

AURELLY.

Uwe zwakheid vermindert de fchaamte die ik over de myne had. Gy dringt my hem te dienen. . . . Weet dan, dat ik het reeds heb gepoogd. Ik heb Saint Alban aangeboden borg voor Mélac te blyven.

PAULINA.

Hy weigert dit?

AURELLY.

Hy heeft my zulk een plegtig bevel doen zien!. . . Hy kan niet uitftellen de aangekondigde fom over te zenden.

Paulina, *op een vleijenden toon.*

Is 'er dan geen middel om deze fom byeen te brengen?

Aurelly.

Vyf maal honderd duizend livres! daagsch voor de betaaling! Geloof my, myn kind, dat, zonder de fommen en wisfels, die Dabins zo even van Parys ontvangen heeft, ik zelf zeer verlegen zoude geweest zyn.

Paulina.

Gy hebt my zo dikwils gezegd, dat gy veele goederen hadt, die men, verlegen zynde, te gelde maaken kon.

Aurelly.

Het is waar, dat ik te Parys nóg voor vyf maal honderd duizend livres by myn vriend de Prefort heb leggen.

Paulina.

By myuheer de Prefort. . . . En zyn die niet goed?

Aurelly.

Uitmuntend, gelyk aan die waar voor hy my heden waarde heeft doen toekomen. Maar alles hoort my niet toe; daar zyn honderd duizend Ecus by, waar aan ik niet mag raaken. Het is een geheiligd . . . toevertrouwd goed.

Paulina.

Uwe middelen zyn meer dan toereikende om die fom aan deszelfs eigenaar te verzeekeren.

AURELLY, *met drift.*

Wilt gy dat ik my schuldig maak aan het zelfde misbruik van vertrouwen, 't welk ik aan dien ongelukkigen verwyt? Het eenige misschien waarvan, onder wat voorwendsel ook, geen gebruik mag gemaakt worden, is iets, 't welk ons ter bewaaring wordt aanbetrouwd. Geld, 't welk men ter leen ontvangen heeft, mag men gebruiken; verscheiden redenen kunnen het slegt gebruik daarvan verontschuldigen, maar eene toevertrouwde som . . . men moet dit niet aanraaken.

PAULINA.

Indien men sprak met hem die het geld toebehoort!

AURELLY.

Weet dan, dat hy deze som niet bijeen vergaderd heeft dan om eene ontzagchelyke . . . schuld te betaalen. Hy schikt die om, zo 't zyn kan, een begaan ongelyk te herstellen! . . . Maar gy zoudt my van hardheid beschuldigen. . . . Gy wilt hem zien, spreek met hem, ik staa het toe; hy is gereed u te hooren; en deze man . . . ben ik.

PAULINA, *met blydschap.*

Ha! Ik herleef! onze vrienden zullen gered worden.

AURELLY.

Voor dat men edelmoedig, is Paulina, moet men regtvaardig zyn.

PAULINA.

Wie zoude u durven beschuldigen van dit niet te zyn!

AURELLY.

Gy zelve, aan wie ik eindelyk het geheim van dit geld zal toevertrouwen. Hoor en oordeel my.... Ik was voor dezen jong en gevoelig. De dogter van een Edelman, (die inderdaad weinig *middelen* bezat) hadt my vergund haar aan haare ouders ten huwelyk te verzoeken. Myn aanzoek wierdt met verontwaardiging verworpen. Wanhoopig over deze weigering luisterden wy alleen naar onze drift. Een heimelyk huwelyk vereenigde ons. Maar de trotsche familie, wel verre van *dit te bevestigen*, *sloot* dit ongelukkig slagtoffer op, en deedt haar zo veele mishandelingen aan, dat zy het bestorf, na dat zy eene dogter hadt ter wereld gebragt. . . . Welke de ontmenschten aan alle oogen onttrokken.

PAULINA.

Dat is wreed!

AURELLY.

Ik dagt, dat zy met haare moeder gestorven ware, en beschreide haar beide langen tyd. Eindelyk trouwde ik met de nigt van den ouden Ohardin, welke my dit huis van koophandel heeft nagelaten. Maar het geval deedt my ontdekken, dat myne dogter leefde. Ik deed navorschingen. Ik heb haar heimelyk weten magtig te worden; en zedert den dood van myne vrouw heb ik jaarlyksch van myn inkomen eene zekere som weggelegd, geschikt om haar onafhankelyk

lyk van myn zoons bezittingen, te verzorgen. Zie daar de ongelukkige eigenaarster van deze honderd duizend Ecus! Gelooft gy myn kind dat iets geheilig. der zyn kan?

PAULINA.

Neen . . . ik voel dit!

AURELLY.

Kan ik dit geld gebruiken?

PAULINA.

Gy kunt dit niet. Arme Melac! Maar gy zyt aangedaan; ik ben dit insgelyks. Waarom is deze ongelukkige my onbekend? Waarom doet gy my een geluk en een staat genieten, die haar geweigerd zyn?

AURELLY.

Gy kent het vooroordeel. Myne nigt is op een betaamelyken voet by my; myne dogter zoude hier niet kunnen woonen zonder ergernis te geven; en hy, die zyne eigen zeden bezoedeld heeft, is daarom niet minder verpligt die van anderen te eerbieden.

PAULINA, *met drift.*

Ik verlang my ten haaren opzigte te kwyten van alles wat ik u verschuldigd ben. Gaan wy naar haar toe? Geef haar kennis van onze verlegenheid. Zy is uwe dogter, zoude zy niet medelydend en edelmoedig zyn?

AURELLY.

Wat zegt gy Paulina? Al haar goed! het eenige 't

 welk

welk haar in haar ongeluk kan schadeloos stellen, wilt gy haar dat ontrukken!

PAULINA.

Wy zullen onzen pligt jegens onze vrienden gedaan hebben.

AURELLY.

Zy is zig zelve de voorkeur verschuldigd.

PAULINA.

Zy kan ons die geven.

AURELLY.

Stel u in haar plaats. . . . Zulk een voorstel . . .

PAULINA.

O! Indien ik dit beantwoorden moest! . . .

AURELLY.

Indien zy het weigert?

PAULINA.

Wy zullen haar daarom niet minder beminnen; maar laten wy ons ten minsten niets te verwyten hebben.

AURELLY.

Gy eischt het?

PAULINA, *levendig.*

Duizend redenen maaken my een pligt van haar te kennen.

AURELLY, *met eene doffe stem.*

Ach, myne Paulina!

PAU-

PAULINA.

Wat is 'er myn Oom?

AURELLY.

Uwe gevoeligheid treft myne ziel . . . en myn geheim . . .

PAULINA.

Vrees niet my hetzelve verder te vertrouwen.

AURELLY.

Myn geheim . . . ontsnapt my met myne traanen.

PAULINA.

Myn Oom . . .

AURELLY.

Uw oom . . .

PAULINA.

Welk een vermoeden!

AURELLY.

Gy zult my haaten.

PAULINA.

Spreek.

AURELLY.

O dierbaar kind!

PAULINA.

Vaar voort.

AURELLY, *reikt haar de armen toe.*

Gy zyt deze geliefde dogter.

Paulina, *daar invallende.*

Myn vader!

Aurelly, *hy ondersteunt haar.*

Myne dogter! Myne dogter! moet ik de eerstemaal dat ik dien naam durf gebruiken, dien met zo veel smart uiten!

Paulina, *zy wil zig voor zyne voeten werpen.*

Ach myn vader!

Aurelly, *hy wederhoudt haar.*

Myn kind . . . troost my; zeg my, dat gy my het ongeluk van uwe geboorte vergeeft; hoe dikwils heb ik gezugt, dat ik u zulk een wreed leven gegeven had.

Paulina, *met eene groote aandoening.*

Ach myn vader, vergiftig de vreugd niet, welke ik gevoel in een vader, myner liefde zo zeer waardig, te mogen omhelzen.

Aurelly.

Wel nu! myne Paulina! myne lieve Paulina! (want uwe moeder, die ik zo zeer bemind heb, heete ook dus) beveel, eisch! Gy hebt my myn geheim ontrukt; maar konde ik uw goed zonder uwe toestemming gebruiken?

Paulina.

Het is het uwe myn vader. Ach indien het my toebehoorde. . . .

Aurelly.

Het behoort u. Meer dan twee derde gedeelten is de

de vrugt van de spaarzaamheid, waarmede gy deze huishouding bestiert. Schryf my derhalven het gedrag voor, 't welk gy verlangt dat ik thans houden moet.

PAULINA, *levendig.*

Kan men zig nog bedenken! Myn vader gaa, neem dit goed; biedt hetzelve Saint Alban aan; laat het dienen om hem te ontwapenen, om onze vrienden te redden.

AURELLY.

Wat zult gy overhouden?

PAULINA.

Uwe goedheid.

AURELLY.

Ik kan sterven.

PAULINA.

Wat zyt gy wreed!

AURELLY, *drukt haar tegen zyne borst.*

Myn hart is vol! Het uwe insgelyks. Gaa heen, ik moet een oogenblik bedaaren van de ontroering, die ons gesprek in my veroorzaakt heeft.

PAULINA, *met een sterk gevoel.*

Ach Melac! . . . Wat ben ik gelukkig!

(*Zy vertrekt.*)

ZESDE TOONEEL.

Aurelly, *alleen.*

Ik ben geheel getroffen. Welk eene erkentenis heeft dit kind voor de zorg, die hy voor haare opvoeding gedragen heeft! Welaan dan. Ik moet hem uit deze verlegenheid redden, hoe flegt ook zyn gedrag zy. Het geen Hy niet meer verdient, ben ik aan my zelven verschuldigd . . . ter eere van een vriendschap van vyftig jaaren . . . uit hoofde van zyn zoon, die een braave jonge is.... Het geen ik thans eerst te doen heb, is met den Pagter te spreken. (*Hy zugt.*) Neen! Het verlies van het geld treft my niet, maar ik voel, dat ik inwendig niet het minste werk meer van dien man maak.

Einde van het derde Bedryf.

VIER-

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

ANDRÉ, *alleen.*

„ Loeris! Zotskap! Doe dit! Gaa daar! Myne deur „ is voor yder een gesloten. Laat mynheer Saint Al- „ ban binnen komen." Duizend bevelen te gelyk, als of men een tovenaar was om alles te onthouden! . . . Om dat Zy rusie hebben, moet daarom een arme knegt . . . O, wat zoude ik gaarne willen! . . . Ik wenschte dat de een niet meer was dan de ander. De heeren zouden dan regt gepierd zyn. . . . Ja, maar myn huur! wie zoude my die dan betaalen?

TWEEDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, ANDRÉ.

SAINT ALBAN.

Is mynheer Aurelly te huis André?

ANDRÉ.

Neen mynheer voor niemand; maar het is niet voor mynheer dat ik dat zeg. Gy moet binnen komen. Mynheer zal zo beneden zyn, wilt gy, dat ik het hem ga zeggen!

SAINT ALBAN.

Neen hy is misschien bezig, ik zal wagten. (*Hy wandelt heen en weder, en zegt by zig zelven.*) Myne pligt dringt my voort te vaaren; de liefde weder- houdt

houdt my . . . de minnenyd. . . . Neen . . . myn hart is nooit zo gepynigd geworden ! Zouden zy elkander beminnen ? De ſmart, die zy dezen morgen liet blyken, was al te ſterk ! . . . André !

André.

Roept mynheer my ?

Saint Alban, *ter zyde.*

Deze jonge is eenvoudig, laat ik hem wat aan 't praaten brengen. . . . (*Hard op, terwyl hy gaat zitten.*) Myn lieve André !

André.

Mynheer heeft meer vriendelykheid dan ik verdien.

Saint Alban.

Waar is uwe jonge meestres ?

André.

Ach mynheer ! Men was zo vrolyk de andere keeren toen gy kwaamt ! Het is niet uit eigen belang dat ik dit zeg, maar dat gy hier niet meer logeert, dat ſpyt yder een zodanig ! . . . De juffrouw huilt, huilt, huilt ! En onze heer ! Men heeft het eten aangebragt ; mynheer de Melac, zyn zoon, niemand is aan tafel gekomen ; noch mynheer ook niet, noch de juffrouw ook niet.

Saint Alban, *by zig zelven.*

Juffrouw ook niet ! ſchreijen ! niet eten ! dat is meer dan vriendſchap ; de erkentenis gaat zo ver niet.

ANDRÉ.

Ik, ik ben zo droevig, dat ik behalven myne maaltyden, van daag nog niets heb kunnen doen.

SAINT ALBAN.

Maar zeg my André; spreekt men niet somtyds van haar uit te huwelyken?

ANDRÉ.

Wel ja, zeer dikwils; verscheiden lieden uit Lions hebben na haar gestaan, maar de henker dat gaat zo gemaklyk niet, onze meester is koppig.

SAINT ALBAN.

En schynen deze weigeringen haar te mishaagen? te bedroeven?

ANDRÉ.

Haar? O gy kent haar dan niet! Een man! zy bekommert zig daar zo weinig om . . . als ik; zo zy maar yder vriendelykheid bewyzen kan, het geheele huishouden bestiert, het goed van haaren oom bespaart, en haar gering sommetje aan de armen kan uitdeelen, is zy zo vrolyk als een duifje.

SAINT ALBAN, *ter zyde.*

Welk eene lofspraak in een onkundige mond! (*Hy haalt zyne beurs uit.*) Zie daar myn vriend neem dit aan, en zeg my nog . . .

ANDRÉ.

Een louis! Ja! maar . . . zo het geen mynheer wilde weten kwaad was! . . .

SAINT ALBAN.

Neen; het is uwe braafheid die ik beloon; Wy praaten maar famen . . . onder alle die geenen, die het oog op de juffrouw geworpen hebben, dagt ik dat de jonge Melac . . .

ANDRÉ.

Wel nu! Mynheer mag my gelooven zo hy wil, maar deze gedagte is ook meer dan honderd maal in my opgekomen. Is 't niet waar, dat dit wel een lief paar zoude zyn?

SAINT ALBAN, *verdrietig.*

Zy en hy?

ANDRÉ.

Wel, ik zeg dit, om dat zy zo zeer naar zyn humeur gefchikt is, om dat hy haar zo lief heeft, zo hartelyk lief heeft!

SAINT ALBAN, *by zig zelven.*

Hy bemint haar! Waarom my hier over te ontftellen? Ik heb dit moeten wagten. *(Hard op.)* Wie zoude haar niet beminnen?

ANDRÉ.

Niemand dan die haar nooit gezien heeft.

SAINT ALBAN.

En . . . gelooft gy dat uwe juffrouw zyne liefde beantwoordt?

ANDRÉ, *dit niet begrypende.*

Beantwoordt!

SAINT ALBAN.

Ja.

ANDRÉ, *met een onnozelen lach.*

Ha, ha, ha! Ik begryp nu omtrent wat mynheer wil zeggen. . . . Maar zie daar, men mag niet liegen, in waarheid alles wat ik weet, is, dat ik wel weet niets te weten.

SAINT ALBAN, *by zig zelven.*

Zo zy hem de voorkeur gaf; zoude men dan, in de gemeenzaamheid waarin de ouders leeven, verzuimd hebben hen te vereenigen?

ANDRÉ.

Zy hebben daarom geen verschil zamen. Schoon zy hem altyd bekyft, kan hy geen uur wagten zonder kromme sprongen rondom haar te komen maaken; en, wanneer hy een lesje van haar kan krygen, gaat hy vergenoegd heen! . . .

SAINT ALBAN.

Het is genoeg vriend. (*By zig zelven.*) Ongetwyfeld wagtten zy de toezegging van zyn vaders ampt om te besluiten . . . en ik, Ik breng die! Ik maak de hinderpaal die ik dugt! Ach! myn minnenyd wordt hierdoor ontstoken. . . . Wat is men gereed om onregtvaardig te worden, wanneer men verliefd is!

ANDRÉ, *ter zyde.*

Deze groote geesten moeten veel verstand hebben om zo alleen op iets te kunnen denken. Hoe zeer ik ook myn best doe, zo dra ik bedagt ben om op

iets

iets te denken, raak ik in de war, en kryg terstond vaak.

(*Hy vertrekt zodra hy zyn meester ziet binnen komen.*)

DERDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, AURELLY.

AURELLY.

O mynheer! vergeef my, gy zyt my voorgekomen, ik zoude naar u toegegaan zyn.

SAINT ALBAN.

Ik kom u zeggen, dat het my onmooglyk is langer uit te stellen. Deze dag, byna geheel op uw verzoek verlopen, heeft geene verandering in onze zaaken gemaakt.

AURELLY.

Ja, hy heeft veel verandering gemaakt.

SAINT ALBAN.

Heeft men het geld gevonden?

AURELLY.

Ik betaal voor Melac.

SAINT ALBAN.

Gy betaalt de vyf maal honderd duizend livres!

AURELLY.

Honderd duizend Ecus die ik geleend heb, het overige van my zelven; Alles in een wisfel op myn korrespondent van Parys, by uwe aankomst te betaalen.

SAINT

SAINT ALBAN, *ter zyde.*

Het huwelyk is zeeker! men doet zulke offerhanden niet. . . . (*Hard op.*) Ik verwonder my over uwe edelmoedigheid. Ik zal het aangeboden geld aannemen; maar . . . ik kan niet nalaten rekenſchap te doen. . . .

AURELLY.

Welke noodzaaklykheid hiertoe?

SAINT ALBAN.

Het geen gy voor Melac doet zuivert hem niet van het misbruik van vertrouwen, waaraan hy zig heeft ſchuldig gemaakt.

AURELLY.

Maar gy verliest niet by hem.

SAINT ALBAN.

Het zelfde kan wederom gebeuren, en gy zult altyd geen lust hebben om . . .

AURELLY.

Zo gy iets openbaart, mynheer . . . haal ik myn woord te rug; het is alleen de zugt om zyne eer te redden die my beweegt; en zo ik hem niet help, door zyne ſchuld te betaalen, zoude het dwaasheid zyn my zelven nutteloos te berooven.

SAINT ALBAN.

Gy keurt myn gedrag af?

AURELLY.

Ik begryp uwe ſtaatkunde niet. Het zy Melac aan kwaa-

kwaade trouw, of alleenlyk aan onvoorzigtigheid, schuldig zy, door myne voorwaarden te verwerpen loopt gy gevaar. . . .

SAINT ALBAN.

Ik verwerp die niet, maar ik moet my verklaaren.

AURELLY.

Ik luister.

SAINT ALBAN.

Gy verlangt zyne geheele vryspreking.

AURELLY.

Zonder eenige bepaaling!

SAINT ALBAN.

Ik zal ten uwen gevalle zo verre gaan als myne magt my toelaat.

AURELLY.

Hoe verre stelt gy die?

SAINT ALBAN.

Zoo verre als gy zelf zoudt doen. Gy vordert niet dat ik zyn goeden naam ten kosten van myne eer zal redden!

AURELLY.

De ongerymdheid van zulk een voorstel zoude nog sterker zyn dan de onregtvaardigheid daar van.

SAINT ALBAN.

Dewyl de inkomsten van de kompagnie door uw aan-

aanbod geene schade lyden, kan men uw vriend van de schande en hoon bevryden, die zyn gedrag verdiend heeft; maar ik zoude schuldig worden, indien ik hem langer het ontvangen der verpondingen toebetrouwde.....

AURELLY.

Gy ontneemt hem zyne bediening!

SAINT ALBAN.

Zoudt gy hem dezelve laten behouden?

AURELLY.

Ach! mynheer ik bid u....

SAINT ALBAN.

Doe nog één stap.

AURELLY.

Hoe?

SAINT ALBAN.

Gy zyt een man van eer: geef my raad. (*Aurelly laat het hoofd zakken zonder te antwoorden.*) Ik hoop dat gy onderscheid zult maaken tusschen het geen ik kan toestaan en het geen myn pligt my verbiedt; ik neem het geld aan; ik zal zwygen; maar ik eisch, dat hy terstond zyn ampt nederlegge, onder welk voorwendsel hy ook wil.

AURELLY.

Ik beken, dat hy niet verdient hetzelve te behouden; maar zyn zoon! die toezegging van overleeving! zo veele stappen die gedaan zyn om die te krygen!...

SAINT

kwaade tr

SAINT ALBAN.

dig zy ... Ja zoo! wie zoude ons daar voor instaan?

loopt

AURELLY.

SAINT ALBAN.

... doet veel voor hem.

AURELLY.

Ik heb veele middelen om my van hem te verzekeren.

SAINT ALBAN, *peinzende.*

Ik beken dat . . . ik . . . geene persoonlyke tegenwerping tegen dien jongman heb, en . . . voornemens zynde u zelf eene gunst te verzoeken. . . .

AURELLY.

Zoude ik u eenigen dienst kunnen doen?

SAINT ALBAN.

In eene zaak van het grootste gewigt.

AURELLY, *levendig.*

Houdt my voor onteerd indien ik u die weiger.

SAINT ALBAN.

Dewyl gy my dus aanmoedigt zal ik spreken. . . . Gy kent myne fortuin, myne zeden, gy hebt eene bekoorlyke nigt; zy heeft my getroffen; ik bemin haar, en verzoek u haare hand, als de dierbaarste gunst. . . .

AU-

AURELLY, *verstomd.*

Gy vraagt my . . . myne Paulina?

SAINT ALBAN.

Zoudt gy reeds over haare hand beschikt hebben?

AURELLY, *verlegen.*

Inderdaad, dat is het niet, maar indien gy haar beter kende. . . .

SAINT ALBAN.

Ik heb haar meer leeren kennen dan gy denkt.

AURELLY.

Dit meisje heeft geene fortuin.

SAINT ALBAN.

Met zulke verdiensten als zy heeft, is dit een onmerkbaar verschil.

AURELLY, *ter zyde.*

Hoe my uit deze nieuwe belemmering te redden!

SAINT ALBAN.

Gy hebt my gevleid dat ik niet verworpen zoude worden.

AURELLY.

Mynheer! . . . Gy zyt geen perzoon om verworpen te worden.

SAINT ALBAN.

En ondertusschen. . . .

Aurelly, *verlegen.*

Wees verzekerd dat zy al te zeer door uw aanzoek vereerd wordt, en dat 'er van myn kant geene hinderpaal zyn zal. Maar . . .

Saint Alban.

Gy weigert my haar hand?

Aurelly.

Geloof dat. . . . Voor dat ik u kan antwoorden, moet ik myne nigt spreken.

Saint Alban.

Herrinner u, mynheer, dat gy haar niet verloofd hebt.

Aurelly.

En de zaak van Melac?

Saint Alban.

Van avond zullen wy twee zaken te gelyk besluiten.

VIERDE TOONEEL.

Aurelly, *alleen.*

Hy gaat misnoegd heen. Wat is tog deze wereld, en hoe wordt men heen en weder geslingerd! De vader en de zoon zyn verloren, indien hy denkt eene weigering te krygen. . . . En hoe durf ik hem aannemen?... Het geld! het geld!... Met geld is het nu niet te redden!... Dit zy zo 't wil, laten wy hem dit voorwendsel benemen om hen te benadeelen!... Ach! van waar komt al dit verdriet? Om dat een slegt mensch,

mensch, wien men niet moest aanzien, zyn pligt vergeet, en uit een laage baatzugt. . . .

VYFDE TOONEEL.

AURELLY, DABINS.

AURELLY, *vervolgt.*

Van waar komt gy dan Dabins? Ik ben reeds viermaal op het komptoir geweest om u te spreken.

ZESDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, AURELLY, DABINS.

AURELLY, *den heer de Melac ziende.*

O daar is de ander. Het is beter heen te gaan dan toornig te worden.

ZEVENDE TOONEEL.

MELAC *de vader*, DABINS.

MELAC *de vader*, *hem naoogende.*

O eerbied-waardige vriend! (*Tegen Dabins.*) Wat hebt gy my zo dringends te zeggen mynheer Dabins?

DABINS.

Mynheer! Het is met smart dat ik het zeg: het is geen tyd meer te zwygen; ik moet alles openbaaren.

MELAC *de vader*, *driftig.*

Wat is dat te zeggen? Alles openbaaren.

DABINS.

De zaak is op het punt om uit te bersten; De schyn is tegen u.

MELAC *de vader.*

De uiterlyke schyn kan alleen den zodanigen ontrusten, die zig schuldig kent.

DABINS.

Wat zult gy tegen de valsche beoordeelingen, tegen de beledigingen en hoon, tegen de kwaadspreekers, inbrengen?

MELAC *de vader.*

Niets: dan het stilzwygen, en de standvastigheid, die op de bewustheid van onze eige verdiensten, steund.

DABINS.

De goederen van uwen vriend zyn toereikende . . . Men zal schikkingen maaken.

MELAC *de vader, ongeduldig.*

Wel zo ik een woord zeg, kan hy morgen ogtend niet betaalen.

DABINS, *op denzelfden toon.*

En zo gy dat niet zegt, zyt gy van avond reeds verloren. . . . Neen ik kan niet dulden . . .

MELAC *de vader, met een forsche stem.*

Mynheer Dabins, herrinner u, dat uwe stervende vader u niet te vergeefsch aan myne liefdadigheid heeft aanbevolen: herrinner u, dat ik u heb opgevoed; dat ik

ik u by Aurelly geplaatst heb; dat myne achting alleen u zyn vertrouwen heeft verworven. Wilt gy die achting verliezen? Is de eerste pligt van een eerlyk mensch niet het toevertrouwde geheim te bewaaren?

DABINS.

Wel mynheer, wanneer de bescheidenheid meer onheilen veroorzaakt dan zy kan voorkomen. . . .

MELAC *de vader.*

Wie van ons beiden komt het toe myne belangen te beoordeelen? . . . Maar ik word driftig, en twee woorden zullen u tot stilzwygen verpligten. Wat is de groote zaak in dezen nood? De belangen van ons allen te wegen, en het dringendst gevaar af te weeren?

DABINS.

Ja mynheer.

MELAC *de vader.*

Zo ik my zelven boven myn vriend verkies, wat zal zyn lot wezen? Het algemeen vertrouwen, waar mede een koopman vereerd wordt, kan geen twee aanvallen uitstaan. Wat men ook voor redenen bybrenge, nadat men aan zyne betaaling gemankeerd heeft, is het krediet een noodlottige neep toegebragt; het is een kwaad zonder hulpmiddel. En voor Aurelly is dit de dood.

DABINS.

Daar is alle reden van dit te vreezen.

MELAC *de vader.*

Indien ik zwyg, lydt, wel is waar, myne eer door

een billyk vermoeden, maar zodra het bekend zal worden, welken dienst ik aan Aurelly gedaan heb, zal men tevens in aanmerking nemen, dat ik hem denzelven, uit hoofde van zyne groote goederen, veilig kon doen; en met welk eene ſtrengheid men my nu ook oordeele, twyfel ik egter, of men my dit dan wel verwyten zal? Moetende dan kiezen tusſchen zyn onvermydelyk bederf en het onzeeker gevaar, 't welk my dreigt, moest ik geene blinde eigeliefde raadpleegen, die myn oordeel kon onteeren? Neen, mynheer, ik heb eene uitſpraak gedaan, even als een derde perſoon hadt moeten doen, dewyl ik de voorkeur gegeven heb niet aan het geen My best ſchikt, maar aan dat, 't welk best met de omſtandigheden overeen komt; niet aan het geen *ik kan*, maar aan het geen ik moet. Gy hebt my verſtaan.

DABINS.

Mynheer, ik zal zwygen; maar ten voorbeelde der menſchen moesten zulke trekken . . .

MELAC *de vader*.

Laten wy dien grondregel van lofſpraaken den ledigganger en over. Laten wy onzen pligt betragten! Het vermaak van dat gedaan te hebben is de eenige prys die deze daad waarlyk verdient. Wat doet myn zoon? Ik ben ongerust over hem; hebt gy hem gezien?

DABINS.

Ach het is inzonderheid voor hem, dat ik u drong mynheer. Hy heeft zulke bittere traanen by my geſtort; hy heeft my verlaten met zulk een ongeduld, zulk

zulk eene smartelyke aandoening! . . . Maar wat gevaar loopt gy door u aan hem te vertrouwen? Door uw voorbeeld aangemoedigd zoude hy bedaaren, zoude hy u troosten.

MELAC *de vader.*

My troosten! Myn vriend de ondervinding van myn geheele leven heeft my geleerd, dat de moed om zyne ongelukken geheim te houden, de kragt vermeerdert om die te dragen; ik gevoel my zelven reeds zwakker by u dan in myne eenzaamheid. Welke hulp ook zoude my myn zoon toebrengen! Ik vrees minder zyne smart dan zyne vervoering; en schoon ik zelf meester van myn geheim ben, hoe zoude ik deze ongeoeffende en driftige ziel kunnen beteugelen.

AGTSTE TOONEEL.

MELAC *de vader*, DABINS, MELAC *de zoon, in eene diepe mymering gedompeld.*

MELAC *de vader.*

Daar is hy. Gy hebt hem my wél afgeschilderd.

(Zy gaan naar het ander eind van de zaal.

DABINS.

Spreek hem tog toe mynheer.

MELAC *de vader.*

Laten wy ons zelven eene nuttelooze aandoening bespaaren.

—

NEGENDE TOONEEL.

Melac *de zoon, bygaat langzaam voort, in eene peinzende en droevige houding, doch wordt onder het spreken driftiger.*

Ach de haatelyke Saint-Alban! ik heb hem overal gezogt zonder hem aantetreffen. . . . Is de schande van myn vader reeds openbaar? Men verwydert zig, . . . men vermydt my. . . . ik verlies in een oogenblik myne fortuin, de eer, alle myne hoop . . . en Paulina . . . Paulina! Zy mydt my thans . . . de edelmoedigheid is een vlaag . . . eene drift van een oogenblik. . . . Maar de overdenking heeft weldra deze eerste opwelling der gevoeligheid verdelgd.

TIENDE TOONEEL.

Paulina, Melac, *de zoon.*

(*Paulina heeft de laatste woorden van haaren minnaar gehoord: zy ziet zyne smart en nadert hem met eene hevige aandoening.*

Melac *de zoon, haar ziende, vervolgt.*

Laat een koel medelyden u niet te rug voeren mejuffrouw; Ik weet dat ik u verloren heb. Ik voel alle de yslykheid van myn lot. Laat my alleen myne smart den teugel vieren.

Paulina.

Wreede! . . .

MELAC *de zoon.*

Uwe vertroostingen zouden die flegts doen toenemen.

PAULINA.

Wat maakt het ongeluk u onregtvaardig en hard! De vrees dat men ongunftig van u denke, geeft u kwaade gevoelens wegens het hart van yder een. Uwe driftige levendigheid heeft gemaakt dat gy u reeds by myn oom vergeten hebt.

MELAC *de zoon, met vuur.*

Hy hoonde myn vader! Met welk eene wreedheid ontwikkelde hy hem alles wat onze ftaat haatelyks in zig heeft! indien hy uw oom niet geweest was ...

PAULINA.

Ondankbaare! in het oogenblik waarin gy alles aan hem zult te danken hebben, dewyl zyne genegenheid hem de geheele fom aan Saint Alban doet betaalen.

MELAC *de zoon, met vreugd.*

Wat zegt gy? Hy redt onze eer?

PAULINA.

Hy doet meer.... Zyn hart, 't welk u bemint...

MELAC *de zoon, levendig.*

Vaar voort Paulina, vaar voort! vrees niet myne vreugd volkomen te maaken. Hy geeft my zyne nigt.

PAULINA, *befchroomd.*

Ach Melac! ... Spreek niet meer van zyne ongelukkige nicht.

Melac *de zoon*.

Hoe?

Paulina.

Zyne dogter. . . .

Melac, *de zoon*.

Zyne dogter!

Paulina.

Zyne dogter, de vrugt van een geheim huwelyk, die u kent, die u bemint, biedt uwen vader honderd duizend Ecus aan, die zy aan de geschenken en de spaarzaamheid van haaren vader te danken heeft. . . .

Melac *de zoon*, *met verontwaardiging*.

Ten prys van myne hand! . . . Wy waren nog niet genoeg verlaagd, daar ontbrak ons deze hoon.

Paulina, *schreijende*.

Ik heb wel voorzien dat uwe hoogmoedige ziel zulk eene weldaad zoude verwerpen.

Melac *de zoon*, *woedend*.

Zy verwekt afgryzen in my. De dienst, en hy die denzelven aanbiedt, en zy welke dien wil bewyzen, ik vloek hen allen. . . . Het was dan om deze reden dat hy alle denkbeeld van onze vereeniging verwyderde? Hy hadt my deze schande toegedagt: hy verachtte my voor dat het ongeluk my verpligtte alle beledigingen te dulden! Maar ik zweer voor uwe voeten Paulina, dat deze dogter zonder naam, zonder staat, van haare ouders verlochend, al ware zy

nog

nog honderdmaal edelmoediger, my nooit zal toebehooren.

PAULINA.

Gy kent haar kwalyk; zy heeft niemand dan uw vader op het oog gehad.

MELAC *de zoon.*

Myn vader! moet men ons dan door de eene schande van de andere redden? . . . Gy schreit myne lieve Paulina! Vreest gy dat de noodzaaklykheid my eindelyk eene onwaardige verbindtenis zal doen aangaan?

PAULINA, *gebelgd.*

Neen ik ben zelve niet gelukkig genoeg meer om dit te vreezen. Gy hebt uw vonnis en het myne uitgesproken. Die ongelukkige, die gy met zo veele onmenschlykheid hoont. . . .

MELAC *de zoon, verschrikt.*

Die ongelukkige?

PAULINA.

Zy staat voor u.

MELAC *de zoon.*

Gy?

PAULINA, *op een stoel nedervallende.*

Myn hart was door deze tyding doorboord, doch gy hebt het verder verscheurd.

MELAC *de zoon, voor haare voeten.*

O smart! . . . Paulina! spande gy my dezen strik om my schuldig te maaken. . . .

PAULINA.

Laat my met rust.

MELAC *de zoon.*

Waarom my niet gezegd . . . . .

PAULINA.

Hebt gy my hier toe gelegenheid gegeven? Uwe vervoering heeft u de verschriklyke waarheid doen uiten! Mynheer het is geen tyd meer om uwe gevoelens te lochenen.

MELAC *de zoon, staat woedend op,*

Durft gy u wel bedienen van eene dwaaling die uw werk was? Durft gy my de wanorde tegenwerpen van eene wanhoop, die gy zelve veroorzaakt hebt? Ik zag de geweldige middelen die men tegen ons deedt werken. Ik zeide by my zelven: Ik verlies haar. Ik wapende my in uwe tegenwoordigheid met alle de standvastigheid, die ik voorzag nodig te zullen hebben. Ben ik dan een ontmenschte! Een monster! En welk mensch is barbaarsch genoeg om aan ongelukkige schepselen een ongeluk te wyten, waar aan zy geene schuld hebben.

PAULINA, *schreijende.*

Neen, neen.

MELAC *de zoon, schielyker voorspreekende.*

Beneemt de fout hunner ouderen hun eene enkele

hoe-

hoedanigheid, eene enkele deugd? In tegendeel, Paulina, gy ſtrekt daar ten bewyze van. Het ſchynt, dat de natuur vermaak ſcheppe in hen door wezenlyker verdienſten van onze wreede vooroordeelen ſchadeloos te ſtellen.

PAULINA.

Dit vooroordeel verdient daarom niet minder eerbied.

MELAC *de zoon, met drift.*

Het is onregtvaardig, en ik zal 'er myne eer in ſtellen het met voeten te treden.

PAULINA.

Het zal by anderen blyven beſtaan.

MELAC *de zoon.*

Myn geluk hangt van u alleen af.

PAULINA.

Men krygt welhaast tegenzin in eene keus die door niemand wordt goedgekeurd.

MELAC *de zoon.*

De myne verdient eene algemeene uitzondering.

PAULINA.

Zy zal die niet verwerven.

MELAC *de zoon.*

Zy zal my des te dierbaarer zyn. Verzwaar een ingebeeld ongeluk niet! Ach! zyt regtvaardiger jegens u zelve; alles, wat niet van de grilligheid der menſchen af hangt, bezit gy in overvloed; en, indien myne

liefde konde toenemen, zoude deze onregtvaardigheid van het noodlot dezelve nog doen vermeerderen.

Paulina, *met waardigheid.*

Melac, eene vrouw moet regt hebben op den eerbied van haaren man. Ik zoude voor den mynen bloozen. . . . Laten wy hier niet meer van spreken. Ik offer daarom niet minder myne geheele fortuin aan uwen vader op. Eene diepe afzondering is het, wat my voegt; gelukkig zo uwe gedagtenis myne dagen daar niet ontrust. (*Zy staat op.*)

Melac *de zoon, wanhopig.*

Welk een hart hebt gy dan van de natuur ontvangen? Gy schept vermaak in myne kwelling! Paulina laat dat haatlyk ontwerp vaaren, of ik staa niet meer in . . . Eeuwig gehaatte dag! . . . Ik voel eene verwarring.... Ach! dit zal my het leven kosten.... (*Hy werpt zig op een stoel.*)

Paulina.

Hy doet my beeven! ik kan hem niet verlaaten. Melac, myn vriend, myn broeder.

Melac *de zoon, verwilderd.*

Ik, uw vriend! ik uw broeder! Neen ik ben u niets. Gaa, wreede, gy zult my niet meer verrassen. De vergiftigde pyl, die gy in myn hart hebt ingedrukt, zal hetzelve niet dan met myn leven verlaten. My een verschriklyken strik te spannen, en my dan de dwaaze redenen, die de wanhoop my doet uitslaan, toe te rekenen! Ach zulk eene wreedheid. . . .

Pau-

PAULINA.

Hoor my Melac!

MELAC *de zoon.*

Ik hoor u niet meer. Gy hebt my nooit bemind! Ik luister niet meer naar eene vrouw die een onwaardigen omweg neemt om zig van my te ontflaan.

PAULINA, *met eene groote ontroering.*

Wel nu myn lieve Melac. Ik ontflaa my niet van u. Zo veele liefde treft my, meer misfchien dan de ongelukkige Paulina voegt. Ik ontflaa my niet van u; maar, om uws vaders wille, herkom van deze verwildering, die my doodt.

MELAC *de zoon, opftaande.*

Gy weet wel Paulina wat gy my belooft.... Gy weet het wel. Zo gy u ooit herinnert ... Zo gy ooit. (*Hy werpt zig met drift voor haare voeten.*) Zweer my, dat gy de vervloekingen zult vergeten, die ik my met afgryzen herrinner voor u te hebben uitgefprooken! Zweer my dit!

PAULINA.

Moogt gy die zelf vergeten!

MELAC *de zoon.*

Zweer my dat gy my uw hart wedergeeft.

PAULINA.

U het wedergeven ondankbaare! het heeft niet opgehouden u te beminnen.

Melac *de zoon, opstaande.*

Wel nu vergeef my! Ik verdien geheel geene genade; en, zo ik de stoutheid heb . . .

ELFDE TOONEEL.

Aurelly, Paulina, Melac *de zoon.*

Paulina, *verschrikt tegen Melac.*

Daar is myn vader.

Melac *de zoon, Aurelly te gemoet tredende.*

Ach, mynheer! Indien het opregtst berouw myne schuldige vervoering konde *uitwisschen*; indien de levendigste smart van u beledigd te hebben . . .

Aurelly.

Beledigd! Neen myn vriend; ik heb minder op uwen toorn gelet dan op het edel gevoelen, 't welk daarvan oorzaak was. Uwe kinderlyke liefde heeft my getroffen. . . . Vraag aan Paulina wat ik haar daar van gezegd heb.

Melac *de zoon.*

Ik ken de uitwerksels van uwe vriendschap. En myne erkentenis. . . .

Aurelly.

Dezelve behaagt my; maar gy hebt my geene andere verpligting dan voor myn goeden wil; alles is nog verre van afgedaan te zyn.

PAULINA.

In weerwil van uw aanbod?

MELAC *de zoon.*

Welke verhindering is hier dan tusſchen beide gekomen?

AURELLY.

De verwonderingswaardigſte zaak. Ik ſpreek met Saint Alban; hy neemt de betaaling aan; maar zoude daarom eveneens aan zyne kompagnie geſchreven hebben. De eer, het ampt, uwe opvolging in hetzelve, alles was verloren.

MELAC *de zoon.*

Die wreede!

AURELLY.

Wy hebben hierover lang getwist. Hy ſchynt zig over te geven. Ik beſchouw de zaak als afgedaan. Ik omhels hem, en betuig te wenſchen van hem op myne beurt te kunnen verpligten. Hy vat my by myn woord. In de hitte van myne vreugd beloof ik het op myne eer. (*Tegen Paulina.*) Hoor het einde.

MELAC *de zoon, ter zyde.*

Ik beef!

AURELLY.

„ Gy hebt eene bekoorlyke nigt; ik bemin haar,
„ ik bid haar aan, en verzoek u haare hand."

PAULINA.

Regtvaardige hemel!

MELAC de zoon, ter zyde.

Ik had het voorzien.

AURELLY, tegen Paulina.

Gy begrypt, hoe verlegen ik geweest ben om hem te antwoorden.

PAULINA.

Ik zie het kwaad. Het is onherstelbaar!

AURELLY, stil tegen Paulina.

Neen; maar toen hy my uwe hand vroeg heb ik hem niet, zonder u vooraf te spreken, het geheim uwer geboorte willen toebetrouwen. Om deze reden kom ik hier, wat zal ik hem zeggen?

PAULINA. (Na eene korte overdenking.)

Denkt gy, dat hy den Heer de Melac gestreng zoude behandelen, indien hy geweigerd wierdt?

AURELLY.

Geweigerd? Met welk regt zoude ik van hem vorderen, dat hy zyn woord hield, zo ik het myne dorst breken? Dan zoude alles verloren zyn. . . . Maar wat zal ik doen? Hy wil alles te gelyk besluiten! Hy wagt een antwoord.

PAULINA, zy ziet Melac al zugtende aan.

Vergun, dat ik hem het zelve geve. . . . Laat hem hier komen.

ME-

MELAC *de zoon*, *ter zyde met schrik.*

Laat hem hier komen!

PAULINA.

Het is van veel belang dat ik hem spreke.

AURELLY.

Hy zal op 't oogenblik hier zyn. Myn kind ik ken uwe beginsels, beschik over u zelve naar eigen goedvinden, ik kan in geen veiliger handen belangen stellen die my zo dierbaar zyn.

TWAALFDE TOONEEL.

PAULINA, MELAC *de zoon.*

MELAC *de zoon*, *beevende.*

Mejuffrouw . . .

PAULINA.

Gy ziet, dat het gevaar van uw vader dringend is: welk belang zoude het zyne kunnen opwegen.

MELAC *de zoon.*

Ach myn vader! myn vader. . . . (*aarzelende.*) Dus roept gy Saint Alban te rug.

PAULINA.

Ik kan niet vermyden hem te zien; bewillig daar in Melac; het moet geschieden; gy moet my myne gedaane belofte terug geven.

Melac *de zoon, met een gesmoorden toorn.*

Neen! Gy kunt my verraden, maar men zal my niet te verwyten hebben, dat ik door eene laage bewilliging hier toe heb mede gewerkt.

Paulina, *tederlyk.*

Zoude ik, ondankbaare! u deze vraag doen, indien ik voornemens was daar misbruik van te maaken.... Wie zegt u, dat ik zyne hand aanvaarden wil?

Melac *de zoon.*

Zult gy meester zyn van hem te weigeren!

Paulina.

Het is niet edelmoedig dat gy myne ziel dus overstelpt, Ach! ik had wapenen tegen myne eigen smart; zy zyn tegen de uwe niet bestand.

Melac *de zoon.*

Ach Paulina!

Paulina.

Denk aan uwen vader; aan uwen eerbiedwaardigen vader; en gy zult bloozen dat gy van my het voorbeeld van moed wagt, 't welk gy my behoorde te geven.

Melac *de zoon, door droefheid overstelpt.*

Ik voel dat ik niet kan leven zonder uwe achting; ik heb myne eigen achting ook nodig. Ik moet myn va-

vader redden . . . ten koste van myn leven. . . .
Ach Paulina!

PAULINA.

Ach Melac!

(*Zy gaan aan verschillende kanten heen.*)

Einde van het vierde Bedryf.

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Paulina *alleen, met een billétje in de hand.*

(Zy schynt zeer ontroerd, wandelt heen en weder; zy gaat zitten, staat op, en zegt.)

Zie hier het oogenblik, 't welk ons lot moet beslissen. (*Zy leest.*) Hy wagt myne bevelen, zegt hy.... Wat zyn zy stout met hunne hoonende onderwerping! Waarom beef ik? De bekentenis, die ik hem te doen heb, kan niet anders dan my eer aandoen... Ach... ik schrey; ik kan nauwlyks staan.... De staat, waar in ik my bevind, is niet te beschryven.... Indien hy my dus al schreijende verraste ... (*Zy gaat zitten.*) Wel nu, laat hy my zien! ben ik niet ongelukkig genoeg dat men my een weinig zwakheid vergeve!

TWEEDE TOONEEL.

Paulina, André.

André.

Mynheer Saint Alban.

Paulina.

Een oogenblik André.

(Zy veegt haare oogen af, wandelt heen en weder, beziet zig in een spiegel, en zugt.)

An-

ANDRÉ.

Maar juffrouw! mynheer Saint Alban.

PAULINA, *met ongeduld.*

Nog een oogenblik, zeg ik André.

ANDRÉ.

Hy is by uw oom geweest; o! hy heeft een rok aan. . . .

PAULINA, *by zig zelve.*

Het is te vergeefsch. Het is my onmooglyk. (*Terwyl zy gaat zitten.*) Laat hem binnen komen.

DERDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA, ANDRÉ.

SAINT ALBAN, *geheel gekleed, komt met eene kwalyk verzekerde houding, en blyft verre agter Paulina.*

Ik kom op uw bevel, Mejuffrouw.

PAULINA, *staat op en neigt, ter zyde.*

Op myn bevél! . . .

(*Haare adembaaling is kort, driftig, en belet haar te spreeken, zy wyst hem een stoel en wenkt hem met de hand van te gaan zitten.*)

SAINT ALBAN, *komt nader, ziet haar aan, en zegt, na een vry lang stilzwygen.*

Myne tegenwoordigheid schynt u te ontstellen.

 En

En evenwel heeft de heer Autelly my verzekerd... (*André zet hem een stoel.*)

PAULINA, *in den beginne met moeite, doch allengs vryer sprekende.*

Ja... ik heb het hem verzogt. Gaa zitten mynheer. Deze gedwongen houding voegt veel minder aan u, dan aan haar die reeds zo ongelukkig is door uwe oogmerken. (*Zy gaat zitten.*)

(*André vertrekt.*)

VIERDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA.

SAINT ALBAN.

Ongelukkig! God verhoede dat ik uwe hand tot dien prys bekomen zoude!

PAULINA.

Gy misbruikt evenwel de erkentenis, die ik den heer de Melac schuldig ben, om myne hand te vorderen....

SAINT ALBAN, *gaat zitten.*

Doet my de gunst van u te herrinneren, dat myne liefde deze gebeurtenis niet heeft afgewagt, eer zy zig verklaarde. Gy weet, of ik gewenscht heb u van u zelve te verkrygen? en of ik niet myn aanzoek begonnen heb met door myne poogingen uwe achting te verwerven?

PAULINA.

Welke achting gy evenwel weinig telt.

SAINT

SAINT ALBAN.

Gelief my te onderrigten, hoe ik beter zoude kunnen toonen, hoe veel werks ik daarvan maak.

PAULINA.

Zie hier het middel mynheer. Indien gy oordeelt, dat 'er uwe eer in betrokken is om uwe kompagnie geftrenge rekenfchap te doen, hoe kan ik dan een man achten, die zig zyne pligten alleenlyk herinnert om die op te offeren aan den eerften fmaak, dien hy voldoen wil? En, indien gy deze verpligting flegts hebt voorgewend om u hier te doen gelden, wat moet ik dan denken van iemand, die met het ongeluk van anderen fpeelt, en de eer van eene agtenswaardige familie van een gril der liefde, en de weigering van een jong meisje, doet afhangen?

SAINT ALBAN, *een weinig verlegen.*

Ik heb over geene pligtvergeting te blozen. Maar onderftel, dat de begeerte om u te behaagen my hadt doen doolen.... Ik zal het bekennen, Mejuffrouw, ik wagtte het eerfte verwyt deswegen niet van u.

PAULINA.

Het eerfte! gy hebt het van u zelven gekregen toen gy uw ftilzwygen hebt op prys gefteld.

SAINT ALBAN, *levendig.*

Myn ftilzwygen! van welk een belang hetzelve ook zy, het is zonder voorwaarden beloofd, en, zonder voor uwe vrienden te vreezen, zyt gy vry van my het hart te doorbooren door myne hand te weigeren.

Paulina, *standvastig.*

Misschien hebt gy gedagt, dat ik eenig goed had, of dat myn oom . . . . . .

Saint Alban, *levendig.*

Vergeef my, dat ik u in de rede val; ik heb my wegens dat punt verklaard. Van alle de goederen die gy ten huwelyk zoudt kunnen aanbrengen, begeer ik u zelve alleen; U alleen begeer ik.

Paulina.

Uwe edelmoedigheid, mynheer, wekt de myne op; want het is ongetwyfeld ook eene edelmoedigheid van myn kant, dat ik u, daar ik het zoude mogen verzwygen, eene beweegreden tot weigering bekenne, die voor my veel vernederender is dan gebrek van fortuin.

Saint Alban.

Uw vader heeft my alles gezegd. (*Paulina schynt ten uitersten verbaasd.*) Ik verwonder my over u, en zie hier myn antwoord. Ik ben onafhankelyk; de liefde heeft my uwe hand toegeschikt; de overdenking bevestigt deze gift, indien uw hart zo vry is als het myne u aanbidt; maar alleenlyk op dit punt vorder ik de grootste opregtheid.

Paulina.

Gy handelt zo edelmoedig, dat de minste veinzery jegens u eene misdaad zyn zoude: hoor dan myn diepste geheim. (*Zy staan op, Paulina zugt, en slaat de oogen neder.*) Myne geheele jeugd met Melac gesleten! Dezelfde opvoeding te zamen gekregen!

Eene

Eene overeenkomst van beginfelen, van talenten, van fmaak, misfchien van ongelukken. . . .

SAINT ALBAN, *met moeite.*

Gy bemint hem?

PAULINA.

Deze laatfte bekentenis was u myne dankbaarheid verfchuldigd.

SAINT ALBAN.

Op welk eene proef ftelt gy myne deugd!

PAULINA.

Ik heb veel op dezelve vertrouwd.

VYFDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA, MELAC *de zoon, verfchynt agter op het tooneel.*

SAINT ALBAN.

Ik begryp wat gy van my verlangt.

PAULINA, *met drift.*

Ik zal u alles zeggen! Ik zal niet vreezen der deugd wapenen tegen het ongeluk in handen te geven. Melac hadt myn hart en woord, maar toen myn vader ons heeft doen verftaan, op welk een prys gy de genade van den zynen ftelde, heeft hy alle zyne hoop aan de behoudenis van zyn vader opgeofferd.

SAINT ALBAN, *langzaam.*

Heeft hy te voren uwe geboorte geweten.

PAULINA.

Wy waren beiden deswegen onkundig.

SAINT ALBAN, *zeer levendig.*

Hy bemint u niet.

PAULINA.

Hy zal van droefheid ſterven.

SAINT ALBAN.

Op het oogenblik, dat hy het geheim van uwe geboorte hoort, ſtaat hy u af, veinst hy uit eene edelmoedigheid. . . . Juffrouw ik zal geene verdere aanmerkingen maaken uit vrees van u te mishaagen, maar hy bemint u niet.

MELAC *de zoon, komt woedend nader.*

O hemel! Ik bemin haar niet!

SAINT ALBAN, *koeltjes.*

Mynheer . . . wie wist dat gy zo naby waart?

MELAC *de zoon.*

Ik bemin haar niet, zegt gy!

SAINT ALBAN.

Ik heb myne gedagten nooit verborgen.

MELAC *de zoon.*

Gy verwyt my als eene misdaad eene offerhande, die gy noodzaaklyk gemaakt hebt.

SAINT

SAINT ALBAN, *koeltjes.*

Het lot van hen die luisteren is, dat zy zelden hunne lofſpraak hooren.

MELAC *de zoon.*

My te beſchuldigen van haar niet te beminnen!

SAINT ALBAN.

Het ſpyt my, ik heb het gezegd.

MELAC *de zoon, met ſmart.*

Hebt Gy het geloofd, Paulina?

PAULINA.

Gy ſtort ons in 't verderf.

MELAC *de zoon, met vervoering.*

Laat ons niets van zulk een onregtvaardig man verwagten.

SAINT ALBAN, *bedaard.*

Mynheer al te veel drift maakt ſomtyds onvoorzigtig.

MELAC *de zoon, op een bitteren toon.*

En al te veel voorzigtigheid, mynheer . . .

PAULINA, *tegen Melac levendig.*

Ik verbied u een woord meer te zeggen.

MELAC *de zoon, tegen Paulina.*

My te beſchuldigen van u niet te beminnen, als men my tot het uiterſte brengt van uwe hand af te ſtaan, of voor eeuwig uwer onwaardig te zyn!

PAU-

PAULINA.

Gy vergeet uw vader!

MELAC *de zoon, ziet Saint Alban met een dreigende houding aan.*

Indien ik hem vergat, Paulina. . . .

PAULINA, *tegen Saint Alban.*

De wanhoop verblindt hem.

MELAC *de zoon, met een koele woede.*

Eén woord zal ons overeen brengen. Gy hebt, zegt men, beloofd van niets tegen myn vader te schryven?

SAINT ALBAN, *zig inhoudende.*

Gy ondervraagt my?

MELAC *de zoon.*

Hebt gy het beloofd?

PAULINA, *tegen Melac.*

Hy heeft zig daartoe verbonden.

SAINT ALBAN, *met drift tegen Paulina.*

Om geene andere bedenking dan om uwentwil, Juffrouw.

MELAC *de zoon, door woede knarsetandende.*

Ach! . . . dit is ook het geen my belet u haare hand te betwisten. Zy is de uwe. . . . Maar wees een waardig man. (*Hy treedt naar hem toe.*) Durf uw woord wegens myn vader houden, en gy zult zien . . .

SAINT

SAINT ALBAN, *verbaasd.*

Durven! . . .

PAULINA, *zig tusschen beiden werpende.*

Mynheer de Saint Alban.

SAINT ALBAN, *trotschelyk.*

Ja mynheer! ik zal uwen vader myn woord durven houden.

PAULINA, *verbaasd.*

O groote God!

SAINT ALBAN, *op denzelfden toon.*

En hoe zonderling deze manier van verzoeken is, zal zy den heer de Melac niet benadeelen.

PAULINA, *tegen Saint Alban.*

Hy zal zig voor uwe voeten werpen. Hy weet niet . . . (*Tegen Melac.*) Wreede vyand van u zelven! Weet, dat hy zig tot het stilzwygen verbindt, dat hy alleen u het ampt kan doen behouden. . . .

MELAC *de zoon.*

Ik weiger het.

PAULINA.

Dwaaze!

MELAC *de zoon.*

Welk eene weldaad, Paulina! Ik zoude myn vader daarvan berooven, ik zoude dit met uw verlies betaalen moeten, en ik zoude het aan myn vyand te danken hebben!

SAINT ALBAN, *met waardigheid.*

Mynheer . . .

PAULINA, *tegen Melac.*

Wat is uw oogmerk met alle deze verwoedheid?

MELAC *de zoon.*

Indien hy myn vader spaart, krygt hy uwe hand; hy is dus niet dan te wel beloond: maar myne gevoelens t'uwaards te durven aantasten! . . .

PAULINA, *gebelgd.*

Uwe gevoelens! . . . Welke regten durft gy doen gelden? . . . Hebt gy my myn woord niet te rug gegeven?

MELAC *de zoon.*

Heeft de eer my vergund het zelve te houden? Gy berooft u van alles om myn vader te redden. . . .

SAINT ALBAN.

Hoe! die honderd duizend Ecus, die men zegt geleend te zyn. . . .

MELAC *de zoon.*

Behooren haar, het is haar goed, alles wat zy in de wereld heeft.

SAINT ALBAN.

Behooren haar! (*Ter zyde.*) O God! welk eene deugd. (*Hy staat in diepe gepeinzen.*)

MELAC *de zoon, met nadruk.*

Heb ik dan by myne opoffering te veel van u

bei-

beiden gevorderd, dat de een den ongelukkigen, welken hy verdrukt, niet hoonde, en dat de ander myn verlies met eene traan, met een beklag, vereerde; hy zoude u dan eveneens verworven hebben, en ik zou met eene ſtille droefheid geſtorven zyn.

PAULINA, *toornig tegen Melac.*

Wel! moest gy dus komen? . . . (*De traanen beletten haar voort te varen, zy werpt zig op een ſtoel, en zegt by zig zelve.*) Ongelukkige zwakheid!

MELAC *de zoon, levendig.*

Beroof my niet van uwe traanen Paulina. Die maaken het eenige goed, dat my op de wereld is overgebleven.

PAULINA, *gebelgd opſtaande.*

Ja ik ſchrei; maar . . . het ſpyt my, dat ik my daar van niet wederhouden kan.

MELAC *de zoon.*

Ik heb dan alles verloren!

PAULINA.

Uwe geweldigheid heeft alles om ver geworpen.

ZESDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, AURELLY, PAULINA, MELAC *de zoon.*

AURELLY, *ſchielyk toeſchietende.*

Twiſt men hier? . . . Melac?

SAINT ALBAN, *na een kort stilzwygen.*

Neen! Mynheer, men is het eens. Gy hebt my verzeekerd, dat gy aan de juffrouw volkomen vryheid liet om my ten egtgenoot te kiezen: deze keus is gedaan. (*Tegen Paulina.*) Neen ik wil myn geluk niet op zulke smartelyke opofferingen vestigen. Het zoude geen geluk meer voor my zyn, indien het u het uwe benam.

MELAC *de zoon, doordrongen.*

Wat hoor ik! . . . Ach Mynheer!

SAINT ALBAN.

Laat ons vrede maaken, myn gelukkige medeminnaar. Ik zoude eene aanbiddelyke vrouw hebben kunnen krygen, welker eer en edelmoedigheid myne rust verzekerd hadden, maar gy bezit haar hart.

MELAC *de zoon.*

Hoe schuldig ben ik!

SAINT ALBAN.

Zeg veeleer verliefd; en de driftigsten zyn zy die het minst beledigen. Ik was zelf onregtvaardig.

AURELLY, *tegen Paulina.*

Gy beminde hem dan.

PAULINA, *haaren vader de hand kussende.*

Deze dag heeft my wegens myne gevoelens licht gegeven.

AURELLY.

Myne kinderen houdt u van my verzeekerd; maar

zul-

zullen wy misbruik maaken van den dienst, dien wy aan zyn vader bewyzen, om hem eene bewilliging af te persen, die zyne fierheid misschien zal weigeren?

PAULINA.

Ach! welk een droevig licht! hoe heb ik my zelve zodanig kunnen verblinden!

MELAC *de zoon.*

Paulina, gy weet hoe zeer myn vader u bemint!

SAINT ALBAN, *tegen Melac.*

Verzoek hem hier te komen; wapen zyne ziel niet vooraf, door hem te verwittigen van de slagen die wy gereed zyn hem toe te brengen. Zeg hem niets.

MELAC *de zoon.*

Mynheer, myn leven is in uwe handen.

AURELLY.

Gy verliest een dierbaaren tyd.

(*Melac vertrekt.*)

ZEVENDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA, AURELLY.

AURELLY.

Laat ik onderwyl Mynheer, myne belofte t'uwaards ter uitvoer brengen. Zie hier een bevel aan den heer de Prefort, myn korrespondent te Parys, om u by uwe aankomst vyf maal honderd duizend livres te betaalen.

SAINT ALBAN.

De heer de Prefort, zegt gy?

AURELLY.

In goede papieren! lees.

SAINT ALBAN.

Hoe goed die ook zyn mogen, gy weet wel dat zulks geen gereed geld is.

AURELLY.

Effekten, die van oogenblik tot oogenblik verkogt worden!

SAINT ALBAN.

Sedert zes dagen heeft de persoon, waarop gy uwe wissels trekt, geheel geen handel meer gedaan.

AURELLY.

Wie zegt dat? Ik heb van de morgen zes maal honderd duizend livres van hem ontvangen, voor effekten, die geduurende deze week verkogt zyn.

SAINT ALBAN.

Van Prefort!

AURELLY.

Myne betaaling op morgen geschiedt met geen ander geld.

SAINT ALBAN.

De koerier van heden berigt my dat hy gestorven is.

AU-

AURELLY.

Welk eene historie?

SAINT ALBAN.

Het kan niet zyn dat men my bedrogen heeft.... Maar hebt gy uwe brieven niet?

AURELLY.

Ik wagt die. (*Hy schelt.*)

AGTSTE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA, AURELLY, ANDRÉ.

AURELLY, *tegen André.*

Roep Dabins, laat hy terstond komen.... (*Tegen Saint Alban.*) Het is myn vertrouwde, en myn kassier, hy zal ons te regt helpen....

(*André vertrekt.*)

NEGENDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA, AURELLY, DABINS.

AURELLY.

Ha... myne brieven?

DABINS.

Daar zyn zy.... Ik kwam...

AURELLY.

Antwoordt aan mynheer!

SAINT ALBAN.

Die papieren . . .

AURELLY.

Ja. . . . (*Tegen Dabins*) Hebt gy niet van de morgen zes maal honderd duizend livres ontvangen, waar voor een gedeelte myner papieren verkogt is?

DABINS, *tegen Aurelly*, *aarzelende*.

Mynheer . . .

AURELLY, *toornig*.

Hebt gy die al of niet ontvangen?

SAINT ALBAN.

Gy moet antwoorden.

AURELLY.

Waar in steekt dan het geheim! Hy heeft den geheelen dag een verward voorkomen gehad. Hebt gy die ontvangen?

DABINS, *verlegen tegen Aurelly*.

Mynheer... gy kunt myn kas nazien; zy is vol.

AURELLY, *tegen Saint Alban*.

Ik was daar wel van verzeekerd. Dus voeg ik by de som, die ik u voor den heer de Melac ter hand stel . . .

DABINS, *verbaasd*.

Gy betaalt voor den heer de Melac?

AURELLY.

Wat wil dat zeggen?

DABINS.

In welk eene dooling was ik!

AURELLY.

Spreek.

SAINT ALBAN.

Ik zie duidelyk, dat 'er geen geld van Parys gekomen is.

AURELLY, *tegen Dabins.*

Zyn myne effekten niet verkogt?

DABINS, *levendig.*

Neen Mynheer! zy hebben niet verkogt kunnen worden; dit is de tyding, die ik van de morgen ontvangen heb.

AURELLY, *buiten zig zelven.*

Waar mede betaalt gy dan?

DABINS, *door de vreugd overstelpt, wagt een oogenblik eer hy spreken kan.*

Met zes maal honderd duizend livres, die de heer de Melac my geleend heeft.

AURELLY.

Regtvaardige hemel!

PAULINA.

Myn vader!

SAINT ALBAN.

Ach! welk een mensch!

DABINS, *luidkeels.*

Vyf maal honderd duizend livres van zyne kas, honderd duizend van zig zelven; ik kan niet langer zwygen.

PAULINA.

Hier ben ik grootsch op; myne ziel heeft de zyne geraden.

TIENDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, PAULINA, AURELLY, MELAC *de vader*, DABINS.

PAULINA, *werpt zig voor de voeten van Melac de vader, zo dra zy hem ziet.*

O de edelmoedigste. . . .

MELAC *de vader.*

Wat doet gy Paulina?

AURELLY.

Ik moet die ook omhelzen.

(Hy wil zig voor Melacs voeten werpen.)

MELAC *de vader, wederhoudt hem.*

Myne vrienden! . . .

ELFDE TOONEEL.

SAINT ALBAN, AURELLY, MELAC *de vader*, PAULINA, MELAC *de zoon*, DABINS.

MELAC *de zoon, roept uit.*

Voor de voeten van myn vader!

ME-

MELAC *de vader.*

Dabins gy hebt my verraden!

DABINS.

Konde ik uw geheim bewaaren, toen ik hoorde dat mynheer uwe ſchuld betaalde?

MELAC *de vader.*

Hy kwam my te hulp! (*Ter zyde.*) O deugd! zie daar uwe belooning. (*Tegen Aurelly.*) Vriend uit welke ſommen. . . .

SAINT ALBAN.

Al het goed van deze juffrouw, 't welk hy in bewaaring hadt.

MELAC *de vader.*

Van onze Paulina?... Ach myne lieve Aurelly!

AURELLY.

Om mynentwil ſtortte gy u in uwen ondergang.

MELAC *de vader.*

Maar gy . . .

AURELLY.

Kunt gy het geld by het verlies van uw ampt en eer vergelyken?

MELAC *de vader.*

Ik kweet my van myn pligt jegens myn ongelukkigen weldoener; maar gy waart, in weerwil uwer vermoedens wegens myne eerlykheid, voor uwen ſchuldigen vriend werkzaam!

MELAC *de zoon, met vreugd.*

Ach myn vader!

SAINT ALBAN.

Wel nu mynheer Aurelly! . . . Kan ik ter betaaling de wisfels aannemen, welke gy my aanbiedt?

MELAC *de vader, met schrik.*

Welk een wisfel?

AURELLY, *doordrongen tegen Saint Alban.*

Gy zult voldaan worden mynheer! Myne eerste aandoening kwam hem toe; de tweede geeft my geheel aan myn ongeluk weder.

MELAC *de vader.*

Dit heb ik gevreesd!

AURELLY.

Ik konde u voor myn vriend geene andere goederen aanbieden dan die blyken belemmerd en verward te zyn; ik herneem myne wisfel. Uw geld is nog in myne kas, en God verhoede dat ik het gebruiken zoude. Dabins breng het by den heer de Melac te rug, en ik . . . ik zal myn noodlot ondergaan.

MELAC *de vader.*

Houd op: ik ontvang het niet.

AURELLY.

Wat is dat te zeggen, Melac?

MELAC *de vader.*

Ongelukkige Dabins! . . .

AURELLY.

Gelooft gy my onwaardig genoeg. . . .

MELAC *de vader.*

Mynheer de Saint Alban het zoude afgryslyk in u zyn, dat gy misbruik maakte van een geheim, 't welk gy alleen aan ons vertrouwen te danken hebt. . . . Neen! ik zweer, dat het geld niet weder in myne kas zal komen.

AURELLY.

Wilt gy my meer verdriet veroorzaaken dan gy gehoopt hebt my te bespaaren?

MELAC *de zoon, met drift.*

Mynheer Aurelly weiger niet. . . .

PAULINA.

Mynheer de Saint Alban! . . .

MELAC *de zoon, tegen Saint Alban.*

Gy bemint de deugd.

MELAC *de vader.*

Zult gy derzelver edelsten steun laten omkomen?

AURELLY, *met eene edele vervoering.*

Wat doet gy myne vrienden! Om my te beletten van ongelukkig te zyn, wordt gy allen schuldig. Vergeet gy, dat eene al te verre getrokkene edelmoedigheid den regtvaardigsten mensch doet doolen? En zo hy ongelyk hadt dit geld aan te raaken, wat zoude my verontschuldigen zo ik het behield?

ME-

MELAC *de vader.*

De bewilliging, die wy den heer Saint Alban afvragen.

AURELLY.

Hoe kunt gy dit van hem vermoeden? De vriendschap heeft u tot deze pooging in staat gesteld; maar zo ik zonder misdaad dezen dienst van u niet zoude kunnen aannemen, welk een naam verdient dan de verleiding, die gy allen bezigt om dezelve van hem te verwerven? (*Tegen Saint Alban.*) Gy zyt onverschillig aanschouwer, beoordeel ons.

SAINT ALBAN.

Onverschillig aanschouwer! Ach myneheeren! O achtenswaardige familie! Denkt gy dat myne ziel ongevoelig is, terwyl gy die met zulk een geweld aantast? Gy vraagt eene uitspraak! . . .

MELAC *de zoon.*

En wy zweeren die te volgen.

SAINT ALBAN.

Dezelve is in het hart van alle eerlyke lieden geschreven; vergun my alleenlyk hier een woord by te voegen. . . . Aurelly toon my uwe achting door my tot uwen eenigen schuldeischer aan te nemen.

AURELLY.

Gy mynheer! . . .

SAINT ALBAN.

Ik eisch dit. En gy, Mynheer de Melac, behoud uw Ampt, blyf het zelve lang eer aandoen. Vereenig

nig uwen zoon met deze jonge Dame, die zig uwer zo waardig gemaakt heeft door haare geheele fortuin voor u op te offeren.

MÉLAC *de vader.*

Dit zoude myn vuurigfte wensch zyn. Myn zoon aanbidt haar, en indien myn vriend hier niet tegen was. . . .

AURELLY, *beschaamd.*

Weet gy wie zy is?

MELAC *de vader, met hartelykheid.*

Ik heb het wel moeten raden! Het hart van een vader verraadt zig honderd maalen op een dag. Zy is uwe dogter, uwe edelmoedige dogter, en ik vraag haar voor myn zoon ten huwelyk.

AURÉLLY.

Gy vraagt haar! Ach myn vriend!

(*Zy werpen zig in elkanders armen.*)

MELAC *de zoon, tegen Paulina.*

Myn vader bewilligt in onze vereeniging!

PAULINA.

Dit is de grootfte zyner weldaaden.

SAINT ALBAN.

Anrelly geef my uwe wisfel weder, ik vertrek; wees gerust. Uwe papieren te Parys zullen my fpoedig ter hand gefteld worden, of ik zal daar in voorzien.

AU-

Aurelly.

Uit uwe eigen bezittingen?

Saint Alban.

O dat ik die altyd zo wel besteeden moge. Gy hebt my geleerd, hoe men uit zyne opofferingen zelve vermaak scheppen kan. Te vergeefsch bewonder ik u, indien uw voorbeeld my niet verheft tot de eer van het zelve na te volgen. . . . Wy zullen by myne wederkomst afrekenen.

(*Ieder geeft zyne stomme verwondering te kennen.*)

Aurelly, *door vreugde verwoerd.*

Mynheer . . . ik gevoel my zelven waardig deze dienst aan te nemen; want, in uwe plaats, zoude ik eveneens gedaan hebben. Verhaast dan uwe te rug komst; kom het huwelyk sluiten van deze jonge lieden, die gy met uwe weldaaden overlaadt!

Melac *de vader.*

Waarom derzelver geluk vertraagd! Laten wy hen nog van avond vereenigen. Welk eene vreugd, myne vrienden, te bedenken, dat een dag zo onstuimig voor het geluk, niet geheel en al voor de deugd, verloren is.

4-4

EINDE.

